

SKRITURIU SAKR.

LEVR ANN EXOD

HA

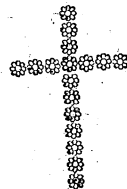
MEUR A BENNAD EUZ AL LEVRIU ALL,

BETE MARO JOSUE,

Lekeat e Brezounek,

GANT

Ann Aotrou IANN-WILLOU HERRY, Belek.

E KEMPERLE,

MOULET E TI TH. CLAIRET.

1861.

SKRITURIOU SAKR.

LEVR ANN EXOD.

PENNAD I.

Sklavach ar Bobl à Israël enn Ejipt.

1. Chetu ama hanoiou bugale Israël pere a zeuaz d'ann Ejipt gant Jakob : pep hini anezho a zeuas gant tud he di,

2. Ruben, Simeon, Levi, Judas.

3. Issakar, Zabulon ha Benjamin,

4. Dan, ha Nephthali, Gad, hag Aser.

5. Ann holl dud-se eta, euz a voenn Jakob, a oa dek ha tri-ughént anezho. Hoghen Joseph a oa dija o choum enn Ejipt.

6. Hema o vezà maro ; hag he holl vreudeur ivez, hag ar rum *kenta*-ze holl.

7. Bugale Israël a greskaz, a greskaz, evel ma vrons ar c'hoat ; ho galloud a zeuaz braz meurbed, hag e kargjont ar vro.

8. E keid-se e savaz var ann Ejipt eur roue nevez ha ne anavezé ket Joseph ;

9. Hag e lavaraz d'he bobl : Chetu bugale Israël deuet da véza eur bobl braz ; ha krevoc'h eo evid-omp-ni.

Diocèse de
Quimper & Léon
Ejipt ar Kenta ha Léon

Document numérisé en 2016

10. Deuit, goaskomp'hen gant furnez, gant aoun na greske muioc'h c'hoaz; ha mar savfe brezel enn hon enep, n'en em lakafe a-unan gant hon enebourien; ha goude beza trec'het ac'hanomp, ne d-afe kuit euz ar vro.

11. Lakaat a reaz eta var-n-ezho mistri-labour d'ho goaska dindan re-veac'h; hac e savjont da Pharaon keriou kre da ziouall he denzorion; Phitom ha Ramessès.

12. Mes sulvui e voasket var-n-ezho, sulvui e voddennent hag e kreskent.

13. Hag ann Eijpsianed ho doa kaz ouc'h bugale Israël, hag ho zrubulie muia ma hellent, oc'h ober goab anezho.

14. Hag e tigassent ho buez c'houero gant labourou kalet ar pri-raz hag ar brikennou, ha gant pep seurt labourou-all var ar meaz, ken na hellent mui.

15. Hoghen roue ann Ejipt a gomzaz ouc'h amieghez ann Hebreed, unan he hano Sephora hag eben Phua.

16. Hag e roaz d'ezho ann urz-ma: Pa'z eot da ouilioudi ar graghez Hebre, ha pa vezo deuet ho zermen da c'henel, mar bez eur map, lazit-hen; mar d-eo eur verc'h, mirit-hi.

17. Mes ann amieghez a zoujaz ann Aotrou Doue, ha na rejont ket ar peza oa gourc'hemennet d'ezho gant roue ann Ejipt, mes mirout a rejont ar baotred.

18. Ar roue o veza ho galvet da zont d'he gavout, a lavaraz d'ezho: E pe zonz emaoe'h-hu oc'h ober ar peza rit, o virout evelse ar baotred?

19. Hi a respontaz: Ann Hebrezed n'int ket evel graghez ann Ejipt: gouzout a reont gouilioudi ho-unan;

hag abarz ma c'harruomp enn ho c'hichen, int gouilioudet.

20. Ha Doue a reaz vad d'ann amieghez; hag ar bobl a greskaz hag a zeuaz galloudek meurbed.

21. Ha dre'n abek ma ho doe ann amieghez doujet Doue, Doue a zavaz huel ho zi.

22. Pharaon eta a c'hourc'hemennaz d'he holl bobl, o lavaront: Kement paotr a vezo ganet d'ann Hebreed, taolit-hen ebarz er ster; ar merc'hed holl, mirit-ho.

SKLERIDIGHEZ.

Ar gher Exod a zifini *mont er meaz euz a eul leac'h*. Ann hano-ze a zo bet roet d'al levr-ma, dre ma rear enn-han ann histor euz ann traou a c'hoarvezaz gant ar Bobl a Israël o tec'het kuit euz ann Ejipt evit mont d'an Douar Santel (1).

Ann den santel Moïzes en deuz great ann *Exod*, evel ma en doa great ar *Genes*, pe Levr ar C'heneliez, dindan inspiration Doue. E levr ar c'heneliez e skrivaz histor ar bed adaleg he groudighez bete maro Joseph, arruet er bloaz 2274. E levr ann *Exod*, e skriv he histor he-unan hag ann traou a velaz gant he zaoulagad propr. E amzer Moïzes, historiou ar C'heneliez o oa c'hoaz e ghenou an holl Israëlitel koz. Buezioù c'houec'h den hepken a gasse spered ann dud euz a Voïzes bete kroudighez ar bed. Amram, tad Moïzes, a oa map bihan da Levi; Levi, map bihan da Izaak, en doa anavezet mad he dad koz; Izaak a vevaz 50 vloaz gant Sem, map Noe; Sem en doa bevet tost da 100 vloaz gant Mathuzalem; ha Mathuzalem a oa bet oc'hpenn

(1) C'hoant am boa da lakaat ar gher Exod e brezounek, ha da henvel al levr-ma LEVR ANN TEC'h; hoghen dizaliet ounn bet.

260 vloaz gant Adam he-unan. Historiou Moïzes a zo eta guir o veza ma'z int great var desteni ann dud ha gant inspiration ar Spered Santel.

Y 7. *Bugale Israël a greskaz evel ma vrons ar c'hoat.* Ar gher hebre a lavar : *Evel ar pesked er mor.* Ar c'hresk buhan hag espar-ze, hervez Sant Aogustin, a oa eur c'hras special a roc Doue d'he bobl. Rak, pegher froneuz bennag a oa ar graghez e bro ann Ejipt, hervez testeni ar skrivaingnourien goz, eur bobl-flastret, uzet gant labourou grevuz, evel ma oa ann Israëlited, n'en divije ket gallet kreski enn doare-ze, hep eur vennoz special a-berz Doue. Hoghen, ar c'hresk burzuduz-se a oa eunn diougan hag ar skeud euz ar c'hresk burzudusoc'h c'hoaz a dlie c'hoarvezout e Iliz Doue, pa zeuje ar gristenien da greski ha d'en em skigna dre ar bed; sulvuic'h ma vijent lazet ha mac'het gant prinsed ann douar, sulvuic'h e kreske ann niver anezho.

Y 8. *E keid-se e savaz var ann Ejipt eur roue ha ne ana-veze ket Joseph.* N'oar ket evit kredi e vije bet ar prins-se, daoust a be ouenn-dud a vije, hep anaoudeghez ebed euz ann traou kaer en devoa great Joseph ebarz enn Ejipt; rak ne oe nemet pevar bloaz ha tri-ughent etre maro Jozeph ha ghinivelez Moïzes. Ar gomz-ze *ignorabat Joseph*; ne anaie ket Joseph, a verk hep muiken ingrateri ar roue-ze. Kaloun kriz a oa enn-han, ha madoberou Joseph, den Doue, a rea poan-galoun d'ezhan. Grit vad d'ann dud fall ha n'ho deuz ket doujanz Doue, mar d-oc'h eur C'risten mad hoc'h-unan, ne zalc'hint kount ebed euz ho madoberou, hag enn eur revolution pe enn eur brezel-bro, e vezint ar re ghenta o skei var-n-hoc'h.

Goaskomp var-n-ezho, gant furnez, a lavaro ivez ar seurt tud-se, mad ar vro a c'houlenn kement-se ! Nag a dorfejou, nag a laeronسیون, nag a vuntrou a zo bet great dindan ar gomz kaer-ze : mad ar vro her goulenn ! Mad eur vro na c'houlennaz biskoaz, ha na c'houlennno biken netra a enep

lezen Doue. Mar d-co eta ar pez a rear kountrol d'ar goustianz, ar gomz-se : mad ar vro her goulenn, ne d-co nemet eur gaou, hag eunn digarez fall.

Y 21. *Ha dre'a abek m'a ho doa ann amieghezad doujet Doue, Doue a zavaz huel ho zi.* Ann amieghezad-se, hervez doare, a oa Ejiptianezed, ha na ouient ket e oa pec'hed lavarout eur gaou, memes evit miret ouz eunn drouk. Doue a baeaz ar vad a rejont, hag a lezaz ho gaou evit ar vuez all. Ma ho divije bet ann deskadurez hor-beuz-ni, hag ho divije anzavet ar virionez ouc'h Pharaon, kentoc'h eghet displijout da Zone dre eur gaou, marteze e vijent bet lekeat d'ar maro, hag ho divije bet digant Doue diou gurunen; kurunen ar binvidighez hag ar chanz vad er bed-ma evit ho lignez, hag evit-ho ho-unan, kurunen ann eürusted er bed all. Doue na lezaz biskoaz eur mad-ober hep he baea.

PENNAD II.

Moïzes saveteet gant merc'h Pharaon.

Euz ar bed, 2433. — Araok Jesus-Christ, 1571.

1. Goude kement-se, e savaz eunn den euz a veuriad Levi (1), hanvet Amram, hag a zemezaz d'a eur vaouez euz he gherentiez, *hanvet Jokabet.*

2. Hou-ma a goncevaz hag a c'hanaz eur map; hag o velout ez oa eur c'hrouadur kaer, e kuzaz anezhan epad tri miz.

3. O veza na helle mui he zerc'hel kuzet, e kemeraz eur baner broenn, he goloaz gant eur guisk bitum ha peg, e lekeaz ar c'hrouadur ebarz, hag hen exposaz etouez ar c'hors var vord ar ster;

(1) Meuriad Levi : LA TRIBU DE LEVI.

4. C'hoar ar c'hrouadur en em zalc'he a bell, evit guelout petra a c'hoarvche gant-han.

5. Hoghen d'ar mare-ze, merc'h Pharaon a ziskennaz d'en em velc'hi er ster, hag he matezed a gherze hed ar c'hlaign. Ar brinsez o veza gullet ar baner etouez ann helestr, a gasaz unan euz he flac'hed d'he c'herc'had.

6. O veza he digoret, hag o velout enn-hi eur c'hrouadur o lenva, e doe truez out-han, hag e lavaraz : Unan euz a vugale ann Hebreed eo he-ma.

7. Ha c'hoar ar c'hrouadur a lavaraz d'ezhi : Ha c'hoant ho pe ez afenn da glask d'ehoc'h eur vaouez Hebreadez hag a helse maga ar c'hrouadur bihan ?

8. Ar brinsez a respontaz : Kea. Ar verc'hik a redaz, hag a c'halvaz he mamm.

9. Ha merc'h Pharaon a lavaraz d'ezhi : Kemerit, emez-hi, ar c'hrouadur-ma, ha maghit-hen d'in, ha me a roio d'ehoc'h ho pae. Ar vaouez a ghemeraz ar c'hrouadur, her magaz, ha pa oe deuet braz, e roaz anezhan da verc'h Pharaon.

10. Hou-ma her c'hemeraz da vap, hag hen hanvaz Moïzes, o lavarout : *Ann hano-ze a roann d'ezhan*, dre ma em euz he zaveteet euz ann dour.

11. Enn amzeriou-ze, pa oe deuet Moïzes da zen, ez eaz da gavout he vreudeur ; hag e velaz ho stad reuzeudik, hag eur goaz Ejipsian o skei gant eunn Hebreed euz he vreudeur.

12. O veza sellet piz endro d'ezhan, hag o velet ne oa den var al leac'h, e lazaz ann Ejipsian hag her c'hu-zaz ebarz ann treaz.

13. Antronoz o veza eat adarre var ar meaz, e velaz daou Hebreed ha kruz etre-z-ho ; hag e lavaraz d'ann hini a oa ar gaou gant-han : Perag e skoit-tu gant ho nessa ?

14. He-ma a respontaz : Piou en deuz ho lekeat-hu da brins ha da varner var-n-omp-ni ? Ha c'hoant hoc'h eus-hu d'am laza evel ma lazjoc'h deac'h ann Ejipsian ? Moïzes a ghemeraz aoun, hag a lavaraz : Penaoz eo bet brudet ann taol-ze ?

15. Pharaon he-unan a glevaz ar pezh a oa c'hoarvezet, hag a glasse lakaat Moïzes d'ar maro. Mes Moïzes a dec'haz kuit ra-z-han ; az eaz da choum e douar Madian, hag a azezas eno e kichen eur punz.

16. Hoghen belek Madian en devoa seiz merc'h, pere a zeuaz da denna dour, hag o veza karghet ar c'haniou, e felle d'ezho doura loened ho zad.

17. Mes ar vessaerien a zigouezas hag ho c'hasaz kuit ; ha Moïzes a zavaz, a zifennaz ar merc'hed iaouank, hag a zouraz ho denved.

18. Pa oant distroet da gavout Raguel ho zad, hema a lavaraz d'ezho : Perag oc'h-hu deuet d'ar ghear kentoc'h eghet ne d-oc'h hoazet da zont ?

19. Hi a respontaz : Eur goaz Ejipsian en deuz hon delivret diouc'h ar vesaerien ; oc'hpenn-ze tennet en deuz dour gan-comp, ha roet en deuz da eva d'hon denved.

20. Ha Raguel da lavarout : Peleac'h ema-hen ? Perag hoc'h eus-hu lezet eno ann den-ze ? It d'he glask, evit ma roimp d'ezhan da zibri.

21. Moïzes a douaz eta e choumse gant-han evit mad. Hag e kemeraz da bried he verc'h Sephora.

22. Hou-ma a c'hanaz d'ezhan eur map, ha Moïzes hen hanvaz Gersam, o lavarout : Tremeniad ounn bet enn eur vro estren. Eur map all en doe anezhi, hag e hanvaz anezhan Eliezer, abalamour, emez-han, Doue va zad, va difennour, en deuz va zennet a dre daouarn Pharaon.

23. Pell amzer goude kement-ma, rous ann Ejipt a varvaz, ha bugale Israël oc'h hirvoudi, en em glem-maz a vouez huel dre'n abek d'al labourou : hag ho c'hri diwarbenn al labourou a bignaz bete Doue.

24. Klevout a reaz ho hirvoudou, hag e teuaz sonj d'ezhan euz ar ghevredighez en devoa great gant Abraham, Isaak ha Jakob.

25. Hag ann Aotrou Doue a zellaz ouc'h bugale Israël, hag ho anavezaz, *da lavaret eo, en doe truez out-ho.*

SKLERIDIGHEZ.

γ 10. *Hou-ma her c'hemeraz da vap.* Sellit penaoz e ra Doue goab euz a c'halloudeien ar bed-ma, hag euz ar rouaned vrasa, pa en em roont da ober drouk, eleac'h ober vad, diouc'h ma c'houlenn ho c'harg. Pharaon a felle d'ezhan distruja ar bobl a Israel, ha chetu hen o vaga enn he balez, hag o *choura* evel he vap bihan ann hini a dlie savetei ar bobl-se hag he denna a zindan he vestrouniez garo. Savetei a ra euz ar ster, dre zaouarn he verc'h, ann hini a veuzo dre urz Doue, e kreiz ar mor ru, ar re ghenta euz he zujidi, ar re marteze a zo bet ar re akedusa o sevensi he lezennou didruez. Goude kement-se penaoz ec'h hellomp-ni mankout da gaout fisiansz enn Doue-ze holl-c'halloudek, pehini a zalc'h etre he zaouarn kalonou ar rouaned hag ho zro ec'hiz ma kar.

Moïzes, saveteet euz ann dour evit beza salver ha lezen-nour he bobl, a zo bet e kement-se eur skeuden euz a Vap Doue saveteet diouc'h ar goad, da lavaret eo, diouc'h mun-trerez ann innoçanted santel, evit beza Salver ha lezen-nour ann holl dud.

Moïzes a oe savet eta evel eur prins; deski a reaz holl skianchou hag holl furnez ann Ejiptianed, ha bez'ez oa, hervez testeni ar Spered-Santel, galloudek enn he gomzou hag enn he oberiou (*Act. vii. 22*). Bet e vije unan euz a bennou ann Ejipt, mes nac'h a reaz beza map da verc'h Pharaon, ha guell e oe gant-han beza trubuliet gant pobl Doue, eghet chioum enn he blijadur eleac'h ma rene ar pec'het. Kredi a ree e oa dismegansou ar C'hrist brasoc'h madou eghet tenzorion ann Ejipt, hag he zell a ioa var gurunen ar vuez da zont (*Hebr. xi. 25*.) Greomp evel d-han, lekeomp ato mad ann ene araok mad ar c'horf, ha lezomp henoriou ha pinvidighezou ar bed-ma, mar emaomp e riskl gant-ho da goll madou ar vuez all.

γ 16. *Hoghen Belek Madian en devoa seiz merc'h.* — Ar belek-se en doa daou han, hervez doare, Raguel ha Jethro, diouc'h ma vezo guelet divezatoc'h. Kredi a reer e oa Jethro roue ha belek e Bro Madian, evel ma oa Melkisedek e Bro Salem, hag ec'h adore ivez ar guir Doue. Rak diskenn a rea euz Madian map Abraham euz he c'hreg Cethura. Hag enn amzer goz-se, religion ar guir Doue a oa c'hoaz stankoc'h etouez ann dud eghet ar baganiach. Oc'hpenn-ze neket guir-heuvel e vije eat Moïzes da zimizi gant eur baianez.

PENNAD III.

Ar voden-tan.

1. Moïzes a zioualle er peuriou derved Jethro he dad kaer belek Madian; hag o veza kaset he dropell doun er gouelec'h, e teuaz da venez Doue *hanvet Horeb.*

2. Hag ann Aotrou-Doue en em ziskouezas d'ezhan

enn eur flamm-tan a zave euz a greiz eur voden ; hag e vele ann tan er voden, hag ar voden na zeve ket.

3. Moïzez a lavaraz eta : Mont a rinn, ha gueleit a rinn petra eo ar bruzud braz-hont, perag ne zev ket ar voden.

4. Mes ann Aotrou-Doue, o velout ez ea rag eunn da zellet, a c'halvaz anezhan euz a greiz ar voden, hag a lavaraz : Moïzes, Moïzes. He-ma a respontaz : Chetume ama.

5. Ha Doue da lavarout : Na dostait ket ama, emezhan ; tennit ho pontou euz ho treid, rak al leac'h m'emoc'h enn-han a zo eunn douar santel.

6. Hag e lavaraz c'hoaz : Me eo Doue ho tad, Doue Abraham, Doue Izaak, ha Doue Jakob. Moïzes a guzaz he fas ; rak ne grede ket sellet ouc'h Doue.

7. Hag ann Aotrou-Doue a lavaraz d'ezhan : Gueleit am euz trubuliou va bobl, ha klevet am euz ar c'hri a daol dre'n abek da grisderi ar re a zo e penn al labourou.

8. Hag o c'houzout pegher braz eo he c'hlac'har, ounn diskennet evit he zili-vra a dre daouarn ann Ejiptianed, hag evit he gas diouc'h ar vro-ma enn eur vro vad ha braz, enn eur vro e red enn-hi al leaz hag ar mel, e douarou ar Gananeed, ann Hetheed, ann Amorrheed, ar Pherezeed, ann Heveed, hag ar Jebuzeed.

9. Kri-forz bugale Israël a zo deuet beteg en-oun, ha gueleit am euz ho zrubuliou, hag e pe zoare int flastret gant ann Ejiptianed.

10. Mes deuit, hag e kasinn ac'hanoc'h da gavout Pharaon, evit ma tennot va bobl, bugale Israël, euz ann Ejipt.

11. Moïzes a lavaraz da Zoue : Piou oun-me, da

vont da gavout Pharaon, ha da denna bugale Israël euz ann Ejipt.

12. Doue a respontaz d'ezhan : Me a vezo gan-ehoc'h ; hag ar zin-ma ho pezo, evit gouzout eo me am euz ho kaset. Pa ho pezo tennet va bobl euz ann Ejipt, e reot eur zakrifis da Zoue var ar menez-ma.

13. Moïzes a lavaraz da Zoue : Mad, mont a rinn da gavout bugale Israël, hag e livirinn d'ezho : Doue ho tadou en deuz va digaset d'ho kavout. Ma lavaront d'in : Pe hano en deus-hen ? Petra a livirinn-me d'ezho ?

14. Doue a lavaraz da Voïzes : BE'EZ OUNN ANN HINI EZ OUNN. Ha c'hoaz : Ann dra-ma a leverot da vugale Israël : ANN HINI A ZO en deuz va digaset d'ho kavout.

15. Ha Doue a lavaraz c'hoaz da Voïzes : Ann dra-ma a leverot da vugale Israël : Ann Aotrou, Doue ho tadou, Doue Abraham, Doue Izaak, ha Doue Jakob, en deuz va digaset d'ho kavout ; ann hano-ze eo va hano da vikenn, ha drez-han ann dud, a rum-da-rum, a zalc'ho sonj ac'hanoun enn holl amzeriou.

16. It ha dastumit ar re goz en Israël, hag e leverot d'ezho : Ann Aotrou, Doue ho tadou en deuz en em ziskouezet d'in, Doue Abraham, Doue Izaak, ha Doue Jakob, o lavarout : Deuet ounn d'ho kueleit, ha gueleit am euz ann holl draou a zo c'hoarvezet gan-ehoc'h enn Ejipt.

17. Hag em euz lavaret e renkenn ho tenna diouc'h trubuliou ann Ejipt, hag ho kas da vro ar Gananeed, ann Heteed, ann Amorrheed, ar Pherezeed, ann Heveed, hag ar Jebuzeed, enn eur vro e red enn-hi al leaz hag ar mel.

18. Hag e selaouint ho mouez ; hag ez eot, c'houi

hag henaoured Israël (1) beteg roue ann Ejipt, hac e leverot d'ezhan : Ann Aotrou, Doue ann Hebreed en deuz hor galvet : mont a raimp hed tri dervez kerzed ebarz er gouelec'h, evit ober eur zakrifis d'ann Aotrou hon Doue.

19. Mes gouzout a rann penaoz roue ann Ejipt n'ho lezo ket da vont huit, nemet forset e ve gant eunn dourn nerzuz.

20. Astenn a rinn eta va dourn, ha skei a rinn var ann Ejipt dre ann holl vurzudou a dlean ober enn ho c'hreiz, ha goudeze e lezo ac'hanoc'h da vont kuit.

21. Hag ober a rinn ma kavo ar bobl-ma trugarez dirag ann Ejiptianed, ha pa'z eot kuit, n'ez eot ket ho taouarn goullo.

22. Mes ar vaouez a c'houlenn digant he ameze- ghez ha digant he hostizez listri arc'hant ha re apur, ha dillad : hag ho lakaat a reot var ghein ho paotred hag ho merc'hed, hag e tibourc'hot ann Ejipt.

SKLERIDIGHEZ.

Y 1. Menez Horeb ha menez Sinai a zo daou benn euz ar memes menez ; ha chetu perag e veleur ebarz er Skritur e roaz Doue he lezen d'ar bobl, gaeach var venez Sinai, gaeach var venez Horeb ; enn-deeun ne d-int nemet ar memes menez. Menez Doue a rear anezhan, dre ma en deuz ann Aotrou Doue en em roet da anaout eno e meur a apparition ha dre eunn niyer braz a viraklou, pere ho deuz diskouezet d'ann dud he c'hloar, he c'halloud hag he vadelez.

(1) Henaoured Israël. Da lavarout eo, ar re gosa etouez pobl Israël.

Y 2. *Moïses a vels ann tan er voden hag ar voden na zeve ket.* — Ar veledighez vraz-se, hervez ann tadou santel, a verke kalz a draou. Da ghenta, skeudenni a rea ar stad emedo neuze-pobl Doue, hag a dlie padout bete fin ar bed, ato e kreiz ann drubuil hag ar boan, hep beza morse dis- mantret. D'ann eil, e verke e vije bepred lezen Doue dirag he zaonlagad evel eur sklerijenn gaer, hep tomma he ga- loun nag he c'hounit da Zoue evit mad. Bez'ez oa c'hoaz eur skeud euz ann tan a ziskennaz var ann ebestel da zeiz ar Pantekost, ha na reaz drouk ebed d'ezho, mes peur-netaat ar peza oa c'hoaz enn-ho a c'houander hag a fillidighez, hag ho c'harga euz a zonezonou ar Speret Santel. Er voden-ze, eme c'hoaz hor Mamm Zantel ann Iliz, ec'h anavezomp ar Verchez-Gloriuz-Vari, bepred Guerc'hez, ha dinam e kreiz eur bed goloet a bec'hejou.

Y 8. *Hag he gaz enn eur vro e red enn-hi al leaz hag ar mel.* — Houn-nez a ioa eur fesoun da gomz evit diskouez founder ha pinvidighez ar vro a bromete Doue d'he bobl. Ann douar prometet a oa neuze frouezusoc'h eghet ne d'eo hirio ; millighet eo bet divezatoc'h. Mes ann donar santel se a oa eur skeud euz ar vro binvidik a bromet Doue d'he zervicherien vad, e peleac'h e leunio ann eneoù gant madou braz he di, hag e lakai da redek var-n'ezho eur ster a zudion.

Y 14. *Bez'ez ounn ann hini ez oun.* — Hen-nez eo hano braz ann Aotrou-Doue, hag a verk he eternité, eme ann Tadou. Ann eternite n'e deuz na koumansamant na fin. *Ann hini a zo.* — Pion a hell kemeront ann hano-ze nag enn env nag enn-douar, nemet Doue ? Ann traou all holl a zo bet krouet, ha na badont ket ato, da vihana na choumont ket er memes stad. Ann elez ho-unan hag eneoù ann dud ho deuz chenchet stad, Doue hepken a zo bepred ar memes tra, hag he vloasiou na finvezint bikenn.

Y 22. *Hag e tibourc'hot ann Ejipt.* — Doue a ra justis abred pe zivezad ; an Ejiptianed a oa deuet pinvidik gant

labourou grevuz bugale Israel, ha bugale Israel ne oant ket paeet diouc'h ho foan; pa'zaint er meaz euz ann Ejipt, Doue a lakai ann Ejiptianed da bresta d'ezho dillad brao, listri aour hag arc'hant, evit ober ho zakrifis, hag ann traouze a choumo gant-ho evit ho digoll euz ho labourou.

PENNAD IV.

Doue a gas Moïzes da gavout he vreudeur enn Ejipt.

1. Moïzes a respontas da Zoue, hag a lavaraz : Ne gredint ket ac'hanoun, ha ne zelaouint ket va mouez, mes lavarout a raint : Ann Aotrou n'en deuz ket en em ziskouezet d'ehoc'h.

2. Doue a lavaraz eta d'ezhan : Petra a zalc'hit-hu enn ho tourn ? Hen a respontaz : Eur voalen.

3. Hag ann Aotrou a lavaraz : Taolit-hi d'ann douar. He zeurel a eure, hag e oe chenchet enn eunn aër, enn hevelep fesoun ma tec'haz Moïzes var he ghiz.

4. Hag ann Aotrou a lavaraz : Astennit ho tourn, ha kroghit enn he lost. Astenn a reaz he zourn, hag e savaz ann aër, hag ann aer a zeuaz adarre da veza goalen.

5. Kement-ma a zo, eme Zoue, evit ma kredint en deuz ann Aotrou, Doue ho zadou en em ziskouezet d'eoc'h, Doue Abraham, Doue Isaak, ha Doue Jakob.

6. Hag ann Aotrou a lavaraz c'hoaz : Likiit ho tourn enn ho pruched. Hag o veza lekeat he zourn enn he vruched, hen tennaz ac'hano goloet a loventez guenn ee'hiz erc'h.

7. Likiit ho tourn endro enn ho pruched, eme Zoue.

Hen lakaat a reaz, hag hen tennaz adarre, hag e oa henvel endro ouc'h ar rest euz he gorf.

8. Ma na gredont ket ac'hanoc'h, e me ann Aotrou, ha ma na zelaouont ket mouez ar burzud kenta, e kredint da vouez ann eil vuzud.

9. Ha ma na gredont ket c'hoaz d'ann daou vuzud-se, ha ma na zelaouont ket ho mouez, kemerit dour euz ar ster, ha skuillit-hen var ann douar, hag ar pezo pezo tennet euz ar ster a vezo chenchet e goad.

10. Moïzes a lavaraz neuze : Me ho ped, Aotrou, da deurel evez penaoz n'ounn bet biskoaz eunn den helavar (1), na deac'h na derc'hent deac'h; hag abaoe ma hoc'h euz komzet ouz ho servicher, ounn deuet bestead goassoc'h eghet araok.

11. Ann Aotrou a lavaraz d'ezhan : Piou en deuz great ghenou ann den ? Ha piou en deuz krouet ar mud hag ar bouzar, ann hini a vel hag ann hini a zo dall ? Ha ne ket me eo ?

12. It eta, ha me vezo enn ho kenou, hag a zesko d'ehoc'h ar pezo ho pezo da lavarout.

13. Mes hen : Me ho ped, Aotrou, emez-han, kasit ann hini a dleit da gas.

14. Doue fachel oc'h Moïzes a lavaraz : Aaron ho preur euz a venriad Levi, gonzout a rann ez eo eunn den helavar; chetu ema o tont var hoc'h arbenn, ha pa ho kuelo e vezo laouen he galoun.

15. Komzit d'ezhan, ha likiit va c'homzou enn he c'henou, ha me vezo enn ho kenou-hu, hag enn he hini, ha me a ziskouezo d'eoc'h ho taou petra ho pezo da ober.

(1) Helavar pe LOQUANSUS.

16. Hen a gomzo evit-hoc'h d'ar bobl; mes c'houi a vezo he gheleñner er pèz a zell ouc'h Doue.

17. Kemerit ivez ar voalèn-ma enn ho tourñ; gant-hi e reot burzudou.

18. Moïzes a zistroaz neuze da gavout Jethro he dad-kaer, hag a lavaraz d'ezhan: Mont a rinn ha distrei a rinn da gavout va breudeur enn Ejipt, da velout ha beo int c'hoaz. Jethro a lavaraz d'ezhan: It e peoc'h!

19. Ann Aotrou eta a lavaraz da Voïzes e bro Madian: It, ha distroit d'ann Ejipt; rak maro int holl, ar re a glasko lemel ho puez digan-ehoc'h.

20. Moïzez eta a ghemeraz he c'hreg hag he vipien, ho lekeaz var ghein enn azen, hag a zistroaz d'ann Ejipt, o toughen enn he zourn goalen Doue.

21. Hag ann Aotrou Doue a lavaraz d'ezhan pa oa o tistrei d'ann Ejipt: Na vankit ket da ober dirak Pharaon ar burzudou em euz lekeat enn ho kourc'hemen. Me a galedo he galoun, ha ne laosko ket va bobl da vont kuit.

22. Ha c'houi a lavaro d'ezhan: Chetu ama petra a lavar ann Aotrou: Va map henan eo Israël:

23. Lavaret am euz d'ehoc'h: Lizi va map da vont kuit evit ma servicho ac'hanoun, ha ne ket salvezet d'eoc'h hen leuskel; chetu emaoñn o vont da laza ho map henan.

24. Ha pa oa Moïzes enn hent, ann Aotrou Doue en em gavaz gant-han enn hostaleri, hag e felle d'ezhan he laza.

25. Raktel Sephora a ghemeraz eur mean lemm-lemm, hag a envoadaz (1) he map, hag en eur douch

(1) Envoada, a ziniñ ober ar CIRCONCISION.

our'h treid Moïzes e lavaraz: Eur pried a c'hoad oc'h evid-oun

26. Hag ann Aotrou hen lezaz da vont, goude ma e doa lavaret: Eur pried a c'hoad oc'h evid-oun, dre'n abek d'ann enoad.

27. Hoghen ann Aotrou Doue a lavaraz da Aaron: Kit var arbenn Moïzes er gouelec'h. Hag ez eaz var he arbenn tre beteg var menez Doue, hag e pokaz d'ezhan.

28. Ha Moïzes a gountaz da Aaron ann holl gomzou dre bere en doa Doue he gaset, hag ar burzudou en doa gourc'hemennet ober.

29. Hag e teujont ho daou enn Ejipt, hag e tastum-jont holl henaoured bugale Israël.

30. Hag Aaron a zanevellaz ann holl gomzou en doa Doue lavaret da Voïzes, hag a reaz burzudou dirag ar bobl.

31. Hag ar bobl a gredaz. Hag e komprenjont en doa ann Aotrou Doue bizitet bugale Israel, hag en doa sellet ouz ho enkresiou; ha stouet beteg ann douar, ec'h adorjont.

SKLERIDIGHEZ.

ÿ. 1. *Ne gredint ket ac'hanoun.* — Ar c'homzou-ze a verk spered humbl ann den saut-l Moïzes, pehini oc'h anavezout he zistervez, en doa aoun braz o kemer ar garg a felle da Zoue fi-siout enn-han. Ann dud vuél ha fur n'en em hastont ket d'en em lakaat e karg ebed. Gant guir abek e lavare: *Ne gredint ket ac'hanoun.* Rak ar skiant vad a lavar ne ket furnez kredi dioc'h-tu da ghement hini a zeu da ziskleria d'omp traou burzudus, na pa lavarfe e ve euz a berz Doue, ma na ziscouez ket dre he zantelez ha dre vurzudou

eo Doue en-deuz he gaset. Pa'z e bet plijet gant Doue kas eur re bennag da brezeg d'ann dud euz he berz. e roe d'ezho bepred eur galloud braz, ar galloud da ober miraklon, evit diskouez e oant he vir gannaded. Kement-se a zo bet anat, e Moïzes hag er brofited, e Jezuz-Krist hag enn he Ziskibled. Ann heritiked, na fondatourien eur religion faoz na reont ket a viraklon. Nag ar veleien ken nebeut, a lavaro unan bennag. Guir eo, mes miraklon Jezuz-Krist ha re ann Ebestel a zo d'ezho, pe da vihana d'ho religion : rak prouvi a reont, o pignat euz an eil d'eghile, ez int succesor-d ann ebestel, hag e talc'hont leac'h Jezuz-Krist he-uuan e kreiz ann dud, pa vezont oc'h-ober deverion ho c'harg. Ann heritiked ha mistri religionou nevez n'hellont ket ober ann dra ze.

Y 2. *Petra a zalc'het-hu enn ho tourn? ... Eur c'hoalen.* — Eur mesaer denved a zoug peurvuia eur c'hoalen enn he tourn, evit kas ha digas he dropel. Doue o veza choazet Moïzes da veza-mesaer he bobl, a c'houre hemenn d'ezhan miront he c'hoalen, evel ar merk euz he c'haloud hag euz he garg. Ac'hano eo denet ar c'hiz da rouaned ann douar derc'hel eur vaz roal enn ho dourn, evel ar merk euz ho bel. Ann eskibien hag ann Tad Santel ar Pap ho deuz ivez ho goalennou, hanvet ar vaz eskop, evit diskouez int mesaerien ann eneou, ha karghet gant Doue d'hor c'has ha d'hon digas dre ar peuriou mad. Mar taolont ar c'hoalen-ze d'ann douar, da lavarout eo, ma en em emellont re euz a draou ar bed, o lezet deveriou ho c'harg, ar c'hoalen a zeu da veza eunn aër, pehini na hell ober nemet drook. Pa zavont ho goalen plom hag huel, o tistrei gant feiz ha karantez da zeveuriou ho c'harg, ann aër a zeu endro da veza eur c'hoalen gre ha burzuduz. Ha Doue a zo neuze enn ho ghenou, hervez ma her prometaz da Voïzez, hag ho c'homzou a zo neuze komzou Doue.

Y 13. *Me ho ped, Aotrou, kasit ann hini a dleit da gas.* — Da lavarout eo, ar Messî, ho Map, redemptor ar bed, pehini a dle beza e guirionez diboanier he bobl.

Y 25. *Eur pried a c'hoad oc'h evid-oun.* — Sephora a anaie lezen ann envod, pe lezen ar Circoncision, al lezen-ze o veza etonez he c'herent, kerkoulz hag etonez bugale Israël, pa'ze guir e oant holl bugale vihan da Abraham. Mes aoun he doa kemeret rag ann Aotrou Doue, pe rag he Eal pehini en em zalc'he dirag Moïzez, hag a c'houdrrouze he laza, dre n'en doa ket envodet he vap Eliezer dindan ann termen merket. Hag e lavaraz : Eur pried a c'hoad oc'h evid-oun; kuiteet am euz ti va zad evit dont d'ho heul, ann Eal a fel d'ezhan ho laza, goad va map en deuz rusiet va daonarn, mont a rit enn eur vro eleac'h ma klask ar roue ho lakaat d'ar maro; kavit mad e tistrofenn da gavout va zad gant va daou grouadur. *Hag e kuitaaz anezhan.* Doue, eme Zant Aogustin a hermetaz ann disparti-ze, evit ma vije Moïzes liproc'h da ober he garg. Rak, emezhan, ministred ann Aotrou Doue ne dleont ket en em luzia gant greg ha bugale, na gant asferiou ar bed-ma.

PENNAD V.

Moïzes hag Araon, a ia da gavout Pharaon.

Euz ar bed 2513. Araok Jezuz-Krist 1491.

1. Gonde kement-se, Moïzes hag Aaron a iezas da gavout Pharaon, hag a lavaraz d'ezhan : Chetu petra a lavar ann Aotrou, Doue Israël : List va bobl da vont, evit ma raï d'in eur zakrifis ebarz er gouelec'h.

2. Mes hen a respontaz : Piou eo ann Aotrou, evit ma selaouinn he vouez, hag ma laoskinn Israël da vont er meaz euz va stadou; ne anavezann ket ann Aotrou, ha na lezinn ket Israël da vont kuit.

3. Hag e leverjont d'ezhan : Doue ann Hebreed en deuz hor galvet, evit ma'z ajemp er gouelec'h, a hed tri dervez kerzed, ha ma rajemp eur zakrifis d'ann Aotrou hon Doue, gant aoun na gouezse var-n-omp ar vosen pe ar c'hleze.

4. Roue ann Ejipt a lavaraz d'ezho : Moïzes hag Aaron, perag e tistroit-hu ar bobl euz he labourou ? It hoc'h-unan d'ho labour.

5. Ha Pharaon a lavaraz : Ar bobl-ze a zo deuet eur bobl braz em rouantelez, guelel a rit peghement eo kresket ann dud-se ; peghement muioc'h na raint-hi ket, ma roit arzao d'ezho enn ho labourou.

6. Pharaon a c'hourc'hemennaz eta d'ar re a oa e penn al labourou ha da viraerien ar bobl (1), o lavarout :

7. Hiviziken ne root mui ar c'holo d'ar bobl da ober he vrikennou, evel araok. Mes ra'z aint, ha ra zastumit ar plouz ho-unan.

8. Ha grit d'ezho furnissa ann niver brikennou a reant araok, hep distol ebed. Rak n'ho deuz netra da ober, ha chetu perag e krient, hag e leveront : Deomp, ha greomp eur zakrifis d'hon Doue.

9. Ra vezint karghet a labourou, ha ra ho graint piz ha piz, evit na vaghint ket ho spered gant komzou ha ne d-int nemet gheier.

10. Renerien al labourou hag ar viraerien az eaz eta, hag a lavaraz d'ar bobl : Chetu ama urs Pharaon : Ne roann mui ar c'holo :

11. It, ha dastumit-hen eleac'h ma hellot kavout, ha n'e vezo diminuet netra euz ho labour.

(1) Guiraerien, typ ar curiou

12. Hag ar bobl en em skignaz dre holl vro ann Ejipt da zastum ar c'holo.

13. Ha renerien al labourou a stardé var ann dud, o lavarout : Grit ho lod labour bemdez, evel ma oac'h boazet da ober kent, pa vije roet ar c'holo d'ehoc'h.

14. Hag ar re a oa varbenn labourou bugale Israël a oe skourjezet gant guiraerien Pharaon, pere a lavare d'ezho : Perag n'hoc'h euz-ket furnisset na deac'h nag hirio ann niver brikennou a reac'h kent ?

15. Hag ar re a goumande var vugale Israël a zeuaz hag a griaz ouc'h Pharaon, o lavarout : Perag e rit-hu kement-all d'ho servicherien ?

16. Ne roer mui ar c'holo, hag ar memes niver brikennou a c'houlenner ; ni ho servicherien, hor skourjeza a rear gant guiall, hag ho pobl a zo tretet en eur fessoun disteal.

17. Pharaon a lavaraz : C'houi zo re zibrez, ha chetu perag e livirit : Deomp, ha greomp eur zakrifis d'ann Aotrou.

18. It eta, ha labourit ; ar c'holo ne vezo het roet d'ehoc'h, ha furnissa a reot ann niver brikennou boazet.

19. Evelse ar re a goumande var vugale Israël en em gave goall nec'het, dre ma leveret d'ezho : Ne vezo diminuet netra euz ar brikennou hoc'h euz da furnissa bemdez.

20. Ha pa zeuent er meaz euz a balez Pharaon, en em gavjont gant Moïzes hag Aaron pere en em zalc'he tost eno.

21. Hag e leverjont d'ezho : Ra velo ann Aotrou, ha ra varno, great hoc'h euz ma eo falloc'h-fall hon

affer dirag Pharaon hag he zervicherien; ha roet hoc'h euz d'ezhan ar c'hleze evit hol laza.

22. Moïzes a zistroaz da gavout Doue hag a lavaraz: Aotrou, perag hoc'h eus-hu goanet ho pobl? Perag hoc'h eus-hu va c'haset?

23. Rak abaoe ma ounn bet o kavout Pharaon, o komz d'ezhan enn hoc'h hano, hen en deuz trubuliet muioc'h c'hoaz ho pobl, ha n'hoc'h euz ket he zilivret.

SKLERIDIGHEZ.

Y 2. *Piou eo ann Aotrou evit ma selaouinn he vouez?* — Chetu aze eur gomz ourgouilluz, mar deuz hini, hag ar penn-kaoz marteze ma laoskaz Doue kaloun Pharaon d'en em galedi. Rak Doue a harz ouc'h ar re ourgouilluz hag a ro he c'hras d'ar re vael.

Y 10. Daou rum dud a ioa o kommandi var ar bobl a Israël enn he labourou. Renerien al labourou, ha guiraërien Pharaon. Ar re ghenta a oa Israelited, hag a oa karghet da evesaat ouc'h ar re a oa enn oad da labourat, d'ho c'has ha d'ho digas diouc'h ma vije ezomm. Ar renerien-ze a oa ho-unan dindan ar viraerien pere a oa ejipsianed, ha karghet gant ar roue da douch ar guirion, ha da c'houlén digant ann Israelited ar muzul labour merket gant ar roue. Ar re ma a voaske var ar renerien evit ma vije rentet d'ezho ann niver brikennou merket, hag ar renerien a boursue var al labourerien, evit ma heljent kaout ar gont, pa vije ret he renta. Ar renerien eo en em gavaz gant Moïzes pa oant b-t oc'h ober ho c'hlemm da Pharaon, hag a rebrchaz d'ezhan n'en doa great nemet drouk, o komz d'ar roue divar benn ar bobl; great hoc'h euz, emez-ho, ne d-omp mui andaret gant Pharaon hag he dud, evel c'houes fall a glevont gan-eomp, ar garzuz omp deuet d'ezho. Chetu petra eo ar bobl, prest

ato da damalibout d'he vistri ann drouk ar c'hoarvez gant-han, ha d'en em ghemerout avechou ouz Doue he-unan, eleac'h gouzanv gant comach, en em zikour, ha gartoz neuze ma teuo dourn ann Aotrou Doue d'he ziboania.

Ann Tadou Santel ho deuz remerket penaoz ar pezh a reaz Pharaon d'ar bobl a Israël, pa glasse en em denna diouc'h he sklaverez, a zo eur skeud euz ar pezh a ra ann Drouk-Spered da eneo ann dud, pa glasse ont terri chadennoù ar pezh hag en em rei d'ar mad. Ober a ra kement a zo enn he c'halloud evit ho derc'hel enn he sklavach. Dasum a ra en dro d'ezho afferiou diez, poaniou spered, ho flanta a ra, eme Zant Augustin, e kreiz ar pri hag ar c'holo; c'houeza a ra enn ho c'halloud difisianz euz a vadelez Doue, hag ar zoujeun fallakr ma: Bikenn na kelliñ en em ziluvia euz a douez afferiou ar bed-ma. Ha pa glevont ho firsoun o prezeg d'ezho ann Aviel hag o tiskouez d'ezho hent ar Baradoz, int tentet da lavarout: Kement-se a zo eaz da brezeg, mes hen ober a zo eunn dra all.

PENNAD VI.

Doue a ro kaloun da Voïzes, hag a lavar d'ezhan e teui a-benn euz Pharaon.

1. Doue a lavaraz da Voïzes: Brema e velot petra emaeun o vont da ober da Pharaon; rak eunn dourn nerzuz a rai d'ezhan lezel bugale Israël da vont kuit, ha dindan eunn dourn pounner e kaso anezho er meaz euz he vro.

2. Ha Doue a gomzaz ouc'h Moïzes o lavarout: Me eo ann Aotrou

3. Am euz en em ziskouezet da Abraham, da Izaak

ha da Jakob, evel ann Doue holl-c'halloudek, ha n'em euz ket diskleriet d'ezho va hano, pehini a zo ADOVAI (er c'hiz all, JEHOVA).

4. Hag em euz great kevredighez gant-ho, evit ma rojenn d'ezho douar Kanaan, douar ho felerinach, epe-leac'h int bet diavezidi.

5. Klevet am euz huanadou bugale Israël dindan goask ann Ejipsianed, hag ez euz deuet sonj d'in euz va c'hevredighez.

6. Rakse, livirit da vugale Israël : Me eo ann Aotrou a denno ac'hanoc'h diouc'h prizoun ann Ejipsianed, a zilivro ac'hanoc'h diouc'h ho sklaverez; hag ho taspreno dre va brec'h nerzuz, ha va barn garo.

7. Ho kemer a rinn da vobl d'in, ha beza e vezinn ho Toue; hag e ouiet ez ounn ann Aotrou ho Toue, pa em bezo ho tennet diouc'h prizoun ann Ejipsianed.

8. Ha pa em bezo ho kaset d'ar vro, em euz touet rei da Abraham, da Isaak ha da Jakob; rac he rei a rinn d'ehoc'h evit ma viot he ferc'hen, me ann Aotrou.

9. Moïzes a gountaz eta ann traou-ze holl da vugale Israël, ha ne zelaonjont ket anezhan, ker braz a oa enkreuz ho c'haloun, ker grevuz ho labourou.

10. Ha Doue a gomzas oc'h Moïzez o lavarout :

11. It, ha komzit da Pharaon roue ann Ejipt, evit ma laosko bugale Israël da vont er meaz euz he vro.

12. Moïzes a respontaz dirag ann Aotrou : Chetu bugale Israël na zelaonont ket ac'hanoun : Penaoz am zelaoufe Pharaon, dreist pep tra pa'z ounn dalc'het em frezeg evel ma'z ounn.

(Ama ema hanojou bugale Levi, beteg Moïzes hag Aaron).

PENNAD VII.

Kenta goalen ann Ejipt, ann dour chenchet e goad.

1. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voïzes : Chetu ho lekeat am euz da Zoue var Pharaon, hag Aaron ho preur a vezo ho profed.

2. C'houi lavaro d'ho preur ann holl draou a c'hour-c'hemenann d'ehoc'h, hag hen a gomzo da Pharaon evit ma lezo bugale Israël da vont kuit euz he vro.

3. Mes me a galedo he galoun, hag evit diskouez va galloud, e rinn taol var daol burzudou braz e douar ann Ejipt.

4. Ha Pharaon na zelaouo ket ac'hanoc'h, hag ec'h astenninn va dourn var ann Ejipt, hag e tenninn va arme ha va bobl, bugale Israël, euz a zouar ann Ejipt, dre eur varn garo meurbed.

5. Hag ann Ejipsianed a ouezo ezoun-me ann Aotrou, pa em bezo astennet va dourn var ann Ejipt, ha tennet bugale Israël euz ho c'hreiz.

6. Moïzes hag Aaron a reaz eta eeun-hag-eeun evel m'en devoa goure'hennet ann Aotrou.

7. Hoghen Moïzes en doa pevar-ughent vloaz, hag Aaron tri bloaz ha pevar-ughent pa'z ejont da gomz ouc'h Pharaon.

8. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voïzes ha da Aaron :

9. Pa lavaro d'eoc'h Pharaon : Grit burzudou diraz-omp; c'houi lavaro da Aaron : Kemerit ho koalen, ha taolit hi d'ann douar dirag Pharaon, hag e vezo chenchet enn eunn aer.

10. Moïzes hag Aaron a ieaz eta da gavout Pharaon,

hag a reaz evel m'en doa gourc'hemennet ann Aotrou. Aaron a daolaz he voalen d'ann douar dirag Pharaon hag he zervicherien, hag ar voalen a oe chenchet enn eunn aer.

11. Hoghen Pharaon a c'halvaz he dud fur hag he vagicianed, hag ar re-ma, gant chalmou ann Ejipt ha gant ho ardou kuzet, a reaz ar memes tra.

12. Teurel a rejont ann eil goude eghile ho goaligner d'ann douar, hag e oent chenchet e serpanted. Mes goalen Aaron a lounkaz ho goaligner.

13. Ha kaloun Pharaon en em galedaz, ha na zelaouaz ket Moïzes hag Aaron, hervez m'en devoa gourc'hemennet ann Aotrou.

14. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voïzes : Pounne-reet eo kaloun Pharaon; ne fell ket d'ezhan lezel ar bobl da vont kuit.

15. It d'he gavout mintin mad; chetu disken a rai euz he balez d'ar ster. En em zalc'hit d'he c'hortoz varvord ar ster; ha kemerit enn ho tourn ar voalen a zo bet chenchet enn eur serpent.

16. Hag e leverot d'ezhan: Ann Aotrou, Done ann Hebreed en deuz va digaset d'ho kavout, o lavarout: List va bobl da vont da ober d'in eur zakrifis er gouelec'h: ha bete vrema ne ket bet falvezet d'eoc'h va zelaou.

17. Chetu eta petra lavar ann Aotrou: E kement-ma e ouïot ez ounn ann Aotrou: Emaoun o vont da skei, gant ar voalen a zo em dourn, dour ar ster, hag e vezo chenchet e goad.

18. Hag ar pesked a zo er ster a varvo, hag ann douriou a vreino, hag ann Ejipsianed oc'h eva dour ar ster a vezo tourmantet gant ar zec'hed.

19. Ann Aotrou a lavaraz c'hoaz da Voïzes: Livirit da Aaron: Kemerit ho koaten, hag astennet ho tourn var zouriou ann Ejipt, ha var ho steriou, ha var ar goasiou, ha var ar guerniou ha var ann holl lennadou dour, evit ma vezint chenchet e goad; ha ra vezo goad e holl zou-ar ann Ejipt, ken ebarz el listri koat, ken ebarz el listri mein.

20. Moïzes hag Aaron a reaz ar pezh en doa gourc'hemennet ann Aotrou; Aaron a zavaz he voalen, a skoaz var zour ar ster, dirag Pharaon hag he zervicherien, hag ann dour a oe chenchet e goad.

21. Hag ar pesked a oa er ster a varvaz, hag ar ster a vreina, ha na helle mui ann Ejipsianed eva dour ar ster, ha ne oe nemet goad dre holl vro ann Ejipt.

22. Ha magicianed ann Ejipsianed a reaz ar memes tra dre ho chalmou; ha kaloun Pharaon en em galedaz, ha n'e zelaouaz ket Moïzes hag Aaron, hervez m'en doa gourc'hemennet ann Aotrou.

23. Hag e troaz he ghein, hag en em dennaz enn he balez ha n'a zigoraz ket he galoun ar veach se c'hoaz.

24. Hoghen ann holl Ejipsianed a doullaz hed ar ster da glask dour da eva, rak na hellent ket eva euz dour ar ster.

25. Ha seiz devez a dremenaz evelse, goude ma en devoa ann Aotrou skoet ar ster.

SKLERIDIGHEZ.

†. Chetu ho lekeat am euz da Zoue var Pharaon. — Ho kreat am euz Done Pharaon, da lavarout eo, ober a reot dirag Pharaon traou hag a zo enn tuall da c'halloud ann

dud; ha dont a reot a-benn auezhau, evel ma teu Doue abenn euz a beptra. — Ar Skritur Sakr, e meur a leac'h a c'haly Doueou ar re a zalc'h plas ann Aotrou-Doue etouez ann dud, evel ar varnerien, ar veleien, hag ann Elez. *Na oall-gomzit ket euz ann dourou*, da lavarout eo, euz ar varnerien (*Exod 22. 28*). *Doueou oc'h, ha mipien ann Holl-C'hiloudek*. (Ps. 81. 6.) *Mar c'halvet Doueou ar re en deuz Doue roet he gomz d'ezho, perag e livirit-hu*, eme Jesus-Christ d'ar juzevien, *em eus-me goall gomzet, dre m'am euz lavaret ez ounn Map da Zoue, me pehini a zo bet sanctifset gant ann Tad ha digaset er bed-ma*. (St-Iann 10. 35.)

§ 22. *Ha sorcierien ann Ejipsianed a reaz ar memes tra*. — Sant Paol, enn he eil lizer da Dimotheus, a zesk d'emp-hanoio daou euz ar zorcerien-ze : *Jannes ha Mambres*, emez-han, a *glaskaz ober penn da Voizes*. — Penaoz ec'h hellaz ar vagicianed-se ober ar memes burzudou ha Moïzes ? Da ghenta n'e rejont ket ar memes burzudou ha Moïzes. Moïzes a reaz guir viraclou, ha burzudou ar vagicianed ne oant nemet troioù soutil. Doue hepken, pe eunn den aberz Doue a hell ober eur guir virakl, da lavaret eo, chench le ennou ann natur, evel ober eunn aer euz a eur vaz, chench dour e goad, ha Doue n'en deuz ket roet ar galloud-se d'ann droug-sperejou. Mes ann droug-sperejou ho deuz anaoudeghez vraz euz a ghemet tra a zo bet krouet, hag a hell ober, gant permission Doue, eleiz a draou enn tu all da ouizieghez ann dud. Petra a vir n'ho divije skrapet soutil ar goalennoù azirag daoulagad ann holl, ha ligaset serpanted enn ho flas ? Hon triaklerien-ni enn ho c'hoariellou, a ra meur a dro ken diez hag ann dra-ze. D'ann eil, daoust penaoz e c'hoarvezaz ann dro, gouizieghez hag ardou ar ghelc'herien na rejont nemet diskouez splanoc'n-splan galloud-ghez ann Aotrou-Doue; rak ma ho doa chenchet ho goalligner e serpanted, goalen Moïes a lonkaz ho serpanted; ma ho doa chenchet dour e goad, na heljont ket digas endro ar goad-se da zour, evel ma reaz Moïzes e penn seiz devez. Digas a rejont

raned var ar vro, mes n'ho doe ket ar galloud d'ho c'has kuit. Evelse Doue a ziskoneze e roe d'ezho ar galloud ar gare, hag a vire out-ho ar pezh en doa c'hoant. Ann dour, a gavigant ann dud a oa chenchet e goad gant ar vagicianed, a oe digaset d'ezho euz ar mor, pe euz ar ran-vro edo ann Hebreed o choum enn-hi, rag goalligner ann Ejipt na skoent ket var zouarou ann Hebreed. Doue a gastiz alies ann dud dre leac'h ma ho deuz pec'het. Ann Ejipsianed ho doa en em zervichet euz ar steriou-ze da veuzi enn-ho bugale ann Hebreed, ha Doue a ro d'ezho da eva, koulz lavarout, goad ar vugale gheiz-se dre zourn unan anezho saveteet gant ho friusez. Pebez kentel !

PENNAD VIII.

Eil voalen, ar raned. — Teirved goalen, ar fibu. — Pedeirved goalen, ar c'helien.

1. Ann Aotrou-Doue a lavaraz c'hoaz da Voizes : It da gavout Pharaon enn he balez, ha livirit d'ezhan : Chetu petra a lavar ann Aotrou : List va bobl da vont, evit ma rai d'in eur zakrifis.
2. Ha ma na fell ket d'ehoc'h he leuskel, ez ann da skei ho rouantelez penn da benn gant raned.
3. Ar ster a daolo raned a c'hruilladou, hag e pignint ac'hano, hag ez aint enn ho ti, er gampr ma kouskit, ha var ho kuele, hag e tiez ho servicherien, hag e tiez ho pobl, hag enn ho fourniou, hag er boedou all ho pezo aozet.
4. Ila, mont a rai ar raned enn ho ti, e tiez ho pobl, hag e tiez hoc'h holl zervicherien.
5. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voizes : Livirit da

Aaron : Astennit ho tourn var ar steriou, ha var ar goasion, ha var ar guerniou, ha digasit raned var zouar ann Ejipt.

6. Hag Aaron a astennaz he zourn var zourion ann Ejipt, hag ar raned a bignaz, hag a c'holoaz douar ann Ejipt.

7. Hoghen ar ghelec'herien, gant ho breou, a reaz ar memes tra, digas a rejont raned var zouar ann Ejipt.

8. Koulskoude Pharaon a c'halvaz Moïzes hag Aaron, hag a lavaraz d'ezho : Pedit ann Aotrou, evit ma plijo gant-han lemel ar raned diouz-in ha diouc'h va bobl, hag e leziñ ar bobl da vont kuit ; evit ma rai eur zakrifis d'ann Aotrou.

9. Moïzes a lavaraz da Pharaon : Merkit d'in ann deiz ma pedinn evid-hoc'h, hag evit ho servicherien, hag evit ho pobl, evit ma vezo kaset ar raned divar ho tro, ha diouc'h ho ti, ha diouc'h ho servicherien, ha diouc'h ho pobl, ha ma choumint ebarz er ster.

10. Pharaon a respontaz : Var c'hoaz. Ha Moïzes d'he dro : Ober a rinn, emez-han, hervez ho ker ; evit ma ouiot penaoz ann Aotrou hon Doue n'en deuz ket he bar.

11. Ia, ar raned en em denno kuit divar ho tro, ha diouc'h ho ti, ha diouc'h ho servicherien, ha diouc'h ho pobl ; hag e choumint ebarz er ster.

12. Neuze Moïzes hag Aaron a zeuaz kuit a zirak Pharaon ; ha Moïzes a griaz etrezeg ann Aotrou divar-benn ar bromessa en devoa great da Pharaon d'he zilivra diouc'h ar raned.

13. Hag ann Aotrou a reaz ar pezh a c'houlenne Moïzes ; ar raned a oa enn tiez, er c'heriou, hag er parkeier a varvaz.

14. Dastumet e oent e berniou braz meurbed, hag ar vro a oe karghet a flear *epad eur penmad amzer*.

15. Hoghen Pharaon, o velout e oa roet distenn d'ezhan, a galedaz he galoun, ha na zelaouaz ket Moïzes hag Aaron, hervez m'en devoa gourc'hemennoet ann Aotrou.

16. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voïzes : Livirit da Aaron : Astennit ho koalen, ha skoit var bouldren ann douar, ha ra vezo karghet a fibu holl zouar ann Ejipt.

17. Hag e rejont evelse. Aaron a astennaz he zourn, o terc'hel he Voalen ; a skoaz var bouldren ann douar, hag ar fibu en em stagaz oc'h ann dud hag oc'h al loened ; holl bouldren ann douar a oe chenchet e fibu dre holl zouar ann Ejipt.

18. Hag ar vagicianed a reaz ar memes tra gant ho chalmou, o klask digas fibu var ar vro ; ha na heljont ket ober. Hag ar fibu a c'holoe ken ann dud ken al loened.

19. Hag ar ghelec'herien a lavaraz da Pharaon : Biz ann Aotrou Doue a zo ama. Ha kaloun Pharaon en em galedaz, ha ne zelaouaz ket Moïzes hag Aaron, hervez m'en devoa gourc'hemennet ann Aotrou.

20. Ann Aotrou a lavaraz c'hoaz da Voïzes : Savit mintin mad, hag en em zalc'hit dirag Pharaon, rak diskenn a rai euz he balez d'ar ster, hag e leverot d'ezhan : Chetu petra a lavar ann Aotrou : List va bobl da vont, evit ma rai d'in eur zakrifis.

21. Hoghen, ma n'hen lezit ket da vont, me ia da zigas var n-hoc'h, ha var ho servicherien, ha var ho pobl, hag enn ho tiez, kelien a bep seurt ; ha tiez ann Ejiptianed a vezo karghet a gheien a bep seurt, hag ann holl leac'hioù ma vezint o chom enn-ho.

22. Hag enn deiz-se me rai eur burzud e kenver douar Gessen e peleac'h ema va bobl; ne vezo ket a ghelien eno; evit ma oniot ez-ounn ann Aotrou dre ar bed holl.

23. Disparti a likiunn evelse etre va bobl hag ho pobl; ar burzud-se a c'hoarvezo varc'hoaz.

24. Hag ann Aotrou a reaz evelse. Hag eunn taol braz a ghelien a zeuaz e tiez Pharaon, hag e tiez he zervicherien, ha var holl zouar ann Ejipt; hag ann douar a vreinaz gant ar ouenn ghelien-ze.

25. Ha Pharaon a c'halvaz Moïzes hag Aaron, hag a lavaraz d'ezho: It, ha grit ar zakrifis d'ho Toue ebarz er vro-ma.

26. Ha Moïzes a lavaraz: N'hellomp ket ober evelse; rak laza a raimp enn enor d'ann Aotrou hon Doue loened hag a zo doneou ann Ejipsianed. Hoghen mar sakrifomp dirag ann Ejipsianed ann traou a adoront, e flastring ac'hanomp a daoliou mein.

27. Mont a raimp hed tri dervez kerzed er gouelec'h, hag e raimp ar zakrifis d'ann Aotrou hon Doue, hervez ma en deuz gourc'hemennet d'eomp.

28. Ha Pharaon a lavaraz: Ho lezel a rinn da vont, evit ma reot ar zakrifis d'ann Aotrou ho Toue ebarz er gouelec'h; mes a-vad ne d-it ket pelloc'h; pedit evidoun.

29. Ha Moïzes a lavaraz: Kerkent ha ma vezinn eat ac'han a ziraz-hoc'h, e pedinn ann Aotrou, hag ar c'helien en em denno kuit varc'hoaz diouc'h Pharaon; diouc'h he zervicherien, ha diouc'h he bobl; hoghen, na dromplit mui ac'hanoun, o choum hep lezel ar bobl da vont da ober eur zakrifis d'ann Aotrou.

30. Moïzes o veza eat kuit a zirag Pharaon, a bedaz ann Aotrou,

31. Pehini a reaz hervez he gomz; kag e kasaz ar c'helien kuit diouc'h Pharaon, ha diouc'h he dud, ha diouc'h he bobl; na choumaz ket unan zo ken-er vro.

32. Ha kaloun Pharaon a bounneraaz, enn hevelep fesoun n'e lezaz ket ar bobl da vont kuit ar veach-se c'hoaz.

SKLERIDIGHEZ.

Eaz a oa kavout ar poell pe ann displeg euz ar voalen ghenta a daolaz Doue var ann Ejipt, ann dour cheuchet e goad; ann Ejipsianed ho doa beuzet bugale ann Hebreed ebarz er ster, ha Doue a reaz d'ezho ho goad da eva, mes perag digas var ar vro, raned, fibu, ha kelien.

Ar raned n'int ket ato loenedigou a ghelou mad; alies e kanont hag ar goanv ne vez ket c'hoaz tremenet. Ho rakach, eme zant Aogustin, a verke komzou kaer Pharaon hag he bromessaou vean, hag ho frezanz a gastize he zislealded.

Ar fibu, loenedigou dister, mes hegasuz, Doue ho digasaz evit diskar gant ken dister dra ourgouil Pharaon hag he fisianz re vraz enn he zorserien. Gant eur c'hreunen sabl ec'h harz ar mor kounnaret, gant eur fibuen e tivarc'h holl ouizieghez tud fur ann Ejipt. Na heljont ket ober fibu! Doue a ziskoueze dre gherent-se penaoz, mar greant burzudou, n'ho greant nemet dre he bermission. Ar vagicianed hen anzavaz o lavarout da Pharaon: *Biz ann Aotrou-Doue azo ama*; ne d-aimp ket pelloc'h. Mes Pharaon n'ho zelaouaz ket muioc'h evit na zelaoue Moïzes; ha Doue a zigasaz d'ezhan kelien brasoc'h, kelien vinimus pere a daghe, koulz lavarout, tud ha loened. Ar c'hastiz a ia var gresk; Doue, eme levr ar furnez, 11. 18, en divije gallet leuskel enn eunn taol var ann Ejipsianed bandennadou ourzed, ha loened fero; mes Doue bepred mad, a sko da ghenta eunn

taolik skanv, evit lakaat ar peo'her da evesaat ha da zistrei eaz var ann hent mad divar behini eo nevez-faziet. Ma na zistro ket, Doue a sko pounneroc'h-taol; ha mar gra ar peo'her penn kaled, Doue a zeu ker kalet hag hen. Mar marv ann den enn he bec'hed, he aheurtamant a zeu siouaz da veza Eternel, ha Doue he boursu ivez siouaz, gant eur c'hastiz eternal!

Fall braz a gavomp displealded Pharaon, o vankout ken alies-se d'he c'her; ha peurvuia n'omp ket guelloc'h hon-unan e kenver Doue. Pa zantomp he zourn o poueza var-n-omp dre eur c'hlenved pe dre eur reus bennag, e reomp ar promessaou ar re gaera da zistrei out-han; ha pa eo tremenet ann drouk pe ar riskl, ne reomp netra evit tenna hon eneoù diouc'h sklavezrez ar peo'her.

PENNAD IX.

Pemped goalen, ar vosen var al loened. — Chouee'h-ved goalen, c'houezighellou liskidik var groc'hen ann dud. — Seizved goalen, ar grizill.

1. Hoghen ann Aotrou a lavaraz da Voïzes : It da gavout Pharaon enn he balez, ha livirit d'ezhan : Chetu petra a lavar ann Aotrou, Doue ann Hebreed : List va bobl da vont, evit ma rai eur zakrifis d'in.

2. Ha chetu, ma refusit c'hoaz, ha ma ho d'alc'hit.

3. Va dourn a vezo var ho parkeier; ha var ho kezek, hoc'h azened, ho kanvalet, hoc'h ejenned hag ho tenved, e kouezo eur vosen c'hrevuz meurbed.

4. Hag ann Aotrou a rai eur burzud, en eur zispartia ann traou a zo da Israël diouc'h ann traou a zo d'ann

Ejipsianed; evit ne varvo netra euz ar peo'her a biaoù ouc'h bugale Israël.

5. Ann Aotrou en deuz merket ann amzer; o lavaront : Varc'hoaz e rai Doue var ann douar-ma ar peo'her en deuz lavaret.

6. Antronoz eta ann Aotrou a reaz ar peo'her en doa lavaret; hag holl loened ann Ejipsianed a varvaz; mes euz loened bugale Israël ne varvaz nikun.

7. Ha Pharaon a gasaz da velet; ha ne oa maro netra euz ar peo'her a berc'henne Israël. Mes kaloun Pharaon a bounneraaz, ha ne lezaz ket ar bobl da vont kuit.

8. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voïzes ha da Aaron : Kemerit, leiz no taouarn, ludu euz ann oaled, ha ra daolo Moïzes al ludu-ze enn ear dirag Pharaon.

9. Ha ra gouezo ar boutren-ze var holl zouar ann Ejipt; hag e savo gouliou ha c'houezighellou liskidik var ann dud ha var al loened, dre holl zouar ann Ejipt.

10. Hag e kemerjont ludu euz ann oaled, hag en em zalc'hjont dirag Pharaon, ha Moïzes a daolaz al ludu enn ear; hag e savaz gouliou ha c'houezighellou liskidik var ann dud ha var al loened.

11. Hag ar vagicianed na hellent ket en em zer-c'hel dirag Moïzes dre'n abek d'ar gouliou a oa enn-ho, evel enn dud all, dre holl zouar ann Ejipt.

12. Hag ann Aotrou a galedaz kaloun Pharaon; ha ne zelaouaz ket Moïzes hag Aaron, evel ma en devoa ann Aotrou hen diskleriet da Voïzes.

13. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voïzes : Savit mintin, hag en em zalc'hit dirag Pharaon, ha livirit d'ezhan : Chetu petra a lavar ann Aotrou, Doue ann Hebreed : List va bobl da vont, evit ma rai eur zakrifis d'in.

14. Rak ar veach-ma e skoinn gant va holl c'hoaligner var ho kaloun, ha var ho servicherien, ha var ho pobl; evit ma ouiot n'euz ket par d'in var ar bed holl.

15. Rak brema ec'h astenninn va dourn, hag e taolinn var-n-hoc'h ha var ho pobl ar vosen, hag e varvot c'houi divar ann douar.

16. Rak ho lekeat am euz ar pez ma'zoc'h, evit ma tiskouezinn enn-hoc'h va holl-c'halloud, ha ma yezo brudet va hano dre ar bed holl.

17. Ha c'hoaz e talc'hit-hu va bobl, ha na fell ket d'ehoc'h he leuskel da vont kuit?

18. Mad, varc'hoaz d'ann heur-ma memes, e likiinn da goueza eur grizill spountuz, evel n'euz bet biskoaz enn Ejipt abaoe ma ez euz tud er vro-ma, beteg ann deiz a hirio.

19. Kasit eta euz a vrema, ha dastumit ho loened ha kement mad hoc'h euz var ar meaz; rak ann dud, hag al loened ha kement tra a vezo kavet er meaz, ha na vezint ket bet dastumet euz ar parkeier, hag e kouezo ar grizil var-n-ezho, a varvo.

20. Ar re euz a zervicherien Pharaon a zoujaz komz ann Aotrou, a reaz dastum ho zervicherien hag ho loened enn tiez.

21. Mes ar re ne rejont stad ebet euz a gomzou ann Aotrou, a lezaz ho zervicherien hag ho loened er parkou.

22. Ha Doue a lavaraz da Moïzes : Astennit ho tourn var-zu ann env, evit ma kouezo grizill e holl zouar ann Ejipt var ann dud ha var al loened, ha var holl c'head ar mezou e bro ann Ejipt.

23. Ha Moïzes a astennaz he voalen etrezeg ann env, hag ann Aotrou a zigasaz gurun, ha grizill, ha

luc'hed o taredi var ar vro euz ann eil penn d'eghile; hag ann Aotrou a lekeaz eur glao grizill da goueza var zouar ann Ejipt.

24. Ar grizill hag ann tan mesket ann eil gant eghile a foete var eunn dro : Hag ar grounou grizill-ze a oa ker braz, na oe gullet biskoaz grizill ker braz e holl vro ann Ejipt, abaoe ma oa tud o choum enn-hi.

25. Hag ar grizill a lazaz e holl zouar ann Ejipt kement a oa er mezou, adaleg ann dud beteg al loened; ar grizill a lazaz ivez holl c'head ar mezou, hag a vrevaz holl vez ar vro.

26. Nemet e douar Gessen, eleach ma choume bugale Israël, eno ne gouezaz ket a c'hrizill.

27. Ha Pharaon a gasaz da c'hervel Moïzes hag Aaron, hag a lavaraz d'ezho : Pec'het am euz ar veach-ma c'hoaz; ann Aotrou a zo just, ha me ha va bobl, ni a zo dizouj e kenver Doue.

28. Pedit ann Aotrou, evit ma ehano ar gurunou braz-se hag ar grizill, ha ma ho lezinn da vont kuit, ha na choumot mui ama pelloc'h.

29. Moïzes a respontaz : Pa vezinn eat er meaz euz ar ghear, me a astenno va daouarn etrezek ann Aotrou, hag ar gurunou a ehano, ha ne vezo ken a c'hrizill; evit ma ouiot eo ann douar d'ann Aotrou.

30. Hoghen gouzout a rann na zoujit ket c'hoaz ann Aotrou-Doue, na c'houi nag ho servicherien.

31. Al lin eta hag ann heiz a oe goastet, dre ma oa glaz ann heiz, ha dre ma oa al lin oc'h ober he zeliou.

32. Mes ar guiniz hag ann edou ne oent ket goastet, dre ma oant divezatoc'h.

33. Moïzes o veza eat a zirag Pharaon, hag er meaz euz ar ghear, a astennas he zaouarn etrezeg ann Aotrou,

hag eo'h ehanaz ar gurunou hag ar grizill, ha ne gouezaz mui berad glao var ann douar.

34. Hoghen Pharaon o velout e oa ehanet ar glao, ar grizill hag ar gurunou, a greskaz he bec'hed.

35. He galoun hag hini he zervicherien a bounnerraaz, a galedaz meurbed; ha ne lezaz ket bugale Israël da vont kuit, evel m'en devoa gourc'hemenet ann Aotrou dre c'henou Moïzes.

SKLERIDIGHEZ.

Er pennad-ma evel enn eghile, n'hon euz nemet adori justiz Doue, he furnez hag he vadelez, memes enn he gastizou. Ne douch ket c'hoaz ouc'h ann dud, da vihana enn ho eneou. Divezatoc'h e rai, pa lazo enn eunn nozvez holl vipien henâ ann Ejipsianed dre zourn he Eal goaster. Mes araog mont beteg eno, e sko var ar pez ho deuz a vella, evel ho loened, ho c'horvou, ho zrevajou. Mes ann Ejipsianed na dennont profit ebed euz ar c'henteliou trugarezuz-se.

Ar galeder a galoun euz a behini e komzer alies ama, ne ket Doue he grea, mes ann dud dre ho bolontez ho-nnan. Ann heretiked hanvet hugunodet ho deuz goall ghemeret ar gomz-se a lavare Doue, *kaledi a rinn kaloun Pharaon*. « Mar pec'homp eta, emez-ho, Doue a zo kaoz, hen eo a zall a'chanomp; ha ma na reomp ket-ar mad, hen eo a revuz d'eomp he c'hras. » Ar Skritur en em isplik drez-han he-unan, pe dre ann iliz katholik. Hoghen ma lavar ar Skritur : Doue a galedaz kaloun Pharaon, e lavar ivez Pharaon a *Galedaz* he galoun, Pharaon a reudaz he galoun enep Doue. Hag ann holl zent a lavar penaoz ar gomz-se ker stank er Skritur : Doue ho dallaz, Doue a galedaz he galoun, a ziniñ e lez Doue ann den da ober he benn; hag ann den lezet gant-han he-unan ne d-eo nemet tevalijen ha fallagriez. Ha c'hoaz,

emez-ho, Doue na lez ket ann den enn holl d'ann holl gant-han he-unan, he c'hras a sko bepred var he galoun dre vouez ar goustianz, ha dre ghenteliou all; evel ma reaz e-kenver Pharaon; mes Doue ne ket dalc'het da rei d'ann holl he c'hrasou kre lia nerzuz, evel ma reaz e-kenver Sant Paol, Sant Aogustin, lia kalz a re all. Goulennomp ar grasou-ze evel eunn drugarez aberz Doue, mes nann evel eunn dra dleet d'eomp.

Y 16. *Rak ho lekeat am euz ar pez ma'zoc'h evit ma tis-kouezinn enn-hoc'h va holl c'halloud*. — Evesait c'hoaz ouc'h ar c'homzou-ze; ann heretiked a lavaro d'ehoc'h : « Guelit, Doue a ra ar bec'herien ar pez ma'zint; petra a dal-d'eomp klask en em vellaat. » Ne ket ann dra-ze eo, eme zant Aogustin, Doue en deuz ho great tud, hag hi ho-unan ho deuz en em c'hreat tud fall. Ha Doue a ouezo tenna he c'hoar euz ho droughiez memes. Doue ho gouzanv gant trugarez er vuez-ma, hag a ro kentel drez-ho d'he dud vad, enn eur lavaret d'ezho e goueled ho c'haloun : Ha guelloc'h e veac'h-hu evit-ho, panevet va gras ? Nann, Aotrou, a responto pep ene kristen ! Doue en em zervich c'hoaz euz ann dud fall evit amproui he vignoured dre ho malis hag ho hiskiniou a bep seurt. Ha ma renk, siouaz ! ho c'hastiza er bed all, ho foaniou diremed a gresko-anaoudeghez-vad ar zent, ho c'harantez hag ho estlamm, o velet pegher mad eo-bet Doue enn ho c'henver, da veza ho zaveteet diouc'h eunn hevelep goalleur.

PENNAD X.

*Eizved goalen, ar c'hilleien-raden pe ar zaillerezed.
Naved goalen, ann devalijen.*

1. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voïzes : It da gavout Pharaon enn he balez; rak kaledet am euz he galoun,

hag hini he zervicherien, evit ma rinn va holl vuzudou enn-han.

2. Hag evit ma kountot d'ho pugale ha d'ho pugale vihan, evesiek o selaou, pet gueach em bezo flastret ann Ejipsianed, ha pet burzud am bezo great enn ho zouez; hag evit ma ouiot ez ounn ann Aotrou.

3. Moïzes hag Aaron a ieaz eta da gavout Pharaon enn he balez, hag e leverjont d'ezhan: Chetu petra a lavar ann Aotrou, Doue ann Hebreed: Bete p'eur e fell d'ehoc'h-hu choum hep plega d'in-me? List va bobl da vont evit ma rai eur zakrifis d'in.

4. Hoghen mar harzit ouz-in, ha ma ne fell ket d'ehoc'h he lezel da vont; chetu e tigassinn varc'hoaz kil-leien-raden var ho pro penn da benn.

5. Golei a raint gorre ann douar, ha na vezo guelelet tamm ebed anezhan; hag e tebrint kement mad a zo choumet a zilerc'h ar grizill, rak krignat a raint kement bod-koat a vrons er parkeier.

6. Karga a rint ho tiez, ha re ho servicherien, ha re ann holl Ejipsianed; ha kement a vezo anezho, n'ho deuz biskoaz ho tadou nag ho tadou koz guelelet kement-all, abaoe ma int deuet var ann douar beteg ann deiz a hiorio. Ha Moïzes a droaz he ghein, hag en em dennaz er meaz a zirag Pharaon.

7. Hoghen servicherien Pharaon a lavaraz d'ezhan: Bete pegheid e c'houzanvimp-ni ann drougou-mâ? List ann dud-se da vont evit ma raint ho zakrifis d'ann Aotrou ho Doue. Ha na velit-hu ket eo eat ann Ejipt da goll.

8. Hag e c'halvjont endro Moïzes hag Aaron da gavout Pharaon. Hag he-ma a lavaraz d'ezho: It, ha grit ho zakrifis d'an Aotrou ho Toue; piou eo ar re a dle mont d'he ober?

9. Moïzes a lavaraz: Mont a raimp gant hor bugale vihan hag hon tud koz, gant hor paotred hag hor mer-c'hed, gant hon denved hag hor chatal braz; rak lid braz ann Aotrou hon Doue eo hen-nez.

10. Ha Pharaon a respontaz: Evelse, ra vezo ann Aotrou gan-ehoc'h e c'hiz ma ho lezin da vont kuit, c'houi hag ho pugale vihan. Piou na vel ket hoc'h euz eur zonz fall bennag enn ho spered?

11. Ann traou ned-aint ket evelse; mes it hoc'h-unan c'houi goased, ha grit ar zakrifis d'ann Aotrou, rak ann dra-ze eo oc'h euz goulennet hoc'h-unan. Ha rak tal e oent kaset kuit a zirag Pharaon.

12. Hoghen ann Aotrou a lavaraz da Voïzes: Astennit ho tourn var zouar ann Ejipt da zigas ar c'hilleien-raden, evit ma pignint var ar vro, ha ma tevorint ann holl c'heot a zo choumet a zilerc'h ar grizill.

13. Ha Moïzes a astennaz he voalen var zouar ann Ejipt; hag ann Aotrou a lekeaz eunn avel tanuz da c'houeza epad ann deiz-se holl hag epad ann noz; ha pa oe deuet ar mintin, ann avel tanuz-se a zigasaz ar c'hilleien-raden.

14. Hag e pignjont var holl zouar ann Ejipt, hag en em doljont var holl ran-vroïou ann Ejipsianed, niver ebed d'ezho; biskoaz na oe guelelet kement-all araog ann amzer-ze, ha ne vezo guelelet bikenn.

15. Golei a rejont gorre ann douar enn holl d'ann holl, o c'hoasta pep tra. Holl c'heot ann douar a oe eta devoret gant-ho, hag ar pez a frouez a oa choumet er guez varlerc'h ar grizill; ha ne c'houmaz netra c'hlaz dioc'h-tu nag er c'hoat nag er gheod dre ann holl Ejipt.

16. Dre'n abeg da gement-se, Pharaon en em hastaz da c'hervel Moïzes hag Aaron, hag a lavaraz d'e-

zho : Pec'het am euz enep ann Aotrou hag enn hoc'h enep-hu.

17. Mes pardonit d'in va fec'hed ar veach-ma c'hoaz, ha pedit ann Aotrou ho Toue, evit ma lammo divar-noun ar voalen-ma ker goaz hag ar maro.

18. Ha Moïzes o veza eat kuit a zirag Pharaon, a bedaz ann Aotrou.

19. Pihini a lekeaz eunn avel kre meurbed da c'houeza euz a du ar c'huz-heol, hag a skubaz gant-han ar c'helleien-raden hag ho zaolaz ebarz ar mor ruz ; ne choumaz ket unan zoken e holl ran-vroïou ann Ejipt.

20. Hag ann Aotrou a galedaz kaloun Pharaon, ha ne lezaz ket bugale Israël da vont kuit.

21. Hoghen ann Aotrou a lavaraz da Voïzes : Astennit ho tourn etrezeg ann Envou, evit ma vezo ann devalijen var zouar ann Ejipt, hag eunn devalijen ken teo, ma vezo gallet touch out-hi gant ann daouarn.

22. Ha Moïzes a astennaz he zourn etrezeg ann Env, hag eunn devalijen spountuz a c'holoaz holl zouar ann Ejipt epad tri devez.

23. Den na velaz he vreur, ha na finvaz euz al leac'h ma edo *pa goumansaz ann devalded*; mes e kement leac'h ma oa bugale Israël o choum, ar sklerijen a bare.

24. Neuze Pharaon a c'halvaz Moïzes hag Aaron, hag a lavaraz d'ezho : It, grit ho sakrifis d'ann Aotrou. Ra choumo hepken er ghear ho tenved hag ho chatal ; ho pugale vihan a hell mont ganeoc'h.

25. Moïzes a lavaraz : rei a reot ivez d'eomp al loened a lazer hag ann traou all a zever en enor da Zoue, evit ma ho c'hennighimp e zakrifis d'ann Aotrou hon Doue.

26. Hon tropellou holl a ielo gan eomp ; ne choumo

ket eur c'harn diout-ho var hol lerc'h. Ezomm ez euz anezho evit ober lid ann Aotrou hon Doue ; dreist pep tra pa na ouzomp ket petra a dle beza sakrifiet, ken na vezimp arruet var al leac'h.

27. Hoghen ann Aotrou a galedaz kaloun Pharaon, ha na fellaz ket d'ezhan ho lezel da vont kuit.

28. Ha Pharaon a lavaraz da Voïzes : En em dennit diouz-in, ha diouallit na deufac'h mui dirag va fas ; rak daoust e pe zevez en em ziskouezot diraz-oun, e varfot.

29. Moïzes a respontaz : Great e vezo evel ma livirit, ne velinn mui ho tremm.

SKLERIDIGHEZ.

† 2. *Evit ma kountot d'ho pugale ha d'ho pugale vihan pet gueach em bezo flastret ann Ejipsianed.* — Doue na ra netra e vean ; ma na brofit ket he oberiou d'ann dud fall, e profitint d'ar re vad. Doue a ouie e vije he daoliou hag he vurzudou didalvez evit Pharaon hag ann Ejipsianed, mes talvouduz e vezint d'he Israelited, ha d'he gristenien diveza-toc'h. Hag e c'hourc'henn d'he bobl kounta d'ho bugale ha d'ho bugale vihan, evesiek d'ho zelaou, pet gueac'h en devezo diskouezet he c'halloud, hag he vadelez evit ho zave-tei. Mad eo eta lenn historiou ann Testamant koz ha re ann Testamant nevez ; ha chetu perag e klaskann ho lakaat e brezounnek evid-hoc'h, va c'henvroiz ker.

† 17. *Pedit ann Aotrou ho Toue evit ma lamo diouz-in ar Voalen-ma ker goaz hag ar maro.* — Al loenedigou-ma a bere en em zervich Doue en he eizved goalen ; a zo c'hoaz dister a-oalc'h ; ho ghervel a rear killeien-raden, kirvi-lann ; ha saillerezed ; mes pa c'hourc'henn Doue, e ouzont ober droug a-oalc'h. Ar Skritura lavar e Lev'r ar furnez, 16, 9,

penaoz e kroghent enn dud beteg ho lakaat da vervel. Chetu perag en em kast Pharaon da lavarout da Voïzes : *Pedit ho Toue da lemel diouz-omp ar maro nevez-ma.*

Y 22. *Hag eunn devalijen spontuz a c'holoaz holl zouar ann Ejipt epad tri devez.* — Ar zonz hepken euz ann devalijen-ze a ra aoun d'ann den. Beza tri devez ha teir nozvez hep guelout ann disterra sklerijen, hag eunn noz ken du, eunn devalijen ken teo ma hellet touch out-hi gant ann daouarn ! Kqulskoude Moïzes ne verk ket ama ann hol draou heuzuz a c'hoarveaz. Ar Spered Santel e Levr ar Furnez, 17. 26, a lavar kalz muioc'h.

« Epad, emezhan, ma krede ann dud fall ec'h hellent ober ho mistri var ar bobl Santel, e oent d'alc'het gant chadennoù ann devalijen ha re eunn nozvez hir, prizounerien enn ho ziez ; mar klaskent tec'het a zirag providanz Doue venjet var-nezho, e kouezent d'ann douar.... Spontet horrubl, souezet mor, ha strafillet. Ar c'haoïou-douar e pere e felle d'ezho en em guza, n'ho difennent ket diouc'h ar spount ; rak trouzou a glevant à ziouc'h ho fenn hag ho strafille ; ha spesou heuzuz, personnachou trist en em ziskoueze d'ezho hag ho c'harghe a spount. Tan ebed, daoust pegher kre a vije, na helle rei d'ezho ann disterra sklerijen, na lughern pur ar stered na helle ket skleraat ann noz digonfortuz-se. Eunn tan iskiz a skoe ho daoulagad evel luc'hed, tan leun a spount ; ha dallet gant ann aoun, e krede d'ezho guelout traou effreizusoc'h c'hoaz eghet ar pezh a valent. Neuze e oe gueleet ne oa netra ardou ar vagicianed ; hag ho briz-furnez gant pehini en em fougheent a gouezaz enn dismeganz. Rak ann dud-se pere a bromette lemel ann aoun, hag ar strafuill diouc'h ann eneoù hanter varo, karghet ho-unan a spount, a choume hanter-varo, eur c'hoarz ho gueleet. Ha pa na zeue ket ar spesou d'ho spounta, eunn aneval o tremen, eunn aer o c'houbana ho strafille, hag e krenent da vervel. Rak eur goustianz fall a zo aounik, he zesteni he-unan he c'houndaon, hag e tiskred bepred ez euz eun drouk bennag oc'h he four-

sui.... Er bed holl e leae'h all e pare eur sklerijen gaer, ha netra na vire ouc'h ann dud da ober ho labourou. Var ann Ejipsianed hepken e oe taolet eunn noz pounner ha du-pok, skeuden ann devalijen peur baduz a dlie ho grounna, siouaz, er bed all ! » Goude ar gomz-ze euz ar Spered Santel, pep den a vel, eo tevalijen ann Ejipt gant he spesou heuzuz, skeuden ann infern ; skeuden eur galoun karghet a bec'hejou marvel.

PENNAD XI.

Diougan ann dekved goalen. Aliou Doue da Voïzes.

1. Hoghen ann Aotrou a lavaraz da Voïzes : Skei a rinn c'hoaz gant eur voalen Pharaon hag ann Ejipt, ha goude-ze e lezo ac'hanoc'h da vont kuit, hag ho forso memes da vont er meaz euz he stadon.

2. C'houi eta a lavaro d'ann holl bobl : Ra c'houlenn pep den digant he vignoun, ha pep maouez digant he amezeghez listri aour ha re arc'hant.

3. Hoghen ann Aotrou a rei ma kavo he bobl trugarez dirag ann Ejipsianed. Ha Moïzes a oe eunn den braz meurbed e bro ann Ejipt, dirag servicherien Pharaon ha dirag ann holl bobl.

4. Hag e lavaraz da *Pharaon abarz mont kuit a ziraz-an* : Chetu petra a lavar ann Aotrou : Var dro hanter-noz e tiskenninn ebarz enn Ejipt ;

5. Ha pep kenta ganet e bro ann Ejipt a varvo, adaleg map-hena Pharaon, pehini a zo azezet gant-han var he drôn, beteg map-hena ar vatez a zo o trei ar vilin, ha beteg ar re ghenta-ganet euz al loened.

6. Hag e vezo eur c'hri forz e holl zouar ann Ejipt, evel n'ez euz bet biskoaz a-raog, ha na vezo biken goude.

7. Mes etouez bugale Israël ne chilpo ket eur c'hi zoken, adaleg ann den beteg al loen; evit ma ouiot dre bebez mirakl e tisparti ann Aotrou ann Israëlited diouc'h ann Ejipsianed.

8. Hag hoc'h holl zervicherien, ann dud-ma, a ziskenno d'am c'havout, hag ec'h adorint ac'hanoun o lavarout : It er meaz euz hor bro, c'houi hag ar bobl-se holl pehini a zent ouz-hoc'h. Goude kement-se ez aimp er meaz.

9. Ha Moïzes en em dennaz neuze a zirag Pharaon, droug braz enn-han. Hoghen ann Aotrou a lavaraz da Voïzes : Pharaon na zelaouo ket ac'hanoc'h, evit ma c'hoarvezo eleiz a vurzudou e douar ann Ejipt.

10. Moïzes hag Aaron ho deuz great eta dirag Pharaon ann holl vurzudou a zo skrivet *el levr-ma*. Hag ann Aotrou a galedaz kaloun Pharaon, ha na lezaz ket bugale Israël da vont kuit euz he stadou.

PENNAD XII.

Ann oan paskal. — Ann dekved goalen, maro ar re ghenta-ganet etouez ann Ejipsianed. — Teac'h ann Israelited diouc'h ann Ejipt.

1. Ann Aotrou a lavaraz ivez da Voïzes ha da Aaron e bro ann Ejipt :

2. Ar miz-ma a vezo evid-hoc'h penn-kenta ar miz ; ar c'henta e vezo euz a visou ar bloaz.

3. Komzit ouc'h holl bobl bugale Israël, ha livirit d'ezho : D'ann dekved devez euz ar miz-ma, ra ghe-

mero pep hini a c'hanoc'h eunn oan dre bep tiad-tud ha dre bep ti.

4. Ma n'euz ket enn he di tud a-oalc'h evit ghellout dibri ann oan, ra ghemero euz ti he amezek tosta a-oalc'h a dud evit ghellout dibri ann oan.

5. Ann oan-ze a vezo hep si, eur par, eunn oan bloaz : Ha mar kirit, e kemerot eur menn-gaor hag en devezo ar memes qualiteou.

6. Hag e virot anezhan beteg ar bevarzekved devez euz ar miz-ma, hag holl bobl bugale Israel hen lazou enn enor da Zoue var ar pardaez.

7. Hag e kemerint euz he c'hoad, hag e likiint euz ar goad-se var zaou bost ann or, ha var c'hourinou ann tiez e pere e tebrint anezhan.

8. Hag enn noz-se e tebrint he ghik poazet *ouc'h ann tan*, ha bara hep goell gant lezeghez c'houero.

9. Ne zebrot anezhan netra kri, na poazet enn dour, mes poazet ouc'h ann tan; he zibri a reot penn, treid ha bouzellou.

10. Ha ne choumo netra anezhan a-benn ar mintin. Mar choum eunn dra bennag enn ho tilerc'h, hen devi a reot enn tan.

11. Hoghen, er c'hiz-ma e tebrot anezhan : Starda a reot ho tillad gant eur gouris endro d'ho tiengroazel, boutou ho pezo enn ho treid, hag eur vaz enn ho tourn; hag e tebrot gant hast, rak ar pask eo, da lavarout eo, tremen ann Aotrou.

12. Hag enn noz-se e tremeninn dre zouar ann Ejipt, hag e skoinn pep kenta-ganet e douar ann Ejipt, adaleg ann den beteg al loen; hag e seveninn va barnedighez var holl zoueou ann Ejipt, me ann Aotrou.

13. Hag ar goad a vezo ho sin var ann tiez e viot

enn-ho : hag e velinn ar goad, hag e tremeninn a biou d'ehoc'h, hag ar voalen a varo ne doucho ket ouz hoc'h, pa skoinn douar ann Ejipt.

14. Ann devez-se a vezo evid-hoc'h eunn devez hag a zigaso sonj d'ehoc'h euz va madelez enn-ho ken-ver, hag he lida a reot evel eur gouel brazd ann Aotrou, a rum da rum, ha da vikenn.

15. Epad seiz devez e tebrot bara dic'hoell : adaleg ann deiz kenta ne vezo tamen goell ebéd enn-ho tiez.

Piou bennag a zebro bara goellet adaleg ann deiz kenta bele ar seizved devez, a gollo he vuez euz a greiz Israel.

16. Ann devez kenta a vezo santel ha gouel braz, hag ar seizved devez a vezo miret gant ar memes lid : ne reot seurt labour enn daou zevéz se, nemet ar peza zell euz ann dibri.

17. Mirout a reot eta gouel ar bara dic'hoell, rak enn deiz-se memes e tenninn hoc'h arme euz a zouar ann Ejipt, hag e virot ann deiz-se a rum da rum gant lid ha da vikenn.

18. Er miz kenta, d'ar bevarzek devez euz ar miz d'ar pardaez, e tebrot bara dic'hoell beteg ann unan var-n-ughent euz ar memes miz d'ar pardaez.

19. Epad seiz devez ne vezo kavet tamm goell ebéd enn-ho tiez ; piou bennag a zebro neuze bara goellet, a vezo lamet euz a greiz pobl Israel : pe hen a vezo dia-vezriad, pe hen a vezo ganet er vro.

20. Ne zebrot netra goellet ; bara dic'hoella zebrot enn hoc'h holl diez.

21. Hoghen Moïzes a c'halvaz holl henaoured bugale Israel, hag a lavaraz d'ezho : Il ha kemerit eunn oan dre bep tiad tud, ha grit sakrifis ar pask.

22. Eur bodik hissop a zoubot ebarz er goad ho pezo

lekeat var ann treujou, hag e strinkot goad gant-han ouz ar gourin hag ouz ann daou bost d'or. Neuze diouallit ne'z ai nikun ac'hanoc'h er meaz euz he di beteg ar mintin.

23. Rak ann Aotrou a dremenno, o skei ann Ejipsianed : Ha pa velo ar goad var ar gourin ha var ann daou bost, e tremeno dor ann ti, ha ne lezo ket ann Eal goaster da vont enn-ho tiez, na da ober droug ebéd d'ehoc'h.

24. Dalc'hit da ober bep bloaz kement-se evel eunn dra gourc'hemennet d'eoc'h ha d'ho pugale da vikenn.

25. Ha pa viot eat ebarz er vro a dle ann Aotrou da rei d'eoc'h hervez he bromessa, e virot ar reiziou sakr-se.

26. Ha pa lavaro d'eoc'h ho pugale : Petra eo al lid-relijion-ze ?

27. C'houi a lavaro d'ezho : Sakrifis tremen ann Aotrou eo, pa dremenaz ebieu da diez bugale Israël enn Ejipt, o skei ann Ejipsianed, hag oc'h espern hon tiez-ni. Hag ar bobl a stouaz d'ann douar hag a adoraz.

28. Ha bugale Israël o vont ac'hano, a reaz evel ma en doa ann Aotrou gourc'hemennet da Voïzes ha da Aaron.

29. Hag e c'hoarvezaz da hanter-noz ma skoaz ann Aotrou ann holl vipien kenta-ganet e douar ann Ejipt, adaleg kenta-ganet Pharaon, pehini a oa azezet gant-han var he dron, beteg kenta-ganet ar sklavez pehini a oa er prizoun, hag ivez ar re ghenta-ganet euz al loened.

30. Ha Pharaon a zavaz e kreiz ann noz, hag he holl zervicherien, hag ann holl Ejipsianed ; hag e savaz eur c'hri-forz dre ann holl Ejipt, rak ne oa ti ebéd a ghement ne vije eur maro enn-han.

31. Ha Pharaon o veza galvet Moïzes hag Aaron, a lavaraz d'ezho : Savit, hag en em dennit kuit diouc'h va bobl, c'houi, ha bugale Israël ; it, ha grit eur zakrifis d'ann Aotrou, evel ma livirit.

32. Kasit gan-ehoc'h ho tenved hag ho chatal, hag o vont kuit benniguit ac'hanoun.

33. Hag ann Ejipsianed a boursue var ar bobl evit ma'z aje kuit buhan-buhan, o lavarout : Mervel a raïmp' holl.

34. Ar bobl a ghemeraz eta toaz meret, araog ma oa goët, hag o veza he skoulmet enn ho mintili, hen lekejou var ho diskoaz.

35. Bugale Israël a reaz c'hoaz ar pez en doa Moïzes gourc'hemennet d'ezho ; goulenn a rejont digant ann Ejipsianed listri aour ha re arc'hant, ha dillad eleiz.

36. Hag ann Aotrou a reaz ma kavaz ar bobl trugarez dirag ann Ejipsianed, evit ma rojent d'ezhan e prest ar pez a c'houlenne ; hag er c'hiz-se e tibourc'h-jont ann Ejipsianed.

37. Bugale Israël a zilec'hiaz eta euz Ramessès da vont da Zokoth, var dro c'houec'h kant mil den gouestl da zoughen ann armou, hep kounta ar vugale.

38. Oc'h penn-ze eur bobl munud hep niver az eaz kuit var-eunn dro gant-ho ; ha derved, ha chatal ha loened a bep seurt eunn taol braz anezho.

39. Hag e poazjont ar bleud meret pell a oa ho doa digaset gant-ho euz ann Ejipt, hag e rejont bara dic'hoell poazet dindan ludu-broud. Rak n'en doa ket gallet goi, ann Ejipsianed o starda var-n-ezho da vont kuit, hep rei gortoz ebed d'ezho ; n'ho doa bet amzer ken nebeut da baredi tamm boed all.

40. Ann hed-amzer ma choumaz bugale Israël enn Ejipt, a oe pevar c'hant tregont vloaz.

41. Pa oant achuet, enn deiz-se memes, ez eaz holl arme ann Aotrou er meaz euz a zouar ann Ejipt.

42. Ann noz-vez-se ma en deuz ann Aotrou ho zenet euz a zouar ann Ejipt, a vezo berzet ha konsakret d'ezhan ; holl vugale Israël a dle he mirout a rum da rum da vikenn.

43. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voïzes ha da Aaron : Chetu ama lezen ha lidou ar pask : Den diaveziad ebed na zebro a nezhn.

44. Ar sklaved ho pezo prenet, a vezo envoadet, hag evelse e tebrint ar pask.

45. Mes ann diaveziad, hag ann devezour na zebrint ket a nezhn.

46. Ann oan a vezo debret ebarz ann ti ; ha na gasot tamm ebed euz he ghik er meaz, ha na dorrot nikun euz he eskern.

47. Holl bobl bugale Israël a rar ar pask.

48. Mar c'hoanta unan bennag euz ann diavezidi dont da choum enn ho touez hag ober pask ann Aotrou, e vezo envoadet da ghenta kement paotr a zo enn he di, ha neuze ec'h hello ober ar pask gant ar re all, hag e vezo evel eunn den ganet er vro ; mes piou bennag na vezo ket bet envoadet, na zebro ket euz ar pask.

49. Ar memes lezen a vezo evit ann den ghinidik euz ar vro, hag evit ann diaveziad a zo deuet da choum eun ho touez.

50. Hag holl vugale Israël a reaz evel m'en doa gourc'hemennet Doue da Voïzes ha da Aaron.

51. Hag enn deiz-se memes ann Aotrou a dennaz bugale Israël euz a zouar ann Ejipt rumad ha rumad.

SKLERIDIGHEZ.

Dilivranz ar bobl a Israël euz a gaptivite ann Ejipt a zo eur skeuden gaer euz a ziliivranz hon eneu euz a gaptivite ann droug-spered. Pharaon hag he dud a zalc'he pell a oa bugale Israël enn eur stad poanuz, ha na felle morse d'ezho ho lezel da zistrei d'ho bro; ann droug-spered hag ann techou fall a zalc'he ann holl dud, kouls lavarout, enn eur stad tristoc'h c'hoaz abaoe ar pec'hed originel, ha n'ho lezent morse da vont d'ho guir vro, pehini eo ar baradoz. Doue a lavar da Pharaon, me laz ar re ghenta-ganet euz ho rouantelezh, ha neuze e lezot va bobl da vont el leac'h ma sell d'in ez afe. Jezuz-Krist a lavar d'ann droug-spered : Me zismantro rouaned ha mistri ar bed, pere, evit plijout d'hoc'h, a vir ne vez prezeghet va Aviel d'ar boblou; me zismantro techou fall ann dud dre va gras, dre va c'hennadurezh, dre va zakramanchou, ha neuze, evel n'ho pezo mui guir varn-ezho, ho lezot da vont da rouantelezh va Zad.

Ann oan paskal a zo eur skeuden gaeroc'h c'hoaz euz hor Zalver Jezuz-Krist. *Ann oan paskal*, eme Voizes, *a vezo hep zi, eur par, eunn oan bloaz*. — Jezuz-Krist, ar zantelezh memes, a zo hanvet Oan Doue, Oan dijam hag hep zi, map-unik ann Tad, map Mari. Doue ha den; ha lekeat eo bet d'ar maro e kreiz he vrud.

Ann oan paskal a vezo lazet ha debret d'ar bevarzek devez euz ar miz kenta, d'ar pardaez. — Noz kent ann dilivranz Jezuz-Krist a instituz Sakramant ann Aoter d'ar bevarzek devez euz al loar ghenta, loarad miz meurs; a reaz ar pask nevez gant he Ebestel, en eur rei d'ezho he ghik hag he c'hoad da zibri ha da eva, hag hon dilivraz antronoz o veravel var ar groaz da deir heur dioue ha ar pardaez.

Lakaot a reot euz a c'hoad ann oan var c'hourin ha var zaou bost dor ho ti, hag Eat ar maro a dremenno ebioù, ha na rai droug ebed d'eo'h. — Ann tri merk-se, eme zant

Jerom a zav eur groaz. Hag ann droug-spered, eme zant Iann Krizostom, na gred ket tostaat ouz ar gristenien a vez livet ho muzellou gant goad Jezuz-Krist er gommunion.

Ann holl a renkaz dibri euz ann oan paskal evit beza dilivret; ha Jezuz-Krist a lavar enn he Aviel, *ma na zebrit ket kik Map ann den ha ma na evit ket he c'hoad, n'ho pezo ket ar vuez enn-hoc'h*.

Ann doareou all ken a gorf ken a spered, merket gant Moizes evit dibri ann oan paskal, a ziskouez e pe stad e tleomp beza evit tostaat ouz ar gommunion. Ann oan a vezo choazet pemp devez araog ar pask, evit ma vezo amzer da velout hag hen zo iac'h, difi, ha mad da veza kennighet da Zoue. — *Pep den*, eme zant Paol, *a dle en em gmprom abarz dibri euz ar bara-ze*, chenchet e korf hag e goad hor Zalver. Ann oan a vezo debret gant bara dic'hoell, ha louzeier c'houero. — Ar gommunion a dle beza great gant eur galoun neat, hep goell ebed euz ar pec'hjou koz, ha gant eur spered a binjen. Dibri a reot ann oan enn ho sao, ho tiougroazel gourizet, eur vaz enn ho tourn, ha boutou enn ho treid evel tud prest da vont enn hent. — Ar re a gommunion, a dle beza oberiant, chaste, goestl d'en em zikenn ouz ann droug-spered, ha lijer da redek dre ann hent mad ha da virout goure hemennou Doue. *Ne zebrot anezhan netra kri, na poazet enn dour, mes hep ken poazet ouc'h ann tan*. — Na ghemerit ket ar gommunion evel eur boed hag a gouez diudan ar skianchou naturel, na gredit ket zo ken e trankit enn ho kenou kik ha goad hor Zalver, pa renkit chaoka ar spes euz ar bara, evel ma rea ar gristemen ghenta pere a gommunie gant bara tieghez. Hor Zalver ebarz er gommunion a zo evel pa oa ressuscitet, eur c'horf gloriel, hag en em unan gan-eomp pa zebromp ann apparansou santel, hep beza rannet, na dantet, na teuzet, na steki ouz hor skianchou e doare ar c'horvou. Arabad eo kommunia gant eur galoun glour, merket dre ann dour; mes gant eur galoun donn ha leun a garantez.

He zibri a reot enn he bez, da lavaret eo, hep teurel a gostez, nag ar penn, nag ann treid, na netra a gement a hell beza debret, ha na dorrot nikun euz he eskern. Er gomunion e tighemeomp hor Zalver Jezuz-Krist leun a vuez, he gorf, he c'hoad, he ene, he zivinite; hag oc'h he zibri e guirionez evel ma reomp, ne dorromp ket he eskern, ken nebeut na oe torret nikun anezho, pa varvaz var ar groaz. Chetu aze heveledigheziou goestl meurbed da greski hor feiz, da estlammi hor spered, hag a dle rei d'eomp c'hoant da lenn ha da studia ar Skrituriou Sakr.

PENNAD XIII.

Doue a c'hourc'hennenn ma vezo kennighet d'ezhan e prof ar re ghenta-ganet, ken euz ann dud, ken euz al loened. — Ar prof-se hag ar pask a vezo evit derc'hel sonj euz ann dilivranz. — Eskern Jozeph. — Ar goummoulen teval enn deiz ha goulaouek enn noz.

1. Ann Aotrou a gomzaz ouc'h Moïzes, o lavarout:
2. Konsakrit d'in pep kenta-ganet, ann hini a zigor ar vamm e touez bugale Israël, ken euz ann dud ken euz al loened; rak ann holl draou a zo d'in.
3. Ha Moïzes a lavaraz d'ar bobl: Ho pet sonj euz ann deiz-ma, e pehini oc'h deuet er meaz euz ann Ejipt, hag euz a di ar sklaverez; rak ann Aotrou en deuz ho tennet euz ar vro-ze gant eunn dourn nerzuz; diouallit na zebrot bara goellet enn deiz-se.
4. Hirio ez it er meaz, e miz ann edou nevez.
5. Ha pa en devezo ann Aotrou ho lekeat e douar

ar Gananeed, ann Hetheed, ann Amorrheed, ann Heveed hag ar Jebuzeed, douar hag en deuz touet d'ho tadou e roje d'ehoc'h, douar hag e red eun-han al leaz hag ar mel, c'houi rai al lidou sakr-ma ebarz er miz-se.

6. Epad seiz devez e tebrot bara dic'hoell; hag ar seizved devez a vezo gouel braz ann Aotrou.

7. Bara hep goell a zebrot epad seiz devez, ha ne vezo guelet netra goellet enn ho tiez, nag enn ho touarou e leac'h ebed.

8. Hag enn deiz-se e tanevellot d'ho map, o lavarout: Chetu ama ar pezh en deuz great ann Aotrou evid-oun, pa ounn eat er meaz euz ann Ejipt.

9. Ha kement-se a vezo evel eur zin enn ho tourn, hag evel eunn arouez dirag ho taoulagad; evit ma vezo lezen Doue bepred enn ho kenou; rak ann Aotrou en deuz ho tennet euz ann Ejipt gant eunn dourn nerzuz.

10. Ober a reot al lid-se d'ar mare merket pep bloaz hep mank ebed.

11. Ha pa en devezo ann Aotrou kaset ac'hanoc'h da zouar ar Gananeed, evel m'en deuz touet d'ehoc'h ha d'ho tadou, ha pa en devezo roet ar vro-ze d'ehoc'h;

12. C'houi a zispartio d'ann Aotrou kement tra a zigor ar vamm, ha pep kenta-ganet euz ho loened; ann holl bared ho pezo a gonsakrot d'ann Aotrou.

13. Kenta ganet ann azen a zasprenot gant eunn danvad; ma n'hen dazprenit ket, e lazzot anezhan. Ha kenta-ganet ann den e touez ho pugale a zasprenot gant arc'hant.

14. Hag enn amzer da zont, pa c'houlennno ho map digan-eoc'h: Petra eo kement-ma? e respontot d'ezhan: Ann Aotrou en deuz hon tennet euz a zouar-ann Ejipt hag euz a di ar sklaverez gant eunn dourn nerzuz.

15. Rak Pharaon o veza en em galedet, hag o veza na selle ket d'ezhan hon lezel da vont kuit, ann Aotrou a lazaz pep kenta-ganet e douar ann Ejipt, adaleg kenta-ganet ann den beteg kenta-ganet al loened; dre n'abek da ghement-ze e lazann enn enor d'ann Aotrou kement par a zigor ar vamm, hag e tasprenann holl ar reghenta euz va bugale.

16. Al lid-se a vezo eta evel eur zin enn ho tourn, hag evel eunn arouez a ispill dirag ho taoulagad, evit digas sonj d'ec'h en deuz ann Aotrou hon tennet euz ann Ejipt gant eunn dourn nerzuz.

17. Hoghen pa en devoa Pharaon laosket ar bobl da vont kuit, Doue n'ho c'hasaz ket dre hent bro ar Philistined pehini a zo tost d'ann Ejipt; o sonjal pe-naoz marteze e teuje keuz d'ezho, pa veljent brezelioù o sevel enn ho enep, hag e tistrojent adarre d'ann Ejipt.

18. Mes ho c'has a reaz, enn eur ober tro, dre hent ar gouelec'h pehini a zo ec'h harz ar mor-ruz; ha bugale Israël a bignaz armet euz a zouar ann Ejipt.

19. Moizes a gasaz ivez gant han eskern Jozeph, dre ma en devoa Jozeph great da vugale Israël toui var ho le e rejent ann dra-ze: Lavaret en devoa d'ezho: Doue a zeui d'ho pisita, kasij va eskern gan-e hoc'h ac'han.

20. Dilec'hiet eta euz Sokoth, e teujont da gampa e Etham, er penn pella euz ar gouelec'h.

21. Hoghen ann Aotrou a gherze a roz-ho da ziskouez d'ezho ann hent, epad ann deiz enn eur goulounen-goabr, hag epad ann noz enn eur goulounen dan; evit ma vije ho hencher hag enn deiz hag enn noz.

22. Ar goulounen-goabr epad ann deiz, hag ar gou-

lounen dan epad ann noz, na vankaz morse da bara dirag ar bobl.

SKLERIDIGHEZ.

Perag e talc'h Doue ken stard da c'houre hemenn d'he bobl dere'hel sonj mad euz ho dilivranz, hag euz ar burzadou braz en deuz great evit ho zenna euz ann Ejipt? Dre ma teu ar zont euz a vadoberioù Doue enn hon c'henver da ober d'eomp he garout; ha nep her c'har a virhe c'houre hemenn-nou, ha nep a virhe c'houre hemennou a vezo salvet, hag hor zilvidighez eo a fell da Zoue. Daoust piqu a onfemp beza, madelezoù Doue evid omp a zo braz: Hor bezet eta sonj anezho alies, ha na bec'himp ket ker buhan evel ma reomp.

Y 2. Ar gher-ma ken stank ebarz er Skritur Sakr, ann hini a zigor ar vamm, quod aperit vulvam, a ziniñ ar c'henta ganet. Ar vamm ebarz er gomz-se, ne ket ar vaouez eo, mes al lienenn-ghik e pehini e kresk ar c'hrouadur e kor he vamm; he ghervel a reer ivez ar vammou, ar c'hof-lez. Ar c'henta ganet-se a c'houleñ Doue digant he bobl, ken euz ann dud, ken euz al loened, a oa er skeuden anat euz hor Zallver Jezuz-Krist, map unik ann Tad, map unik ar Verchez, dileuret abaoe koumansamant ar bed, evit beza sakrifiet var venez kalvar.

Y 21. Hoghen ann Aotrou a gherze aroz-ho da ziskouez ann hent, epad ann deiz enn eur goulounen goabr, hag epad ann noz enn eur goulounen dan.

Doare zo, diouc'h komzoù ar Skritur, e oa diou goulounen o ziskouez ann hent d'ar bobl a Israël, unan deval epad ann deiz, hag unan c'houlaouek epad ann noz. Koulskoude kalz a dud gouiziek a gred ne oa nemet eur goulounen, pehini a vije teval enn deiz, ha sklar evel ar tan epad ann noz. Pa selle da Zoue e chomse ar bobl enneul leac'h bennag da

ziskuiza, pe da ober eunn dra bennag all, ar goumoulen a choume diflach, hag evel eur post-iliz, e kreiz ar c'hamp, hag a-uz d'ann tabernakl, pa oe great. Ha pa felle da Zoue ez aje ar bobl enn hent, ar goumoulen a zave ac'hano, hag az ee d'en em lakaat e penn ar bobl, var delt ar meuriad a dlle dilec'hia ar c'henta, ha dre ma kerze ar goumoulen, ar bobl a zalc'he da ober hent.

Doze a lekeaz eur goumoulen all, teo ha ledan a-uz da bennou he bobl, evit ho difenn diouc'h ar c'hrouez pehini a zo kre meurbed ebarz er broiou-ze; ha diez braz eo d'an dud padout dindan-hi, pa vez tommet ann treaz gand saeziou eunn heol tanuz.

Ann diou goumoulen-ze a oa d'ar bobl a Israël ar pez ma'z eo evid-omp-ni hor Mamm Zantel, ann Iliz, ha madelez ann Aotrou Doue; ann Iliz a ziskouez d'eomp hent ar baradoz, ha madelez Doue hon difenn diouc'h birou tanuz ann hini falla, da lavarout eo, diouc'h ann drouk-spered.

PENNAD XIV.

Ar Mor ruz.

1. Ann Aotrou a gomzaz ouc'h Moïzes, o lavarout:
2. Livirit da vugale Israël : Rak zistroint var ho c'hiz, ha ra gampint dirak Phihahiroth, pehini a zo etre Magdala hag ar mor, rag eneb da Veelsephon; dirag ar ghear-ze e savot ho kamp var vord ar mor.
3. Rak Pharaon a ia da lavarout divarbenn bugale Israël : Enk eo var-n-ezho ebarz el leac'h-se; ho c'hlozet en deuz ebarz er gouelec'h.
4. Hag e kaledinn he galoun, hag e redo var ho lerc'h, hag e vezinn glonifet e Pharaon, hag enn he

holl arme, hag ann Ejipsianed a ouio ez ounn ann Aotrou. Hag ann Hebreed a reaz evelse.

5. Hag e oe kemennet da roue ann Ejipsianed e oa tec'het ar bobl kuit. Hag e oe chenchet kaloun Pharaon ha re he zervicherien e kenver ar bobl, hag e leverjont : Petra hon euz-ni great, ma hon euz laosket Israël da vont kuit, evit na zervicho mui ac'hanomp?

6. Sterna a reaz eta he garr, hag e kemeraz he holl bobl gant-han.

7. Hag e kasaz gant-han c'houec'h kant karr euz ar re valla, ha kement karr a oa enn Ejipt, ha kabitened he holl arme.

8. Hag ann Aotrou a galedaz kaloun Pharaon, roue ann Ejipt, hag ez eaz varlerc'h Israël. Mes ar re-ma a oa eat er meaz euz he vro d'indan eunn dourn gallouduz.

9. Hag evel ma'zea ann Ejipsianed var lerc'h ann Hebreed, oc'h heulia ho roudou, e kavjont anezho enn ho c'hamp var vord ar mor. Holl varc'heghiez Pharaon, he ghirri hag he holl arme a oa e Phihahiroth rag-enep da Veelsephon.

10. Ha pa oe deut Pharaon tost d'ezho, bugale Israël, o sevel ho daoulagad, a velaz ann Ejipsianed a dre ho c'hein, hag ho doe aoun vraz; hag e krijont varzu ann Aotrou.

11. Hag e leverjont da Voïzes : Mechanz ne oa ket a vesiou enn Ejipt, hag evit-se hoc'h euz hon digaset ama, evit ma varvjemp er gouelec'h. Petra en deuz great d'ehoc'h ober kement-se, dont d'hon tenna evelse euz ann Ejipt?

12. Ha ne ket ann dra-ma eo a lavaremp d'ehoc'h enn Ejipt, pa gomzemp evel-henn : En em dennit divar hon tro; evit ma servichimp ann Ejipsianed; rak guel-

log'h e oa kalz ho zervicha, eghet mervel e barz efer gouelec'h-ma.

13. Ha Moïzes a lavaraz d'ar bobl : N'ho pezet ket aoun, bezit dizaouzan, hag e velot ar burzudou braz a dle ann Aotrou da ober hirio; rak ann Ejipsianed a velit aze brema, n'ho guelot mui biviziken.

14. Ann Aotrou a gombato evid-hoc'h, ha e'houi a choumo var dao.

15. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voizez : Perag e kruit-hu var-zu enn-oun ? komzit oc'h bugale Israel evit ma tiblasiñ.

16. Evid-hoc'h-hu, savit ho koalen, hag astennit ho tour var ar mor, ha daouhanterit-hen; evit ma kerzo bugale Israel e kreiz ar mor dre eunn hent seac'h.

17. Ha me, kaledi a rinn kaloun ann Ejipsianed, evit ma z'ant var ho lerc'h; hag e vezinn glorifiet e Pharaon, hag enn he holl arme, enn he ghirri hag enn he varc'heien.

18. Hag ann Ejipsianed a ouio ez ounn ann Aotrou, pa vezinn bet glorifiet e Pharaon, hag enn he ghirri, hag enn he varc'heien.

19. Neuze Eal ann Aotrou-Doue, pehini a gherze araog kamp ann Israelited, a zavaz hag a zeuaz d'en em lakaat a dre ho c'hein; ha var eunn dro gant-han, ar goulounen goabr a lezaz ar penn a-raog, hag a zeuaz er penn a-dre.

20. Hag en em zalc'haz etre kamp ann Ejipsianed hag hini ann Israelited; hag ar goabren a oa teval diou e' eunn tu, ha diou e' ann tu all e sklered ann noz, enn hevelep tesoun na hellaz ket ann diou arme tostaat ann eil ouz eben keid ha ma padaz ann noz.

21. Ha pa en devoe Moïzes astennet he zourn var ar

mor, ann Aotrou a reaz d'ar mor en em denma, o lakaat eunn avel kre ha tomm-skot da choueza epad ann noz, hag e dienchaz ar mor enn eunn hent seac'h; hag ann dour a oe daouhanteret.

22. Ha bugale Israel az eaz dre greiz ar mor seac'h, rak ann dour a oa evel eur vogher e pep tu d'ezho, a gleiz hag a zeou.

23. Hag ann Ejipsianed pere ho soursue; az eaz var ho lerc'h dre greiz ar mor, holl varc'heghiez Pharaon, he ghirri hag he varc'heien.

24. Deuet a oa dija ann teir heur tosta da c'houledeiz, ha chetu ann Aotrou o sellout ouz kamp ann Ejipsianed a dreuz ar goulounen dan hag ar goabren, a gasaz ar maro enn ho arme.

25. Trei a reaz tu da rodou ar c'hirri, hag a c'hirri a rullaz e goueled ar mor. Ann Ejipsianed a lavaraz eta : Tec homp diou e' ann Israelited; rak ann Aotrou a gombat evit-ho enn hon enep.

26. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voizez : Astennit ho tour var ar mor, evit ma tistoo ann dour da gavout ann Ejipsianed, var ho c'hirri ha var ho marc'heien.

27. Ha pa en devoe Moïzes astennet he zourn etrezeg ar mor, ar mor a zistroaz mintin mad enn he leac'h kenta; hag ann Ejipsianed o techet kuit a gavaz ann dour o tont var ho arbenn, hag ann Aotrou ho grounnaz e kreiz ar goagou.

28. Hag ann dour distroet enn he blas, a c'holoaz kirri ha marc'heien holl arme Pharaon, pere o tont varlerc'h ann Israelited a oa eat ebarz er mor, ha na choumaz ket unan zo ken anezho.

29. Mes bugale Israel a zalc'haz da gherzet dre greiz

ar mor seac'h, hag ann dour a oa evit-ho evel eur vogher a gleiz hag a zeou.

30. Hag enn deiz-se ann Aotrou a zilivraz Israël diouc'h dourn ann Ejiptianed.

31. Hag e veljont ann Ejiptianed maro var vord ar mor, hag ar galloud braz en doa diskouezet ann Aotrou enn ho enep; hag ar bobl a zoujaz ann Aotrou; hag e kredjont d'ann Aotrou, ha da Voizes he zervicher.

SKLERIDIGHEZ.

Deuet eo ann heur ma tlie Doue diskouez d'ar bed petra a c'hoarvez abred pe zivezad gant ann den a vez hardis a-oalc'h evit klask enebi out-han. Pharaon en devoa bet kenteliou a-oalc'h, hag he galoun ne oa ket chenchet. Keuz a zeu d'ezhan da veza sentet eur veach, hag e fell d'ezhan rapari he faot var he veno. Mont a ra he-unan varlerc'h ann Israelited, hag kas a ra gant-han daou c'hant hanterkant mil euz he zujidi. Justig Doue a oa oc'h he c'hortoz; beuzet int holl ebarz er mor, ha na zistroaz ket unan hepen d'ar ghear.

Ar seurt taoliou-ze, Doue n'ho gra nemet eur veach, hag ho lakaat a ra enn he Skritur pehini a bado bete fin ar bed, evit rei skouer d'ann holl. Ar re fur a gred hag a zouj, ar re n'ho deuz na reiz, na reont van, na gredont ket; ha var ar fin, e c'hoarvezo gant-ho e c'hiz gant Pharaon; epad ma tremeno bugale Doue euz ar bed-ma d'ar bed all, goude ar varn ziveza, hi a vezo sebellet holl enn eur mor a dan.

Ar bobl a Israël o tremen dre ar mor ru evit en em zavetei, a zo skeuden ar gristenien o tremen euz ar stad a bec'hed d'ar stad a c'hras dre zour ar vadisiant, pe dre zaelou ar bini-

jen. Souezet omp, eme-zant Bernard, gant ann traou a c'hoarvezaz pa'z eaz ar bobl a Israël er meaz euz ann Ejipt, ha n'omp ket souezet gant ar pezh a c'hoarvez gant ann ene mad o kuitaat he stad a bec'hed. A-hont n'ez euz trec'h nemet Pharaon, eunn den evel ann dud all, ama eo trec'h ann drouk-spered he-unan. A-hont ar mor ne lounkaz nemet kiri, tud ha kezek; ama eo beuzet gant gras Doue goall toulou ar galoun, hag holl armou ann enebour. Ann Hebreed n'ho doa da vrezelekaat nemet oc'h tud evel d-ho, hag ann ene kristen a renk stourmi ouc'h *galloudeien ann ear*, ouc'h *prinsed ar bed teval-ma*, ouc'h roue ann isern. Ha mar boa gloriuz evit Doue klevout neuze Pharaon o lavarout: Tec'homp diouc'h Israël, rak ann Aotrou a gombat evit-han, eo gloriuosoc'h c'hoaz d'ezhan klevout brema ann drouk-sperejou o lavarout ann eil d'eghile: Tec'homp, pellaomp diouc'h ann ene-ma, rak Doue a zo enn tu gant-han, hag a vrezeleka ouz omp.

PENNAD XV.

Kan Moizes da drugarekaat Doue. — Dour c'houero chenchet e dour dous. — Ann daouzeck eienen, hag ann dek palmezen ha tri-ughent.

1. Neuze Moizes ha bugale Israël a ganaz ar c'han-ma d'ann Aotrou, hag e leverjont: « Kanomp d'ann Aotrou, rak enn eur tesoun gloriuz meurbed en deuz diskouezet he vrasder, ar marc'h hag ar marc'hek enn deuz taolet er mor.

2. Ann Aotrou eo va nerz, hen eo penn va meuleidiou, ha bet eo va zilvidighez; hen eo va Doue, ha kana

a rinn he c'hloar; hea eo Doue va zad, ha meuli a rinn he vrasder.

3. Ann Aotrou a zo bet evel eur brezelour braz; ann Holl-c'halloudek eo he hano.

4. Kirri Pharaon hag he arme enn deuz sklapet er mor; ar re ghenta euz he brinsed a zo beuzet er mor ruz.

5. Dounderion ar mor ho deuz ho lounket, eat int d'ar goueled evel eur mean.

6. Ho tourn deou, Aotrou, en deuz diskouezet he oll nerz; ho tourn deou, Aotrou, en deuz dare'hoet gant ann enebour.

7. Gant ar vrasder euz ho kloar hoc'h euz diskaret hoc'h enebourien, kaset hoc'h euz ho puanegezh hag e deuz ho devoret evel ma tev ann tan eur goloen.

8. Var c'houezaden ho puanegezh, ann douriou ho deuz en em stardet; ann dour a rede a zo choumet enn he zao, hog ar goagou doun ho deuz en me stardet e kreiz ar mor.

9. Ann enebour en deuz lavaret: Redek a rinn varlerc'h, tizout a rinn, ranna a rinn ar preiz, va ene a vezo var he oalc'h; dic'houina a rinn va c'hleze, va dourn ho lazo.

10. Eur c'houezaden hoc'h euz great, hag ar mor en deuz ho goloet; eat int d'ar goueled evel ar ploum, ann dour o virvi a ziouc'h ho fenn.

11. E tre ar re gre piou a zo henvel ouz-hoc'h, Aotrou; piou a zo henvel ouz-hoc'h, c'houi ker kaer enn ho santelez, terrupl, meuluz, hag a ra burzudou.

12. Astennet hoc'h euz ho tourn, hag ann dour en deuz ho lounket.

13. Bet oc'h bet enn ho trugarez hencher ar bobl hoc'h euz dasprenet, hag he zoughet hoc'h euz dre ho

kalloud braz beteg al leac'h santel ma choumot enn-han.

14. Ar boblou a zo savet enn ho zao, drouk a zo eat enn-ho, ar re a choum e bro ar Philistined a zo bet kroghet eur boan vraz enn-ho.

15. Neuze prinsed Edom a zo bet strafillet, ar c'hren a zo bet kroghet e paotred vad Moab; holl vroidi Kanaan a zo bet sounnet gant ar spount.

16. Ra lammo ann effreiz hag ar spount var-n-ho dirag ar c'halloudeghez euz ho preac'h; ra zeuint dislach evel eur mean, ken na vezo tremenet ho pobl, Aotrou, ken na vezo tremenet ar bobl-ma d'ehoc'h, pehini hoc'h euz perc'hennet.

17. Ho c'has a reot, hag ho lakaat a reot evit mad var venez hoc'h heritach; ebarz enn demeurenz-se hoc'h euz aozet, Aotrou; enn ho santual, Aotrou, pehini hoc'h euz great ker kre gant ho taouarn hoc'h-unan.

18. Ann Aotrou a reno da vikenn hag enn tu-all.

19. Pharaon var varc'h, gant he ghirri hag he varc'heien, a zo eat ebarz er mor, hag ann Aotrou en deuz digaset dour ar mor var-n-ezho: mes bugale Israël ho deuz kerset dre eunn hent seac'h e kreiz ar mor.

20. Mari, ar brofetez, c'hoar Aaron, a ghemeraz eta eunn daboulin enn he dourn, hag ar merc'hed holl a zeuaz er meaz d'he heal, gant taboulinou, hag e oe daou gheur.

21. Ha Mari a gone ar ghenta o lavarout: Kanomp d'ann Aotrou, rak enn eur fesoun gloriuz meurbed en deuz diskouezet he vrasder, ar marc'h hag ann hini a oa var he ghein en deuz taolet er mor.

22. Hogen Moizes a dec'haz gant Israël diouc'h ar mor ruz, hag ez ejont ac'hano e goulec'h Sur; hag e

kerzjont tri dervez ebarz er gouelec'h, ha na gavent ket a zour.

23. Hag e teujont e Mara, ha na hellent ket eva dour Mara, dre ma oa c'houero; evit-se e oe roet d'al leac'h-se eunn hano deread, oc'h he c'hervel Mara, da lavarout eo, C'houervder.

24. Hag ar bobl a grozaz enep Moïzes, o lavarout: Petra a evimp ni?

25. Mes Moïzes a griaz var-zu ann Aotrou, pehini a ziskouezaz d'ezhan eur seurt koad; ha pa en devoa taolet euz ar c'hoat-se enn dour, ann dour a zeuaz dous. Eno Doue a roaz d'he bobl gourc'hemennou ha lezennou, hag a amprouaz anezhan,

26. O lavarout: Mar selaout mouez ann Aotrou ho Toue, ha mar grit ar pezh a zo eeun diraz-han, ha mar sentit ouc'h he c'hourc'hemennou, ha mar mirit he holl lezennou, ne gasinn var-n-hoc'h nikun euz ann drougouze am euz taolet var ann Ejipt, rak me eo ann Aotrou pehini ho kra-salo.

27. Ha bugale Israël a zeuaz da Elim, epeleac'h ez oa daouzek feuntin, ha dek palmezen ha tri-ughent; hag e savjont ho c'hamp e kichen ann douriou.

SKLERIDIGHEZ.

Ar c'han kaer-ze a ganaz Moïzes goude beza trenzet ar mor ruz, a zo e guers e levrioù ar juzevien; ha bez'ez eo, hep mar, ar gosa kanaouen zantel a zo er bed. Moïzes he c'hannaz gant ar re ghenta euz ann Israelited; ha marteze gant ar bobl enn he bez, pehini a ziskane d'ezhan, o lavarout bepred ar c'houblad kenta, evel ma her ro da glevout ar versad 21.

Evel ma'z eo dilivranz ar bobl a Israël, hag he dremenidighez dre greiz ar mor ruz, eur skeuden euz hon dilivranz-ni a zindan sklaverez ann drouk-spered, hag euz hon tremen euruz euz ar stad a bec'hed d'ar stad a c'hras, ar ganaouenze a dle beza ivez ar skouer euz hon anaoudeghez vad. Goude eur retred, eur mission, pe ar pask, na kaer e ve klevout eur bobl kristen o kana, hag o lavarout: « Kanomp d'ann Aotrou, rak diskouezet en deuz he vrasder, hor pec'hejou en deuz taolet e goueled ar mor; beuzet int enn he drugarez, effacet int gant goad Jezuz-Krist. Ann Aotrou a vezo va nerz, goude beza bet va zilvidighez. Ar boblou da lavaret eo, enebourien va ene, a zavo da ober brezel d'in, mes ann Aotrou Doue a vezo va hencher, ha va disennour, ha va doughen a rai evel eur c'hrouadur, beteg al leac'h santel emedi o chom he-unan. » Euruz nep a laka evelse he fisianz e Doue, o tifiout anezhan he-unan!

Y 25. Ann Aotrou a ziskouezaz da Moïzes eur seurt koad; ha pa en devoa taolet euz ar c'hoat-se enn dour, ann dour a zeuaz dous.

Ar c'hoat-se en devoa dre natur ar vertuz da zigas dous ann dour c'houero; rak ar Spered Santel, goude beza lavaret e levr ann Ecclesiastik, en deuz ann Holl-C'halloudek krouet al louzeier mad ouc'h ar c'hlenvejou, ha ne dle ket ann den fur ober fae anezho, e lavar kerkent, evel evit krevaat he ghentel: « C'houervder ann dour ha ne d-eo-hi ket bet dou-seet dre ar c'hoat a daolaz Moïzes enn-han? »

Ar c'hoat-se, eme zant Augustin, a oa eur skeuden euz a groaz hor Zalver. Ar pec'hed o veza taolet he vinim var ann holl draou krouet, kouls lavarout, e kavomp tenn ha c'houero bete gourc'hemennou Doue. Hoghen n'hon euz nemet selout our ar groaz, hag e tiskenn ac'hano enn hon ene eunn nerz celestiel pehini a zigas dous ar pezh a zonje d'eomp a oa c'houero, hag a ra d'eomp kavout hor peoc'h hag hon eurus-ted o senti e peptra ouc'h bolontez Doue.

PENNAD XVI.

Krosmol ann Israelited ebarz er gouelec'h. — Doue a zigas d'ezho koariled. — Doue a ro d'ezho ar mann.

1. Hag e tilec'hjont diouc'h Elim, hag holl bobl bugale Israël a zeuaz e gouelec'h Sin pehini a zo etre Elim ha Sinai, ar bempzekved devez euz ann eil miz, goude ma oent eat er meaz euz a zouar ann Ejipt.

2. Hag holl bobl bugale Israël a grosmolaz enep Moizes hag Aaron ebarz er gouelec'h.

3. Ha bugale Israël a lavaraz d'ezho : Plijet gant Doue e vijemp maro dre zourn ann Aotrou e bro ann Ejipt, pa azezemp e kichen kaoteriou leun a ghik, ha pa zebrempe bara hor goualc'h ! Perag hoc'h eus-hu digasset ac'hanomp er gouelec'h-ma, evit lakaat ar bobl holl da vervel gant ann naon.

4. Hoghen ann Aotrou a lavaraz da Voizes : Emaounn o vont da rei d'ehoc'h eur glao bara euz ann env ; ar bobl a ielo er meaz, hag a zastumo ar pezh a vezo a-oualc'h evit pep devez, evit mac'h amprouinn anezhan, da velout hag hen a gherzo em lezen, pe ne rai ket.

5. Mes d'ar c'houec'hved devez, ra zastumint da virout, ha kement-se ann hanter muioc'h eghet na gustument dastum enn deisiou all.

6. Ha Moizes hag Aaron a lavaraz da holl vugale Israël : D'ann abardaez e ouiot enn deuz ann Aotrou ho tennet euz a zouar ann Ejipt ;

7. Ha da vintin e velot gloar ann Aotrou ; rak klevet en deuz ho krosmol enep ann Aotrou ; evid-omp-ni

petra omp-ni, evit ma krumussac'h enn hon enep ?

8. Ha Moizes a lavaraz : Ann Aotrou a rai d'ehoc'h d'ann abardaez kik da zibri, ha da vintin bara ho koualc'h ; dre ma en deuz klevet ar c'hrosmolou oc'h euz great enn he enep. Rak ni, petra omp-ni ? Ne ket enn hon enep-ni eo e sav ho krosmol, mes eneb ann Aotrou.

9. Moizes a lavaraz ivez da Aaron : Livirit da holl bobl bugale Israël : Tostatt dirag ann Aotrou ; rak klevet en deuz ho krosmol.

10. Hag epad ma komze Aaron ouz holl bobl bugale Israël, e seljont etrezeg ar gouelec'h ; ha chetu gloar ann Aotrou en em ziskouezaz ebarz er goumoulen.

11. Hoghen ann Aotrou a gomzaz ouc'h Moizes, o lavarout :

12. Klevet am euz krosmolou bugale Israël ; livirit d'ezho : D'ann abardaez e tebrot kik, ha da vintin ho pezo bara ho koualc'h ; hag e ouiot ez ounn ann Aotrou ho Toue.

13. Ann abardaez a zeuaz eta, hag ar c'hoariled a zavaz hag a c'holoaz ar c'hamp ; da vintin ivez e kouezaz ar gliz tro-var-dro d'ar c'hamp.

14. Ha pa en devoa goloet gorre ann douar, e oe gulet ebarz er gouelec'h greun bihan, hag evel bruzunet enn neo-bil, henvel ouc'h reo-guenn var ann douar.

15. Bugale Israël o veza gulet ann dra-ze, a lavaraz ann eil d'eghile : Manhu ? Ar pezh a zinifi : Petra eo ann dra-ma ? Rak ne ouient ket petra oa. Moizes a lavaraz d'ezho : He-ma eo ar bara en deuz roet Doue d'ehoc'h da zibri.

16. Ha chetu ama ar gourc'hemenn en deuz roet : Ra zastumo peb unan euz anezhan kement ha ma renk da gaout evit dibri he oualc'h : Eur gomorad dre zen ;

diouc'h ann niver tud hoc'h euz o choum enn teltou e tastumot.

17. Ha bugale Israël a reaz evelse ; hag e tastumjont unan muioc'h, eunn-all nebeutoc'h.

18. Hag her muzuljont diouc'h muzul ar gomor (1) ; hag ann hini en doa dastumet muioc'h n'en doe ket brasoc'h loden, hag ann hini en doa kemeret nebeutoc'h, ne gavaz ket bihanoc'h loden ; mes dastumet ho devoa diouc'h ma helle peb unan dibri.

19. Ha Moïzes a lavaraz d'ezho : Arabad eo da zen mirout tamm ebed anezhan evit antronoz vintin.

20. Mes ne zentjont ket out-han, hag hiniennou anezho a viraz lod evit antronoz-vintin ; hag e savaz prenv ed enn-han, hag e vreinaz ; ha Moïzes a fachaz out-ho.

21. Dastum a reant eta da vintin peb-unan kement ha ma helle da zibri ; ha pa vije deuet ann heol kre, ann nemorant a deuze.

22. Mes d'ar c'houec'hved devez e tastumjont ann hanter muioc'h a voed, da lavarout eo, daou c'homorad dre bep den. Holl brinsed ar bobl a zeuaz hag hen d-nevellaz da Voïzes.

23. Hag hen a lavaraz d'ezho : Ann dra-ze eo en deuz lavaret ann Aotrou : Ehan ar Sabbat a zo konsakret da Zoue, ha var c'hoaz ema. Ar pezh a zo da ober, grit-hen ; ar pezh a zo da boaza, poazit-hen ; hag ar pezh a choumo enn ho tilerc'h, mirit-hen evit varc'hoaz-vintin.

24. Hag e rejont evel ma en doa gourc'hemennet Moïzes, hag ar mann na vreinaz ket, ha ne oe kavet prenv ebed enn-han.

(1) Tri fintad, pe tri chopinad ; ar pezh a boeze var dro pevar-liour, pe daou ghillogramm.

25. Ha Moïzes a lavaraz d'ezho : Debrit-hen hirio, rak sabbat ann Aotrou a zo ; ne vezo ket kavet hirio var ar meaz.

26. Dastumit epad c'houec'h devez ; mes d'ar seizved devez ema Sabbat ann Aotrou ; dre-ze ne vezo ket kavet.

27. Hag e teuaz ar seizved devez, hag hiniennou euz ar bobl a iecz er meaz evit dastum, ha ne gavjont ket.

28. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voïzes : Bete p'eur e fell d'ehoc'h-hu choum hep mirout va c'houc'hemen-nou, ha va lezen ?

29. Guelit en deuz ann Aotrou roet d'ehoc'h ar Sabbat, hag evit-se e ro d'ehoc'h d'ar c'houec'hved devez daou c'hement a voed. Ra choumo peb-unan enn he di, ra n'ez ai den er meaz euz he delt d'ar seizved devez.

30. Hag ar bobl a viraz ar Sabbat d'ar seizved devez.

31. Ha bugale Israël a hañvaz ar boed-se Mann ; Henvel a oa ouc'h had koriandren, guenn a oa, hag he vlaz a oa evel hini flour-guiniz mesket gant mel.

32. Hoghen Moïzes a lavaraz : Chetu ama ar gourc'hemen en deuz great ann Aotrou : Karghit eur gomor euz anezhan, ha ra vezo miret evit ann dud a dle dont var ho lerc'h ; evit ma anavezint ar bara gant pehini em euz ho maghet, pa oc'h bet tennet euz a zouar ann Ejipt.

33. Ha Moïzes a lavaraz da Aaron : Kemerit eul lestr, ha taolit mann enn-han, kement ha ma hell derc'hel eur gomor ; ha lakit-hen dirag ann Aotrou, evit beza miret enn ho touez a rum da rum.

34. Hervez ma en deuz ann Aotrou gourc'hemennet da Voïzes. Hag Aaron hen lekeaz ebarz enn tabernakl (pa oe great), evit beza miret.

35. Hoghen bugale Israël a zebraz ar Mann epad daou-ughent vloaz ; ken na zigouezjont er vro ma tlient choum enn-hi ; gant ar boed-se e oent maghet , ken na douchjont ouc'h douar kenta Kanaan.

36. Hoghen ar gomor a zo ann dekyed darn euz ann ephi.

SKLERIDIGHEZ.

Y 2. *Bugale Israël a grosmolaz*, etc. — Ann Israelited ho devoa en em vaghet epad eur miz gant ar boed ho devoa digaset gant ho euz ann Ejipt. Mes pa veljont e oa ho fourvizion o vont da vankout, en em lekejont, evel ho c'hustum, da vurmuri enep Moïzes, hag eunn dra bennag ivez enep Doue. Daou vürzud, eme Voïzes d'ezho, a rai Doue enn ho kenver ; *rak klevet en deuz ho krosmolou*. Hoghen ne ket abalamour ma ho doa murmuret, eo en deuz Doue soursi anezho ; mes abalamour ne fell ket d'ezhan ho defe leac'h d'en em glemm anezhan. He vadelez a roio d'ezho peadra da zibri, mes he justis a gavo ivez tu da gastiza ho murmurioù.

Y 8. *Ann Aotrou a roio d'ehoc'h d'ann abardaez kik da zibri, ha da vintin bara ho koualc'h*. — Guelloc'h 'am euz kavet trei evelse komzou ar Skritur, eghet lakaat evel ma ra kalz : *Enn abardaez-ma, — ha varc'hoaz vintin* : Rak komzou ar Skritur : *Dabit vobis Dominus vespere carnes edere, et mane panes in saturitatem*, a hell merka eunn dra bennag kuzet, ha ne ket disrevelet c'hoaz.

Y 15. *Manhu ! petra eo ann dra-ma ?* — Ar boed burzuduz-se gant pehini e vagaz Doue he bobl epad daou-ughent vloaz ; a oa dishenvel meurbed ouc'h ar mann naturel pehini a gaver e broioù a zo, ha na zervich da netra nemet da ober eur remed bennag. Ann dud na helfent ket beva gant ar

mann naturel, ken nebeut ha na veyfent gant reo-guenn, rak n'en deuz blaz ebed anezhan he-unan ; hag hini ann Israelited a oa blazet mad dioc'h-tu. Oc'h penn-ze ar mann-ma o veza eur skeuden gaer euz a Zakramant ann Aoter, Doue a roaz d'ezhan kals a galiteou ha n'ho deuz ket ar boedou all. Levr ar Furnez a gomz evel-henn anezhan : (16. 20) « Gant boed ann Elez, o va Doue, oc'h euz maghet ho pobl » ann amzer-ze, hag hoc'h euz lekeat diraz-ho, bara euz » ann env hep labour ebed, o kaout enn-han kement dudi » a zo, ha kement blaz a ra vad d'ar ghenou. Ar boed-ze » d'ehoc'h a ziskoueze ann douster hoc'h euz evit ho pugale ; » hag oc'h ober diouc'h bolontez peb-unan, e chenche blaz » diouc'h ma kare ann hini hen debre. »

Mes sant Aogustin a gred penaoz ne oa nemet ann Israelited vad a ghemet a gave ar blazou-ze gant ar Mann ; ann Israelited charnel n'her c'hayent ket ; anez, n'ho divije ket krozet enn he enep evel ma rejont divezatoc'h.

Ar roue David enn he psalmou a c'haly ar Mann, *bara ann env, bara ann elez* ; mes Jezuz-Krist a zesk d'comp ne oa nag ann eil nag eghile nemet e figur. « Eguirionez, emez-han » d'ar Juzevien, Moïzes n'en deuz ket roet d'ehoc'h bara euz » ann env, mes va Zad a ro d'ehoc'h guir vara euz ann euv. » Rak bara Doue eo ann hini a zo diskennet euz ann env, » hag a ro ar vuez d'ar bed... ha me eo ar bara a vuez. » (St-Iann 6. 33.)

Ar Mann a oa eta skenden ar gommunion gristen, ha kement tra a verk ar skritur divar he benn, a verk doareou ann ene evit sakramanti, hag ar grasou a ro Doue d'comp ebarz ar gommunion. Ar mann a zeue euz ann env, Jezuz-Krist a ziskenn euz ann env var ann Aoter. — Ar Mann a goueze bep mintin, ha peb-unan a renke mont d'hen dastum, hag ar re lezirek ne gavent mui netra. Ar gommunion a zo evit ann dud kre ha prim da ober bolontez Doue ; ma na die ket ann den lezirek dibri bara ar c'horf, hervez Sant Paol, nebeutoc'h e tle kemerout bara ann ene. — Ann hini a zastume eleiz a

Vann, n'en divije ket, muioc'h evit eunn all pa vije muzulet; Jezuz-Krist a zo dindan pep hini euz ar spesou, hag holl dindan pep darn euz ar memes spesou. — Ar Mann a oa evit ann Israelited hep ken, ha ne oe roet d'ezho nemet goude ho dilivranz euz ann Ejipt, hag ar mor ruz treuzet. Ar gommunion a zo evit ar gristenien hep ken, ha ne dleont he c'hemerout nemet gant eur galoun neat a bep pec'hed marvel, ha gant ho lonteiz kre da drec'h ho zechou fall, ha tentationou ann drouk spered. — Ar Mann en doa pep seurt blaz mad, hag a zalc'he leac'h ar boedou all. Ar gommunion a ro pep seurt grasou: Kreat a ra ar re a zo gouan, konforti a ra ar re c'hlac'haret, skleraet a ra ar spered, ha tomma a ra ar galoun. — Ar Mann a badaz keit ha ma oa ann Israelited e beach, hag a ehanaz pa oent arruet enn Douar prometet. Ar gommunion a bado bete fin ar bed, ha na vanko ket d'eomp, ken na vezimp eat d'ar Baradoz, e peleac'h e vezimp unanet gant Doue evit be-
keun.

PENNAD XVII.

Mean Horeb. — Brezel gant ann Amalecited.

1. Holl bobl bugale Israël a guitaaz eta gouelec'h Sin, ha goude beza great meur a ehan, dioc'h ma c'houre'hemenne ann Aotrou, e kamjont e Raphidim, e peleac'h ne oa ket a zour da eva evit ar bobl.

2. Pehini en em ghemeraz ouc'h Moïzes, hag a lavaraz: Roit dour d'eomp evit ma evimp. Moïzes a respontaz d'ezho: Perag en em ghemerit-hu ouz-in-me? perag e tentit-hu ann Aotrou?

3. Sec'hed en doe eta ar bobl eno gant dienéz a zour, hag e krosmolaz enep Moïzes, o lavarout: Perag hoc'h eus-hu great d'eomp dont er meaz euz ann Ejipt, evit hol-

lakaat da vervel gant ar zec'hed, ni hor bugale hag hor chiatal?

4. Ha Moïzes a griaz varzu ann Aotrou, o lavarout: Petra a rinn-me d'ar bobl-ma? Eunn nebeut c'hoaz, hag e vezinn labezet gant-han.

5. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voïzes: Kerzit arag ar bobl, ha kemerit gan-ehoc'h eur re benag euz henaoured Israël (1), ha dalc'hit enn ho tourn ar voalen gant pehini oc'h euz skoet var ar ster, hag it.

6. Me en em zalc'ho eno diraz-hoc'h, var mean Horeb; skei a reot var ar mean, hag e teui dour anezhan, evit ma evo ar bobl. Moïzes a reaz evelse dirag henaoured Israël.

7. Hag e hanvaz al leac'h-se tentation, dre'n abek da grosvol bugale Israël, ha dre ma ho doe tentet ann Aotrou, o lavarout: Ha beza ema ann Aotrou enn hor c'hreiz, pe n'ema ket?

8. Hoghen, Amalek a zeuaz, hag e kombate ouc'h Israël e Raphidim.

9. Ha Moïzes a lavaraz da Jozue: Choazit brezelerien, hag it er meaz da vrezelekaat ouc'h Amalek; varc'hoaz me vezo var lein ar grec'hen, ha goalen Doue gan-en emdourn.

10. Josue a reaz evel m'en doa lavaret Moïzes, hag e kombataz enep Amalek. Hoghen Moïzes, Aaron ha Hur a bignaz var lein ar grec'hen.

11. Ha pa zave Moïzes he zaouarn, Israël a c'houneze, mes pa ho izellea ann distera tra, Amalek a drec'he.

12. Hoghen, daouarn Moïzes a zeue da skuiza, kemer a rejont eta eur mean, hag hen lekejont dindan-han hag ec'h azezaz var-n-han; hag Aaron ha Hur a

(1) Henaoured: AR RE COSA, ANN EZAC'H VEUR.

zalc'he he zaouarn euz ann dachu du. Hag e c'hoarvezaz ne skuizaz ket he zaouarn tre beteg kuz-heol.

13. Ha Josue a lekeaz Amalek e droug-atred (1) hen hag he bobl, ar c'hleze enn ho c'hein.

14. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voizes : Skrivit ann dra-ma enn eul leor, evit ma vezo dalc'het koun anezhan, ha roit-hen da glevet da Josue ; rak effaci a rinn ar zoni euz a Amalek a zindan bolz ann env.

15. Ha Moizes a zavaz eunn Aoter, hag he hanvaz euz ann hano-ma : Ann Aotrou eo va gloar ; rak, emez-han,

16. Dourn ann Aotrou divar he dron, ha brezel ann Aotrou a vezo enep Amalek, a rum da rum da vikenn.

SKLERIDIGHEZ.

Y 1. *Perag e tentit-hu ann Aotrou ?* — Ar bobl a Israël enn amzer-ze a oa eur bobl a dud charnel, da lavarout eo, tud ha n'ho doa ken preder nemet gant ezommou ar c'horf. Ann anaoudeghez vad, ar garantez, ann donjanz evit Doue a oa dibaot a-oalc'h en ho zouez. Burzudou braz ann Aotrou Doue en ho c'henver, n'ho grea souezet nemet epad m'ho guelnet, ha kerkent ma teue beac'h var-n-ezho euz eunn tu bennag, eleac'h lakaat ho fisianz e Doue, ker mad evit-ho, en em roent d'ann-aoun ha d'ar spount, hag en em lekeant da vurmuri enep Moizes hag ivez enep Doue he-unan. Kement-se a velimp aliez a-oalc'h e doug ann historiou-ma, ha ne vez zo ket ret hen rei da velet bep veach. Mes diouallomp hon-unan, ni kristenien, na vemp re henvel ouz ann Israëlited.

Sant-Paol a vel e Meán Horel eur skenden euz a Jezuz-Krist, guir vean burzuduz skoet evit दौरा hon eneon. Anezhan e tiredaz दौर ha goad, danvez ar zakramanchou ; ar seiz feunteun-ze a c'hrasou pere a vezo bepred oc'h henl he iliz,

(1) Droug-atred : E gallek : DÉROUTE.

da derri sec'hed ann eneon santel a dostai out-ho e doare vad.

Y 8. *Amalek a gombate ouc'h Israël e Raphidim.* — Amalek hag he arme vraz o tont da drouc'ha hent d'ar bobl a Israël, a verk ann droug-spered hag ann holl dud fall euz a bere en em zeryich evit herzel ann eneon mad, epad ma kerzont var zu ann env ho guir vro. Josue hag he vrezelerien choazet a verk hon Tad Santel ar Pap hag he veleien karghet ar re ghenta da vrezelekaat ouc'h enebourien hor zilvidighez. Moizes, he zaouarn astennet e doare eur groaz, a verk hor Zalver maro evid-omp, hag o kuntinui ebarz enn env d'en em ghenniga d'he dad evit hor pec'hajou. Mar ehanfe da bedi, e vemp trec'het ; mes evel ne ehanfe ket oc'h hellomp kounta var ar gounit, mar kendalc'homp da vrezelekaat a zoare. Evit trec'hi eta enebourien hor zilvidighez, e renker brezelekaat ha pedi. Hor zalver en deuz hen lavaret he-unan : *Beillit ha pedit, evit ne gouezot ket e deiz ann amprou.*

PENNAD XVIII.

Jethro a zeu da gavout Moizes er gouelec'h, hag a ro d'ezhan ann ali da ghemer tud all evit he zikour da c'houarn ar bobl.

1. Jethro, belek Madian ha tad-kaer Moizes, o veza klevet komz euz ann holl draou en devoa great Doue da Voizes ha d'ar bobl a Israël, ha penaoz en devoa ann Aotrou tennet Israël euz ann Ejipt.

2. A ghemeraz gant-han Sephora greg Moizes, a oa bet kasset gant he-ma d'ar gheer.

3. Gant he zaou vap, unan anezho hanvet Gersam, dre ma en doa lavaret he dad : Tremeniad ounn bet enn eur vro estren ;

4. Hag eghile Eliezer, rak he dad en doa lavaret : Doue va Zad a zo oc'h va zikour, hag en deuz va dilivret diouc'h kleze Pharaon.

5. Jethro eta, tad-kaer Moïzes hag he vipien hag he c'hreg a zeuaz da gavout Moïzes er gouelec'h, e pelec'h e oa kampet e kichen mennez Doue.

6. Hag e kasaz kannad da Voïzes, o lavarout : Me Jethro ho tad-kaer, a zeu d'ho kavout, hag ho kreg ivez hag ho taou vap gant-hi.

7. Moïzes o veza deuet var arbenn he dad-kaer, hen adoraz, a bokaz d'ezhan ; hag en em zaludjont ann eil eghile gant komzou a beoc'h. Ha pa oant eat dindan ann telt,

8. Moïzes a zanevelaz d'he dad-kaer ann holl draou en devoa great ann Aotrou-da-Pharaon ha d'ann Ejiptianed divarbenn Israël ; ann holl labourou ho doa bet da c'houzav epad ann hent, hag e pe fesoun en doa ann Aotrou ho dilivret.

9. Ha Jethro en em laouenaaz var ann holl vad en devoa great ann Aotrou da Israël, dreist-holl, dre m'en doa he dennet a dre daouarn ann Ejiptianed.

10. Hag e lavaraz : Bennighet ra vezo ann Aotrou en deuz ho tilivret diouc'h dourn ann Ejiptianed, diouc'h dourn Pharaon, hag en deuz tennet he bobl diouc'h sklaverez ann Ejipt.

11. Brema ec'h anavezann eo braz ann Aotrou dreist ann holl zoueon, dre m'en deuz diskaret ar re a oa ken ourgonilluz e kenver he bobl.

12. Ha Jethro, tad-kaer Moïzes, a reaz eur zakrifik da Zoue gant loened devet enn he enor ha gant bara ; hag Aaron hag holl henaoured Israël a zeuaz da zibri ar bara gant-han dirak Doue.

13. Antronoz Moïzes a azeaz evit barn ar bobl, pehini a zeue diraz-han a-dal ar mintin beteg ann noz.

14. He dad-kaer o velout kement-se, da lavarout eo, ann holl draou a rea evit ar bobl, a lavaraz : Petra eo kement-ma a rit evit ar bobl ? Perak n'euz nemed hoc'h o varn, hag-ema ann holl bobl o c'hortoz a-dal ar mintin beteg ann noz ?

15. Moïzes a respontaz d'ezhan : Ar bobl a zeu d'am c'havout da glask ali ann Aotrou Doue.

16. Ha pa zav eur striv bennag etrez-ho, e teuont d'am c'havout evit ma ho barninn, hag evit ma tiskouezinn d'ezho goure'hennou Doue hag he lezennou.

17. Ha Jethro a lavaraz : Na rit ket aze eunn dra vad.

18. Ne ket furnez en em uzâ gant eunn hevelep labour, c'houi hoc'h unan, hag ar bobl-ma a zo gan-ehoc'h ; ann dra a zo enn tu all d'ho nerz, na hellot ket herzel, ma n'euz nemed-hoc'h.

19. Mes selaouit va c'homzou, ha va aliou, ha Doue a vezo gan-ehoc'h. Bezit holl d'ar bobl enn traou a zell ouc'h Doue, evit ma kassot beteg enn-han ar pezh ho deuz da c'houlenn digant-han ;

20. Hag evit ma teskot d'ar bobl al lidou hag ar fesoun da enori Doue, hag ann hent dre behini e tle kerzet, hag ar pezh a dle da ober.

21. Mes choazit etouez ann holl bobl tud galloudek ha leon a zoujanz Doue, tud hag-ema ar virionez enn-ho, hag ho deuz kas ouc'h pep avaristed, ha likiit-ho da vistri lod var mil den, lod var gant den, lod var hanter-kant den, ha lod var zek den.

22. Evit ma varnint ar bobl e pep amzer ; mes kement affer vraz a vezo, ra he c'hassint d'ehoc'h-hu, ha

ne varniat ho-unan nemet ar re zistera. Hag ar beac'h a vezo skanvoc'h evid hoc'h pa ho pezo roet lod anezhan da reall.

23. Mar grit kement-se, e roet mad ar garg en deuz roet Doue d'eoc'h, hag e viot goestl da ober ar pez a vezo gourchemennet d'ehoc'h gant-han, hag ann holl bobl-man a zistroio d'ar ghear e peoc'h.

24. O veza klevet ar c'homzou-ze, Moïzes a reaz ann holl draou en devoa he dad-kaer hen aliet da ober.

25. Hag o veza choazet etre holl vugale Israël tud stard ha kalounek, ho greaz prinsed ar bobl, lod da veza var benn mil den, lod var benn kant den, lod var benn hanter kant den, ha lod var benn dek den.

26. Hag e varnent ar bobl munud e pep omzer; mes ar pez a vije a ziessa a gassent da Voïzes, ha ne varnent nemet ann traou essa.

27. Ha Moïzes a ghimiadaz ouz he dad-kaer, pehini a zistroaz adarre d'he vro.

SKLERIDIGHEZ.

Y 12. *Ha Jethro a reaz eur zakrifis da Zoue.* — Kement-ma a zeu da gretaat ar pez hon euz merket dija; da lavarout eo, ec'h anaie Jethro ar guir Doue hag e oa belek d'ezhan evel Melkisedek. Ar pez hon euz da evesaat out-han brema, eo al lid a rejont etrez-ho, me lavar Jethro, Aaron hag he-naoured ar bobl; *Dont a rejont* eme ar Skritur, *da zibri ar bara dirag Doue.* Kement-se a ziskouez penaoz a holl viskoaz ann dud a zebre lod euz ann traou a ghennighent e sakrifis da Zoue, hag a grede e reent evelse enn dra sakr hag agreabl da Zoue, en em unanent gant-han dre eunn doare commu-

mon. Rak mad eo gouzoud penaoz sakrifisou al lezen goz, ha re ar batriarched araog al lezen, a skeudenne holl sakrifis ar groaz, hag hini ann offeren zantel, e pehini, goude ma eu deuz Jezuz-Krist en em ghennighet d'he Dad etre daouarn ar belek, e teu da veza magadurez hon eneo dre ar gommunion zantel.

Y 16. *Ha pa zav eur striv bennag etrez-ho, e teuont d'am c'havout evit ma ziskouezinn d'ezho goude hemennou Doue hag he lezennou.* — Penaoz, eme zant Augustin, ec'h helle Moïzes rei da anaout d'ar bobl gourchemennou Doue hag he lezennou, pa'z eo guir ne oaket c'hoaz roet ar gourchemennou na skrivet al lezennou? Guir eo, eme ann doktor, mes beza ez euz eul lezen eternal, lezen ar virionez, skrivet gant Doue e koustianz pep den, ha dre behini ec'h anavezomp ann droug dioc'h ar mad. Ann dud leal hag ho deuz c'hoant da ober bolontez Doue, a oar diskenñ eno da c'houlenn petra lavar al lezen-ze, hag a glev eno. *Ali Doue, sententiam Dei.* Chetu petra a rea Moïzes, hag he varnedighez a vije kavet mad, ha pep hini a rea dioc'h he gomzou. Skouer gaer evit ar re a zo karghet da varn ann dud; klask lezen Doue e goueled ho c'houstianz.

Y 19 etc. *Bezit holl d'ar bobl er pez a zell oc'h Doue.... Ha choazit tud a zoare evit barn ann traou distera.* — Ann alize a oa fur meurbed; Moïzes a dlle beza araog peptra ministr hag hanterour etre Doue hag ar bobl; he garg vraz a oa diskleria d'ar bobl bolontez Doue, ha komz da Zoue euz a ezommou ar bobl; tud all a helje renka ar procezoù a zavje etrez-ho divarbenn traou ar bed. Hag oc'h ober evelse *Doue a vije gant-han.* Da ghenta, abalamour Doue a gar e teule pep den da ghemer kuzul digant eunn den all, abarz ober netra a dalvoudeghez vraz. D'ann eil, eur c'hrouadur hag a ra bolontez he dad pe he dad-kaer a vezo bennigbet gant Doue. D'ann trede, eunn den hag en em ro enn holl d'ann holl da asferiou ar bed-ma, a gontaign Spered Doue da vont er meaz euz he galoun, pa'z e guir ne lez plas ebet

gant-han, er c'hontroll seul nebeutoc'h eo prederiet gant traou ann douar, seul velloc'h ec'h hell en em rei da zonjal e traou ann eternite.

Taolit evez c'hoaz var ar c'haliteou a dle da gaout ar re a vezo choazet da c'hounarn ar bobl, tud stard ha kalounek a renkont beza, tud leun a zoujanz Doue, tud eeun ha distak diouc'h ann arc'hant. Pobl Kristen pa hoc'h euz kuzulierien da henvel, pe kannaded, pe tud all da lakaat e karg, chetu oc'h petra oc'h euz da zellout, mar fell d'ehoc'h e ve great mad hoc'h asferiou.

PENNAD XIX.

Menez Sinai.

1. Enn trede miz goude ma oe deuet Israël er meaz euz ann Ejipt, ann trede deiz euz ar miz, e teujont e gouelec'h Sinai.

2. Dilec'hiet diouc'h Raphidim, hag arruet e gouelec'h Sinai, e kampfjont el leac'h-se, hag Israël a blantaz eno he deltou rag-enep d'ar menez.

3. Ha Moïzes a bignaz da gavout Doue, rak ann Aotrou a c'halvaz anezhan divar ar menez, hag a lavaraz d'ezhan : Ann traou-ma a leverot da di Jakob, hag ho diskleria a reot da vugale Israël ;

4. Guelet hoc'h euz hoc'h-unan ar pezh am euz great d'ann Ejipsianed ; penaoz em euz ho toughet evel ma toug ann er he laboused var he ziousaskel, hag ho kemeret evit ma viot d'in.

5. Mar selaouit eta va mouez ha mar mirit va c'hevredighez, c'houi vezo d'in evel va zra, va bobl choazet etre ann holl boblou ; rak ann douar holl a ze d'in.

6. Hag e viot evid-oun eur rouantelez a velcien hag eur vroad-tud Santel. Ar c'homzou-ze a leverot da vugale Israël.

7. Moïzes a zeuaz, hag o veza dastumet ar re gosa euz ar bobl, e tanevelaz d'ezho ar c'homzou en devoa gourc'hemennet ann Aotrou d'ezhan lavarout.

8. Hag ar bobl holl a respontaz : Ober a raimp kement tra en deuz lavaret ann Aotrou. Ha pa en doe Moïzes kaset komzou ar bobl d'ann Aotrou,

9. Ann Aotrou a lavaraz d'ezhan : Bremaik e teuinn d'ho kavout e kreiz eur oabren deval, evit ma klevo ar bobl ac'hanoun o komz ouz-hoc'h, ha ma kredo ac'hanoc'h da vikenn. Moïzes a gasaz eta komzou ar bobl d'ann Aotrou.

10. Hag he-ma a lavaraz d'ezhan : It da gavout ar bobl, ha santifit-hen hirio ha varc'hoaz, ha ra voalc'hint ho dillad.

11. Ha ra vezint prest abenn ann trede deiz ; rak d'ann trede deiz e tiskunno ann Aotrou dirag ar bobl holl var venez Sinai.

12. Tro var dro d'ar menez e lekeot harzou ouz ar bobl, hag e leverot d'ezhan : Diouallit na bignfac'h var ar menez, ha na douchac'h zoken ouz ann traon anezhan. Piou bennag a doucho ouz ar menez a varvo evit he boan.

13. Dourn ann den na doucho ket out-han, mes lazet e vezo a daoliou mein, pe dreuzet a doliou birr ; pe loen pe zen e vezo, na choumo ket he vuez gant-han. Pa goumanso ann drompill da zoun, ra bignint neuze etrezeg ar menez.

14. Ha Moïzes a ziskennaz divar ar menez da gavout ar bobl, hag e santifiaz anezhan. Ha pa ho doe gouelec'hed ho dillad,

15. E lavaraz d'ezho : Bezit prest abenn ann trede deiz, ha na dostait ket ouz ho kraghez.

16. Dija e oa deuet ann trede deiz ; ha diouc'h ar mintin pa oa braz ann deiz, e koumansaz ar gurun da drouzal, al luc'hed da splanna, eur goumoulenn deo meurbed da c'holoï ar menez, hag ann drompill da zoun kre ha skiltruz ; hag ar bobl, pehini a oa er c'hamp, a grene gant ann aoun.

17. Ha pa en doe Moïzes ho zennet diouc'h ar c'hamp evit dont var arbenn Doue, e choumzont e traon ar menez.

18. Hoghen menez Sinai a voghede holl, dre ma oa diskennet ann Aotrou var-n-ezhan e kreiz ann tan ; hag ar moughed a zave anezhan evel diouc'h eur fourn vraz ; hag ar menez holl a oa spount he velet.

19. Ha soun ann drompill a zeue a nebeut da nebeut krevoc'h, ha da bep taol hirroc'h ha skiltroc'h. Moïzes a gomze, ha Doue a responte out-han.

20. Ann Aotrou a ziskennaz eta var venez Sinai var vek ar menez, hag a c'halvaz Moïzez el leac'h huella. Ha pa oe pignet eno,

21. E lavaraz d'ezhan : Diskennit ha livirit mad d'ar bobl ar pez am euz difennet ; gant aoun na felse d'ezhan tremen dreist ann harzou evit guelout ann Aotrou, ha na varfe eunn niver-braz anezho.

22. Ar veleien ivez pere a dosta ouz ann Aotrou, ra vezint santifiet, gant aoun n'ho skofe ann Aotrou.

23. Ha Moïzes a lavaraz d'ann Aotrou : Ar bobl munud na hello ket tostaat ouc'h menez Sinai, rak diskleriet hoc'h euz ha gourc'hemennet mad o lavarout : Likiit harzou tro var dro d'ar menez ha grit anezhan eunn dra sakr.

24. Hag ann Aotrou a lavaraz d'ezhan : It, disken- nit ; hag e pignot c'houi, hag Aaron gan-ehoc'h. Mes ar veleien hag ar bobl, ra na dremenint ket ann harzou, ha na bignint ket da gavout ann Aotrou, gant aoun n'ho lazfe.

25. Moïzes a ziskennaz eta da gavout ar bobl, hag a lavaraz d'ezhan ann traou-ze holl.

SKLERIDIGHEZ.

Y 4 *Guelet hoc'heuz penaoz em euz ho toughtet evel ma-
toug ann er he laboused var he ziouaskel.* — Ann er, pa fell
d'ezhan chench plas d'he laboused, pe deski d'ezho nijal, a
gustum ho doughen nann gant he bao-na gant he vek, evel
ma ra al loened all, mes ho c'hemer a ra var e ghein. Gou-
zout a ra n'euz nemet ann den hag a c'helfe neuze ober droug
d'ezho, en eul leuskel var-n-ezho tennou fuzul pe tennou
birr ; hag en em laka etre ann tennou hag hi ; ar maro na
hello ho zizout nemet a dreuz d'he gorf he-unan. Chetu aze
eur skouer gaer a garantez ha chetu perag e kemer Moïzes
al labouz roeal-ze da heveledighez pa fell d'ezhan diskouez
d'he bobl bete pegheid ez a karantez Doue enn ho c'henver.

Y 6 *Hag e viot evid-oun eur rouantelez a veleien.* — Da
ghenta, Doue a oa he-unan roue ar bobl a Israël, hag epad
pell amzer e c'houarnaz anezho dre he veleien. Rak-se pa
zeujont eunn devez da bedi Samuel ar beleg braz da rei d'e-
zho eur roue, evel n'ho devoa ar boblou tro-var-dro, Doue
a lavaraz da Samuel : ne ket c'houi eo a daolont a gostez,
me ann hini eo, ha na fell ket d'ezho e renfenn var-n-ezho
hiviziken.

D'ann eil, ar bobl a Israël a skeudenne e pep tra ar gris-
tenien a dlle dont var ho lerc'h. Hag ar gristenien, hervez

Sant Per, a zo eur *veleghiach roeal*, da lavarout eo, rouaned ha beleien var eunn dro gant Jezuz-Krist. Rouaned, dre ma'zint galvet da ren gant-han e rouantelez he Dad; beleien, dre ma en em c'hoestlont benidez da Zoue gant Jezuz-Krist evel eunn hostif beo, santel, hag agreabl, ha dre ma'z int prest da rei ho buez evit he c'hloar, evel m'ho deuz great ar verzerien.

ÿ 9. *Bremaik e teuin d'ho kavout e kreiz tevalded eur oabren, evit ma klevo ar bobl ac'hanoun o komz ouz-hoc'h, ha ma kredint ac'hanoc'h da vikenn.* — Ann arvest spountuz-se, e kreiz pehini e felle da Zoue rei he c'hourc'hemennoù d'ann dud, a oa evit planta doun he zoujanz enn ho c'halonou, rag doujanz Doue eo penn ar furnez. O velout ann tan, al luc'hed, ar gurun o tont enn he raog, e komprenjent he veurded, he c'halloud, hag he c'hloar. Lavarout a rajent enn-ho ho-unan: Ma na zentomp ket, hen hor flastro; mar sentomp, eo goestl da zigas he bromessaou da vir, ha d'hor c'harga a bep seurt madou. Ar zonzou-ze, eo a felle da Zoue da lakaat doun enn ho sperejou evit ma rajent ar mad. Rak eur gurunen, pe boaniou garo en deuz da rei d'ezho; ha gant aoun na helse ket he justis rei ar gurunen, e c'hourdrouz rei ar poaniou garo; hag e laka dirag ho daoulagad tan, moghed, kurun ha luc'hed, enn eur gher, eunn ifern portrezet.

PENNAD XX.

Ann dek gourc'hemenn.

1. Hag ann Aotrou a lavaraz ar c'homzou-ma holl.
2. Me eo ann Aotrou ho Toue, me'm euz ho tenet euz a zouar ann Ejipt; hag euz a di ar sklaverez.

3. N'ho pezo ket a Zoucou estren diraz-oun.

4. Na reot ket evid-oc'h skeudennou kizellet, nag hevededighez ebed euz ann traou a zo enn neac'h ebarz enn env, hag enn traou var ann douar, nag euz ar re a zo enn dour dindan ann douar.

5. Ne adorot ket anezho, ha na reot ket lidou enn ho enor. Me eo ann Aotrou ho Toue, ann *Doue* kre, oazuz, hag a venj goall-oberiou ann tadou var ar vugale bete ann trede hag ar pevare rumm euz ar re ho deuz kaz ouz-in.

6. Hag a ra trugarez a-hed mil rumm d'ar re em c'har, hag a vir va gourc'hemennoù.

7. Na ghemerot ket hano ann Aotrou ho Toue ez vean, rak ann Aotrou na gavo ket divlam ann hini en devezo kemeret hano ann Aotrou he Zoue ez vean.

8. Ho pet sonj da zantifia Deiz ar Sabbat. (1)

9. Epad c'houec'h devez e labourot, hag e reot ar pez ho pezo da ober;

10. Mes d'ar seizved devez ema Sabbat ann Aotrou ho Toue. Ne reot labour ebed enn deiz-se, na c'houi, nag ho map, nag ho merc'h, nag ho mevel, nag ho mitez, nag ho jao, nag ann diaveziad a zo o choum enn ho keariou.

11. Rak ann Aotrou en deuz great e c'houec'h devez ann env, ann douar, ar mor ha kement tra a zo enn-ho, hag en deuz ehanet d'ar seizved devez. Dre'n abeg da ze ann Aotrou en deuz bennighet deiz ar Sabbat, ha great anezhan eunn deiz Santel.

12. Enorit ho tad hag ho mamm evit ma vevot

(1) Ar gher SABBAT a ziniñ EHAN.

pell var ann douar a roio d'ehoc'h ann Aotrou Done.

13. Na lazot ket.

14. Na reot ket avoultrerez.

15. Na laerot ket.

16. Na zougot ket falz testeni a-enep ho nessa.

17. Na c'hoanteot ket ti ho nessa ; na glaskot ket kaout he c'hreg, nag he revel, nag he vatez, nag he ejenn, nag he azen, na netra a ghemment a zo d'ezhan.

18. Hoghen ar bobl holl a gleve trouz ar gurun ha son ann drompill, evel ma velent al luc'hed o splanna, hag ar menez o voghed ; ha karghet a aoun hag a spount, e chomjont pell diouc'h ar menez.

19. Hag e lavarent da Voizes : Komzit d'eomp c'hoñ, hag e selaouimp ac'hanoc'h ; arabat eo e komze ann Aotrou ouz-omp, gant aoun na varfemp.

20. Ha Moïzes a lavaraz d'ar bobl : N'ho pezet ket aoun ; Doue a zo deuet evelse evit hoc'h amproui, hag evit ma vije he zoujanz enn-hoc'h, ha na bec'hfac'h ket.

21. Ar bobl eta en em zalc'haz a bell. Ha Moïzes a dostaaz ouz ar oabren deval e oa Doue enn-hi.

22. Ann Aotrou a lavaraz c'hoaz da Voizes : Ann dra-ma a leverot da vugale Israël : Guelet hoc'h euz em euz komzet ouz-hoc'h euz ann Env.

23. Na reot ket doueou arc'hant, ha na reot ket doueou aour evid-hoc'h.

24. Eunn Aoter zouar a reot d'in, hag e kennigot var-n-ezhi ho sakrifisou-losk, (1) hag hoc'h hostivou a beoc'h, ho tenved hag hoc'h ejenned, e kement leac'h ma vezo dalc'het koun euz va hano ; dont a rinn d'ho kavout, ha va bennoz a roinn d'ehoc'h.

25. Ha mar grit d'inn eunn aoter vein, na zavot ket anezhi gant mein benet ; rak ma likit ar ghizal var-n-ezhi, e vezo dic'hlan.

26. Na bignot ket ouz va aoter dre zeresiou, gant aoun na ve guelet ho noazded.

SKLERIDIGHEZ.

Chetu penaoz eo bet imbannet goure hemennou Doue, ar vamm-lezen euz ann holl lezennoù all. Ne ket aliou a zo ama, na kuzulioù ar barfedighez, mad da heulia pe da lezel hep pec'hed marvel. Al lezen Eternel eo hon-ma, skrivet gant Doue e koustianz pep den, hag a renker da virout dindan boan da veza reuzendig er bed-ma, ha da goll ar vuez eternal.

He spered-leun euz ar virionez-se, pehini a oa bet diskleriet d'ezhan gant Doue he-unan var ar menez, Moïzes na ehane d'he frezeg d'ar bobl. « Ann env hag ann douar, emez-han, a ghemerann da dest em euz lekeat diraz-hoc'h » ar vuez hag ar maro, ar vennoz hag ar valloz ; Ar vennoz ; « mar sentit ouz gourc'hemennou ann Aotrou, ar valloz, ma » na zentit ket. Oh ! choazit eta ar vuez !.. Skrivit doun enn « ho kalonou he lezen hag he c'hourc'hemennou. Ho deski a » reot d'ho pugale. Sonjal a reot enn-ho azezet enn ho tiez ; « oc'h ober hent, enn ho kuele abars kousket, da vintin pa » zihunot. Ho skriva a reot var doull dor ho ti, var balv ho » tourn ; ra vezint e pebleac'h a spill dirag ho taoulagad. » Ar gourc'hemennou miret, chetu gounezet-holl, ar gourc'hemennou torret, chetu eat tout da goll.

Ne ket d'ar bobl a Israël hepken eo bet great ar promesaou hag ar gourdrouzou-ze. Doue Israël a zo ivez hon Doue.

(1) Sakrifisou e pere e vije devez al loened ; e gallek : HOLOCAUSTES.

ni, ha beza ez omp ivez he bobl karet. Rak hon tennet en deuz ivez euz a di ar sklaverez, a dre daouarn eur Pharaon krue, hag hor galvet en deuz ivez d'he zervicha er zantelez hag er virionez bemde-c'houlou epad hor buez. Ra zono eta ivez he gomzou eun hon diskouarn, ra choumint skrivet enn hor c'halonou! Deskomp he c'houre'hemennou, sonjomp enn-ho ha da noz ha da vintin, reizomp var-n-ho hor zonzou, hor c'homzou, hon oberiou; hag e kavimp ivez eo guir ar gomz-ma: « Mir gourc'hemennou ann Actrou da Zoue, evit « ma vezi eüruz. » (Deuter. 6. 17.)

PENNAD XXI.

Lezennou-reiz (1) roet gant Doue da Voïzes.

1. Chetu ama al lezennou-reiz a ghenigot d'ezho.
2. Mar prenit eur sklav hebreu, e servicho ac'ha-noc'h epad c'houec'h vloaz; d'ar seizved bloaz ez a er meaz euz ho ti, libr hag hep paea netra.
3. Mont a rai kuit gant ann dillad en doa pa zeuaz enn ho ti; mar doa demezet, he c'hreg a ielo ivez er meaz euz ho ti gant-han.
4. Mes mar deo ar mestr eo en deuz roet eur c'hreg d'ezhan, hag e deuz ganet d'ezhan paotred ha merc'hed, ar vaouez hag he bugale a vezo d'he vestr, hag ar goaz he-unan az ai er meaz euz ho ti gant he zillad.
5. Ma lavar ar sklav: Me a gar va mestr, ha va greg ha va bugale, ne fell ket d'in kuitaat ann ti da ghemer va frankiz;

(1) Lezennou da zerc'hel ann urz vad etouez ar bobl.

6. He vestr her c'haso dirag ar varnerien, hag e vezo lekeat harp ouc'h postou ann nor, hag e vezo toullet d'ezhan he skouarn gant eur menaouet, hag e vezo sklav da vikenn.

7. Ma en deuz unan bennag guerzet he vestr da veza matez, ne dai ket er meaz euz ann ti evel ma kustum ar vitizien mont kuit.

8. Mar tisplij d'ar mestr da behini eo bet guerzet, ec'h hell he c'has kuit; mes na hello ket he guerza da eur bobl diaveaz, ma en deuz he disprijet he-unan.

9. Ma en deuz he dimezet d'he vap, e rai enn he c'henver evel ma vez great d'ar merc'hed a-di.

10. Ha ma ro eur c'hreg all d'he vap, e renk dimezi adarre ar plac'h, ha rei dillad d'ezhi, ha na refuzot ket dez-hi ann dic'haou evit he guerc'hded.

11. Ma ne ra ket ann tri zra-ze, ar plac'h az ai er meaz euz he di, kuit hag hep paea netra.

12. Piou bennag a skoo gant eunn den o klask he laza, a vezo lekeat d'ar maro.

13. Mes ma n'en deuz ket ar muntre klasket ann ti d'he laza, mar d-co Doue eo en deuz he daolet etre he zaouarn, me verko d'ehoc'h al leac'h ma tle mont da glask minic'hi.

14. Ma laz unan bennag he nesa a-vetepanz ha dre spi; hen tennot euz a ghichen va aoter, evit beza lekeat d'ar maro.

15. Nep en devezo skoet gant he dad pe gant he vam, a vezo lekeat d'ar maro.

16. Nep en devezo laeret eunn den, ha guerzet anezhan, pavezo bet prouvet ann torfed var-n-ezhan, e vezo lekeat d'ar maro.

17. Neb en devezo laosket mallozo gant he

dad pe gant he vamm, a vezo lekeat d'ar maro.

18. Mar'zeuz bet kruz etre daou zen, hag en deuz unan anezho skoet eghile gant eur mean pe gant he zourn serret, ha ne ket maro ann hini kannet, mes choumet eo bet var he vele;

19. Ma eo bet savet, hag en deuz kerzet er meaz var harp he vaz, ann hini en deuz skoet a vezo divlam euz he varo; mes dalc'het e vezo da zic'haoui eghile euz he labour kollet, hag euz ann dispign en deuz bet gant ar vedecined.

20. Neb en devezo skoet gant he vevel pe gant he vatez gant eur voalen, mar d'int maro etre he zaouarn, a vezo kabluze euz a ann torfed-ze.

21. Mes mar bevont c'hoaz euan devez pe zaou, ne zougo ket poan ar muntre, rak he arc'hant int.

22. Mar sav kruz etre goazed, hag e sko unan anezho gant eur c'hreg dougherez, hag eo goulioudet euz eur c'hrouadur maro, mes hi he-unan a zo choumet beo, ann hini en deuz skoet a baco ann dic'haou a c'houlennno pried ar c'hreg, diouc'h ma ho devezo barnet ann hanterourien.

23. Mes mar d-eo maro ar c'hreg, e paeo buez evit buez,

24. Lagad evit lagad, dant evit dant, dourn evit dourn, troad evit troad.

25. Devadur evit devadur, gouli evit gouli, blonsadur evit blonsadur.

26. Mar sko unan bennag gant lagad he vevel pe he vatez, hag ho deuz kollet ho lagad, e laosko anezho da vont enn ho frankiz, evit al lagad en deuz tennet.

27. Mar torr eunn dant d'he vevel pe d'he vatez, e laosko anezho kuit er memes sesoun.

28. Ma en deuz eunn ejen roet eunn taol korn da eur goaz pe da eur vaouez, hag int maro, ann ejen a vezo lazeta daoliou mein; ha na vezo ket debret he ghik; mes perc'hen ann ejen a vezo divlam.

29. Hoghen ma tourte ann ejen deac'h ha derc'hent-deac'h, hag ho deuz ann dud lavaret kement-se d'he berc'hen, ha n'en deuz ket he-ma he zalc'het er c'hraou, hag en deuz lazeta eur goaz pe eur vaouez; ann ejen a vezo lazeta daoliou mein, hag he berc'hen a lakaint d'ar maro.

30. Mar bez koundaonet da baea eur zourn arc'hant, e roi, evit dasprena he vuez, ar pèz a vezo goulennet digant-han.

31. Ma en deuz ann ejen skoet eur paotr pe eur plac'h, ar varn a vezo ar memes tra.

32. Ma en deuz skoet gant eur sklav pe gant eur sklavez, he berc'hen a baco tregont sikl arc'hant d'ho mestr, hag ann ejen a vezo lazeta daoliou mein.

33. Ma en deuz unan bennag digoret ha kleuzet eur puns dour-glao, ha n'en deuz ket he c'holoet, hag ez euz kouezet enn-han eunn ejen pe eunn azen.

34. Mestr ar puns a baco priz al loened, hag al loen maro a vezo d'ezhan.

35. Ma en deuz ejen eunn den blesset ejen eunn den all hag eo maro; ann daou berc'hen a verzo ann ejen beo, a ranno ar priz anezhan, ha korf ann hini maro a zaouhanterint etrez-ho.

36. Mes ma ouie ar perc'hen e tourte he ejen deac'h ha derc'hent deac'h, ha n'en deuz ket diouallet anezhan, e taskoro ejen evit ejen, ka korf ann hini maro a vezo holl d'ezhan.

Al lezennou a ro Doue aman da Voïzes, ne d-int nemet ann displeg dre ar munudou euz ann dek gourc'hemen roet gant-han he-unan d'ar bobl divar ar menez. Lod anezho na zellont nemet ontz ar bobl a Israël, hag ho ghervel a helleur lezennou ar reiz, pe lezennou ho gouarnamant; koulskoude pep kristen a hell ho lenn hag ho studia, hag e servichint kalz da rei d'ezhan eur spered eññ, leal ha madelezus.

Var al lezennou a zo er pennad-ma ne livirinn nemet eur gomz pe ziou. — Guelit peghement a stad a ra Doue euz a vuez ann den, pa-eo guir e c'hourc'hemenn labeza dioc'h-tu al loen memes en devezo lazet eunn den.

Pa lavar Doue e paeo ar muntre *lagad evit lagad, dant evit dant*, ne ket evit doughenn ann dud d'en em venji eo e lavar kement-se, mes *evit derc'hel var froudeunou ar venjanz*, o tifenn ober d'ann torfetour mui a zroug eghet n'en deuz great. Ha pa eo deuet hor Zalver var ann douar, en deuz c'hoaz douseet ar gourc'hemenn, o lavarout: Na stour-
« mit ket ouc'h ann den fall; mar sko unan-bennag var ho
« jod-deou, kennighit d'ezhan c'hoaz ann hini gleiz. »

Dreist-peptra taolit evez var ann daou versad 15 ha 17. *Neb en devezo skoet gant he dad pe gant he vamm a vezo lekeat d'ar maro. Neb en devezo millighet he dad pe he vamm a vezo lekeat d'ar maro!* Ann Aotrou Doue a ouie a-oualc'h penaoz doujanz ar vugale evit ho zad hag ho mamm a oa al lezen-benn evit pep gouarnamant, rak eur c'hrouadur na zouj ket he dad, ha na enor ket he vamm, ne zoujo ket mistri all nemet forset e ve. Chetu perag eo Doue ker rust ouc'h ar vugale dinatur-ze; *Ra vezint lekeat d'ar maro.* Hirio lezennou ann dud a zo dousoc'h e kenver ar vugale direspel evit ho zad hag ho mamm, mes lezen Doue a zo bepred ar memes lezen; skei gant-ho, pe mallozi var-n-ezho a zo pec'hed marvel; hag ann taoliou-ze, hag ar mallozou-ze a gouez alies var benn ar vugale, a-daleg ar vuez-ma.

PENNAD XXII.

Lezennou roet gant Doue da Voïzes.

1. Ma en deuz unan bennag laeret eunn ejen, pe eunn danvad hag en deuz ho guerzet pe lazet; e taskoro pemp ejen evit eunn ejen, ha pevar danvad evit eunn danvad.

2. Mar d-eo paket al laer o terri ann or pe o toulla ar vogher da vont enn eunn ti, ha mar d-eo maro divar ar gouli en deuz bet, ann hini en deuz he skoet, ne vezo ket kabluze euz he varo.

3. Mes ma en deuz great ann taol-ze goude ma oa savet ann heol, en deuz great eur muntr, hag e tle mervel he-unan. Al laer, ma n'en deuz ket peadra da rei evit rapari he laeronsi, a vezo guerzet.

4. Mar bez kavet beo enn he di ar pezh a zo bet laeret, ann ejen, pe ann azen, pe ann danvad, e taskoro daou evit unan.

5. Ma en deuz unan bennag great doumach enn eur park pe enn eur vinien, hag en deuz laosket he loen da beuri tra ann hentez, e roio en dic'haou ar pezh en deuz a vella enn he bark he-unan pe enn he vinien dioc'h ma vezo bet istimet ann doumach.

6. Ma en deuz ann tan o kreski kavet spenn var he hent, hag eo bet kroghet er berniou ed, pe enn edou var droad er parkeier, ann hini en deuz c'houezet ann tan a baeo ann doumach.

7. Ma en deuz unan bennag roet d'he vignoun arc'hant pe eul lestr da viret, hag int bet laeret digant

ann hini en doa ho c'hemeret enn he garg ; mar bez kavet al laer, e taskoro daou c'hement all.

8. Ma ne gaveur ket al laer, mestr ann ti a vezo kaset dirag ar varnerien, hag e touo var he le penaoz n'en deuz ket astennet he zourn var dra he nessa

9. Da ober al laeronsi-ze, daoust petra eo, pe ejen, pe azen, pe zanvad, pe zillad, pe eunn doumach bennag all ; kaoz ann diou ghevren a ielo beteg ar varnerien, ha mar koundaonont ann tredeok, et taskoro daou c'hement d'he nessa.

10. Ma en deuz eunn den roet da viret d'he nessa eunn azen, eunn ejen, eunn danvad, pe n'euz fors pe seurt loen, hag eo marvet, pe eat da fall, pe ghemeret gant ann enebourien, ha den n'en deuz gueleit,

11. Ann tredeok a douo dirag ar varnerien penaoz n'en deuz ket astennet he zourn var dra he hentez, hag ar perc'hen a dremeno gant al le-ze, hag ann tredeok ne vezo ket rediet da baea ann dra kollet.

12. Mes mar d-eo bet laeret, e renko dic'haoui ar perc'hen.

13. Mar d-eo bet taghet gant eul loen gonez, e kaso d'ar perc'hen ann aneval a zo bet lazet, ha n'en devezo netra da baea.

14. Ann hini en devezo goulennet e prest digant he nessa eunn dra bennag euz ann traou-ze, hag eo eat da goll pe marvet, ha na oa ket ar perc'hen var al leac'h, a vezo rediet da zic'haoui.

15. Hoghen ma ema ar perc'hen var al leac'h, ann emprestour na baeo ket, dreist pep tra ma en deuz go-preet al loen, hag e llie paea talloudeghez he labour.

16. Ma en deuz unan bennag touellet eur verc'h guerc'h, ha ne d-eo ket c'hoaz demezet, hag en deuz

kousket gant-hi, e roio d'ezhi argourou, hag e kemero anezhi da bried.

17. Hoghen ma na fell ket da dad ar verc'h he rei d'ezhan, hen a baeo ar zoum arc'hant a gustum ar merc'hed da gaout evit argourou.

18. Ne lezot ket ar sorcerien da veva nepred.

19. Piou bennag en devezo great fall gant eunn aneval, a vezo lekeat d'ar maro.

20. Piou bennag en devezo sacrificiet d'ann Doueou, nemet d'ann Aotrou hep ken, a vezo lekeat d'ar maro.

21. Na nec'hot ket ann diaveziad, na n'he ankeniot ket, rak diavezidi oc'h bet hoc'h-unan e douar ann Ejipt.

22. Ne reot ket a c'haou ouz ann intanvez nag ouz ann emzivad.

23. Mar noazit d'ezho, e kriint var-zu enn-oun, hag e selaouinn ho c'hri :

24. Hag e tano va buaneghez, hag e skoinn var-n-hoc'h gant ar c'hleze, hag ho kraghez a vezo intanvezed, hag ho pagale emzivaded.

25. Mar prestet arc'hant d'ar re baour euz va bobl a choum enn ho touez, ne voaskot ket var n-ezho evel ma ra eur goall-viraer, ha n'ho c'hrevot ket dre hoc'h uzurerez.

26. Mar hoc'h euz kemeret digant ho nessa he vis-kamant evit arrez, he root endro d'ezhan araok ma vezo kuzet ann heol.

27. Rak n'en deuz pezh dillad all ebed da c'holet he gorf, na da lakaat var he ghein pa z al da gousket ; mar kri etrezeg enn-oun, e selaouinn anezhan, dre ma z oun trugarezuz.

28. Ne oall gomzot ket euz ar varnerien, ha ne vallozot ket var ar prins a zo e penn ho pobl.

29. Ne zaleot ket da gas ho teogou hag ho preveudiou ; ar c'henta ganet euz ho mpien a root d'in.

30. Euz hoc'h ejened hag euz ho tenved e reot ar memes tra ; seiz devez e choumint gant ho mamm, ha d'ann eizved devez e kasot anezho d'in.

31. Beza e vezot holl tud konsakret d'in, ne zebrot ket euz ar c'hik a vezo bet tanveet araog gant all loened gouez ; he deurel a reot d'ar chas.

SKLERIDIGHEZ.

N'euz netra da lavarout var lezennou ar pennad-ma ; ar rezoun, pe ar skiant vad, a zo assant gant komsou Doue. N'euz nemet eur gher da lavarout var ar versad 18.

18. *Ne lezot ket ar sorcerien da vevañ enn ho Touez.* Kelc'her, divinour, sorcer ha strobinneller a zo ar memes tra. Ann dud a ra ar vicher-ze a dro kein da Zoue, hag en em ro d'ann diaoul he enebour. Dre-ze int bet a viskoaz eskumunighet e relijiou ar guir Doue evel idolatred. Mar d-eo eskumunighet ar zorcerien, ar re a c'houleñn kuzul digant-ho a gouezivez alies dindan ho eskumunighen. Eur zouez hag eur vez eo guelel c'hoaz hirio ann deiz kristenien o vont d'ho c'havout. Anzañ a rann ez euz bet sorcerien enn amzer guechall, pa oa ar bed gozik oll dindan galloud ann Drouk Spered. Mes abaoe ma eo santifiet ar vro gant ar religion gristen, hag ann dud gant ar Zakramanchou, Doue ne lez mui ann Drouk Spered da droumpla ann dud dre falz viracloù. Ann dud en em ro hirio evit sorcerien, ne d-int eia nemet laeroun ; ha kel lies gueach ma vezont paket gant justis ar bed, int obliget da anzañ ne reont ho micher, nemet evit houperiga ann dud sot ha tenna arc'hant euz ho ilc'hier.

PENNAD XXIII.

Lezennou d'ar varnerien. — Lezen ar Sabbat. — Eal Doue gant ann Israelited.

1. Na reot ket skouarn da eur gaoz ha ne d-eo ket guir ; ha na lekeot ket ho tourn e dourn ann den impi da zoughen falz-testeni enn tu gant-han.

2. N'ez eot ket da heul ar foul da ober ann drouk, ha pa root ho mouez enn eur varn, ne assantot ket da venoz al loden vrassa, evit trei divar ar virionez.

3. Er varn ne viot ket ken nebeut trugarezuz e kenver ar paour.

4. Ma en em gavit gant ejen hoc'h enebour pe gant he azen dianket, digasit-ho d'ezhan d'ar ghear.

5. Mar guelit azen ann hini en deuz kaz ouz-hoc'h kouezet dindan he zamm, ne d-eot ket ebioù, mes he zikour a reot d'he zevel.

6. Na zilezot ket ar guir evit condaouni ar paour.

7. Tec'hit diouc'h ar gaou. Na lekeot ket d'ar maro ann den divlam nag ann den just, rak argarzi a rann ann den impi *ha na ra stad ebed euz ar virionez.*

8. Ha na zighemerot ket a brezanchou, pere a zall memes ann dud fur, hag a voall-dro komzou ann dud just.

9. Ne viot ket rust ouz ann diaveziad ; rak anaout a rit stad ann diavezidi, o veza ma'z oc'h bet hoc'h-unan diavezidi e douar ann Ejipt.

10. Epad c'houec'h vloaz ec'h hadot ho touar, hag e tastumot ar frouezou anezhan.

11. Mes d'ar seizved bloaz hen lezfot da ehana, evit ma kavo peorien ho pobl pe a dra da zibri ha ma vezo ar pezh a choumo enn ho dilerc'h, boed al loened gouez; ar memes tra a reot d'ar vinien ha d'ar guez olivez.

12. C'houec'h devez e labourot, ha d'ar seizved ec'h ehanot, evit ma tiskuzo hoc'h ejen hag hoc'h azen, ha ma en em frealzo map ho sklavez hag ann diaveziad.

13. Mirit ann holl draou am euz lavaret d'ehoc'h. Ha na douot ket dre hano ann doueou estren, ha na vezo ket klevet ho hanoioù enn ho kenou.

14. Teir gueach er bloaz et lidot gouelioù em henor,

15. Mirout a reot gouel braz ar bara dic'hoell. Epad seiz devez e tebrot bara dic'hoell, evel m'em euz gourc'hemennet d'ehoc'h, e mare miz ann edou nevez, e kenver pehini oc'h deuet er meaz euz ann Ejipt. Ne apparissot ket diraz-oun ho taouarn gullo.

16. Mirout a reot ivez gouel braz ann eost, gouel ar preveudioù euz ho labour hag euz a ghemment tra ho pezo hadet enn ho park : Ha gouel braz difin ar bloaz, pa ho pezo dastumet hoc'h holl frouezou euz ho par-keier.

17. Pep paotr a zeuio teir gueach er bloaz dirag ann Aotrou ho Toue.

18. Ne zakrifiot ket var vara goellet goad ann ane-val a vezo het lazet em enor; ha soa victimou va gouel braz ne vezo ket miret beteg antronoz vintin.

19. Kas a reot ar preveudioù euz frouezou ho touar da di ann Aotrou ho Toue. Ne boazot ket ar menn-gaorv e leaz he vamm. Pe er c'hiz all : — Ne boazot ket ar menn-gaorv a zo c'hoaz o tena he vamm.

20. Kass a rinn va Eal, evit ma kerzo enn ho raog,

evit ma ho tiouallo hed ann hent, ha ma ho lakar ebarz er vro am euz preparèt d'ehoc'h.

21. Doughtit resped d'ezhan, ha selaouit he vouez, ha na gredit ket ec'h helfac'h he zisprijout; rak ne bardouno ket mar pec'hit, hag em hano-me eo e rai pep tra.

22. Hoghen mar selaouit he vouez, ha mar grit ann holl draou a lavarann, me vezo enebour hoc'h enebourien, ha goana a rinn ar re ho koano.

23. Ha va Eal a gherzo enn ho raog, hag a gaso ac'hanoc'h e bro ann Amorrheed, ann Hetheed, ar Pherezeed, ar Gananeed, ann Heveed, hag ar Jehuseed a dleann da zismantra.

24. Ne adorot ket ho Doueou, ha na reot lid ebed en ho enor. Na reot ket ann traou a reont, mes ho dismantra a reot, ha bruzuni a reot ho skeudennou.

25. Hag e servichot ann Aotrou ho Toue, evit ma roinn va bennoz d'ho para ha d'ho tour, ha ma laminn pep klenved euz ho touez.

26. Ne vezo greg difrouez ebed, na brec'haign ebed enn ho touar, leunia a rinn muzul ho teisiou. (Eur vuez hir a roinn d'ehoc'h).

27. Lakaat a rinn va spount da gherzet enn ho raog, ha laza a rinn kement pobl ez eot enn he vro; ha lakaat a rinn hoc'h holl enebourien da drei kein a raz-hoc'h;

28. O kas da ghenta guesped braz pere a rai d'ann Heveed, d'ar Gananeed ha d'ann Hetheed tec'het kuit, abarz ma'z eot enn ho bro.

29. N'ho zaolinn ket er meaz divar ho hent enn eur bloaz, gant aoun na zeufe ar vro da veza eur gouelec'h, ha na greske al loened gouez da noazout d'ehoc'h.

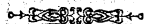
30. A nebeud da nebeud ho c'hasian er meaz a ziraz-

hoc'h, ken na greskot, ha na viot goestl da berc'henna ho douarou.

31. Ar vro a dleann da rei d'ehoc'h a dize adaleg ar mor ruz bete mor ar Philistined, hag a-daleg ar gouelec'h beteg ar ster-vraz, livra a rinn etre ho taouarn tud ann douar-ze, hag ho zeurel a rinn er meaz divar hoc'h hent.

32. Ne reot ket a ghevredighez gant-ho, na gant ho Doueou.

33. Arabad eo e choumsent enn ho touar, gant aoun n'ho lakasent da bec'hi em enep-me, ma teufac'h da zervicha ho Doueou : Ar pezh a ve ho koll hep mar ebed.

SKLERIDIGHEZ.

Y 2. *Ne heuliot ket ar foul da ober ann drouk, hag enn eur varn, ne assantot ket da venoz al loden vrasa evit trei divar ar virionez.* — Chetu aze eur ghentel talvoudek, ispiacial evit ann amzer-ma, ma roer ann darn vrasa euz ar c'hargou dre vouez. Ma lavar d'ehoc'h ho koustianz ne ket mad hen-ha-hen evit ar garg, na roit ket ho monez d'ezhan, daoust peghement a dud a ve enn tu gant-han. Ha na livirit ket : hanvet e vezo koulskoude, ha pa'z afenn me a enep d'ezhan. Grit ar pezh a dleit da ober, ha list ann traou da vont. Ann dud vad o vankout evelse da berzel ouz ar re fall, a zo bet kiriek da galz a zrouk. Er bloaz 1848, paneved ma savaz ar veleien da rei mouez ho-unan, ha da rei kaloun d'ann dud vad, den na oar petra vije c'hoarvezet; goasoc'h marteze eghet er revolution vraz. Beb veach ma en em glevo ann dud honest da ober penn ouc'h ar re fall, ar gounit a vezo d'ezho abred pe zivezad.

Y 11. *D'ar seizved bloaz, ne labourot ket ho touar, mes he lezel a reot da ehana.* — Pep tra a renk diskuiza, hervez douare; ar seizved bloaz a oa diskuiz ann douar, evel ma oa ar seizved devez diskuiz ann dud hag ann anevaled. Mes Doue en devoa resonioù all o rei d'he bobl ar gourc'hemennouze; fallout a rea d'ezhan amproui ho zentidighez hag ho fisianz enn he brovidanz. Digas a rea ivez sonj d'ezho penaoz ann douar a roje d'ezho a oa he dra, hag e tlient hen labourat diouc'h ma pliche gant-han, ha nan diouc'h ar c'hoant ho divije da greski ho madou. Hor bro-ni a zo da Zoue kerkouls ha Bro Kanaan; Disenn a ra ivez ouz-omp lobourat da zul, ha re alies e tizentomp out-han. Ar baourtezh, eme-ni, a ra d'eomp ober ann dra-ze. Ma ve guir ar gaoz-ze, Doue n'en divije ket difennet al labourou-ze. Nann, ne fell ket d'eomp lakaat hor fisianz en he vadelez, muioc'h e kountomp var hon divreac'h, ha chetu perag e koezimp eunn devez bennag dindan hor beac'h. Doue a lamaz ho brodigant ann Israelited dre'n abek ne heulient mui he lezen. Ar memes tra a hell ober d'eomp, mar n'omp ket furoc'h, ha ma na fell ket d'eomp mirout ar zuliou.

PENNAD XXIV.

Moïzes a ghennig al lezennoù d'ar bobl, hag ar bobl ho c'hemer. — Kevredighez etre Doue hag he bobl siellet gant goad ar zakrifis. — Moïzes var ar menez gant Doue epad 40 devez.

1. Doue a lavaraz ivez da Voïzes : Pignit da gavout ann Aotrou c'hui hag Aaron, Nadab hag Abiu, hag ann dek den koz ha tri ughent euz a vugale Israël, hag ec'h adorot euz a bell.

2. Ha Moïzes hep ken a bigno beteg ann Aotrou, hag ar re-hont na dostaint ket, ar bobl ken nebeut na bigno ket gant-han.

3. Moïzes a zeuaz eta hag a zanevellaz d'ar bobl holl gomzou ann Aotrou hag he lezennou-reiz; hag ar bobl holl a respontaz enn eur vouez: Ober a raimp ann holl draou en deuz lavaret ann Aotrou.

4. Ha Moïzes a skrivaz holl gomzou ann Aotrou, hag o sevel mintin mad, e tressaz eunn aoter e harz troad ar menez, ha daouzek mean-dest hervez ann daouzek meuriad euz ar bobl a Israël.

5. Hag e kasaz tud iaouank euz a vugale Israël, hag e rejont sakrifisou e pere e vez devet holl ann aneval, ha sakrifisou a beoc'h d'ann Aotrou, o laza lueou enn he enor.

6. Ha Moïzes a ghemeraz ann hanter euz ar goad, hag hen lekeaz ebarz hanaffiou, hag ar pezh a choumaz, e skuillaz anezhan var ann Aoter.

7. Hag ho kemer levr ar ghevredighez, e lennaz anezhan dirag ar bobl, pehini o veza he glevet a lavaraz: Ober a raimp ann holl draou en deuz lavaret ann Aotrou, ha senti a raimp out-han.

8. Neuze Moïzes a ghemeraz ar goad hag hen taolaz gant eur sparf var ar bobl, hag a lavaraz: He-ma, eo goad ar ghevredighez en deuz great ann Aotrou gan-ehoc'h var ann holl draou-ma hoc'h euz gullet ha klevet.

9. Ha Moïzes hag Aaron, Nadab hag Abiu, hag ann dek ozac'h ha tri-ughent euz ar bobl a Israël, a bignaz;

10. Hag e veljont Doue Israël; ha dindan he dreid e oa evel eur pezh labour great gant mein Saphir, hag henvel ouz ann env pa vez kaer ann amzer.

11. Hag ann Aotrou na skoaz ket ar re euz a vugale Israël pere ho doa en em zalc'het a bell, hag e veljont Doue, hag e tebrjont hag ec'h evjont *evel kent*.

12. Hoghen ann Aotrou a lavaraz da Voïzes: Pignit da ved-oun var ar menez, ha bezit eno; hag e roinn d'ehoc'h taolennou mein, hag al lezen hag ar gourc'hemennou am euz skrivet, evit ma teskot ar bobl.

13. Moïzes ha Jozue he zervicher a zavaz, ha Moïzes o pignat var ar menez,

14. A lavaraz d'ar re goz: Gortozit aze ken na zis-troimp d'ho kavout. Beza hoc'h euz Aaron hag Hur gan-ehoc'h; mar sav eun difficulté bennag, kasit ar gaoz diraz-ho.

15. Ha pa oa pignet Moïzes, eur gougoulenn a c'holaaz ar menez,

16. Ha gloar ann Aotrou a choumaz pozet var menez Sinai, oc'h he c'holei gant eur gougoulenn epad c'houec'h devez; hoghen d'ar seizved devez Doue a c'halvaz Moïzes euz a greiz ar gougoulenn.

17. Ar pezh a velet euz a c'hloar ann Aotrou, a oa evel eunn tan ruz-glaou var lein ar menez, gullet gant holl vugale Israël.

18. Ha Moïzes o veza eat e kreiz ar gougoulenn, a bignaz var ar menez; hag e choumaz eno daou-ughent devez ha daou-ughent nozvez.

SKLERIDIGHEZ.

Goude ma en doa Doue roet he c'hourc'hemennou d'ar bobl divar menez Sinai, ar bobl a lavaraz da Voïzes: hiviziken komzit d'comp c'houi, ha nann ann Aotrou, gant aoun

na varfemp. Ar merk-se a zoujañz a blijaz da Zoue ha Moïzes a dostaaz he-unan ouz ann devalded a oa var ar menez ha Doue a ziskleriaz d'ezhan al lezennou hon euz lennet enn tri fennad ama araog. Moïzes a ziskennaz neuze da lenn al lezennou-ze dirag ar bobl, ha da c'houlenn digant-han hag hen ho c'havé mad; hag hen a bromete d'ho mirout gant fidelite? Ar bóbl a respontaz: Ober a raimp kement en deuz lavaret ann Aotrou. Neuze Moïzes a reaz eur zakrifis da ziella ann accord pe ar ghevredighez a rea Doue gant he bobl. Ober a reaz diou loden euz a c'hoad al loened lazet enn enor da Zoue; unan evit Doue, eben evit ar bobl. Loden Doue a oe skuillet var ann Aoter da ziskouez e skuilje Doue var ar bobl ar madou en doa prometet, ma vije ar bobl fidel d'he lezen. Loden ar bobl a oe taolet gant eur sparf var ann holl Israelited, da ziskouez en em garghent da virout al lezen. Chetu aze ann accord pe ar ghevredighez a c'halver ann testamant koz.

Goude kement-se, Doue a reaz da Voizes pignat c'hoaz var ar menez, ha digas gant-han Aaron, Nadab hag Abiu, ha dek den koz ha triughent, evit ma en em ziskouezje d'ezho, ha ma heljent lavaret d'ar bobl ho doa gullet ann Doue gant pehini ho doa great kevredighez, mes na heljont ket lavaret petra a oa, na heljont portrezi nemet ar pezh a oa dindan he dreid.

Neuze evel-ma en doa Doue traou kaeroc'h hag huelloc'h da ziskouez da Voizes, e lavaraz d'ezhan pignat he-unan bete lein ar menes, hag he tiskleriaz d'ezhan lidou he religion; Al lidou-ze pere a skeudenne ar pezh a dlle c'hoarvezout e religion Jezuz-Krist.

Moïzes o pignat evelse huelloc'h-huel var ar menez, a verk ann enecou santel, pere a gherz a vad e hent ar zilvidighez; sevel a reont a zerez da zerez, a vertuz da vertuz, ken a eruont ebarz ann Enn dirag ar c'hloar a Zoue, *videbitur Deus Deorum in Sion.*

PENNAD XXV.

Ar Profou da ober. — Ann Tabernakl hag ann traou sakr all da lakaat enn-han.

1. Hag ann Aotrou a gomzaz ouz Moïzes, o lavarout:
2. Livirit da vugale Israël e tleont lakaat a gostez evid-oun ar preveudiou; hag ho dighemer a reot digant kement den ho c'hennigo e prof a galon vad.
3. Chetu ama ann traou a dleit da ghemerout: Ann aour, ann arc'hant, hag ann arem,
4. Ar pers-glaz, hag ar mouk, hag ar skarlek diou-veach livet, ar lin fin, hag ar bleo gheor,
5. Hag ar c'hrec'hin meot livet e ruz, ha krec'hin all limestret, ha koat setim.
6. Eol da ellumi ar c'hleuzeuriou, arom kre da ober oungamanchou, ha pep seurt lonzeier c'houes-vad.
7. Mein onyx, ha mein pricius da aorni pe da c'hoarnisa ann Ephod hag ar Rational.
8. Ober a raint ivez d'in eur santual, hag e vezin o choum enn-ho c'hreiz.
9. Hen ober a raint diouc'h henveledighez ann tabernakl a ziskouezinn d'ehoc'h gant ann holl listri sakr a zervicho enn-han. Hen ober a reot evel-henn:
10. Grit eunn arc'h gant koat setim, hag e devezo daou ilinad hanter a hed, eunn ilinad hanter a ledander, ha daou ilinad hanter ivez a huedded.
11. Hag he goarnisot gant aour pur meurbed enn diabarz hag enn diaveaz, ha var he gorre e reot eur gurunen enn aour-pehini a rañ ann dro d'ezhi.

12. Ober a reot ivez pedeir lagaden aour, hag ho staga a reot e pevar c'horn ann arc'h, diou lagaden enn eunn tu, ha diou enn tu all.

13. Ober a reot ivez diou vaz-dougherez gant koat setim, hag ho goloot gant aour.

14. Ho zremen a reot dre al lagadennou a zo e daou gostez ann arc'h, d'he doughen dreiz-ho.

15. Choum a raint bepred ebarz al lagadennou, ha ne vezint gueach ebed tennet er meaz anezho.

16. Hag e lekeot ebarz ann arc'h ann desteniez a dleann da rei d'ehoc'h : (*Da lavarout eo, taolennou al lezen*).

17. Ober a reot ivez ar propitiator gant aour euz ann hini pura, hag en devezo daou ilinad hanter a hed, hag eunn ilinad hanter a ledander.

18. Daou cherubin a reot ivez gant aour kannet, da lakaat enn daou du d'ar propitiator (1).

19. Eur cherubin enn eunn tu hag eghile enn tu all.

20. Daou gostez ar propitiator a c'holoint gant ho diouaskell digor, hag e c'holoint ann oracl, ha troet ann eil ouc'h eghile e sellint ouz ar propitiator a dle goui ann arc'h,

21. E pehini e lekeot ann desteni a roinn d'ehoc'h ; (*Da lavaret eo, diou daolen al lezen*).

22. Ac'hano e roinn va urzou ; divar ar propitiator hag euz a greiz etre ann daou cherubin pere a vezo var arc'h ann desteni, e livirinn d'ehoc'h ann holl draou am bezo da c'hourc'hemenn dreiz-hoc'h da vugale Israël.

23. Ober a reot ivez eunn daol gant koat setim,

(1) Aour kannet, da lavarout eo, aour labourer gant ar morzol.

hag e devezo daou ilinad hed, eunn ilinad ledander, hag eunn ilinad hanter a huelded.

24. Hag he guiskot gant aour euz ann hini pura, hag e reot var-n-ezhi eur rizen aour tro-var-dro.

25. Ha var a rizen-ze eur gurunen dantelezet a dri meudad huelded, ha var-n-ezhi eur gurunen all biha-noc'h enn aour.

26. Ober a reot ivez pedeir lagaden aour, hag ho stagot e pevar c'horn ann daol, unan dre bep troad.

27. Al lagadennou a vezo izelloc'h eghet ar gurunen, evit ma vezo gallet tremen bisier dougherezed dreiz-ho, da zoughen ann daol.

28. Ar bisier-ze da zoughen ann daol a reot ivez gant koat setim, hag ho guiskot gant aour.

29. Ober a reot ivez plajou doun, hanafou, ezan-souerou, ha kaliriu gant pere e vezo kennighet likorieu ar zakrifis, holl en aour euz ann hini pura.

30. Hag e lekeot var ann daol ar baraou a dle choum bepred diraz-oun.

31. Ober a reot c'hoaz eur c'hantoler en aour kannet ha pur meurbed, gant he c'hâr, he vrakou, he graouennou, he voulou, hag al lili en em zistago diout-han.

32. C'houec'h brank a zavo diouc'h he c'hâr, tri euz a eunn tu, ha tri euz ann tu all.

33. Var bep brank e vezo tri zas e doare kraouennou, eur voul hag eul lilien ; var eur brank all tri zas ivez e doare kraouennou gant eur voul hag eul lilien ; en doare-ze e vezo great ar c'houec'h brank a dle sevel diouc'h gâr ar c'hantoler.

34. Mes gâr ar c'hantoler he-unan a zougo pevar zas, ha pep tas en devezo he voul hag he lilien.

35. A-hed gâr ar c'hantoler e vezo teir boul ann eil hueloc'h eghet eben, ha diouc'h pep boul e zavo daou vranc, pere a rai c'houec'h branc o sevel diouc'h eur memes gâr.

36. Ar boulou eta hag ar brankou a vezo eur memes pezh gant ar c'hantoler hag holl en aour kannet ha pur meurbed.

37. Ober a reot ivez seiz kleuzeur, hag ho lekeot a-uz d'ar c'hantoler da c'houlou ann eil dirak eghile.

38. Great e vezo ivez mouchettezou ha listri e père e vezo moughet ar mouchennou, holl en aour pur meurbed,

39. Ar c'hantoler, gant al listri a vezo enn he zervich, a bouezo eunn talant aour euz an hini pura.

40. Sellit, ha grit diouc'h ar skouer a zo bet diskouezet d'ehoc'h var ar menez.

SKLERIDIGHEZ.

† 40. Sellit, ha grit diouc'h ar skouer a zo bet diskouezet d'ehoc'h var ar menez. — Kredi a reer penaoz Doue a ziskouezaz da Voizes nann hepken ann aoz pe ar furm ho divije ann traou sakr a c'houre'hemenne da ober, mes ivez ann traou santeloc'h c'hoaz a steudennent hag a dlie servichout e relijion Jezuz-Krist, re hir eve diskouez ar virionez-se pezh ha pezh; gant eur brederen verr bennag e renkimp tremen. Taolit evez penaoz Doue a c'houlenn digant he bobl evit servich ann tabernakl ar pezh ho deuz a brizussa, aour, arc'hant, arem, seiz livet, ha krec'hin kempennet kaer. Diouallit eta pa reot prof, da gas da Zoue ar pezh hoc'h euz a falla, evel ma rea Kaïn. Hag ho c'hemerot, eme Zoue da

Voizes, *digant kement den ho c'hennigo a volonteiz vad.* Ar paour a hell eta rei prof evel ar pinvidik; nemet ma roi a greiz he galoun, Doue na c'houlenn netra ken.

† 10. *Eunn arc'h a reot gant koat setim.* — Houn-nez eo arc'h ar ghevredighez, pe ann arc'h a Allianz, ker brudet er Skritur Sakr. Eur c'hoifr a oa, var dro tri zroaad hed d'ezhan, ha daou droaad ledander, ha kement all a hueded. Ebarz ar c'hoifr-se e oe lekeat dre urz Doue, diou daolen al lezen, eur muzul mann, ha goalen varzudus Aaron. Ann traou-ze holl a skeudenne anat hon Tabernaklou Santel, e pere e choum noz-deiz Jezuz-Krist, hol lezenour, magadurez hon eneou, hag hor mesaer var hent ar zilvidighez.

† 31. *Ober a reot c'hoaz eur c'hantoler enn aour kannet ha pur meurbet.* — Ar c'hantoler-ze gant he seiz branc, hag he glezeurion var elum, a verke ar Spered Santel gant he seiz donezoun. Ann traou-ze holl a oa great gant aour pur, évit diskouez d'eomp peghen neat ha pegher Santel e renker beza evit tostaat ouz Doue.

PENNAD XXVI.

Diviz ann Tabernakl, gant ann traou a zell out-han.

1. Hoghen ann tabernakl, a reot evel-henn; ober a reot dek gouel gant lin fin diveach troet, gant perzglaz, pourpr, ha skarlek diveach livet, ha nadozet a dakennou brao henvel ouz pluñ laboused.

2. Pep gouel e devezo eiz ilinad var-n-ughent a hed, ha pevar ilinad a ledander. Ar goueliou ho devezo holl ar memes ment.

3. Pemp euz ar goueliou a vezo staghet ann eil ouz

eben, hag ar pemp all en em zalc'ho ivez ann eil ouz eben, staghet er memes fesoun.

4. Lakaat a reot kerdinigoù perz-glaz enn daou du d'ar gouelioù, hag er penn d'al laez anezho, evit galout ho staga ann eil ouzeben.

5. Pep gouel e devozo hanter-kant kordennik e pep tu, ha renket enn hevelep fesoun ma en em gavo ar c'herdin kenver ha kenver, ha ma vezo eaz staga ar gouelioù ann eil ouz eben.

6. Ober a reot ivez hanter-kant lagaden aour dre bere e vezo staghet ar gouelioù ann eil ouz eben, evit ma savint etrezho eunn tabernakl, pe eunn telt.

7. Ober a reot ivez unnek pallen bleo geor, da c'holoù ann tabernakl divar c'horre.

8. Pep pailen e devozo tregont ilinad hed, ha pevar ilinad lec'hed; ar pallennoù ho devozo holl ar memes ment.

9. Pemp anezho a stagot ann eil ouz eben, hag ar c'houec'h all a stagot er memes tra ann eil ouz eben, enn hevelep fesoun ma tisplegot ar c'houec'hved pallen va dal araog ann tabernakl.

10. Lakaat a reot ivez hanter-kant kordennik ouc'h bordou eur ballen evit ma vezo gallet he staga ouc'h ar ballen all; hag hanter-kant kordennik euz ar ballen all evit ma vezo staghet ouz eben.

11. Ober a reot ive hanter-kant lagaden arem dre bere e vezo tremenet ar c'herdinigoù, evit na rañ ann holl balennoù nemet eunn doen etrez-ho.

12. Ar pezh a vezo a re euz ar pallennoù, great da c'holei ar stign kenta, da lavaret eo, eur ballen pehini a zo muioc'h, gant ann hanter anezhi e c'hooloot ann tal-adre euz ann tabernakl,

13. Hag evel ma vezo hirroc'h ar pallennoù eghet ann doen ghenta, eunn ilinad en eunn tu hag eunn ilinad enn tu all, ar pezh a vezo a re e hed ar pallennoù a zervichio da c'holoù daou gostez ann tabernakl.

14. Ober a reot eur golo all da lakaat dreist ar pallennoù gant krec'hin denved livet e ruz, ha var ar golo-ze c'hoaz eur golo all, great gant krec'hin livet e glaz.

15. Ober a reot gant koat setim plench-speuren ann tabernakl da choum enn ho zav.

16. Pep planken en devozo dek ilinad hed, hag eunn illinad hanter a ledander.

17. E kostezioù ar plench-ze e vezot great garan ha filen, dre bere e vezo frammet ann eil planken en eghile; hag er c'hiz-se e vezo labouret ar plench holl.

18. Ughent anezho a vezo e tu ar c'hresteiz a be-leac'h e teu ann avel domm.

19. Daou-ughent mass arc'hant a deuzot evit-ho evit ma tougo pep planken var zaou ziazez, unan dindan pep koign.

20. Enn tu all euz ann tabernakl, pehini a sko var ann hanter-noz, e vezo ivez ughent planken.

21. Hag a zougo ivez var zaou-ughent mass arc'hant, daou ziazez evit pep planken.

22. C'houec'h planken a reot evit tal ann tabernakl, tu ar c'huz-heol.

23. Ha daou blanken all c'hoaz da veza lekeat enn ho zav e koignou diadre ann tabernakl.

24. Ar plench-se a vezo frammet ann eil enn eghile adaleg ann traon beteg an neac'h, hag en em zalc'hint enn eur pezh. Ann daou blanken a zo da lakaat er c'hoignou en em zalc'ho dre ar memes frammadur.

25. Ne vezo nemet eiz planken, hag ho diazeziou

arc'hant a vezo c'houezek anezho, daou ziazez dindan pep planken.

26. Ober a reot ivez pemp treuzel koat setim, da zerc'hel stard etrezho plankennoù ann tabernakl enn eunn tu.

27. Ha pemp all evit ann tu all, ha kement all evit ann tal a sko var ar c'huz heol.

28. Lekeat e vezint a dreuz var ar speuren adal eur penn betek ar penn all.

29. Alauri a reot ar plench, hag e plantot enn-ho lagadennoù aour, dre bere e tremeno ann treuzeliou a dle dele'her stard ar plankennoù, hag ann treuzeliou-ze a c'holoet gant lavnennoù aour.

30. Hag e savot ann tabernakl hervez ar skouer a zo bet diskouezet d'ehoc'h var ar menez.

31. Ober a reot ivez eur vouel gant perz-glaz, moug, ha skarlek diveach livet, ha lin fin diveach troet, hag e lekeot varnezhi broderez a bep seurt, marellet kaer.

32. Hag e stagot ar vouel-ze ouc'h pevar fost koat setim, pere a vezo alaouret, hag ho rizennoù a vezo enn aour hag ho diazezoù enn arc'hant.

33. Hoghen ar vouel-ze a vezo staghet gant lagadennoù; hag e lekeot enn diabarz anezhi arc'h ann desteni, hag e tispartio al leac'h meurbed Santel diouc'h ar Santual.

34. Ar propitiator a lekeot ivez var arc'h ann desteni ebarz al leac'h Santel meurbed.

35. Hag ann daol a lekeot e diaveaz ar vouel, ha rag-enep d'ann daol, ar c'hantoler e tu ar c'hreisteiz euz ann tabernakl, rag ann daol a vezo e tu ann hantnoez.

36. Ober a reot c'hoaz eur vouel, da lakaat var doull dor ann tabernakl, gant perz-glaz, moug, ha skarlek diveach livet, ha gant lin fin troet, ha var-nezhi takennoù evel plun laboused.

37. Alauri a reot pemp post koat setim ouc'h pere e vezo staghet ar vouel; ho rizennoù a vezo enn aour hag ho diazezoù enn arem.

SKLERIDIGHEZ.

Ann tabernakl-ze, euz a behini e roaz Doue he-unan ann tres hag ann diviz da Voizes, a dlie beza iliz ar bobl a Israël epad he veach, ha pell zoken goude ma vije digouezet enn douar prometet, pa'zeo guir ar c'henta templ bras a oe great d'ar guir Doue a oe hini Salomon.

Evit ma vije essoc'h he zizober, hag he blega pa renkje ar bobl mont enn hent, e oe ret he ober gant eleiz a besiou; mes kement-se holl a skeudenne traoù all ha ne oant neuze nemet e spered Doue.

Ann tabernakl-se a oa anat skeuden Iliz Doue enn amzer da zont, Iliz Jezuz-Krist savet euz a holl boblou ann douar, dishenvel etrez-ho, mes frammet hag unanet stard dre ar memes feiz, ar memes karantez hag ar memes esperanz.

Ar goueliou kaer-ze great gant lin fin, ha livet gant ar perz a ioa a brisiusa ebarz enn amzer-ze, a verke ghened Iliz Jezuz-Krist hag ar vertuziou kaer a vije pratiket enn-hi. Al liou dishenvel, ar labourou brao nadozet var-nezho, evel laboused gant ho flun marellet, a verke donezonou dishenvel ar Spered Santel, hag ar vertuziou skeduz a ziskouezje ar gristenien vad e pep amzer gant ar zikour euz he c'hras.

Ar c'holoen ghenta, pehini a oa evel lambrusk ann taber-

nakl, a oa perz-glaz, liou bolz ann env, rak pa bedomp e sav bepred hor spered hag hor c'haloun var zu ann env.

Ann eil goloen a oa great gant bleo kanval, doare mezer gros evel burell, hag a verke ar binijen, eme zant Gregor.

Ann deirved goloen, great gant krec'hin denved livet e ruz, a verke Jezuz-Krist, oan divlam, ha rusiet gant he c'hoad, hag ivez ar verzerien, ruz gant ho goad, ha muioc'h c'hoaz gant tan ar garantez.

Ar bederved goloen, great gant krec'hin livet e glaz, a verke c'hoaz bolz ann Env, ann termen euz hol labourou, hag hon esperanz diveza.

Ar gristenien, o veza e guirionez *templou Doue*, a dle en em gonsideri evel beachourien var ann douar, huanadi etrezeg ho guir vro, ha kerzet var-zu enn-hi dre ar binijen, dre verzerenti ar galoun, dre ar garantez hag ann esperanz.

PENNAD XXVII.

*Diviz aoter ar zakrifis-lok; klocz ann tabernakl;
ann elumach.*

1. Ober a reot ivez ann aoter gant koat setim, hag e devezo pemp ilinad hed, kement all e ledander, da lavaret eo, e vezo karre, hag e devezo tri ilinad huelded.

2. Enn he fevar c'hoign e savo pevar c'horn, hag he golei a reot enn arem.

3. Ober a reot evit he servich listri da zighemer al ludu, gultaniou gant ho ferrierigou, ha reghez, ann traou-ze holl a reot en arem.

4. Ober a reot ivez eur c'hrill arem e doare eur roued, hag enn he fevar c'hoign e vezo pedeir lagaden arem.

5. Hag ho lekeot dindan oaled ann aoter, hag ar c'hrill a ziskenno bete kreiz ann aoter.

6. Ober a reot ivez bisier-doug ann aoter gant koat setim, hag ho goloot gant lavnennou arem.

7. Ho zremen a reot dre al lagadennoù, hag e vezint e daou du ann aoter, evit he doughen.

8. Ann aoter-ze, n'he greot ket leun, mes goullo ha kleuz enn diabarz, evel ma'z eo bet diskouezet d'ehoc'h var ar menez.

9. Ober a reot ivez klocz ann tabernakl; e tu ar c'hresteiz anezhan e vezo stignou lin fin troet, ha pep kostez en devezo kant ilinad hed.

10. Hag ughent post gant ho c'hement a ziazeziou en arem, mes ho rizennou hag al labourou kizellet a vezo enn arc'hant.

11. Er memes tra, e tu ann hanter-noz e vezo stignou a hed kant ilinad, ughent post gant kement a ziazeziou en arem, ho rizennou hag al labourou kizellet, enn arc'hant.

12. E penn ar c'hloz e tu ar c'huz heol, e vezo stignou var hed hanter-kant ilinad, gant dek post hag ho c'hement a ziazeziou.

13. Ar penn all euz ar c'hloz, e tu ar zao-heol, en devezo ivez hanter-kant ilinad ledander.

14. Eno e vezo lekeat pemzek ilinad stign enn eunn tu, gant tri fost ha kement all a ziazeziou.

15. Hag enn tu all e vezo ivez stignou a hed pemzek ilinad gant tri fost ha kement all a ziazeziou.

16. Var doull dor ar c'hloz e vezo lekeat eur vouel a ughent ilinad, great gant perz-glaz, moug, skarlek diyeach livet, hag gant lin fin troet, ha var-n-ezhi la-

bourou brodet ; pevar fost e devezo gant kement all a ziazeziou.

17. Holl bostou ar c'hloz tro-var-dro a vezo guisket gant lavnennoù arc'hant, ho rizennoù a vezo enn arc'hant, hag ho diazeziou enn arem.

18. Ar c'hloz a zalc'ho kant ilinad enn he hed, hanter-kant enn he ledander, hag he huedled a vezo pemp ilinad ; he stignou a vezo great gant lin fin troet, hag he ziazeziou a vezo enn arem.

19. Holl listri ann tabernakl evit pep zervich ha pep lid, he bostou kouls ha re ar c'hloz, a reot enn arem.

20. Gourc'hemennit da vugale Israël digas d'ehoc'h eol euz ann hini pura, tennet euz frouez ar guez olivez flastret er pilouer, evit ma vezo ar c'hleuzeur bepred var elum,

21. E tabernakl ann desteni e diaveaz ar vouel a zo displeghet dirag arc'h ann desteni. Aaron hag he vugale ho devezo ar garg da evesaat var ar c'hleuseur evit ma taolo sklerijen beteg ar mintin dirag ann Aotrou. Al lid-se a vezo peurbaduz hag a dremeno a rum da rum enn ho ligned e kreiz bugale Israël.

SKLERIDIGHEZ.

Ar c'hloz great tro-var-dro d'ann tabernakl a oa evel iliz ar bobl ; rak ar bobl ne'z ea morse e diabarz ann tabernakl. Ebarz er c'hloz-se, ha dirag aoter ar zakrifisou-losk, e pede ar bobl hag e kemere perz er zakrifis, o tibri eno *dirag Doue* lod euz ar pez a vije bet kennighet da Zoue var ann aoter.

Al leac'h santel-santella, e peleac'h edo ann arc'h, ar

mann, ha taolennou al lezen, hag e pehini ne'z ea nemet ar belek braz, hag eur veach er bloaz hep ken, o toughen etre he zaouarn goad ann anevaled lazet ha rostet enn enor da Zoue, a oa hervez Sant Paol, skeuden ann Env, eleac'h ma eo eat eur veach hepken hor Zalver Jezuz-Krist, goude beza great he zakrifis ha skuillet he c'hoad evid-omp. Ar santual, da lavaret eo, ar penn kenta euz ann tabernakl epeleac'h edo ann daol aour, ar bara kennighet hag ar c'hantoler, a verke guir Iliz Doue var ann douar da lavaret eo, ann eneoù santel ha parfed kement ha ma heller beza er vuez-ma. Hag ar c'hloz e pehini e velet aoter ar zakrifisou a helle skeudenni koumansamant ar vuez kristen, e pehini ne zear, eme ann Tadou, nemet dre ar binijen hag ann oberiou mad, merket, emez-ho, dre ar zakrifisou-losk.

PENNAD XXVIII.

Dillad-belek Aaron, ha re he vugale.

1. Kemerit ivez gan-ehoc'h euz a douez bugale Israël, Aaron ho preur gant he vugale, evit ma raint ho c'harg a velek diraz-oun, Aaron, Nadab hag Abiu, Eleazar hag Ihamar.

2. Hag ober a reot da Aaron ho preur eur viskamant zantel evit gloar ha dekor *ar religion*.

3. Komz a reot d'ann holl dud fur a galon, da bere am euz roet gant largetez ar Spered a ententamant, evit ma raint dillad Aaron, ha ma rai he garg a velek diraz-oun, santifet enn-ho.

4. Chetu ama ann dillad ho devezo da ober : Ar rational, ann ephod, ar zae hir, hag ar c'hrez strisoc'h, ar mintr hag ar gouriz. Ann dillad sakr-ze a

raint da Aaron ho preur ha d'he vugale, evit ma raint ho c'harg a velekl diraz-oun.

5. Kemer a raint evit-se aour, perz-glaz, mouk, skarlek diveach livet ha lin fin.

6. Ann ephod (*pe guisk ann diou skoaz*), a raint gant aour, perz-glaz, mouk, skarlek diveach livet, ha lin fin troet, hag ann traou-ze nadozet a bep seurt livou.

7. Ann ephod en devezo daou zigor er penn da laez, unan e pep tu, evit, pa vezo guisket, na raio nemet eur pezh.

8. Ar mezer anezhan hag al labourou a bep seurt liou a vezo var-n-ezhan, a vezo enn aour, e perz-glaz, e mouk, e skarlek diveach livet, hag e lin fin troet.

9. Kemer a reot ivez daou vean onix, hag e skrivot doun enn-ho hanoioù bugale Israël.

10. C'houec'h hano var unan, ha c'houec'h all var eghile, diouc'h renk ho ganedighez.

11. Engravi a reot enn-ho hanoioù bugale Israël ec'hiz ma ra ar skulter hag ar meiner, hag ho sternot tro-var-dro enn aour.

12. Hag ho lekeot var-ann ephod, unan e pep tu, da zerc'hel koun euz a vugale Israël. Hag er c'hiz-se Aaron a zougo ho hanoioù var he ziskoaz dirag ann Aotrou evit derc'hel sonj anezho.

13. Ober a reot ivez bouklou enn aour,

14. Ha diou chaden enn aour pur meurbed ha stag ann eil ouz eben, hag e tremenot anezho ebarz er bouklou.

15. Ober a reot ivez rational ar varn gant labourou a bep seurt liou henvel ouz mezer ann ephod; hen

ober a reot gant aour, perz-glaz, mouk, skarlek diveach livet, ha lin fin troet.

16. Pevarc'hornek e vezo, ha daou visk enn-han; bez' en devezo eur raouenn ken enn hed ken el ledander.

17. Hag e lekeot var-n-ezhan pedeir renkad mein pricius; er renk kenta e vezo ar vein-sardoan, topaz, hag emeraod;

18. Enn eil renk, ar vein skarboukl, saphir ha jasp;

19. Enn drede renk, ar vein ligur, akat hag amethis.

20. Er bederved renk, ar vein krizolit, onix, ha berill; hag e vezint holl sternet enn aour dre renk.

21. Hag e toughint hanoioù bugale Israël; daouzek hano a vezo engravet enn-ho; pep mean a zougo hano eur meuriad hervez renk ann daouzek meuriad.

22. Ober a reot evit ar rational; diou chaden enn aour pur meurbed ha stag ann eil ouz eben,

23. Ha diou lagaden aour pere a lekeot e daou goster ar rational er penn d'al laez.

24. Tremen a reot ann diou chaden aour dre al lagadennou a zo e daou benn ar rational.

25. Ha penn ar chadennou-ze a dremenot dro ar bouklou a zo e daou du ann ephod dirag ar rational.

26. Ober a reot ivez diou lagaden aour, pere a lekeot e traon ar rational var ar bordou a zo dirag ann ephod hag a zell ouz ann tu diabarz anezhan.

27. Ober a reot c'hoaz diou lagaden all enn aour da veza lekeat e traon ann ephod enn daou du rag-eün d'ar re a zo e traon ar rational, evit ma vezo gallet staga just ar rational ouc'h ann ephod,

28. Ha ma vezo stardet lagadennou ar rational ouz lagadennou ann ephod gant eur ruban perz-glaz, evit ma choumo ann ere stard ha kempen, ha na hello ket ar rational hag ann ephod beza dispartiet ann eil diouc'h eghile.

29. Hag Aaron a zougo hanoïou bugale Israël e rational ar varn var e galoun, pa'z a' ebarz er santual, da zerc'hel koun dirag ann Aotrou da viken.

30. Hoghen lakaat a reot var rational ar varn ann daou c'her-ma: Kelen ha guirionez, hag e vezint var galoun Aaron pa'z a' dirag ann Aotrou; hag e tougo bepred barn bugale Israël var he galoun dirag ann Aotrou.

31. Ober a reot ivez sae-hir ann ephod holl e perz-glaz.

32. E kreiz ar penn d'al laez anezhi e vezo toul ar penn, ha tro var dro d'ann digor-ze eur bord gouremet evel ma kustumer hen ober e traon eur pezh dillad, evit mirout na roge.

33. Er penn d'ann traon euz ar zae-ze, e kenver ann treid, e lekeot tro var dro evel avalou grenaad, great e perz-glaz, mouk, skarlek diyeach livet, ha kleier bihan e kreiz etrez-ho.

34. Enn hevelep sesoun ma vezo eur c'hloc'hik aour hag eunn aval grenaad hag adarre eur c'hloc'hik aour all hag eunn aval grenaad.

35. Aaron a visko ar zae-ze, pa rat he garg a vele, evit ma vezo klevet son ar c'hleier, pa'z ai ebarz er santual dirag ann Aotrou, ha pa'z ai er meaz, evit na varvo ket.

36. Ober a reot ivez eul lavnen enn aour pur meur-

bed, ha var-n-ezhi ec'h engravot evel ma ra ar skoller : SANTELEZ D'ANN AOTROU.

37. Hag e stagot anezhi gant eur ruban perz-glaz var ar mintr,

38. Anat var dal ar belek braz. Hag Aaron a zougo ann holl bec'hejou ho devezo great bugale Israël er profou hag enn donezonnou ho devezo kennighet ha sakrifiet.

39. Ober a reot ivez ar c'hrez striz e lin fin, hag ar mintr ivez e lin fin, hag ar gouriz a vezo eul labour brao great gant ann nadoz.

40. Hoghen da vugale Aaron e reot saeïou lin, gourizou ha mintrou evit gloar ha dekor servich Doue.

41. Hag e viskot gant ann traou-ze holl Aaron hag he vugale var eunn dro gant-han. Sakri a reot ho daouarn d'ezho holl, hag ho santifia a reot, evit ma raint diraz-oun ho c'harg a veleien.

42. Ober a reot ivez kalsonnou lin da c'holei ar c'horf adaleg ann diougroazel beteg ann daoulin.

43. Hag Aaron hag he vugale ho guisko pa'z aint ebarz tabernakl ann desteni, pe pa dostaint ouz ann aoter da zervicha er santual, gant aonn na vent kabluza a bec'hed, ha na varfent. Al lezen-se a vezo lezen da vikenn evit Aaron hag evit he lignez enn he c'houde.

SKLERIDIGHEZ.

Ar pennad-ma a zesk d'eomp peghement a stad a ra Doue euz lidou he religion, pa'z eo guir en deuz prijet merka he-unan pe seurt dillad a zougie ar veleien hag holl dud ann ta-

bernakl pa vijent oc'h ober deveriou ho c'harg. Hag ann dillad-se oa prizuz bras, goloet a aour hag a vein pricius; rag ann Env hag ann douar a zo d'ann Aotrou Doue. Ann dillad-se, evel ann traou all euz all lezen goz, a skeudenne ar pezh a dlïe c'hoarvezout e relijion Jezuz-Krist, ha pep pezh anezho a verke ar zantelez a dlïe da gavout ar re ho doughe, hag ar vertuziou kaer a dlïent da ziskouez enn ho buez.

Ann traou-ze na zellont ket hep ken ouz ar velcien. Sant-Per, o komz ouz ar gristenien, a lavare. Beza ez oc'h ar vouen choazet, ar veleghiach roeal, ar bobl santel, evit kenniga da Zoue sakrifïoù a venleudi pere a vezo dighmeret mad dre Jezuz-Krist. Pa'z omp eta a ghen huel qualite, diouallomp d'en em zizenori dre voal bec'hed ebed.

PENNAD XXIX.

Sakradur ar veleien. — Sakrifis ar mintin hag hini ar pardaez.

1. Chetu petra ho pezo da ober evit ho zakri beleien d'in-me, kemerit eul leue diouc'h ann tropel, ha daou vaout hep tach.

2. Bara dic'hoell, eur voastel ivez hep goell hag arrosot gant eol, ha kuignouigou dic'hoell ivez ha goloet gant eol. Ann traou-ze holl a reot gant bleud guiniz flour.

3. Hag o veza ho lekeat enn eur baner, ho c'hennigot d'in; al leue hag ann daou benn denved a zigasot e kichen ann aoter.

4. Lakaat a reot neuze Aaron hag he vugale e toull dor tabernakl ann desteni. Ha pa ho pezo goualc'het, ann tad hag he vugale gant dour,

5. E viskot Aaron gant he zillad, dalavaret eo, gant ar c'hrez lin, ar zae, ann ephod hag ar rational pehini a stardot gant ruban ann ephod.

6. Hag e lekeot ar mintr var he benn, hag al lavnen zantel var ar mintr.

7. Hag e skuillot eol ar zakradur var he benn; hag e vezo sakret dre al lid-se.

8. He vugale a lekeot ivez e toull dor ann tabernakl, hag ho guiskot gant saeiou lin, hag ar gouriz a lekeot endro d'ezho.

9. Kement-se a reot da Aaron ha d'he vugale, mintrou a lekeot var ho fenn; hag e vezint va beleien d'am zervicha da vikenn. Goude ma ho pezo sakret ho daouarn,

10. E tigasot al leue dirag tabernakl ann desteni. Aaron hag he vugale a astenno ho daouarn var he benn.

11. Hag e lazot anezhan dirag ann Aotrou e kichen dor tabernakl ann desteni.

12. Hag o veza kemeret euz a c'hoad al leue, e lekeot euz anezhan var goignou ann aoter gant ho piz, hag ar peur-rest euz ar goad a skuillot ec'harz troad ann aoter.

13. Kemer a reot ivez ann holl soa a zo var ar bouzellou, ha lienen-ghik ann avu, ann daou lunac'h hag ar zea a zo var-n-ho, hag ho c'hennigot oc'h ho devi var ann aoter.

14. Mes kik al leue, ar c'hroc'hen hag ar beuzel, ho rosta a reot er meaz euz ar c'hamp, dre ma' zeo eunn hostif evit ar pec'hed.

15. Kemer a reot ivez unan euz ann denved, hag Aaron hag he vugale a bozo ho daouarn var he benn.

16. Ha pa ho pezo he lazet, e kemerot euz he c'hoad, hag her skuillot tro-var-dro ann aoter.

17. Ar maout a zraillot neuze a dammou, hag o veza gouale'het ar bouzellou hag ann treid, e lekeot anezho var ar c'hik draillet ha var ar penn.

18. Hag e kennigot ar maout oc'h he zevi enn he bez var ann aoter; rak sakrifis ann Aotrou eo, hag ar zakrifis a c'houes vad evit ann Aotrou.

19. Kemer a reot ivez ar penn-denved all, hag Aaron hag he vugale a bozo ho daouarn var he benn.

20. Ha pa ho pezo lazet anezhan, e kemerot euz he c'hoad hag hen lekeot var vek skouarn zeou Aaron hag he vugale, ha var veudou ho dourn hag ho zroad deou, hag e skuillot ar rest euz ar goad var ann aoter tro-var-dro.

21. Kemer a reot ivez euz ar goad a zo var ann aoter, hag euz eol a zakradur, hag e taolot anezho gant eur sparf var Aaron hag he zillad, var he vugale hag ho dillad. Hag o veza ho sakret hi hag ho dillad,

22. E kemerot soa ar penn denved, al lost, ar zoa a zo var ar bouzellou, lienen-ghik ann avu, ann daou lunac'h hag al lard a zo var-n-ezho, hag ar skoaz zeou, dre'n abek ma'z eo maout ar zakradur.

23. Kemer a reot ivez eunn tamm euz a eur bara, eur voastel goloet gant eol, eur guign euz a baner ar baraou dic'hoell a zo bet lekeat dirag ann Aotrou.

24. Hag e lekeot ann traou-ze holl var zaouarn Aaron hag he vugale, hag e santifiot anezho, o sevel ar profou-ze dirag ann Aotrou.

25. Ho c'hemer a reot adarre holl euz a dre ho daouarn, hag ho devot var ann aoter e sakrifis-losk, da

deureul c'houes vad meurbed dirag ann Aotrou, rak he zakrifiz eo.

26. Kemer a reot ivez peultrin ar maout gant pehini eo bet sakret Aaron, hag e santifiot anezhan oc'h he zevel dirag ann Aotrou, hag e vezo miret evit beza ho lod euz ar zakrifiz.

27. Santifia a reot ivez ar peultrin a zo bet sakret hag ar skoaz hoc'h euz tennet euz ar maout,

28. Gant pehini eo bet sakret Aaron hag he vugale, hag e vezint lod Aaron hag he vugale dre eur guir hag a bado da vikenn e touez bugale Israël, dre ma'zint ar preveudiou hag ar re ghenta euz ar zakrifisou a beoc'h a ghennigont d'ann Aotrou.

29. Bugale Aaron, goude ar maro anezhan, ho devezo ann dillad santel ho deuz zervichet d'ezhan, evit ma vezint eoliet, guisket gant-ho, ha ma vezo sakret ho daouarn d'ann Aotrou.

30. Ann hini euz he vugale a vezo bet lekeat da velekl braz enn he leac'h, hag a dle mont e tabernakl ann desteni da ober he garg ebarz er santual, a zougo ar viskamant-se epad seiz devez.

31. Hoghen kemer a reot penn-denved ar zakradur, ha poaza a reot he ghik ebarz al leac'h santel.

32. Hag Aaron hag he vugale a zebro euz ar c'hik-se, dibri a raint ivez ar bara a zo choumet er baner e toull dor ann tabernakl.

33. Evit ma lakaï ar zakrifiz-se ann Aotrou Doue da veza aotreüz enn ho c'henver, ha ma vezo santifiot daouarn ar re her c'hennigo. Ann diaveziad na zebro ket euz ann traou-ze, dre'n abek ma'zint santel.

34. Hoghen mar choum eunn dra bennag euz ar

c'hik a zo bet sakret, pe euz ar bara, beteg ar mintin, e tevot ar restou-ze enn tan; ha ne vezint ket debret, dre ma'z int bet santifiet.

35. Ober a reot var Aaron hag he vugale ann holl draou am euz gourc'hemennet d'ehoc'h. Epad seiz devez e sakrot ho daouarn.

36. Eul leue bemdez a ghennigot da gaout trugarez euz ar pec'hed. Ha pa ho pezo lazet e zakrifis ann hostif da gaout trugarez euz ar pec'hed, e neteot ann aoter hag e skuillot eol var-n-ezhi evit he santifia.

37. Epad seiz devez e purifiot ann aoter hag he santifiot, hag e vezo Santel-Santel. Kement hini a doucho out-hi, a vezo santifiet.

38. Chetu ama petra a reot var ann aoter : Daou oan bloaz a zakrifiot bemdez hep mankout deiz ebed.

39. Eunn oan diouc'h ar mintin, hag eghile d'ar pardaez.

40. Gant ann oan kenta e kennigot flour guiniz eunn dekved euz ar muzul hanvet ephi, hag ar bleud distrempet gant eol olivez pilet, euz a behini e vezo eur c'hart muzul hanvet hin; kenniga a reot ivez guin da skuilla var a zakrifis, eur c'hart hin ivez muzulet var al leac'h.

41. Ann oan all a ghennigot d'ar pardaez evel eur zakrifis a c'houez vad gant ar memes lid hag hini ar mintin, hervez ann traou hon euz lavaret.

42. Sakrifiz ann Aotrou eo, da veza kennighet hep ehan a rum da rum keid ha ma pado ar ouenn ac'hanoc'h, ec'harz dor tabernakl ann desteni dirag ann Aotrou, e peleac'h en em zalc'hinn evit komz ouz-hoc'h.

43. Hag eno e roinn va urzou evit bugale Israël, hag ann aoter a vezo santifiet dre va gloar.

44. Santifia a rann ivez tabernakl ann desteni gant ann aoter, hag Aaron gant he vugale, evit ma raint ho c'harg a veleien diraz-oun.

45. Hag e chouminn e kreiz bugale Israël, hag e vezinn ho Doue.

46. Hag e ouezint ez ounn ann Aotrou ho Doue, em euz ho zennet euz a zouar ann Ejipt, evit ma choumjen enn ho zouez, me ann Aotrou ho Doue.

SKLERIDIGHEZ.

Doue a zesk d'eomp ebarz er pennad-ma peghen huel eo stad he veleien, pa'ze guir eo bet falvezet d'ezhan choaz he-unan he veleik kenta, ha gourc'hemenni da Voïzes he zakri dirag ar bobl, gant lidou braz, evit ma ho divije ann holl doujanz evit-han. Pep hini euz al lidou-ze a oa eur ghentel hag a verke d'ar belek ar zantelez a renkje da gaout, ann deveriou en divije da ober, hag ar vertuziou a dlhe da bratika. Euz ann holl lidou-ze, taolit evez var unan, me lavar, var ar zakrifiz en divije da ober bemdez da vintin ha d'ann abardaez; ha deskit ac'hano beza ivez akeduz da ober ho pedennou diouz mintin ha diouz noz.

PENNAD XXX.

Aoter vihan ar c'houesiou mad. Ar guir da zevel var ar bobl evit dispignou ann tabernakl. Ar vassin arem. Ounganchou da zakri al listri, hag ann traou all e servich ann tabernakl.

1. Ober a reot ivez gant koat setim eunn aoter da zevi c'houesiou-mad.

2. Beza e devezo eunn ilinad hed , hag eunn ilinad ledander , da lavaret eo , e vezo karre , hag e devezo daou ilinad huedded ; euz ar pevar c'hoign anezhi e savo evel pevar c'horn.

3. Hag he golei a reot gant aour pur meurbed , ann oaled anezhi , kerkoulz hag ar bordou tro-var-dro. Hag ar c'hornou. Ober a reot ivez d'ezhi tro-var-dro eur gurunen alaouret.

4. Ha diou lagaden aour dindan ar gurunen enn daou gostez , evit ma vezo tremenet dreiz-ho bisierdoug , ha ma vezo doughet ann aoter gant-ho.

5. Ar bisier-se a-reot ivez gant koat setim , hag ho golei a reot gant aour.

6. Hag e lekeot ann aoter rag eneb d'ar vouel a zo stignet dirag arc'h ann desteni , eeun-hag-eeun d'ar propitiator pehini a c'holo arc'h ann desteni , e peleac'h e komzinn ouz-hoc'h.

7. Hag Aaron a zevo var-n-ezhi ezanz hag a daolo c'houez-vad , he-zevi a-rai da vintin , pa ghempenno ar c'hleuzeuriou ;

8. Ha pa ho lakaio enn ho flas var elum d'ann abardaez , e tevo c'hoaz c'houesiou mad d'ann Aotrou , ar pez a vezo great a rum da rum ac'hanoc'h da viken.

9. Na ghennigot ket var ann aoter-ze c'houesiou mad aozet enn eur c'hiz all , na sakrifiz bara , na sakrifiz loen , ha na skuillot likor ebed var-n-ezhi.

10. Hag Aaron a bedo eur veach bep bloaz var gornou ann aoter-ze , gant goad ann hostif a vezo bet kennighet evit ar pec'hed , hag evelse e vezo calmet coler ann Aotrou-Doue euz ann eil rum dud d'eghile. Hennez a vezo eul lid sakr ha santel d'ann Aotrou.

11. Ann Aotrou a gomzaz c'hoaz ouc'h Moïzes , o lavarout :

12. Pa ho pezo great ar gount euz a vugale Israël hervez ann niver anezho , e roint holl guitbunan ar priz euz ho eneou d'ann Aotrou , ha na gouezo kastiz ebed var-n-ezho , evit-ho da veza bet kountet.

13. Kement hini a vezo bet kemeret he hano , a roïo eunn hanter sikl hervez muzul ann templ. Ar sikl a dall ughent obol. Eunn hanter sikl a vezo roet e prof d'ann Aotrou.

14. Ann hini a vezo bet kountet , a daleg ughent vloaz hag oc'h penn , a roïo ar priz.

15. Ar pinvidik na roïo ket muioc'h eghet eunn hanter sikl , hag ar paour na roïo ket nebeutoc'h.

16. Ha pa ho pezo touchet ann arc'hant-se dastumet e touez bugale Israël , ec'h implijot anezhan endro da dabernakl ann desteni , evit ma vezo eno dirag ann Aotrou , da zigas sonj anezho , ha da denna trugarez var ho eneou.

17. Ann Aotrou a gomzaz c'hoaz ouc'h Moïzes , o lavarout :

18. Ober a reot ivez eur vassin arem gant he diazez evit en em c'houelc'hi. Hag he lakaat a reot etre tabernakl ann desteni hag ann aoter. Ha pa vezo taolet dour ebarz ,

19. Aaron hag he vugale a vouelc'ho ho daouarn hag ho zreid enn-hi ,

20. Pa ho devezo da vont ebarz tabernakl ann desteni , ha pa ho devezo da dostaat ouz ann aoter da ghen-niga var-n-ezhi c'houesiou-mad d'ann Aotrou ,

21. Gant aoun na varfent. Hou-nez a vezo eul lezen da vikenn evit Aaron hag evit ar re euz he lignez a rai he garg var he terc'h.

22. Ann Aotrou a gomzaz c'hoaz da Voizes,

23. O lavarout : Kemerit louzeier c'houes-vad, mirrh diouc'h ann hini kenta ha diouc'h ann dibab, pouez pemp kant sikl, ha cinnamom eunn hanter ne-beutoc'h, da lavarout eo, daou c'hant hanter-kant sikl, ha korz c'houesiou-mad, pouez daou c'hant hanter-kant sikl ivez.

24. Ha kanel, pemp kant sikl, diouc'h pouez ar santual, hag eol olivez, eur muzulad hanvet hin.

25. Hag gant ann traou-ze e reot eol santel ar zakraduresiou, eunn oungant hervez ma ho gra eunn ounganter.

26. Ha gant ann eol-ze ec'h eoliet tabernakl ann desteni, hag arc'h ann testamant,

27. Ann daol gant he listri, ar c'hantoler hag ann traou a zervich endro d'exhan, aoter ar c'houesiou-mad,

28. Hag hini ar zakrifis-losk, hag ann holl draou a zervich d'al lidou a reer var-n-ezho.

29. Santifia a reot ann traou-ze holl, hag e vezint Santel meurbed. Kement den a doucho out-ho a vezo santifiet.

30. Aaron hag he vugale a eoliet gant ann oungant-se, hag he santifiet anezho, evit ma raint ho c'harg a veleien diraz-oun.

31. Da vugale Israël e leverot ivez : Ann eol-ze da ober ar zakradureziou a vezo tra sakr d'in-me enn ho touez hag e touez ho vugale var ho lerc'h.

32. Korf ann den ne vezo ket eoliet gant-han; ha na reot ket eunn oungant all gant ar memes danvesiou, rak santifiet eo bet, hag eunn dra santel e vezo evid-hoc'h.

33. Piou bennag a ra eunn eol evel-d-han, hag a

roio euz ann eol-ze da eunn den ha na vezo ket euz a vouenn ar veleien, a vezo-lazet euz a-douez he bobl.

34. Hag ann Aotrou a-lavaraz da Voizes : Kemerit c'houesiou-mad, stakte hag onix, galbanum a c'houes-vad, hag ezanz euz ann hini guella; kement euz ann eil hag euz eghile.

35. Hag e reot gant-ho eunn oungant ec'hiz-ma-ra eunn ounganter, eunn oungant mesket evel ma'z eo dleet, pur ha dign da veza kennighet d'in.

36. Pa ho pezo pillet ann traou-ze holl ha great anezho eur boultren fin-fin, e lekeot euz ar boultren-ze dirag tabernakl ann desteni, el leac'h ma en-em-zis-koueziñ d'ehoc'h. Ar c'houes-vad-ze a vezo evid-hoc'h eunn dra sakr ha santel.

37. Na reot ket eunn hevelep-oungant evit ho servich, rak eunn dra-consacret d'ann Aotrou eo.

38. Piou bennag a ra eunn hevelep-oungant e vit kaout ar c'houes-vad anezhan, a varvo euz a greiz he bobl.

SKLERIDIGHEZ

Ann aoter vihan-ze, hanvet aoter ar c'houesiou-mad, a oa dishenvel ouz ann aoter vraz a ioa er meaz euz ann tabernakl, ha var behini e vije devet kik ha soa al loened; lazet enn enor da Zoue. Hou-ma a ioa e diabarz ann tabernakl, ha bep mintin ha bep noz, pa vije lazet ann oan ha devet he ghik var ann aoter vraz, e vije rostet c'houesiou-mad var ann aoter vihan-ma, hag ar vogheden anezho a zave etrezeg Doue, evel bouked spirituel ar beden.

Doue a-lavaraz da Voizes : Pa ho pezo great ar gount euz

a vugale Israël, kement hini a vezo bet kemeret he hano, da lavarout eo, ann holl c'hoazed adaleg ughent vloaz, a baeo eunn hanter sikl evit dispignou ann tabernakl. Ar pezh a zesk d'eomp e renk pep den, hervez he c'halloud, ober prof d'he iliz, evit ma vezo enn-hi deread pep tra, ha ma vezo great ann offisou enn eur fesoun dign euz a vajeze ann Aotrou Doue.

Guelit eur veach c'hoaz gant pebez aked e c'hourc'hemenn Doue sakri kement tra a dle servichout enn he dabernakl, ar pezh a zesk d'eomp anat peghen neat e tle beza ar goustianz, peghen kaer e tle beza guisket ann ene hag ar c'horf ivez, pa dostaomp ouz ann aoter, pe evit sakramanti, pe evit klevout ann offeren Zantel.

PENNAD XXXI.

Beseleel hag Ooliab hanvet gant Doue da ober ann traou sakr. — Deiz ar sabbat gourc'hemennet adarre. — Diou daolen-mean ar gourchemennou, roet gant Doue da Voïzes.

1. Hag ann Aotrou a gomzaz da Voïzes, o lavarout:
2. Chetu galvet am euz dre he hano Beseleel map Uri, map Hur euz a veuriad Judas.
3. Hag em euz he garget a spered Doue, a furnez, a skiant, hag a ouisieghez e pep seurt labourou,
4. Evit ma kavo enn he spered kement tra a hell eur micherour da ober gant aour, gant arc'hant ha gant arem,
5. Gant marbr, gant mein precius, ha gant koat a bep seurt.

6. Hag em euz roet d'ezhan da ghen-oberour Ooliab map Akisamek euz a veuriad Dan: Hag em euz lekeat ar furnez e kaloun pep micherour gouisiek, evit ma raint ann holl draou am euz gourc'hemennet d'ehoc'h;

7. Tabernakl ar ghevredighez, arc'h ann desteni, ar propitiator pehini a zo a-uz d'ezhi; hag ann holl draou a zo e servich ann tabernakl;

8. Ann daol hag he listri, ar c'hantoler aour pur meurbed, hag he listri, aoter ar c'housiou-mad,

9. Aoter ar zakrifis-losk, hag ann holl draou a zo enn ho zervich; ar billik gant he diazez;

10. Ann dillad santel evit Aaron ar beleg braz, hag evit he vugale, evit ma raint deveriou ho c'harg guisket gant ann dillad sakr;

11. Eol ar zakraduresiou, ar parfum aromatik ebarz er santual: Ober a raint ann holl draou am euz gourc'hemennet d'ehoc'h.

12. Ann Aotrou a gomzaz c'hoaz ouc'h Moïzes, o lavarout:

13. Komzit da vugale Israël, ha livirit d'ezho: Lakit evez da virout va zabbat, rak eur zin eo etre me ha c'houi hag ho pugale var ho-lerc'h; evit ma ouiot eo me ann Aotrou a zantifi ac'hanoc'h.

14. Mirit va zabbat, rak eunn dra santel eo evid-hoc'h, ann hini a dorro anezhan a varvo evit he boan; ann hini a labourou enn deiz-se, a gollo he vuez euz a greiz he vobl.

15. Epad c'houec'h devez e labourot, d'ar seizved devez ema ar sabbat, ehan consacret d'ann Aotrou. Kement hini a labourou enn deiz-se, a varvo.

16. Ra viro bugale Israël ar sabbat, ha, ra hen lidint a rum da rum. Eur c'hontrat eternal eo.

17. Etre-z-oun ha bugale Israël, eur zin da badout da vikenn ; rak ann Aotrou en deuz great ann env hag ann douar e c'houec'h devez, ha d'ar seizved en deuz ehanet.

18. Hag ann Aotrou, o veza peurlavaret evel-se da Voïzez var menez Sinaï ar pez en doa da lavarout, a roaz d'ezhan diou daolen mean, ar gourc'hemennou skrivet var-n-ho gant biz Doue.

SKLERIDIGHEZ.

Pep furnez pep gouizieghez, pep skiant a zeñ euz ann env digant Tad ann holl sklerijen. Ar re ho deuz bet donezonou enn doare-ze na dleont ket eta en em gavout braz evit se evel pa ho defe ho gounezet dre ho nerz ho-unan. Mui eghet den, e tlesent gullet a beleac'h e teu d'ezho ann talanchou-ze, hag ho lakaat da dallout evit gloar ann hini en deuz ho roet. Pa fell da Zoue ober eunn dra bennag a vraz gant eur re bennag, e ro d'ezho bepred ar ouizieghez hag ar skiant ret da gaout evit kas al labour-ze da benn. Abarz eta kemer eur vicher pe eur stad a vuez, pep den a dle teurel evez hag hen a zo gouestl da ober deveriou ar garg-se; ha ma ne d-eo ket, e renk skei izelloc'h.

Y 14. *Mirit va Zabbat, rak eunn deiz santel eo evid-hoc'h.*
— Al lezen da ehana dioc'h pep labour eunn devez var zeiz, a zo roet gant Doue d'ann dud abaoe kommansamant ar bed. Falvezet eo bet d'ezhan e vije ann ehan-ze eur zin hag eur marc'had etre ann dud hag hen; eur zin da zigas sonj d'ezho e pe fesoun en doa krouet ar bed, eur marc'had dre behini en em garghe da rei d'ezho ebarz enn env eunn ehan eternel hag euruz, ma vijent fidel d'he lezen. Miromp eta ar zul pehini eo deiz ar Zabbat evid-omp, ha diouallomp da ober

enn deiz-se labourou difennet, gant abou na ve effacet hon hanoiou euz a douez bugale Doue, ha n'hor be perz ebed enn ehan dudiuz-se promettet gant Doue d'ar vir Israëlited.

PENNAD XXXII.

Al leue aour.

1. Hoghen ar bobl, o velout e talee Moïzes da ziskenn divar ar menez, en em zastumaz enep Aaron, hag a lavaraz d'ezhan : Sao, gra d'eomp Doueou da gherzet enn hor raog; rak Moïzes, ann den-ze pehini en deuz hon tennet euz a zouar ann Ejipt, n'ouzomp ket petra a zo c'hoarvezet gant-han.

2. Hag Aaron a lavaraz d'ezho : tennit ar c'hleierigou aour diouc'h diskouarn ho kraghez, diouc'h re ho mipien hag ho merc'hed, ha digassit-ho d'in.

3. Hag ar bobl a reaz ar pez en doa gourc'hemennet, hag a zigassaz ar c'hleierigou diskouarn da Aaron.

4. He-ma, o veza ho c'hemeret, ho zaolaz da deuzi, hag a reaz gant-ho eul leue aour. Hag e leverjont : Chetu aze ho toueou, o Israël, ho deuz ho tennet euz a zouar ann Ejipt.

5. Aaron, o velout kement-se, a zavaz eunn aoter dirag al leue, hag a reaz krial dre vouez ann embanner, o lavarout : varc'hoaz ema goul braz ann Aotrou.

6. Ha da vintin pa oent savet, e kennigjont sakrifisou-lok, hag hostiou a beoc'h, hag ar bobl a azezas da zibri ha da eva, hag e savjont da c'hoari.

7. Hoghen ann Aotrou a gomzaz da Voïzes, o lava-

rout : It, diskennit, rak pec'het en deuz ho pobl, hoc'h euz tennet euz a zouar ann Ejipt.

8. Kuiteet ho deuz buhan ann hent hoc'h euz diskouezet d'ezho, ha great ho deuz evit-ho eul leue gant aour teuzet, hag ho deuz hen adoret ; hag o veza lazet loened enn he enor, ho deuz lavaret : Ar re-ze eo ho toueou, Israël, ho deuz ho tennet euz a zouar ann Ejipt.

9. Ann Aotrou a lavaraz c'hoaz da Voizes : Guelout a rann eo ar bobl-ma eur penn kalet a vobl :

10. List ac'hanoun evit ma tan-flammo va buaneghez enn ho enep, ha ma ho distrujinn, ha me ho kraï mestr var eur vroad vraz.

11. Hoghen Moïzes a bede ann Aotrou he Zoue, o lavarout : Perag, Aotrou, e tanfe ho puanegezh enep ho pobl, hoc'h euz tennet euz a zouar ann Ejipt gant eur galfoud braz hag eunn dourn nerzuz ?

12. Arabad eo, me ho ped, e lavarfe ann Ejiptianed : Gant finesa en deuz ho zennet euz ann Ejipt evit ho laza e kreiz ar menezioù, hag ho effaci divar c'hore ann douar. Ra gouezo ho puanegezh, ha diskouezit ho trugarez, o pardonï goall-ober ho pobl.

13. Ho pet sonj euz Abraham, Isaak hag Israël, ho servicherien, da here hoc'h euz touet drez-hoc'h hoc'h-unan o lavarout : Lakaat a rinn ar vouenn ac'hanoc'h da vobla evel stered ann env ; hag ar vro-ze holl, a behini em euz komzet, he rei a rinn d'ho lignez, hag he perc'hennot anezi da vikenn.

14. Hag ann Aotrou a habaskaaz, ha ne reaz ket d'he vobl ann droug en doa lavaret e raje.

15. Ha Moïzes a zistroaz divar ar menez, o tou-

ghen etre he zaouarn diou daolen ann desteni, skrivet diouc'h ann daou du,

16. Ha great gant Doue ; ha Skritur Doue ivez a oa ingrafet var ann taolennou,

17. Hoghen Josue o klevout trouz ha kriadennoù ar bobl, a lavaraz da Voizes : Iuderez brezel a glever ebarz er c'hamp.

18. Moïzes a respontaz : Ne ket kriadennoù tud oc'h em hinsa d'ar gombat a zo aze, na iouc'hadennou tud o lakaat re all e goall atred ; mouez tud o kana eo a glevann.

19. Ha pa oa deuet tost d'ar c'hamp, e velaz al leue hag ann dans ; hag o veza eat drouk braz enn-han, e sklapaz ann taolennou euz a dre he zaouarn, hag e vrurunaz anezho e traon ar menez.

20. Hag o kreghi el leue ho devoa great, hen lekeaz enn tan, her bruzunaz ken a oe eat e poultren, hag e taolaz ar boultren-ze enn dour, hag e reaz da vugale Israël he eva.

21. Hag e lavaraz da Aaron : Petra en deuz great ar bobl-ma d'ehoc'h, ma hoc'h euz tennet var-n-ezhan eur pec'hed ker braz ?

22. Aaron a respontaz d'ezhan : Drouk na vezet gan-ehoc'h, va Aotrou ; rak anaout a rit ar bobl-ma, ha gouzont a rit peghen doughet eo d'ann drouk.

23. Lavaret ho deuz d'in : Gra d'eomp Doueou hag a gherzo enn hor raog ; rak ar Moïzes-se, pehini en deuz hon tennet euz a zouar ann Ejipt, n'ouzomp ket petra a zo c'hoarvezet gant-han.

24. Hag em euz lavaret d'ezho : Piou ac'hanoc'h en deuz aour ? Hag ho deuz digaset ha roet aour d'in,

hag em euz he daolet enn tan, hag eo deuet al leue-ma anez-han.

25. Moïzes eta o velout edo ar bobl evel e noaz da lavaret eo, kollet gant-han holl zikour Doue, rak Aaron en doa hen lekeat er stad-se oc'h ober ar pezh mezuz-se, hag he lekeat enoaz e kreiz he enebourien),

26. Moïzes eta, oc'h en em zerc'hel var zor ar c'hamp, a lavaraz : Mar'z euz aze unan bennag d'ann Aotrou, ra zeuio ama enn tu gan-en. Hag holl vugale Levi en em zastumaz endro d'ezhan.

27. Hag e lavaraz d'ezho : Chetu ama petra lavar ann Aotrou Doue Israel : Ra lakat pep goaz he gleze ouc'h he gostez ; it, ha deuit euz ann eil dor d'eben dre greiz ar c'hamp, ha ra lazo peb unan he vreur, he vignoun hag he gar tosta.

28. Ha bugale Levi a reaz ec'hiz ma en doa lavaret Moïzes, hag e oe lazet enn deiz-se var dro tri mil den var-n-ughent.

29. Ha Moïzes a lavaraz da vugale Levi : Hirio hoc'h euz konsakrét ho taouarn d'ann Aotrou, peb unan var he vap, ha var he vreur, hag hoc'h euz tennet he vennoz var-n-hoc'h.

30. Antronoz, Moïzes a lavaraz d'ar bobl : Eur pec'hed braz meurbed hoc'h euz great ; pignat a rinn da gavout ann Aotrou, da velout ha me a hello kaout trugarez evit ho koall-ober.

31. Ha Moïzes, o veza distroet da gavout ann Aotrou, a lavaraz : Selaout ac'hanoun, me ho ped, ar bobl ma en deuz great eur pec'hed braz meurbed, great ho deuz evit ho doueou aour ; mes pardonnit d'ezho ar faot-se,

32. Pe ma n'her grit ket, effacit ac'hanoun divar al leor hoc'h euz skrivet.

33. Ann Aotrou a respontaz d'ezhan : Ann hini en devezo pec'het em enep, hennez a effacinn divar va leor.

34. Evid-hoc'h-hu, it, ha kasit ar bobl-ma d'al leac'h am euz lavaret d'ehoc'h. Va Eal a gherzo araoz-hoc'h. Hoghen, da zeiz ar venjanz, me visito ar pe-c'hed-ma ho deuz great.

35. Ann Aotrou a skoaz eta ar bobl, dre ma en doa sakrifiet d'al leue en doa great Aaron.

SKLERIDIGHEZ.

Nag a draou mad da zonjal enn-ho, a zeu e spered ann den goude beza leonet ar pennad-ma ! Da ghenta peghen edro, peghen berboellik eo ar bobl, ha peghen nebeut ez euz da gouenta var-n-ezhan. Guelet en deuz burzudou ar re vrasa, great gant Doue enn he andrèt ; prometet en deuz nevez-se d'ann Holl C'halloudek n'en divije ken Doue nemet-han, ha sellit petra zo c'hoarvezet. Guelet ho deuz ann Ejiptianed oc'h adori ann ejen Apis, hag e c'houlennoat eul leue evit ober ho Doue anezhan. Na gountit ket eta var ho nerz hoc'h-unan, mes pedit Doue alies da greski ho feiz, ha d'ho kenderc'hel enn he zonzanz.

Goude beza guelet droughiez ar bobl, en em estlammit var vadelez Moïzes hag var he garantez evit he vobl. O va Doue, emez-han, pardonnit d'ezho, pe effacit va hanp divar ho leor a vuez ! netra na harz ouz eur beden evelse. Doue a espern ar bobl, evit neuze da vihana ; koulskoude rei a ra eur ghentel spountuz, o lakât d'ar maro var ar plas, tri mill

var-n-ughent anezho, ha divesatoc'h e kavo c'hoaz ann tu da vizita ho fec'hed; rak he justis a renk kaout he zro. Follentez eo eta pec'hi, pa renker abred pe zivezad damanti!

PENNAD XXXIII.

Doue a bardoun d'ar bobl, mes pelaat a ra diout-han; komz a ra gant Moïzes drem oc'h drem; Moïzes a c'hoanta guelout fas ann Aotrou, ha ne vel nemet he ghein.

1. Ha Doue a gomzaz ouz Moïzes o lavarout: It, pignit diouc'h al leac'h-ma, c'houi hag ar bobl-se d'ehoc'h hoc'h euz tennet euz a zouar ann Ejipt, d'ar vro divar benn pehini em euz touet da Abraham da Izaak ha da Jacob, o lavarout: He rei a rinn d'ar ouenn ac'hanoc'h.

2. Ha me gaso eun Eal da gherzet en ho raog, evit ma taolin er meaz euz ar vro-ze ar Gananeed, ann Amorrheed, ann Hetheed, ar Pherezeed, ann Heveed hag ar Jebuzeed,

3. Hag evit ma'z eot ebarz er vro-ze e pehini e red al leaz hag ar mel. Rak ne bignin ket va-unan gan-ehoc'h, dre ma'z oc'h eur bobl penn kaled, gant aoun n'ho tistrufen var an hent.

4. Hag ar bobl o klevout ar gomz c'houero-ze, en em lekeaz da ouela; ha nikun na viskaz evel kent he zillad kaer.

5. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voizes: Komzit da vugale Israël evel-henn: Eur bobl penn kaled oc'h, mar teuann eur veach c'hoaz enn ho kreiz, ho tistrujinn

beteg an diveza. Evit brema, diviskit ho tillad gouel, evit ma ouezinn petra da ober ac'hanoc'h.

6. Bugale Israël a guitaaz eta ho dillad gouel e hars treid menez Horeb.

7. Moïzes ivez o lemel ann tabernakl euz he blas, hen zavaz pell er meaz euz ar c'hamp, hag hen hanvaz tabernakl ar ghevredighez. Hag ar re euz ar bobl ho divije eunn dra bennag da c'houlenn, az ea er meaz euz ar c'hamp da dabernakl ar ghevredighez.

8. Ha pa'z ea Moïzes d'ann tabernakl, ar bobl holl a zave, ha peb-unan en em zalc'he en he zao var doull dor he del, hag e sellent ouz Moïzes adre he ghein, ken na vije eat ebarz enn tabernakl.

9. Hoghen pa vije eat Moïzes e diabarz tabernakl ar ghevredighez, ar goulounen goabr a ziskenne hag en em zalc'he dirag toullann or, ha Doue a gomze gant Moïzes.

10. Ann holla vele en em zalc'he ar goulounen goabr e harz dor ann tabernakl. Hag en em zalc'hent ho-unan e toull doriou ho zeltou, hag ec'h adorent ac'hano.

11. Hoghen ann Aotrou a gomze ouc'h Moïzes drem-oc'h drem, evel ma kustum eun den komz ouz he vignoun. Ha pa zistroe Moïzes d'ar c'hamp, he zervicher, Jozue map Nun, neuze krenn-baotr, na zeue ket er meaz euz ann tabernakl.

12. Hoghen Moïzes a lavaraz d'ann Aotrou: Gourc'hemenn a rit d'in bleina ar bobl-ma; ha na livirit ket d'in piou a dleit da gas d'am zikour, ispicial pa hoc'h euz lavaret: Hoc'h anaout a rann dre hoc'h hano, ha kavet hoc'h euz gras diraz-oun.

13. Ma em euz eta kavet gras diraz-hoc'h, diskouezit ho fas d'in, evit ma hoc'h anavezinn, ha ma kavinn

gras dirag ho taoulagad : Sellit enn ho trugarez ouz ar vroad tud-ma , ho pobl.

14. Hag ann Aotrou a lavaraz : Kerzet a rinn vanan enn ho raog , hag ehan a roinn d'ehoc'h.

15. Ha Moïzes a lavaraz : Ma na gherzit ket hoc'h-unan araoz-omp , n'hon tennit ket euz al leac'h-ma.

16. Rak dre betra a hellimp-ni gouzout , me hag ho pobl , hon euz kavet trugarez diraz-hoc'h , nemet kerzet a rafac'h gan-eomp , evit ma vezimp glorifiet gant ann holl boblou a zo-o choum var veul ann douar.

17. Hoghen ann Aotrou a lavaraz da Voïzes : Ober a rinn c'hoaz ar pezh a c'houlennit aze digan-en ; rak kavet hoc'h euz gras diraz-oun , hag hoc'h anaout a rann dre hoc'h hano.

18. Ha Moïzes da lavarout : Diskouezit d'in ho kloar.

19. Doue a respontaz : Diskouez a rinn d'ehoc'h pep mad , ha prononç a rann hano ann Aotrou diraz-hoc'h ; ha trugarez a rinn da nep a garinn , ha mad a vezinn e kenver an nep a blijio gan-en.

20. Hag e lavaraz c'hoaz : Na hellot ket guelel va fas ; rak ann-den na oufe guelel ac'hanoun , ha choum beo.

21. Ha c'hoaz : Chetu , emez-ban , eul leac'h ez euz e peleac'h emañ , hag eno en em zalc'hot var ar mean.

22. Ha pa dremenno va gloar , me ho lakai e kleuz ar mean , hag ho koloïo gant va dourn deou , ken na vezinn eat ebloù.

23. Neuze me denno va dourn , hag em guelel euz a dre ; mes va fas na hellot ket he velet.

SKLERIDIGHEZ.

Doue a ziskouez ato d'he bobl peghen argaruz a oa ho fec'hed diraz-han. Peden gaer Moïzes e deuz miret out-han d'ho laza holl beteg ann diveza ; mes dere'hel a ra sonj euz ho ingrateri , hag he vuaneghez na zistan nemet à nebeut da nebeut. Pellaat a ra he dabernakl diout-ho , hag he zevel a ra en eul leac'h all , ha ne ket bet disenoret gant lidou iskiz al leue aour. Ar pezh a zo eunn doare ekummunughen. Kement-se a c'hoarvez alies sionaz ! gant ar broïou kristen , pa en em c'hreont indign euz a vadelezoù Doue. Doue a zeu da lemle digant-ho he gantolor , da lavaret eo , sklerijen ar vir feiz , hag he ro da vobladoù all sentusoc'h , pere a denn mui a brofit anezhi.

Mar deo Doue rust e kenver ar bobl pec'her , eo leun a vadelez evit Moïzes , he zervicher. Guelit ann diviz a zo etrez-ho , evel eur gaoz vad etre daou vignoun. *Me hoc'h anaf dre hoc'h hano* , eme Doue da Voïzes ; ar pezh a ziniñ hervez mod prezeg ar Skritur Sakr , stad vraz a rann ac'hanoc'h , hag ho karout a rann. — Ha Moïzes a lavar da Zoue. *Me garfe guelel ho fas , me garfe guelel ho kloar !* Houn-nez eo huanaden ann holl eneoù devot ; nep a gar unan bennag , en deuz mall d'he velet. — Ha Doue a respont : Discouez a rinn d'ehoc'h pep mad ; hoghen va guelel evel ma'z oun , n'oufac'h ket padout dirag va gloar. Mes eul leac'h a zo hag emañ enn-han , en em zalc'hit eno var ar mean , hag e velot eunn dra bennag petra-ounn. Al leac'h-se , eme zant Augustin , eo Iliz Doue , ar mean eo Jezuz-Krist. Mar fell d'eomp anaout Doue , selaouomp kelennadurez ann Iliz , dalc'homp hor zell var Jezuz-Krist , lennomp he vuez , studiomp he Aviel ; eno e velimp eunn dra bennag petra eo Doue , eno e velimp he furnez , he c'halloud , he vadelez.

PENNAD XXXIV.

Moïzes a bign eunn eil gueach var ar menéz. gant diou daolen mean-nevez. — Urzou Doue divarbenñ poblou ann Douar Santel. — Daou vânn gloar, e doare daou gorn, var dal Moïzes.

1. Goude kement-se ann Aotrou a lavaraz da Voïzes : Bénit d'ehoc'h diou daolen mean, henvel ouz ar re ghenta, ha me a skrivo var-n-ezho ar c'homzou a oa var ann taolennou hoc'h euz bruzunet.

2. Bezit prest mintin mad, da bignat dioc'htu var venez Sinaï, hag e choumot gan-en var lein ar menéz.

3. Na bignet den gan-ehoc'h, na vezet gueleit den endro d'ar menéz, na beurent dirag ar menéz, na saout na derved.

4. Moïzes a venaz eta diou daolen vean, evel ma oa ar re ghenta; hag o sevel araog ann deiz, e pignaz var venez Sinaï, ann taolennou gant-han evel m'en doa gourc'hemennet ann Aotrou d'ezhan.

5. Ha pa oe diskennet ann Aotrou ebarz er goabren, Moïzes a choumaz gant-han, oc'h en em erbedi ouc'h hano ann Aotrou.

6. Ha pa dremene ann Aotrou diraz-han, Moïzes a lavaraz : Mestr Souveren, Aotrou Doue, trugarezuz hag hegarad, gouzanvuz ha leun a drugarez, ha guirion.

7. C'houi pehini a zalc'h da ober trugarez a hed mil rumm-dud; c'houi pehini a lam, a effaç, an drouk, hag ar goallou hag ar pec'hejou; dirag pehini n'euz

den dinamm drez-han he-unan; c'houi pehini a gastiz goall oberiou ann tadou var ho bugale ha var ho bugale vihan beteg ann trede hag ar bevare rum dud.

8. Ha Moïzes en em hastaz d'en em strinka he fas d'ann douar; hag en eur adori,

9. E lavaraz : Ma 'em euz kavet gras diraz-hoc'h. Aotrou, me ho ped; kerzit gan-eomp. (rak ar bobl en deuz eur penn kalet), ha lamit divar-n-omp hor goall-oberiou hag hor pec'hejou; ha perc'hennit ac'hanomp evel ho tra.

10. Ann Aotrou a respontaz : Eur ghevredighez a rinn dirag daoulagad ann holl; burzudou a rinn ec'hiz n'euz bet gueleit biskoaz var ann douar; nag etouez bobl ebed; evit ma velo ar bobl-se, emaoe'h enn he greiz, ann traou estlanamuz a dleann ober.

11. Mirit ann holl draou a c'hourc'hemennann d'ehoc'h hirio : Me va unan a daolo er meaz divar hoc'h hent ann Amorrheed, ar Gananeed, ann Hetheed, ar Phe-rézeed ivez, ann Heveet hag ar Jebuzeed.

12. Diouallit ne rafac'h biken mignounach gant tud ann douar-ze; ann dra-ze a ve kiriek d'ho koll.

13. Mes dismantrit ho aoteriou, bruzunit ho skeudennou, ha trouc'hit ho c'hoajou sakr.

14. Na adorit Doue estren ebed; ann Aotrou eo he hano ann Doue oazuz; Doue a sell d'ezhan beza karet hep kenverour.

15. Na rit ket kevredighez gant tud ar Broïou-ze, gant aoun, goude ma ho devezo pec'het gant ho Doueou, hag adoret ho skeudennou, e teufe unan bennag anezho d'ho pedi da zibri gant-han euz ann anevaled a zo bet lazet enn ho enor.

16. Na ghemerit ket ho merc'hed da briejou d'ho

pugale ; gant aoun, goude ma ho devezo pec'het enn ho idolatriach , na rafent d'ho pugale pec'hi ivez gant ho Doueou.

17. Na reot morse evid-hoc'h Doueou gant metal teuzet ha taolet er moull.

18. Mirout a reot gouel braz ar bara dic'hoell , c'houec'h devez e tebrot bara dic'hoell, evel m'am euz gourc'hemennet d'ehoc'h, e mare miz ann edou nevez ; rak er miz ma tigor ann nevez amzer oc'h deuet er meaz euz ann Ejipt.

19. Pep paotr kenta ganet gant he vamm a vezo d'in-me ; ar re ghenta euz ann holl anevaled, ken saout ken denvad , a vezo d'in-me.

20. Kenta ganet eunn azenez a zasprenot gant eunn danvad ; ma na baet ket he ransoun, e renkot he laza. Ar c'henta ganet euz ho paotred a zasprenot ivez ; ha na zeuit ket diraz-oun ho taouarn goullo.

21. C'houec'h devez e labourot, d'ar seizved devez ec'h ehanot da arat kerkoulz ha da vedi.

22. Ober a reot gant lid gouel braz a zizuniou, o kas da Zoue ar preveudiou euz hoc'h eost guiniz, hag ar gouel a erru pa vez great he zro gant ann amzer, ha dastumet holl frouez ann douar.

23. E tri mare euz ar bloaz e teuo hoc'h holl baotred dirag ann Aotrou Holl C'halloudek, Doue Israël.

24. Pa em bezo kaset kuit ar boblou a ziraz-hoc'h, ha frankeet harzou ho pro, den na glasko kemeret ho touar dre gornardiz (1), epad ma pignot ha ma en em zalc'hot dirag ann Aotrou ho Toue teir gueach er bloaz.

(1) E gallek : EMBUCHES.

25. Na ghennigot ket d'in goad al loen lazet em enor, gant bara goellet ; ha ne ehoumo netra beteg ar mintin euz a hostif ar gouel pask.

26. Preveudiou frouezou ho touar a ghennigot e ti ann Aotrou ho Toue. Na boazot ket ar men-gaorv e leaz he vamm.

27. Hag ann Aotrou a lavaraz da Vorzes : Skrivit, da gas gan-ehoc'h ar c'homzou-ma dre here am euz great kevredighez gan-ehoc'h ha gant Israël.

28. Moïzes eta a oe eno gant ann Aotrou daou-ughent devez, ha daou-ughent nosvez ; ha na zebraz ket a vara, ha na evaz ket a zour, hag ann Aotrou a skrivaz var ann taolennou dek komz ar ghevredighez.

29. Ha pa ziskenne Moïzes divar venez Sinai, e talc'he etre he zaouarn diou daolen ann desteni, ha ne ouie ket e oa savet daou vann sklerijen var he dal, abaoe ann diviz en doa bet gant an Aotrou.

30. Hoghen Aaron ha bugale Israël, o velet ar bannou sklerijen va dal Moïzes, ho doe aoun o tostaat out-han.

31. Ha Moïzes ho galvaz, hag e teujont d'he gavout, Aaron ha pennou kenta ar Sinagog. Ha pa en devoe komzet out-ho,

32. Holl vugale Israël a zeuaz ivez beteg en-han : Hag e c'hourc'hemennaz d'ezho ann holl draou en devoa klevet gant ann Aotrou var venez Sinar.

33. Ha pa en devoa lavaret ar pez en doa da lavaret, elekeaz eur vouel var he fas.

34. Pa'z ea da gavout ann Aotrou, ha pa gomze gant-han, e tenne ar vouel, ken na zeue er meaz euz ann tabernakl ; ha neuze e tisklerie da vugale Israël ann holl draou a vije bet gourc'hemennet d'ezhan.

35. Ar re-ma a vele ann daou gorn sklerijen var fas Moïzes pa zeue er meaz euz ann tabernakl; mes hen a c'holoe adarre he fas, pa en divije da gomz out-ho.

SKLERIDIGHEZ.

Taolit evez hag e kafot er pennad-ma peadra da zoujal ervad.

Dizarmet gant pinijen ar bobl, ha dreist pep tra gant humilite Moïzes, Doue a ia da rapari ar c'holl en doa great he zervicher, o terri diou daolen ghenta ann dek gourc'hemenn. Bemdez e ra Doue ann drugarez-se e kenver ar bec'herien a zistro out-han a greiz ho c'haloun; skriva a ra adarre enn ho eneou he lezen hag he garantez pere a oa bet effaset enn-ho dre ar pec'hed.

Madelez Doue a zo bepred trec'h d'he justis; mar kastiz pec'hejou ann tadou var ho bugale beteg ar pevare disken; e paë vertusiou he vignouned enn ho bugale epad mil rumm. O tadou ha mammou, mar karit ho pugale, guelit pebez bennoz a dennit var-n-ezho o veva e guir gristenien, ha pebez drouk a rit d'ezho, goude en em goll hoc'h unan, dre ho koall oberiou;

Guelit c'hoaz gant pebez nerz e tifenn Doue ouz he bobl ober dimiziou gant tud Bro Kanaan, dre ma oant tud fall hag hep doujanz Doue. Ha c'houi, pa hoc'h euz bugale da zimizi, na zellit mui quz ar vouenn dud, nag ouz ar vuezeghez vad, na zellit nemet ouz ann arc'hant.

Abaoe ann diviz santel en doa bet Moïzes gant Doue var ar menez, e oa savet daou vann sklerijen var he dal, ha ne ouie doare. Mar kirit ober orezon, komz gant Doue kaloun ouc'h kaloun, nann hepken euz a ezommon hoc'h ene, mes ivez euz ar pez a zell ouz ar vuez-ma, ho pefe alies sklerijen, hag eur

sklerijen hag ho krase souezet. Meur a zant a zo bet gullet eur rodik-heol evelse endro d'ho fenn, epad ma komzent oc'h Doue enn ho feden.

Ar bobl a Israël na helle ket souten ar guel-euz ar bannou sklerijen-ze hag e oe ret da Voïzes teurel eur vouel dreist he benn, pa en divije da gomz ouz ar bobl. Kement-se, eme Zant Paol; a verke dallentez ar juzevien enn amzer da zont; na heljent ket sellout a bik ouz ann hini a oa skeudennet ebarz al lezen, da lavaret eo, ouz Jezuz-Krist, hag ho spe-rejou a choumje dallet ha kaledet. Rak-se hirio, emezhan, pa lenneur d'ezho levriou Moïzes, ho deuz eur vouel var ho c'haloun ne fell ket d'ezho eve euz a Jezuz e komze Moïzes. Hoghen pa zistroint oc'h Doue a vir galoun, ar vouel-ze a gouezo, ha neuze e kredint ez eo hen ar messiaz. (2 cor: 3. 7.)

PENNAD XXXV.

Urzou Doue divarbenn deiz ar sabbat, ar profou, hag al labourou da ober evit ann tabernakl. — Beseleel hag Ooliab hanvet gant Doue da gas al labourou-ze da benn.

1. Moïzes eta, o veza dastumet holl bobl bugale Israël, a lavaraz d'ezho: Chetu ama ann traou en deuz gourc'hemennet ann Aotrou da ober.

2. Epad c'houec'h devez e labourot, ar seizved devez a vezo santel evid-hoc'h, ar sabbat eo hag ehan ann Aotrou; piou bennag a labouro enn devez-se, a vezo lekeat d'ar maro.

3. Na c'houezot ket a dan enn-ho tiez epad deiz ar sabbat.

4. Moïzes a lavaraz c'hoaz da holl assemble bugale

Israël : Chetu ama ar pezh en deuz gourchemennet ann Aotrou ; lavaret en deuz :

5. Likiit a gostez enn ho tiez ar preveudiou evit ann Aotrou. Pep unan ho c'hennigo d'ann Aotrou a volontez vad hag euz a greiz he galoun.

(Hag ivez, ann aour ann arc'hant, ann arem, hag ann traou all merket huelloc'h er pennad xxv. Guer-sad 3 hag ar re all.)

10. Ar re ac'hanoc'h a zo gotuiziek da ober eunn dra, ra zeuint, ha ra c'hraint ar pezh en deuz gourc'hemennet ann Aotrou.

(Da lavaret eo, ann tabernakl hag ann traou all, evel ma'z int merket er pennad xxvi.)

20. Hag holl bobl bugale Israël a veza en em dennet kuit euz a brezanz Moïzes,

21. E kennigont gant eur galoun brompt meurbed ha leun a zeoliez ar preveudiou d'ann Aotrou, evit ober ar pezh a oa da ober e tabernakl ann desteni, ha kement a oa ret da gaout evit dekor ar relijion hag ar guiskamanchou Santel.

22. Ar c'hoazed hag ar merc'hed a roaz ho chaden-nouigou-brec'h hag ho c'hleierigou diskouarn, ho bezeier ha braoigou ann dourn-deou ; ann holl listri aour a oe lekeat a gostez evit ober gant-ho prezanchou d'ann Aotrou.

23. Ar re ho doa perz-glaz, ha mouk, ha skarlek diveach livet, lin fin ha bleo gheor, krec'hin meod livet e ruz, ha krec'hin all limestret,

24. Metal arc'hant hag arem, ho c'hennigaz d'ann Aotrou, kerkoulz hag ar c'hoat setim da ober ar pezh a oa da ober.

25. Ar merc'hed desket kaer a roaz ivez ann traou

ho doa nezet, perz-glaz, mouk, skarlek, lin fin,
26. Ha bleo gheor ; anezho ho-unan e rojont ann traou-ze holl.

27. Hoghen prinsed ar bobl a gheennigaz mein onix ha mein pricius evit ann ephod hag ar rational.

28. Rei a rejont ivez louzeier c'houes vad hag eol da ellumi al lamprou, ha da ober ann ounganchou, hag ann ezanz da deurel c'houes vad meurbed.

29. Ann holl c'hoazed hag ar merc'hed, a gasaz ho frezanchou d'ann Aotrou gant eur galoun leun a zeoliez, evit ma vije great al labourou en doa gourc'hemennet ann Aotrou dre c'henou Moïsez. Holl vugale Israël a roaz ar profou-ze d'ann Aotrou a galoun vad hag anezho ho-unan.

30. Neuze Moïzes a lavaraz da vugale Israël : Chetu, ann Aotrou en deuz galvet dre he hano Beseleel map Uri, map Hur, euz a veuriad Judaz.

31. Hag he garget en deuz a Spered Douc, a furnez, a intentidighez, a vouizieghez hag a bep skiant.

32. Evit ijigna hag ober pep labour enn aour enn arc'hant hag enn arem.

33. Evit labourat ar vein pricius, ha kilvizia ar c'hoat ; kement tra a hell eur micherour da ober,

34. En deuz lekeat d'ezhan enn he spered. Galvet en deuz ivez Ooliab map Akisamek, euz a veuriad Dan.

35. Ho c'harget en deuz ho daou a furnez, evit ma raint holl labourou ar munuzer, ar guiader hag ar brodiour, gant perz-glaz, ha mouk, gant skarlek diveach livet ha lin fin, evit ma raint kement seurt labourou a zo bet great bete vrema en doare-ze, ha ma ijignint labourou nevez.

PENNAD XXXVI.

Larghentez ar bobl enn he brofou. Goberi ann tabernakl.

1. Beseleel hag Ooliab en em ghemeraz eta da labourat, hag ann holl dud habil da bere en doa roet ann Aotrou furnez hag intentidighez evit ma ouichent ober e guir vicherourien ann traou a oa ret da gaout endro d'ar santual, ha kement tra en doa gourc'hemenet ann Aotrou.

2. Ha Moïzes, e veza ho galvet gant ann holl dud habil da bere en doa roet ann Aotrou furnez, ha pere ho doa en em ghennighet anezho ho-unan da ober al labour,

3. A lekeaz etre ho daouarn holl brezanchou bugale Israël. Hag evel ma en em roent a zoare da gas al labour araog, ar bobl a zeue bemdez da vintin da ober profou nevez.

4. Ken a oa ret d'ar vicherourien mont da gavout Moïzes.

5. Hag e leverjont d'ezhan : Kenniga a ra ar bobl muioc'h evit n'ez euz ezomm.

6. Moïzes a reaz eta embann dre vouez ann ekanter : Na goaz, na maouez na ghennighet mui netra evit ar santual. Hag evelse ec'h ehanaz ann dud da ghenniga prezanchou.

7. Rak ann traou a oa bet kennighet a oa a voalc'h anezho, ha re zoken.

8. Hag ann holl dud-se, leun ho c'haloun a furnez

evit ober ann traou a oa da ober endro d'ann tabernakl, (ho greaz hervez ann diviz merket er pennad xxvi.)

SKLERIDIGHEZ.

Plijadur a ra d'ar spered ha d'ar galoun gullet bobl Doue p' tigas he brofou da Voïzes gant kement a vall hag a larghentez ; ret a oe embann na zeuje mui den da zigas prezanchou. Kristenien vad, na gollit ket ar zont euz ar skouer gaerze, pa vezo eunn dra bennag da ober enn hoc'h iliz. Rak tabernakl al lezen goz, gant ann holl draou a oa enn-han, ne oa ket ker santel hag hon ilizou-ni; ne oa nemet eur skeud hag eunn diougan euz hoc'h iliz, e pehini ema Doue e guirionez nos deiz e sakramant ann Aoter. Tud paour divar ar meaz, ma n'oc'h ket evit lakaat kement all a aour hag a arc'hant endro d'hoc'h iliz, bezit hoc'h-unan he c'haera ornamant dre ho teoliez, dre ho parfeted enn-hi a gorf hag a spered; dreist pep tra dre hoc'h aked skouerius d'en em gavout enn-hi bep sul ha bep gouel, evit adori Doue ken etrez-hoc'h, ken gant ho persoun, ken eüruz oc'h ho kulet dastumet en dro d'ezhan!

PENNAD XXXVII.

Beseleel a ra Arc'h ar ghevredighez, pe erc'hiz all ann Arc'h a *alliance*, ar c'hantoler seiz brank, Aoter ar c'houesiou-mad, ha kement tra a oa endro d'ezho, evel ma'z int bet divizet gant Doue er pennad xxvi. Ebarz ann arc'h-se e oe lekeat diou daolen ann dek gourc'hemen, goalen Aaron, hag eur muzulad mann.

— Beza hon euz enn hon ilizou ar vir arc'h a ghevredighez; armelik zantel hon aoteriou, e pehini ema ar mann celestiel, guir vagadurez hon eneou. Beza ez omp hon-unan ann arc'h santel-ze, kel lies gueach ma tighemeromp enn hor c'haloun korf adorabl hor Zalver dre ar gommunion. Neuze e tleomp beza iac'h ha neat evel ar c'hoat setim, pehini na vreïn morse, kaer ha pinvidik er vertuziou, ha teureul endro d'eomp c'houes vad hor Zalver Jezuz-Krist. Neuze e guirionez Doue a zo azezet var hor c'haloun evel var ar propitiator, hag ann elez-hor golo gant ho diouaskel. Oh kristenien, tabernaklou beo, ha braz e tle beza ho kaerded!

Ar c'hantoler aour seiz brank d'ezhan, ha var bep brank eul lampr pe eur c'hleuzeur aour ivez, a oa eur pezh labour kaer meurbed. Ar belek braz Aaron a oa karghet he-unan da zerc'hel nos-deiz al lamprou-ze va elum; hag ar bobl a dlie fournissa evit-se eol olivez euz ann hini kenta. Ar c'hantoler-ze, oc'h penn-ma verke seiz donezon ar Spered Santel ha seiz sakramant ann iliz, a zigase ivez da zonj e tle karantez Doue devinnoz-deiz e goueled hor c'haloun; hag ann eol mad evit he maga, a dle beza hon oberou a drugarez e kenver hon nesa. O bobl Doue ken ann hini koz, ken ann hini nevez, dre bet fesoun eta e tiskouez d'ehoc'h ann Aotrou e fell d'ezhan e ve bepred flamm enn-hoc'h ann tan sakr euz he garantez!

PENNAD XXXVIII.

Aoter ar zakrifisou-losk a zo great ivez gant koat setim, ha goarniset gant lavnennou arem; al listri hag

ann holl benvioù enn he servich a zo great ivez enn arem hervez ma'z int divizet er pennad xxv. Ann aoter-ze a oa er meaz euz ann tabernakl e kreiz ar c'hlostr, hag a skeudenne, eme Zant Gregor, ar c'halonou keuziet var bere e renk beza lazet ar pec'hed, ha devet ann holl dechou fall abarz mont e diabarz enn tabernakl, pehini eo ann env.

Etre ann aoter-ze ha dor ann tabernakl e oe lekeat ar vassin arem e pehini e voelc'he ar veleien ho daouarn hag ho zreid, pa'zeant da ober deveriou ho c'harg. Great e oe, eme ar skritur, guerzad 8, gant ar mellezourou a ghennigaz e prof ar graghez a zioualle dor ann tabernakl. Mellezourou ar merc'hed enn amzer guechall ne oant ket holl e guër; great e vijent alies e platin, e dir hag enn arem poullisset ha puret mad.

Ann Tadou Santel ho deuz meulet, gant guir abek, oaz santel merc'hed Israël evit gloar ho zabernakl; roet ho deuz, emez-ho, ar pezh a garont ar muia. Ne ket ret pignat bete amzer ann Israelited, evit kavout e kement-se skoueriou ker kaer hag hini ho graghez. Hor merc'hed kristen n'int ket choumet varlec'h merc'hed Israël enn ho larchentez e kenver ho ilizou. Santez Paola, Olympiada, Melani, Helena, Pulcheria, a zo anavezet mad gant ann holl, evit beza bet konsakret da ezommon ann iliz ho madou braz hag ho bragheerezioù. Hag enn hon amzer-ni, piou a fich hag a visk hon ilizou, nemet e ar graghez vertuzuz-se a bep stad hag a bep renk. Unan a roaz eun devez e prof he bouclou-skouarn hag a dallie kant hanter-kant mil skoed. (Princesse de Conty, 1672).

Ar c'hlostr, e pehini e tlie ar bobl en em zerc'hel e-pad ar pedennou hag ar zakrifisou, a oe great ivez her-

vez ann diviz a zo er Pennad xxvii. Postou arêrn guisket gant lavnennou arc'hant hag ann tokou anezho enn arc'hant pilek; goueliou ha steignou lin fin, mouk ha perz-glaz; na kaer, na pinvidik, na braz a oa al labourou-ze!

24. Ann holl aour a oe implijet da ober labourou ar santual hag a oa bet kennighet e prof da Zoue, a oa nao dalant var-n-ughent ha seiz kant tregont sikl anezhan, hervez pouez ar santual.

25. Ar c'hennig-se a oe great gant ann dud a oa bet lekeat var roll ann niveridighez, adalek ughent vloaz hag enn tu-all, hag a zave c'houec'h kant mill den mad da zoughen ann armou, ha tri mil ha pemp kant oc'hpenn.

26. Oc'hpenn ann aour, e oe kant talant arc'hant gant pere e oe great e teuz-massou pe diazeziou ar santual hag ann toull dor e pehini e oe staghet ar vouel a ispill.

27. Kant diazez a oe great gant kant talant, pep diazez a ghemeraz eunn talant.

28. Hoghen gant ar seitek mil pemzek sikl ha tri-ughent a oa oc'hpenn, ar mecherour a reaz tokou ar postou, hag a viskaz ar postou ho-unan enn arc'hant.

29. Ann arem a oe kennighet e prof, a oe anezhan dek talant ha tri-ughent, ha daou vil pevar c'hant sikl.

30. Gant ann arem-ze e oe great e teuz diazeziou toull dor tabernakl ann desteni, ann aoter arem gant he grill, hag ann holl draou a dlîe servichout endro d'ezhi;

31. Ha diazeziou ar c'hlostr tro-var-dro, evel re toull ann or, postou ann tabernakl ha re ar c'hlostr tro-var-dro.

PENNAD XXXIX.

Beseleel a reaz ivez gant perz-glaz ha mouk, gant skarlek ha lin fin, ann dillad a viskje Aaron, pa'z aje da ober he garg ebarz el leac'h Santel. Ann dillad-ze, evel re ar veleien all, ho ober a reaz diouc'h ann diviz roet gant Doue da Moïzes er pennad xxviii. Pa yelaz Moïzes e oa peur-c'hreat ann traou-ze holl, e vennigaz anezho.

PENNAD XL.

Urz Doue da zevel ha da zakri ann tabernakl. — Eur gommoulen a zeu d'he c'holei, ha gloar ann Aotrou Doue a zeu d'he garga.

1. Goude kement-se, ann Aotrou a gomzaz ouz Moïzes, o lavarout :

2. D'ar miz kenta, d'ann deiz kenta euz ar miz, e savot tabernakl ann desteni,

3. Hag e lekeot ann arc'h enn-han, hag e tislepot ar vouel diraz-hi.

4. Digas a reot ann daol hag e lekeot var-n-ezhi ann traou a zo gourc'hemennet hag e c'hiz m'am euz gourc'hemennet. Ar c'hantoler a vezo eno enn he zao gant he gleuzeuriou;

5. Hag ann aoter aour var behini e vez dévet ann ezanz, rag enep da arc'h ann desteni. Ar vouel a lekeot var doull dor ann tabernakl,

6. Ha dirag ar vouel, aoter ar zakrifisou-losk.
7. Ar vassin vraz etre ann aoter hag ann tabernakl, hag he c'hargot leun a zour.
8. Steigna a reot goueliou tro-var-dro d'ar c'hlostr, ha dirag toull ann or anezhan.
9. Hag o kemer eol ar zakradureziou, ec'h eoliot gant-han ann tabernakl hag he listri, evit ma vezint santifiet;
10. Aoter ar zakrifisou-losk hag he holl listri;
11. Ar vassin vraz gant he diazez; sakri a reot ann holl draou-ze gant eol ar zakradureziou, evit ma vezint Sakr ha Santel.
12. Digas a reot Aaron hag he vipien dirag toull dor tabernakl ann desteni, ha goude ho beza gouelc'het gant dour,
13. E viskot d'ezho ann dillad Santel, evit-ma servichint ac'hanoun, hag evit ma vezo ho zakradur eur veleghiach hag a bado da viken.
14. Ha Moïzes a reaz ann holl draou en doa gourc'hemennet ann Aotrou.
15. D'ar miz kenta eta eus ar bloaz d'ann deiz kenta euz ar miz, e oe lekeat ann tabernakl enn he blas.
16. Moïzes a zavas anezhan, hag a lekeaz enn ho flasou ar plench braz gant ho diazeziou hag ann treustou, hag ar postou enn ho zao.
17. Hag e steignaz lambrusk ann tabernakl, o teurel ar golo dreist-han, hervez ma en doa gourc'hemennet ann Aotrou.
18. Lakaat a reaz ivez ann desteni ebarz ann arc'h, ar bisier-doug tremenet enn ho lagadennou a zindan, hag ar propitiator varc'horre.

19. Hag o veza doughet ann arc'h ebarz enn tabernakl, e stagaz ar vouel diraz-hi, evit sevenni gourc'hemenn ann Aotrou.
20. Hag e pozaz ann daol e tabernakl ann desteni, e tu ann hanter-noz, e diaveaz ar vouel.
21. Hag ar baraou a dlire beza hepred dirag ann Aotrou, renket var-n-ezhi, evel ma en devoa gourc'hemennet ann Aotrou da Voïzes.
22. Lakaat a reaz ivez ar c'hantoler e tabernakl ann desteni, rag enep d'ann daol e tu ar c'hresteiz.
23. Ar c'hleuzeuriou renket var-n-ezhan hervez gourc'hemenn ann Aotrou.
24. Hag e pozaz ann aoter aour e diabarz tabernakl ann desteni dirag ar vouel.
25. Hag e tevez var-n-ezhi ezanz ar c'houesioù mad evel m'en doa gourc'hemennet ann Aotrou da Voïzes.
26. Lakaat a reaz ivez ar vouel var doull dor tabernakl ann desteni,
27. Hag aoter ar sakrifisou-losk dirag toull d'or tabernakl ann desteni, oc'h ober var-n-ezhi ar zakrifis-losk, ha sakrifisou all, evel m'en doa gourc'hemennet ann Aotrou.
28. Lakaat a reaz ivez ar bilik vraz var he diazez, etre tabernakl ann desteni hag ann aoter, oc'h he c'harga leun a zour.
29. Ha Moïzes hag Aaron, hag he vipien, a velc'has enn-hi ho daouarn hag ho zreid.
30. Pa zeant ebarz tabernakl ar ghevredighez, ha pa dosteant ouc'h ann aoter, hervez ma en doa gourc'hemennet ann Aotrou da Voïzes.
31. Sevel a reaz ivez ar c'hlostr tro var dro d'ann tabernakl ha d'ann aoter, hag e steignaz ar vouel var doull

ann or da zont ebarz. Pa oe peure b'creat ann holl draou-ze,

32. Eur gômoulen a c'holoaz tabernakl ann desteni, ha gloar ann Aotrou he gargaz.

33. Ha Moïzes na helle ket mont e tabernakl ar ghevredighez gant ar gômoulen a c'holoe pep tra, ha gant meurded ann Aotrou o para a bep tu, rak ar gômoulen e doa goloet pep tra.

34. Pa c'hoarvea gant ar gômoulen en em denna divar ann tabernakl, bugale Israël a ziblase dre renk ha dre veuriad.

35. Pa choume ar gômoulen enn ear a ziouc'h ann tabernakl, bugale Israël a choume enn ho flag.

36. Rak kômoulen ann Aotrou a c'holoe ann tabernakl epad ann deiz, ha d'ann noz e vije flamm-tan; hag holl vugale Israël he guele euz a ghemement leac'h ma vijent o choum.

SKLERIDIGHEZ.

Ama ec'h achu levr ann *Exod*, da lavarout eo, levr ann teac'h euz a zouar ann Ejipt. Al lezen a zo roet d'ar bobl, he relijion a zo savet ha reizet; ho dighemeret en deuz ann eil hag eben euz a greiz he galoun; diskouezet en deuz he volonteiz vad, o rei gant larchentez ar peñ a c'houlenne Doue digant-han, ha Doue a ziskouez, dre eur burzud nevez, e oa d'ann em lakaat var ann tabernakl, ha gloar Doue he gargaz dindan form eunn tan sklear meurbed e kreiz eur vogheden deo. Miomp gourc'hemennou Doue, dalc'homp d'he relijion, ha Doue a ziskouezo d'eomp he c'hloar enn eur fesoun nil gueleac'h kaeroc'h ebarz enn env.

Ann holl draou hon euz gulet, e oe great e nebeutoc'h

amzer eghet eur bloaz, pa'z eo guir e oa savet ann tabernakl enn he blomm, ha peptra renket enn he blas d'ann deiz kenta euz ar miz a zigore ann eil bloaz ma oe deuet ar bobl er meaz euz ann Ejipt. Kement-se a c'hoarveze etro miz meur 2514 goude krouidighez ar bed, 1490 araok donedighez Jezuz-Krist.

Moïzes a zakraz ann tabernakl hag ann traou a oa enn he zervich gant eol ar zakradureziou, hervez ma eo merket er pennad xxx; sakri a reaz ivez Aaron hag he vipien, guiska a reaz d'ezho ho dillad beleien, hag e reaz eur zakrifis da Zoue var eunn dro gant-ho. Ha Doue a ziskouezaz c'hoaz he gountantamant dre eur mirakl braz. Eunn tan burzuduz, a ziskennaz var ann aoter, hag a zevaz loened ar zakrifis gant ann traou all a oa bet kennighet da Zoue. Ar bobl, o velout ar burzud, en em strinkaz he fas d'ann douar da adori Doue, gant doujanz, levenez hag anaoudeghez vad. (Levitik ix, 23, 24).

Er c'hiz-se e vez sakret, pe vennighet, enn hor relijion-ni kement tra a zervich endro d'ann aoter; ha sakramant ann urz a ro d'hor beleien ar galloud da ober ho c'harg hag ar c'hras d'he ober ervad.

Levenez santel eunn deiz ker kaer a oe troublet gant eur goall daol, pa zonjet nebeuta. Var ar pardaez pa oe deuet ar mare da ellumi kleuzeuriou ar c'hantoler braz, ha da zevi ezanz var aoter ar c'houesiou mad. Nadab hag Abin, mipien kosa Aaron, a gargaz ho ezansoueriou euz a eunn tan ha n'ho doa ket kemeret divar aoter ar zakrifisou-lok, evel ma c'houre'hemenne al lezen hen ober. Lakaat a rejont ho ezanz va a glaou-ze ha ne oa ket bennighet, hag e kennighent ar vogheden anezhan da Zoue var aoter ar c'houesiou mad. Kerkent eunn tan burzuduz deuet euz ann aoter, ho devaz ho daou hep suilla nag ho c'horf nag ho dillad. Ann holl a oe strafuillet. Moïzes a gonzolaz Aaron, o rei d'ezhan da glevet ne oa ket eur pec'hed marvel fazi he vugale. Mes ret e oa da Zoue rei eur skouer, evit ma vije miret lidou he relijion

evel ma en doa gourc'hemennet. Hag euz a berz Doue e tifennaz out-han hag ouz he vugale all ober kaon, dre ma oant beleien ha konsakret da Zoue. (Levitik. x. 1.)

Na dostaomp morse ouz ann aoter, nag ouc'h sakramant ebed, nemet gant tan karantez Doue enn hor c'haloun, ha nann eunn tan-estren, evel ma ve re vraz karantez evit ar grouadurien.

HISTORIOU SANTEL.

TENNET EUZ LEVRIOU AL LEVITIK, ANN NIVEROU, HAG ANN DEUTERONOM, PE LEVR ANN DISTRO VAR AL LEZEN.

PENNAD I.

Beach ghenta ann Israelited, o kuitaat menez Sinai.
(Niverou x.)

11. D'ann eil bloaz, d'ann ughentved deiz euz ann eil miz, ar goumoulen a zavaz divar dabernakl ar ghevredighez.

12. Ha bugale Israël a ziblasaz, dre renk euz a c'houelec'h Sinai, hag ar goumoulen a choumaz enn he sao e gouelec'h Pharan. Chetu ama ar renk a zalc'he meuriadou ar bobl a Israël enn ho c'hampereziou hag enn ho diblasou. 1. Meuriad Judaz; 2. Meuriad Issakar; 3. Meuriad Zabulon; 4. Meuriad Ruben. (Ann tabernakl gant meuriad Levi); 5. Meuriad Simeon; 6. Meuriad Gad; 7. Meuriad Ephraïm; 8. Meuriad Manassès; 9. Meuriad Benjamin; 10. Meuriad Aser; 11. Meuriad Nephthali; 12. Meuriad Dan.

33. Diblasa a rejont eta euz a dal menez ann Aotrou, hag e kerzjont epad tri devez; hag epad ann tri devez-se arc'h kevredighez ann Aotrou a iea enn ho raog, hag a verke al leac'h ma tlient kampi enn-han.

34. Koumoulenn ann Aotrou a roe ivez disheol d'ezho epad ann deiz, pa vijent oc'h ober hent.

35. Ha pa vije savet ann arc'h da vont kuit, Moïzes a lavare: Savit, Aotrou, ha ra vezo dismantret hoc'h enebourien, ha ra dec'ho kuit a zirag ho las ar re ho deuz kaz ouz hoc'h.

36. Ha pa vije diazezet ann arc'h en he flas, Moïzes a lavare: Distroñt, Aotrou, davet arme ho pobl a Israël.

PENNAD II.

Krosmol ar bobl, keuz en deuz da ghik ha da ouignon ann Ejipt. Doue a zigas d'ezhan koarilled da zibri epad eur miz. — Kastiz he c'hourmandiz. — (Niverou: XI.)

1. E keid-se e savaz krosmol e touez ar bobl, evel tud hag en em glemm gant re a labour enep ann Aotrou. Ann Aotrou ho c'hlevaz, hag ez eaz droug enn-han. Hag eunn tan c'houezet gant ann Aotrou, a zevaz ar penn diveza euz ar c'hamp.

2. Neuze ar bobl a griaz oc'h Moïzes, Moïzes a bedaz ann Aotrou, hag ann tan a varvaz.

3. Ha Moïzes a hanvaz al leac'h-se: Ann Tan-goall, dre ma oa bet c'houezet enn-ho enep tan ann Aotrou.

4. Rak eunn toullad tud munud, deuet euz ann Ejipt gant ann Israelited, ho devoa eur c'hoant diremet da gaout kik, hag a choume da azeza ha da ouela; ha

bugale Israël o veza en em daolet da ober evel d-ho, e leverjont: Piou a rôt d'eomp kik da zibri?

5. Sonj hon euz euz ar pesked a zebrempe enn Ejipt evit netra; ar c'hokombr, ar sukrined, ar pour, ann ouignon hag ar c'hignen a zeu bepred enn-hor Spered.

6. Hor c'haloun a zizec'h; hon daoulagad na velont netra ken nemet ar mann.

7. Hoghen ar mann a oa evel greun koriandren, ha liou bdellium d'ezhan.

8. Ar bobl a iee d'he glask tro var dro d'ar c'hamp; ha pa ho divije he zastumet, e flastrent anezhan gant ar vilin vreae'h, pe he bilent enn eur c'houmik mean; neuze hen lekeant da boaza enn eur pod-houarn, hag e reent gant-han torzeuigou hag ho devoa blaz mad ar bara meret gant eol.

9. Pa goueze ar gliz d'ann noz var ar c'hamp, e koueze ivez ar mann.

10. Moïzes eta a glevaz ar bobl o ouela enn tiadou tud, peb unan var doull dor he del. Hag ann Aotrou a iez eunn drouk braz enn han; Moïzes he-unan a gave kement-se eunn dra ha na helleur ket da c'houzanv.

11. Hag e lavaraz d'ann Aotrou: Perag hoc'h eus-hu roet ar rann-galoun-ze d'ho servicher? Perag ne gavan-me ket trugarez diraz-hoc'h? Ha perag hoc'h eus-hu lekeat var-n-oun ann holl-bobl-ma evel eur zamm?

12. Ha concevet am eus-me ann holl-bobl-ma, pe he enghementet, evit ma leverot d'in: Doughtit-ho var boull ho kaloun evel ma kustum eur vagherez doughen he c'hrouadurik, ha kasit-ho d'ar vro am euz touet d'ho zadou koz e rojen d'ezho.

13. A-beleac'h am bezo-me kik da rei da ghemment

a dud ? Gouela a reont ouz-in, o lavarout : Roit d'eomp kik da zibri.

14. N'hellann ket doughen va unan ann holl bobl-ma, eur zamm eo re bounner evid-oun.

15. Ma her c'hemerit er c'hiz all, me ho ped, grit ma varvinn ha ma kavinn trugarez dirag ho taoulagad, evit na vezinn ket brevet gant kement a drubuillou.

16. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voizes : Dastumit d'in dek den ha tri-ughent euz re goz Israël, ar re a onzoc'h ervad a zo henaoured ar bobl hag he vistri. Hag e kasot anezho dirag toull dor tabernakl ar ghevredighez, hag ho dalc'hot eno enn ho zao gan-ehoc'h.

17. Evit ma tiskenninn ha ma komzinn ouz-hoc'h, ha ma kemerinn euz ho spered-hu da rei d'ezho, evit ma toughint gan-ehoc'h pouez ar bobl, ha na viot ket re zammet hoc'h-unan.

18. Hag e leverot d'ar bobl : En em likiit e stad vad, var c'hoaz e tebrot kik ; rak ho klevet am euz o lavarout : Piou a roio d'eomp kik da zibri ? Ni oa mad ebarz enn Ejipt ! Ann Aotrou eta a roio d'ehoc'h kik da zibri.

19. Nann eunn devez, na daou, na pemp, na dek, nag ughent zo ken,

20. Mes epad eur miz penn da benn ; ken na rai ar c'houez hep ken anezhan drouk d'ehoc'h, ha ma ho pezo heug out-han, dre'n abek ma hoc'h euz dilezet ann Aotrou pehini a zo enn ho kreiz, hag en em daolet da ouela diraz-han, o lavarout : Perag omp-ni deuet er meaz euz ann Ejipt ?

21. Ha Moizes a lavaraz : C'houec'h kant mil den var droad a zo euz ar bobl-ma, hag e livirit : Rei a rinn d'ezho kik da zibri epad eur miz penn da benn.

22. Ha-lazet a vezo eunn niver braz a zenved hag a ejenned, evit ma vezo gallet kaout kik a-oalc'h ? Pe dastumet e vezo holl besked ar mor guitibunan, evit ma ho devezo ho goualc'h anezho ?

23. Ann Aotrou a respontaz d'ezhan : Dourn ann Aotrou ha dinerzet ef-hen ? Bremaik e velot ha dont a rai va c'homz da vir.

24. Moizes a zeuaz eta, hag a zanevellaz d'ar bobl komzou ann Aotrou ; dastum a reaz dek den ha tri-ughent euz re goz Israël, hag ho digas a reaz dirag ann tabernakl.

25. Hag ann Aotrou a ziskennaz ebarz er goumoulen, hag a gomzaz out-han, o kemer euz ar spered a oa e Moizes, hag oc'h he rei d'ann dek den ha tri-ughent. Ha pa oa deuet ar spered da choum enn-ho, e tiougan-jont, hag e kendalc'hjont bepred d'hen ober.

26. Hoghen daou anezho a oa choumet ebarz er c'hamp, unan a oa hanvet Eldad, hag eghile Medad ; hag ar spered a zeuaz da ziskenn var-n-ezho ; rak doughet a oa ho hanoiou var ar roll, ha na oant ket eat d'ann tabernakl.

27. Ha pa ziouganent ebarz er c'hamp, eur c'hrennbaoir a redaz, hag a gasaz ar c'helou da Voizes, o lavarout : Eldad ha Medad a ziougan ebarz er c'hamp.

28. Kerkent Josue, map Nun, ar c'henta e touez servicherien Moizes, a lavaraz : Moizes va Aotrou, mirit kement-se out-ho.

29. Mes hen a respontaz : Perag oc'h-hu goariziuz evid oun-me ? plijet gant Doue e tiouganfe ar bobl enn he bez, hag e rose ann Aotrou he spered d'ezho !

30. Ha Moizes hag henaoured Israël a zistroaz d'ar c'hamp.

31. Hoghen eunn avel o sevel euz a berz ann Aotrou a zavaz koalled euz ann tuall d'ar mor, ho digasaz d'ar gouelec'h, hag ho zaolaz ebarz er c'hamp, ha tro var dro d'ar c'hamp, a hed eunn devez kerzed, hag e nijent enn ear daou ilinad hep ken euz ann douar.

32. Ar bobl eta var droad hed ann deiz-se, epad ann noz hag ann deiz varlec'h, a zastumaz kement a goalled, ma en doa dek muzulad ann hini en doa ann nebeuta, hag ho lekejont da zec'ha tro var dro d'ar c'hamp.

33. Edo c'hoaz ar c'hik etre ho dent, ha n'ho doa ket achuet da zibri ar boed-se, ma tanflammaz buane-ghez ann Aotrou enep ar bobl, hag e skoaz anezhan gant eur gouli braz meurbed.

34. Hag a leac'h-se a oe galvet Besiou ar c'hoantidighez; rak eno e oe besiet ar bobl en devoa c'hoanteet kaout kik da zibri. Hag o kuitaat Besiou ar c'hoantidighez, e teujont da Haseiroth, hag e c'hoampjont eno.

SKLERIDIGHEZ.

Beachou ar bobl a Israel ebarz er gouelec'h, o vont var zu ar vro gaer prometet d'ezho, a zo eur skeuden anat euz a vuez ar c'hristen var ann douar. Ar bed-ma ne d-eo ket hor guir vro; evit ann env omp bet krouet, hag eno e renkomp arruout, mar fell d'eomp beza eüruz evid mad. Diouallomp da ober evel ann Israelited, pe erc'hiz-se ne arruimp ket enn hor bro. Tri dervez kerzed ho laka dija d'en em glemm ha da choñm da ouela hed ann hent, hag eunn tan burzuduz a zev ar sklererien-ze, ha ne velint bikenn ann douar Santel. Evit mont d'ann env, e renkeur kaout mui a galoun evit-se; arabad eo sellet var lerc'h, mes araog ato; rag eme hor Zalver,

nep, a laka he zourn var ann alar, hag a zistro da zellet var he lerc'h, ne ket mad evit rouantelez Doue.

Nebeut amzer goude ar ghentel-ze roet d'ar glemmourien ha d'ann dud digaloun, ann Israelited en em daol adarre da ouela, skuiz, emezho, gant ar mann, ha keuz braz d'ezho da ouignon ann Ejipt ha d'ho fudadou kik. Doue a ro ho goulenñ d'ezho; mes, evel ma rejont goall implij euz a zonezonou Doue, o tastum re a goalled hag oc'h ho dibri gant gourmandiz, Doue ho sko gant eur c'hlenved mezuz, gant pehini e varv eunn taol braz anezho. Ha beza ez omp-ni furc'h eghet ann Israelited? Evit arruout e rouantelez ann env, e renkeur lezel a gostez kalz a blijadureziou, ispicial ar re a ve kiriek d'eomp da bec'hi. Mad, alies e c'hoarvez gan-eomp evel gant ann Israelited; boed ann ene, da lavaret eo, ar beden, komzou Doue, ar zakramanchou a zeu goular evid-omp, hag en em daolomp da gaout ken da blijadureziou ar c'horf, ha da c'houlenn adarre ouignon ann Ejipt. Doue ra viro na ve roet d'eomp hor c'hoant, hor maro e ve kement-se.

Pa ro Doue d'eomp madou ann douar, iec'hed ha chanz vad, diouallomp da ober goall implij euz he zonezonou, pe eleac'h ober hor mad gant-ho, e tennimp var-n-omp kastiz ann Aotrou, kernez, klenvejou, ar maro, hag ann ifern garo.

PENNAD III.

Daouzek den a zo kaset da ghemer anaoudeghez euz a zouar Kanaan. Ho danevel d'ar bobl. Krosmol ar bobl. Doue a gondaoun ar grozerien da zestreï ebarz er gouelec'h, da gantreal enn-han epad 40 vloaz ken na vezint maro holl. (Niverou xiii ha xiv).

1. Ar bobl a zilec'hiaz euz Haseiroth, hag a zavaz

he deltou enn eul leac'h hanvet Bethma, e gouelec'h Pharan.

2. Eno ann Aotrou a gomzaz ouz Moïzes, o lavarout :

3. Kasit tud da anaout douar Kanaan, ar vro a dleann rei da vugale Israël, eunn den euz a bep meurriad, hag a vezo euz ar brinsed.

4. Moïzes a reaz ar pezh en devoa gourc'hemennet ann Aotrou.

18. Kas a reaz daouzek den euz ar pennou kenta da anaout douar Kanaan, hag e lavaraz d'ezho : Pignit dre gostez ar c'hresteiz, ha pa viot digouezet gant ar menezioù,

19. Sellit piz ouz ar vro, guelit peseurt bro eo ; peseurt pobl a zo o chom enn-hi, ha kre pe zister eo, ha nebeut pe kalz a zo anezho.

20. Guelit ha mad eo ann douar, pe fall ; peseurt kerioù a zo eno, ha mogherioù ho deuz pe n'ho deuz ket.

21. Ann douar stu, hag hen zo druz pe treud, koateet mad pe hep guez. Bezit tud kalounek, ha digasit d'eomp diouc'h frouezou ann douar. Hoghen ar mare a oa neuze ma eo dija dare ar rezin ha mad a oualc'h da zibri.

24. Ann daouzek Hebreaz o veza eta redet ar vro euz ann eil penn d'eghile, az eaz beteg Froud ar Bod-rezin, a drouc'haz eno eur brank guinien gant he vlokad rezin, hag hen dougjont etre daou zén var eur vaz. Digas a rejont ivez gant-ho avalou greunad ha figuez euz al leac'h-se.

25. Pehini a oe hanvet Nehelescol, da lavarout eo, Froud ar Bod-rezin, dre ma ho doa bugale Israël digaset gant-ho eur bod-rezin ac'hano.

26. Hag ar Spierien a zistroaz d'ar ghear a benn daou ughent devez, goude beza great piz tro ar vro.

27. Dont a rejont da gavout Moïzes hag Aaron hag holl bobl bugale Israël e gouelec'h Pharan, var zu Cades. Hag o veza komzet out-ho hag ouz ann holl bobl, e tiskouezjont frouezou ann douar,

28. Hag e rejont ho danevel, o lavarout : Bet omp ebarz er vro da behini ho poa kaset ac'hanomp ; e guirionez, ar leaz hag ar mel a red enn-hi, he c'houzout a helleur diouc'h he frouez.

29. Mes ann dud a chom enn-hi a zo kré meurbed, he c'herioù a zo braz ha muret. Gouenn Enak hon euz gueleet eno.

30. Amalek a chom e tu ar c'hresteiz, ann He-theed, ar Jebuseed hag ann Amorrheed e kreiz ar menezioù ; hag ar Gananeed a chom hed ar mor hag e kichen riblou ar jourden.

31. Koulskoude, Kaleb o klask moug a krosmol ar bobl, pehini a zave dija enep Moïzes, a lavaraz : Pignomp, ha perc'hennomp ar vro-ze, rak goestl omp d'he c'hemerout.

32. Mes re all, pere a oa bet gant-han, a lavare : Nann, n'hellomp ket pignat da gavout ar bobl-ze, rak krévoc'h eo eghed-omp.

33. Hag e tikrient ann douar ho doa bizitet, dirak bugale Israël, o lavarout : Ann douar hon euz redet a zebr ann dud a chom enn-han ; ar bobl hon euz gueleet a zo tud braz divent.

34. Gueleet hon euz eno tud evel monstred, bugale Enak euz a ouenn ar ramsed, enn ho c'hichen e oamp evel killéien-raden.

4. Ar bobl holl en em lekeaz eta da grial, hag a ouelaz epad ann noz-se.

5. Hag holl yugale Israël a grozaz eneb Moïzes hag Aaron, o lavarout :

6. Salo e vijemp maro enn Ejipt ! ha plijet gant Doue e perissem holl ebarz er gouelec'h braz-ma, ha na gasle ket ann Aotrou ac'hanomp d'ar vro-ze, evit na gouezimp ket dindan ar c'hleze, ha na vezo ket kaset e sklavach hor-graghez nag hor bugale. Ha ne ket guelloc'h d'eomp distrei d'ann Ejipt.

7. Hag e leverjont ann eil d'eghile : Lekeomp eur mestrev ar-n-omp, ha distroomp d'ann Ejipt.

8. Moïzes hag Aaron o veza klevet kement-se, a gouezaz ho fac d'ann douar dirag holl bobl bugale Israël.

9. Hoghen Josue, map Nun, ha Kaleb map Jephone, pere a oa bet ivez o vizita ar vro, a rogaz ho dillad.

10. Hag a gomzaz evel-henn ouz holl bobl bugale Israël : Ar vro hon euz great ann dro d'ezhi a zo mad tre.

11. Ma ema ann Aotrou trugarezuz enn hor c'henver, e kaso ac'hanomp enn-hi, hag e roio d'eomp ann douar-ze e red enn-han al leaz hag ar mel.

12. Na vezit ket amzent e kenver ann Aotrou, ha n'ho pezet ket aoun rag pobl ar vro-ze, rak ho dibri a hellomp evel ma tebrer eunn tamm bara. Pep sikour a zo eat kuit digant ho; Ann Aotrou a zo gan-eomp, n'ho pet ket aoun.

13. Hag evel ma krie ar bobl holl ha ma felle d'ezhan laza a doliou mein Moïzes hag Aaron, gloar ann Aotrou en em ziskouezaz da vugale Israël var dabernakl ar ghevredighez.

14. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voïzes : Bete p'eur e ouallgomzo ar bobl-ma ac'hanoun ? Bete p'eur e vezint-hi diskredik em c'henver-me, goude ann holl vuzudou am euz great diraz-ho.

15. Ho skei a rinn eta gant ar vosen, hag ho distruja a rinn, evid hoc'h-hu, ho lakaat a rinn da brinc var eur bobl braz ha krévec'h eghet he-ma.

16. Ha Moïzes a lavaraz d'ann Aotrou : Ia, evit ma klevo ann Ejipsianed euz a greiz pere hoc'h euz tennet ar bobl-ma,

17. Hag ivez ann dud a choum er vro ma, pere ho deuz klevet, Aotrou, emaoch e kreiz ar bobl-ma, hag ho kueler fas oc'h fas; ema ho koumoulen oc'h ho golei, hag e kerzit enn ho raok ebarz er goulounen goabr epad ann deiz hag ebarz er goulounen dan epad ann noz.

18. Ia, evit ma klevint ho pezo lazet eur bobl ker braz, evel eunn den he-unan, hag evit ma livirint :

19. Na helle ket kas ar bobl ebarz er vro; en devoa touet rei d'ezho, ha chetu perag en deuz ho lazet holl ebarz er gouelec'h.

20. Ra vezo glorifiet eta galloud braz ann Aotrou, evel ma hoc'h euz hen touet, o lavarout :

21. Ann Aotrou a zo patient, ha braz eo he drugarez; pardoni a ra ar goall oberiou hag an torfejou, ha koulskoude ne lez pec'her ebed digastiz pa'z e guir evit pec'hejou ann tadou e sko ar vugale beteg ann trede hag ar pevare diskenn.

22. Pardonnit, me ho ped, pec'hed ar bobl-ma hervez ar vrasder euz ho trugarez, evel ma'z oc'h bet ann enn ho c'henver adaleg ma int deuet er meaz euz ann Ejipt bete al-leac'h-ma.

20. Ha Doue a lavaraz : Pardonnet am euz d'ezho hervez ho koulenn.

21. Beo ounn, hag ar bed holl a vezo karghet euz a c'hloar ann Aotrou.

22. Koulskoude ann dud holl pere ho deuz gullet va gloar hag ar burzudou am euz great enn Ejipt hag er gouelec'h, hag ho deuz tentet ac'hanoun dija dek gueach, ha n'ho deuz ket sentet ouz va monez.

23. Ne velint ket ann douar em euz touet d'ho Zadou a rojenn d'ezho ; nikun euz ar re ho deuz goall gomzet ac'hanoun n'her guelo.

24. Evit va zervicher Kaleb, pehini en deuz dalc'het mad d'in, leun euz a eur spered all, he gas a rinn ebarz er vro-ze, euz a behini en deuz great ann dro ; hag he ouenn a berc'henno anezhi.

25. *Brema*, evel m'ema ann Amalecited hag ar Gananeed o choum enn traounenniou-hont, savit ar c'hamp varc'hoaz, hag it endro ebarz er gouelec'h dre hent ar mor ruz.

26. Ann Aotrou a gomzaz oc'h Moïzes hag Aoron, o lavarout :

27. Bete p'eur e krozo ar bobl fall-ma em enep-me ? klevet am euz klemmou bugale Israël.

28. Livirit eta d'ezho : Beo ounn, a lavar ann Aotrou ; ec'hiz ma hoc'h euz komzet, ha me o klevet ac'hanoc'h, evelse e rainn d'ehoc'h.

29. Ho korvou maro a choumo da vreina ebarz ar gouelec'h-ma, c'houi holl pere a zo bet kountet adaleg ughent vloaz hag enn tu all, hag hoc'h euz krouzet em enep-me.

30. Ne zeot ket ebarz er vro em euz touet ho laka-

jenn da choum enn-hi, nemet Kaleb map Jephone, ha Josue map Nun.

31. Mes ho pugale vihan, euz a bere hoc'h euz lavaret e vijent preiz hoc'h enebourien, ho c'has a rinn ebarz, evit ma velint ann douar-ze en deuz displijet d'ehoc'h.

32. Ho korvou-marou-hu-a choumo da vreina ebarz er gouelec'h.

33. Ho pugale a vezo mont-dont ebarz er gouelec'h epad daou ughent vloaz, hag a zougo kastiz ho tizentidighez, ken na vezo eat da netra korvou maro ko zadou ebarz er gouelec'h.

34. Ha kement-se diouc'h niver ann devesiou emaoch bet oc'h anaout ar vro, eur bloaz a vezo roet evit bep devez. Hag epad daou-ughent vloaz e c'houlzanvot evit ho pec'hejou, hag e ouezot petra eo va venjanz.

35. Rak evel m'am euz lavaret, her grainn d'ann holl bobl fall-ma, en deuz en em zavet em enep. En em uza a rai ha mervel a rai ebarz er gouelec'h.

36. Rakse eta ann dud a oa bet kaset gant Moïzes da anaout ar vro, ha pere, enn distro, ho devoa lekeat ar bobl holl da groza enn he enep, o tikrial ann douar evel eur oall vro,

37. A oe skoet hag a varvaz holl var al leac'h dirag ann Aotrou.

38. Josue map Nun, ha Kaleb map Jephone a choumaz hep ken beo euz ann dud a oa bet o kemer anaoudeghez euz ar vro.

SKLERIDIGHEZ.

Er pennad histor-ma ez euz eur ghentel vad evit ann dud aounik, hag evit ar re a zo prest ato da vurmuri ha d'en em zevel enep ho mistri, ha dre eno enep Doue he-unan.

Ann dud aounik, dreist pep tra, mar d-int ar re ghenta enn eur vro, a zo kiriek da oualleuriou ar re vrasa. Var zigarez ober o zud vad, ho zud peoc'huz, mes e guirionez evit en em denna a ouall riskl, e lezont ann dud fall d'en em glevet, d'en em hardisaat, ha divezatoc'h e vezint ar re ghenta o koueza d'indan ho zaoliou. Ha ne ket kement-se a zo c'hoarvezet gant hor bro er révolution yraz, hanvet révolution 1793? Ar memes tra a vije c'hoarvezet gan-comp e révolution 1848, pa nevet oump bet furoc'h eghet hon tadou. Ann dud honest en em glevaz peuz vad da rei mouez enep ar republicaned ruz, da zevel kleze ouc'h kleze, mar bije ret, hag ar vro a zo bet saveteet. Enn amzeriou da zont e renk ann dud vad beza tearoc'h c'hoaz enep ann dispac'herien, pe ho devezo keuz, rak ijin ann droug en em ghemer a vraz euz ar vecherourien ebarz er c'heriou-bourc'h ha var ar meaz ivez.

Ann dek den-ze pere a lezaz ar bobl da ghemer aoun, da groza ha da zevel enep Moïzes hag enep Doue, ne oant ket tud fall nag enebourien da Voïzes; kaloun eo a vankaz d'ezho, hag e lezjont ar bobl da ober he benn, eleac'h herzel out-han evel ma reaz Kaleb ha Josue. Rak-se e oent ivez ar re ghenta o toughen ar boan euz ho laoskentez; mervel a rejont var ar plas, skoet gant justis Doue.

Ne vezo kurunet nemet ar re ho devezo brezelekeet; nep a zalc'ho mad beteg ar fin a vezo salvet. Doue ne oa ket he sonj er penn kenta lezel ann Israelited daou-ughent vloaz ebarz er gouelec'h. Goude beza roet he lezen d'ezho var vevnez Sinai, e kasaz anezho rag éeun beteg harzou ann douar prometet, hag hep dale e vijent eat ebarz, paneved ho dizen-

tidighez, ho diskredoni hag ho nebeut a fisianz enn he c'halloud hag enn he vadelez. Ni a zo ivez ebarz er bed-ma evel enn eur gouelec'h, da behini omp bet kondaonet dre'n abek d'ar pec'hed original ha d'ar pec'hejou all hon euz greât hon-unan abaoe ma'z omp e buez. Bezomp eta er bed-ma evel enn eur vro estren, evel enn eur vro a binijen, dougomp hor c'hastiz gant kourach, gant humilité, gant fisianz e madelez Doue, hag, eurussoc'h eghet ann Israelited, ec'h ar-ruimp en douar prometet, da lavaret eo e rouantelez ann env!

PENNAD IV.

Eunn touer-Doue lazet a daoliou-mein. Eunn den o veza great eul labour difennet da zeiz ar Sabbat. a zoug ar memes kastiz. — (Levr al levitik xxiv. 10. — Ann Niverou xv. 32.)

10. Sevel a reaz daël ebarz er c'hamp etre eunn den Israëlit ha map eur vaquez Hebreadez, pehini e doa he c'hanet diouc'h eur goaz Ejiptian e touez bugale Israël.

11. Hema o veza blasphemet enep ann hano santel ha roet he valloz d'ezhan, a oe digaset da Voïzes. (Hervamm a oa hanvet Salumith, merc'h Dabri, euz a veuriad Dan.)

12. Hag hel lekejont er prizoun, ken n'ho divije gouiet petra a c'hourc'hemenje ann Aotrou.

13. Hag ann Aotrou a gomzaz da Voïzes,

14. O lavarout : Digasit ar blasphematur er meaz euz ar c'hamp, hag ar re ho deuz he glevet, ra lakaint

holl ho daouarn var he benn, ha goudeze ra vezo lazet a daoliou mein gant ar bobl holl.

15. Hag e leverot da vugale Israël : Piou bennag en devezo mallosiet enep he Zoue, a zougo ar bouez euz he bec'hed.

16. Hag ann hini en devezo touet hano ann Aotrou, a vezo lekeat d'ar maro; a daoliou mein e vezo lazet gant ar bobl holl, pe hen a vezo Hebreadd, pe hen a vezo diavesiad.

32. Epad ma oa bugale Israël ebarz er gouelec'h, e c'hoarvezaz ma kavjont eunn den o tastum keuneud da zeiz ar sabbat.

33. Hag hen digasjont da Voïzes ha da Aaron, ha d'ar bobl holl.

34. Ar re-ma hel lekeaz er prizoun, o veza na ouient ket petra da ober d'ezhan.

35. Neuze ann Aotrou a lavaraz da Voïzes : Ra vezo lekeat ann den-ze d'ar maro, ra vezo lazet a daoliou mein gant ann holl bobl, er meaz euz ar c'hamp.

36. He gas a rejont eta er meaz euz ar c'hamp, hag hen lazjont a daoliou mein; hag e varvaz evel m'en doa gourc'hemennet ann Aotrou.

SKLERIDIGHEZ.

Chetu aze diou skoner evit eur bed a dud pere a glever o touet Doue evit ann distera tra, hag a veler o labourat da zul hep ezom braz ebed. Ra zalc'hint sonj euz ar ghtelma, rak al leou-doued, ar sakreou argarzuz, kerkoulz hag al labourou sul, ne c'houmint morse digastiz. Mar ve labezet

hirio ann douerien Doue evel gueachall, ne ve ket kavet avoalc'h a vein da sklapa out-ho. Mes, arabad eo hen ankounac'haat, Doue a zo patiant dre ma eo ann eternite enn he gherz. Abred pe zivezad e kouezo he zourn var ar re a zizenor evelse he hano santel. Peurvuia zo ken e sko epad ar vuez-ma. Guelit tieghez eunn touer Doue, he loened, he zouarou; ha chanz vad a zo enn-ho?

Ar re a labour da zul n'ho deuz ket muioc'h a chanz-vad. Dont pinvidik a fell d'ezho, ha paouraat eo a raint. Petra dalv d'ann den labourat, ma na ro Doue he vennoz d'he labour. Ha Doue ne ket evit rei he vennoz d'al labourou sul, pere a zo ken kountrol d'he zervich ha d'he c'hloar. Al labourou sul-ze, ker stank er c'heriou braz, ha var ar meaz e kalz a zepartamanchou euz hor Bro Franç, a zo hag a vezo kiriek da oualleuriou braz, ma na garomp diouall. Ann Itroun Varia e deuz he ziskleriet da vugale ar Salleta er bloaz 1846. E Breiz izel, a drugaré Doue, var ar meaz da vihana, ne labourer ket kals da zul ha da c'houel; evel se er bloasieu diveza-ma, hon euz bet kalz nebeutoc'h a voaligner eghet ar broiou all. Bet ho deuz brezel-bro, ha ni a zo bet e peoc'h peuz-vad; bet ho deuz kernez, ha ni a verze ed ha loened; klenvejou braz a gouez da bep mare var ho zud ha var ho loened, ha ni zo bet diouallet. Mar livirit d'ann dud difeiz ann abek pe ar penn-kaoz a ghement-se, e c'hoarzint ouc'h ho klevet; mes ar virionez a vezo atô guirionez, hag ar re a vir lezen Doue a raio bepred ho mad gant-hi.

PENNAD V.

Revolt Core, Dathan, hag Abiron. Kroz ar bobl enep Moïzes. Goallenn Aaron o vleunvia. — (Niverou pennad xvi ha xvii.)

1. Hoghen chetu Core map Isaac, map Caath, map

Levi, ha Dathan hag Abiron mipien Eliab, hag Hon ivez, map Pheleth, euz a vugale Ruben,

2. A zavaz enep Moïzes ha daou c'hant hanter-kant den all euz a vugale Israël, euz ar pennou kenta ebarz er sinagog, hag a vije galvet dre ho hanoioù, ken alies gueach ma vije kuzul.

3. Hag o veza en em zavet enep Moïzes hag Aaron, e leverjont : Ra vezo avoalc'h evid-hoc'h ma'z eo ar bobl holl eur bobl a zent, ha ma ema ann Aotrou gant-ho : perag en em zavit-hu var bobl ann Aotrou.

4. Moïzes o veza klevet kement-se en em strinkaz he fas d'ann douar ;

5. Hag o komz ouz Core hag ouz ann holl dud a oa eno, e lavaraz : Varc'hoaz vintin ann Aotrou a roio da anaout pere eo ar re a zo d'ezhan, hag e tenno ar zent davet-han ; hag ar re en devezo choazet a dostañ out-han.

6. C'houi eta grit ann dra-ma. Ra ghemero pep unan he ezansouer, c'houi Core, hag ar re a zo a-unan gan-ehoc'h.

7. Ha varc'hoaz pa ho pezo kemeret tan, lakit c'houesiou mad var-n-ezhan dirag ann Aotrou. Ha piou bennag a vezo choazet, hennez eo a vezo sant : Gouall-huel en em zavit, bugale Levi !

8. Hag e lavaraz c'hoaz da Gore : klevit, bugale Levi :

9. Ha nebeud eo evit-hoc'h, ma en deuz Doue Israël ho tispartiet euz ann holl bobl, ha tennet davet-han, evit he zervicha e lidou ann tabernakl, hag evit ober dirag ar bobl ar garg enorus en deuz roet d'ehoc'h ?

10. Hag evit-se eo en deus-hen great d'ehoc'h tostaat out-han, c'houi hag hoc'h holl vreudeur, bugale Levi,

evit ma kemerjac'h ac'hanoc'h hoc'h-unan karg ar beleg braz.

11. Ha ma en em zav ho pandennad tud enep ann Aotrou ? rak petra eo Aaron evit kroزال enn he enep ?

12. Moïzez eta a gasaz da glask Dathan hag Abiron, mipien Eliab. Hag e respontjont : Ne d-aimp ket.

13. Ha ne ket a-oalc'h d'ehoc'h-hu, emez-ho, beza tennet ac'hanomp euz eur vro e rede enn-hi al leaz hag ar mel, evit hon laza ebarz er gouelec'h ; ret e oed d'ehoc'h c'hoaz ober ho mestr var-n-omp ?

14. Ia a-vad, kaset hoc'h euz ac'hanomp enn eur vro e red enn-hi goaziou leaz ha mel, ha roet hoc'h euz d'eomp parkou ha guiniennou ! Ha c'hoant hoc'h eus-hu c'hoaz da denna hon daoulagad euz hor penn ? ne d-aimp ket.

15. Ha Moïzes, eat drouk braz enn-han, a lavaraz d'ann Aotrou : Na zellit ket ouz ho zakrifisou ; gouzout a rit n'em euz bet biskoaz digant-ho nann zoken-eunn azen iaouank, ha n'em euz great poan ebed da nikun anezho.

16. Hag e lavaraz da Gore : C'houi, hag ho pandennad tud en em zalc'hit var c'hoaz enn eunn tu dirag ann Aotrou, hag Aaron en em zalc'ho enn tu all.

17. Kemerit holl guitibunan hoc'h ezansoueroù, ha lakit ezanz var-n-ho, o kenniga d'ann Aotrou daou c'hant hanter-kant ezansouer : Aaron ivez ra zalc'ho he ezansouer.

18. Ar pez a rejont, Moïzes hag Aaron enn ho zao var al leac'h.

19. Ha pa ho devoa dastumet ar bobl holl rag-enep d'ezho dirag dor ann tabernakl, gloar ann Aotrou en em ziskouezaz d'ann holl.

20. Hag ann Aotrou o veza komzet ouc'h Moïzes hag Aaron, a lavaraz :

21. En em dennit euz a greiz ann dud dastumet ama, evit ma ho distrujinn enn eunn taol.

22. Moïzes hag Aaron en em strinkaz ho fason d'ann douar, hag a lavaraz : Doue holl c'halloudek pehini a ro ar vuez da ghemment den a zo, mar c'hoarv da unan pec'hi, ha skei a rai ho puaneghez var ann holl?

23. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voïzes :

24. Gourc'hemennit d'ar bobl holl pellaat diouc'h teltou Core, Dathan hag Abiron.

25. Moïzes a zavaz hag a iez da gavout Dathan hag Abiron, hag henaoured Israël a iez d'he heul.

26. Hag e lavaraz d'ar bobl : Pellait diouc'h teltou ann dud dizouj e kenver Doue, ha na douchit ouc'h netra a ghemment a biaou out-ho, gant aoun na veac'h grounnnet enn ho fec'hejou.

27. Ha pa ho doa en em dennet pell diouc'h ann teltou tro var dro, Dathan hag Abiron en em zalc'he er meaz enn ho zao e toul-dor ho zinellou gant ho graghez hag ho bugale hag ho banden.

28. Ha Moïzes a lavaraz : Dre ghemment-ma e ouiot en deuz ann Aotrou va digaset da ober ann holl draou a velit diraz-hoc'h, ha ne ket euz va fenn va-unan am euz ho great :

29. Mar marv ar re-ma euz a varo ordinal ann dud, mar d'int skoet gant eunn drouk a hell skeipep den, ne ket ann Aotrou en deuz va digaset ;

30. Hoghen mar gra ann Aotrou eunn dra nevez, mar tigor ann douar evit ho lounka gant kement a zo d'ezho, mar diskennont ez veo enn ifern, e ouiot ho deuz blasphemet ann Aotrou.

31. Kerkent eta ma en doa ehanet da gomz, ann douar a darzaz dindan ho zreid ;

32. Hag o tigheri he zounderiou, e lounkaz anezho gant ho zeltou ha gant kement mad ho devoa ;

33. Hag e tiskenjont ez veo enn ifern, goloet gant ann douar, ha ne oe mui liou anezho e touez ar bobl.

34. Holl Israël, pehini en em zalc'he eno tro-var-dro, o klevout kri ar re a ia da goll, a dec'haz kuit, o lavarout : Tec'homp, gant aoun na vemp ivez lounket gant ann douar.

35. Hoghen eunn tan kasset gant ann Aotrou a lazaz ann daou c'hant hanter-kant den a ghegnighe ann eanz.

36. Hag ann Aotrou a gomzaz ouz Moïzes, o lavarout :

37. Gourc'hemennit da Eleazar map Aaron, ha belek, kemer ann ezansouerou a zo choumet enn tan-goall, ha skigna ar glaou anezho tu-ma tu-hont, rak santifiet int

38. Dre varo ar bec'herien ; ober a rai anezho lav-nennou, hag ho staga a rai ouc'h ann aoter, dre'n abek ma'z euz bet kennighet eanz gant-ho d'ann Aotrou, ha ma int bet santifiet, evit ma vezint evel eur zin hag eunn arouez dirag daoulagad bugale Israël da zigas sonch euz ar pez a zo c'hoarvezet.

39. Ar belek Eleazar eta a zastumaz ann ezansouerou arem gant pere ho doa kennighet eanz ar re a oa bet devet gant ann tan-goall, hag o veza great anezho lavnennou, ho stagaz ouc'h ann aoter,

40. Evit ma ho divije bugale Israël enn amzer da zont eur ghentel eno, evit na dostaje diaveziad ebed, na den ebed ha na vije ket euz a ouenn Aaron, da ghen-niga eanz d'ann Aotrou, gant aoun na c'hoarvje gant-

han ar pezh a oa c'hoarvezet gant Core hag he holl vanden, ann Aotrou o komz ouc'h Moïzes.

41. Antronoz holl bobl bugale Israël a grozaz enep Moïzes hag Aaron, o lavarout : Lazet oc'h euz pobl ann Aotrou.

42. Hag evel ma save dispac'h ha ma kreske ar c'heflusk,

43. Moïzes hag Aaron a d'ec'haz e tabernakl ar ghevredighez, ha pa oant èt ebarz, ar goumoulen her goloaz, ha gloar ann Aotrou en em ziskuezaz.

44. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voïzes :

45. En em dennit ho taou euz a greiz ar bobl-ma, rak mont a rann rak tal d'he zistruja. Hag epad ma oant daoustouet ho fasou d'ann douar,

46. Moïzes a lavaraz da Aaron : Kemerit hoc'h ezansouer, lakit glaou ebarz euz ann aoter, ha taolit ezanz var c'horre; it dioc'h-tu beteg ar bobl da bedi evit-han; rak dija eo ellumet buaneghez ann Aotrou, hag ar voalen a sko tear ha kaled.

47. Aaron a zentaz, a redaz e kreiz ar bobl, dija goastet gant ann tan-goall, hag a ghennigaz ezanz da *Zoue*.

48. Hag oc'h en em zerc'hel enn he zao etre ar re varo hag ar re veo, e pedaz evit ar bobl, hag ar voalen a ehanaz.

49. Hoghen pevarzek mil den ha seiz kant oc'hpenn a oe skoet, hep kounta ar re a oa eat da goll e revolt Core.

50. Hag Aaron a zistroaz da gavout Moïzes var doull dor tabernakl ar ghevredighez, goude ma oa ehanet ann distruj.

1. Hag ann Aotrou a gomzaz ouz Moïzes, o lavarout :

2. Komzit ouz bugale Israël, ha kemerit digant-ho goaligner, unan dre bep lignez, daouzek goalen digant daouzek prins ar meuriadoù, hag e skriyot hano pep prins var he voalen.

3. Mes hano Aaron a vezo var voalen meuriad Levi, hag evelse pep goalen a zougo hano eur prins a bep meuriad.

4. Lakaat a reot ar goaligner e tabernakl ar ghevredighez dirag arc'h ann desteni, e peleac'h e komzinn ouz-hoc'h.

5. Ann hini euz ar brinsed am bezo choazet, e vleunio he voalen, hag e trouc'hinn berr da glemmou bugale Israël ha do c'hroziou enn hoc'h enep-hu.

6. Moïzes a gomzaz eta da vugale Israël, hag ann holl brinsed a roaz d'ezhan ho goaligner, unan dre bep meuriad, hag e oe daouzek goalen hep kounta goalen Aaron. (Rak daou vap Joseph, Ephraïm ha Manasse ho devoa pep hini he veuriad).

7. Ha Moïzes o veza ho lekeat dirag ann Aotrou e tabernakl ann desteni,

8. O veza distroet enn deiz varlerc'h, e kavaz e doa bleuniet goalen Aaron euz a di Levi; ar bronz a oa didinvet, ar bleun a oa digoret, ann deliou dispaket, hag ann alamandez a oa skoulmet.

9. Moïzes eta a zigasaz ann holl c'hoaligner euz a zirag ann Aotrou da holl vugale Israël, hag e veljont hag e kemerjont pep hini he voalen.

10. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voïzes : Kasit endro goalen Aaron e tabernakl ann desteni, evit ma vezo miret eno evel eur zin euz revolt bugale Israël,

hag ma ehano ho c'hlemmou em enep, gant aoun na varfent.

11. Ha Moïzes a reaz evel m'en doa gourc'hemen-net ann Aotrou.

12. Mes bugale Israël a lavaraz da Voïzes : Chetu ni eat da netra, maro omp holl.

13. Piou bennag a dosta ouc'h tabernakl ann Aotrou, a varv, ha distrujet e vezimp-ni holl, hep na choumo nikun ?

SKLERIDIGHEZ.

Revolt Core, Dathan hag Abiron a hell servichout da skouer d'ar re a choanta en em zevel enep ho mistri, ha na ouzont ket penaoz hen ober ; mes deski a rai ivez d'ezho penaoz e tighemer Doue ar revolutionerien, ispcial pa en em ghemeront ouc'h he Iliz.

Core a oa kenderv-gompez da Voïzes ha da Aaron, map bihan da Levi evel d-ho. Kavout a ra d'ezhan en devoa guir ivez var ar veleghiach, hag e koumans dre lakaat en tu gant-han eleiz euz a bennou braz ar bobl. Mont a reaz neuze da gavout Moïzes hag Aaron, hag e lavaraz d'ezho gant roni : « Pell avoalc'h so e rit ho mistri var-n-omp, list gant re all d'ho zro ar c'hargou hag ann enoriou hoc'h euz bet « bete » vrema. Ha ne d-omp ni ket holl ar memes pobl, ar « pobl santel, pobl Doue, perag e vec'h-hu ken ourgouilluz da zerc'hel ato gan-ehoc'h ann dourn hag ar veli ? »

Dathan hag Abiron a ia pelloc'h ; goab a reont euz Moïzes. « Ia 'vad, emez-ho, hon digaset en deuz enn eur vro gaer, « peleac'h em ar parkou, ar guini, al leaz hag ar mel a « bromete d'omp ? » Chetu a ze komzou an revolutionerien, pa fell d'ezho lakaat ar bobl munud da drei kein d'ho mistri,

ha da zevel enn tu gant-ho. Core, Dathan hag Abiron a ouie voalc'h petra oa kaoz ne oa ket eat pobl Doue beteg ann douar prometet. Kerkouls ha ma ouient e oa bet choazet Aaron gant Doue he-unan evit beza belek braz, hag he vugale enn he c'houde ; mes tevel a reont var ar virionez, hag ar gaou a loskont a vouez-huel. Moïzes abarz respont a bed Doue, ha sklereet gant ar Spered Santel, e lavar d'ezho : Var c'hoaz e ouit piou a zo bet choaset gant ann Aotrou, grit hepken ar pezh a lavarann d'ehoc'h.

Ar c'hastiz a oe tempzet diouc'h grevusted ha natur ann drouk ; en em ranna a felle d'ezho diouc'h Moïzes hag Aaron, hag ann douar en em rann evit ho lounka. Disken a reont beo enn ifern ; ar pezh a verk, eme Zant Aogustin, e varvent gant gouieghes mad euz ho revolt ha kaledet enn ho sec'hed. Hennez eo' peurliesha, hervez ar memes sant, goall varo ann heretiked hag ar schismatiked ; Anaout a reont ho fazi, ha na fell ket d'ezho kuitaat ho c'hreden faoz, dre ourgouil ha dre aheurtamant.

Ar pezh a reaz Aaron dre urz Moïzes evit herzel breac'h ann Aotrou-Doue, ann tad Santel ar Pap hag e veleien her gra bemdez e kenver ar re a glask ober brezel d'ezho ha ranna ann Iliz. Pedi a reont evit-ho, kenniga a reont da Zoue sakrifiz braz ann offeren, ha Doue a zalc'h he zourn prest da skei, evit rei amzer d'ann dud ingrat d'en em anaout, ha da zistrei var ann hent mad.

Doue a reaz c'hoaz eur burzud kaer evit diskouez d'ann holl penaoz ne ket Moïzes eo en devoa choazet he vreur Aaron da ober anezhan belek braz ar relijion, mes ann Aotrou he-unan. Trizek goalen koat seac'h a oe lekeat ebarz enn tabernakl, unan dre bep meuriad, hag hano prins ar meuriad var-n-ezhi. Pa oe digaset ar goaligner er meaz ha diskouezet d'ar bobl, goalen Aaron hepken e devoa bleuniet. Ar voalen-ze a oe lekeat endro ebarz enn tabernakl, ha miret eno gant ann traou santel all, evel ar mann ha diou daolen ar gourc'hemennou.

Ann traou-ze holl a zesk d'eomp ne dle den kemerout ar veleghiach anezhan he-unan, nemet galvet e ve gant Doue, evel ma oe Aaron; ha goude beza diskouezet dre galz a vertusiu ez eo dign euz a eur garg ken huel. « Jezuz-Krist he-unan, eme Zant Paol, n'en deuz ket en em c'hlorifiet, nag en em c'hreat he-unan belek braz he relijion, mes glorifiet eo « bet gant ann hini en deuz lavaret d'ezhan: C'houi eo va « Map, hirio am euz hoc'h enghehentet; hag enn eul leac'h « all: Belek oc'h da viken hervez urz Melkisedek. » Mes eur vech ma eo beleghet eunn den, ann dud all a dle he enori hag he zouja evel ministr ann Aotrou Doue, he gannad hag he ghenoberour enn asfer vraz euz ho zilvidighez. Doue na lez ket digastiz ann dismeganz a rafac'h d'he veleien; lavaret en deuz: *Na douchit ket ouc'h va Doueou*, da lavaret eo, ouc'h va zud sakret.

PENNAD VI.

Maro Mari, c'hoar Moïzes, Disfianz Moïzes hag Aaron divarbenn ann dour, hanvet dour ann enebiez; ne d'aint ket beteg ann douar prometet. — Maro Aaron. — (Niverou Pennad xx).

Euz ar bed bloaz 2552. — Araog Jezuz-Krist 1452.

1. Er miz kenta euz ann daou-ughentved bloaz, bugale Israël hag ann dud a oa d'ho heul a zeuaz e gouelec'h Sin, hag ar bobl a choumaz e Kades. Mari a varvaz eno, hag e oe sebeliet er memes leac'h-se.

2. Hag evel n'en doa ket ar bobl dour da eva, en em zastumjont enep Moïzes hag Aaron;

3. Hag oc'h ober ho zud revoltet, e leverjont: A ioul e vijemp maro e touez hor breudeur dirag ann Aotrou!

4. Perag hoc'h eus-hu digaset iliz ann Aotrou (da lavaret eo bobl Doue), ebarz er gouelec'h, evit ma varvimp holl, ni hag hol loened?

5. Perag hoc'h eus-hu great d'eomp pignat euz ann Ejipt ha digaset ac'hanomp el leac'h-ma ar falla a zo er bed, eul leac'h ha na heller ket hada, ha na zeu en-han na guez fighez, na guini, na guez greunad, e peleac'h n'euz ket zo ken dour da eva.

6. Moïzes hag Aaron o veza kaset ar bobl d'he del-tou, a zeuaz e tabernakl ar ghevredighez, hag oc'h en em strinka ho fasou d'ann douar, e krijont etrezeg ann Aotrou, hag e leverjont: Aotrou Doue, klevit kri ar bobl-ma, ha digorit d'ezho ho tenzor eur feunteun dour beo, evit, pa ho devezo evet ho gualc'h, ma ehano ho c'hrozvoll. Ha gloar ann Aotrou en em ziskouezaz a-uz d'ezho.

7. Ha Doue a gomzaz ouz Moïzes o lavarout:

8. Kemerit ar voalen, ha dastumet ar bobl, c'houi hag ho preur Aaron, ha komzit d'ar mean diraz-ho, hag ar mean a roio dour. Ha pa ho pezo tennet dour diouc'h ar mean, ar bobl holl a evo, hag al loened ivez.

9. Moïzes a ghemeraz eta ar voalen pehini a oa dirag ann Aotrou, evel m'en doa ann Aotrou gourc'hemennet d'ezhan.

10. Hag o veza dastumet ar bobl dirag ar mean, e lavaraz d'ezho: Klevit, tud amzent ha diskredik, hag hellout a raimp-ni lakaat dour da zilamm evid-hoc'h euz ar mean-ma?

11. Neuze Moïzes a zavaz he zourn, a skoaz diou-veach var ar mean, hag e teuz anezhan eun dour ker kre

ma hellaz ar bobl hag al loened eva ho goualc'h.

12. Hag ann Aotrou a lavaraz da Voïzes ha da Aaron : Dre n'hoc'h euz ket kredet enn-oun, ha n'hoc'h euz ket glorifiet ac'hanoun dirag bugale Israël, ne gasot ket ar boblou-ma enn douar am euz da rei d'ezho.

13. Hen-nez eo dour ann enebiez, e peleac'h e krov-lavaz bugale Israël enep ann Aotrou, hag e peleac'h e tiskouezaz he c'balloud hag he zantelez enn ho zouez.

22. Pobl Israël, o veza savet ar c'hamp euz a Gadez, a zeuaz da venez Hor pihini a zo var harzou douar Edom.

23. Eno ann Aotrou a gomzaz ouz Moïzes;

24. Ra iello Aaron, emez-han da gavout he vobl; rak ne d'ai ket er vro am euz roet da vugale Israël, dre ma eo bet diskredik d'am c'homzou e kichenn dour ann enebiez.

25. Kemerit Aaron hag he vap gant-han, ha kasit-ho var venez Hor.

26. Hag o veza divisket he zillad beleg digant ann tad, e viskot anezho da Eleazar he vap. Aaron a ielo da gavout he dadou, hag a varvo eno.

27. Moïzes a reaz evel m'en doa gourchemennet ann Aotrou; hag e pignjont var venez Hor dirag ar bobl holl.

28. Hag o veza divisket Aaron euz he zillad beleg, he viskaz gant-ho he vap Eleazar.

29. Aaron a varvaz neuze var lein ar menez, ha Moïzes a ziskennaz gant Eleazar.

30. Hag ar bobl, o velout e oa maro Aaron, a ouelaz d'ezhan epad tregont devez dre ann holl diadou.

SKLERIDIGHEZ.

Chetu ni arraet gant ar bloaz diveza ho deuz ann Israeli-ted da dremen er gouelec'h, e pinijen euz ho revoltou. Maro int holl koulz lavaret, hag ho c'horfou a zo choumet da vreina tu-ma tu-hont. Mari hag Aaron ne oant ket bet ato divlamm dirag Doue ken nebeut, er penn kenta ho doa klas-ket noaz ouz Moïzes abalamour d'he c'hreg Ethiopiane, da behini e oa bet dimezet e Douar Madian. Marie a oe skoet gant al lornez dre'n abek da ghemment-se, hag Aaron a c'houlennaz buhan trugarez digant Doue ha digant Moïzes. Ne ket eur Zouez eta ho gullet o veryel araog arruout enn douar prometet. Mes Moïzes perag ne d'ai-hen ket var benn he bobl beteg eno? Allaz! n'euz den parfed var ann douar; Doue hen diskouez, o lezel Moïzes hag Aaron da bec'hi eur momedik dre zifisianz. Ho fec'hed dreiz-han he-unau ne ket braz; koulskoude Doue, dre'n abek d'ho renk ha d'ar grasou kaer ho doa bet, ho c'hondaon ivez da vervel er gouelec'h. Na ouzeur ket re peleac'h ema pec'hed Moïzes; lod a lavar e tizentaz, o skei var ar mean, epad ma en doa Doue lavaret d'ezhan komz hep ken d'ar mean hag en divije roet dour. Sant Aogustin a zonj d'ezhan e pec'haz dre zifisianz epad ma lavare d'ar bobl : *Tud amzent ha diskredik, hag hellout a raïmp-ni lakaat dour da zilamm evid-hoc'h euz ar mean-ma?* O komz evelse; eme Zant Aogustin, en doa aoun he-unan ne roje ket Doue dour d'ezhan, hag en doa sonj da deureul ar faot var ziskredoni ar bobl. Daoust p'eur nag e pe c'hiz e pec'haz, pec'hi a reaz da vihana; ha Doue, pehini a feurch er galoun hag e spered an den, hen diskle-riaz d'ezhan, o lavarout : Ne gasot ket ar bobl-ma enn douar am euz roet d'ezho. Kement-se a oa lavarout d'ezho ho daou : Mervel a reot hep dale; pa'z eo guir n'en doa mui ar bobl nemet eur bloaz da dremen er gouelec'h. Klevet a rejont ho barnedighez gant doujan hag humilité, hag ho

maro eüruz a zo dign da veza c'hoanteet, pa'z eo guir int maro ho Daou e kompagnunez ann Aotrou, hag evel etre he zivreac'h.

Y 6. *Aotrou-Doue, digorit d'ezho ho tenzor, eur feunteun dour beo!* — Ar c'homzou-ze a oa eunn huanaden etrezeg ar Messi, hor Zalver Jezuz-Krist, pehini eo ar yir feunteun a vuez, ha pehini a dlie terri sec'hed ann eneou, da ghenta var ann douar dre he c'hras er zakramanchou, hag erfin dre eur mor a eürusted e rouantelez ann Envou. Sant Paol a zesk d'eomp ar virionez-se enn he ghenta lizer d'ar Gorenthied, 10. 4. *Holl ho deuz evet euz ar memes dour spirituel; rak eva a reant euz ar mean spirituel az ea d'ho heul, hag ar mean-ze a oa ar Christ.* Rak, emez-han, ann traou-ze holl a c'hoarveze gant-ho e skeuden, da lavarout eo : evel eur zin hag eunn diougan euz a draou all kalz talvoudusoc'h; ha skrivet int bet evit hor c'helenn, ni pere a zo deuet e difin ann amzeriou. Ar profed Izaiaz a gomz ivez euz ann dourion burzuduz-se a dlie Salver ar bed rei d'he zervicherien : *Eva a reot dour, emez-han, gant levenez euz feunteuniou ar Zalver.* Ha Jezuz-Krist he-unan en deuz diskleriet e selle ann diouganou-ze out-han, pa en deuz lavaret : *Piou bennag en deuz sec'hed, ru zeuo daved oun, ha ra evo; neb a gred enn-oun-me, e redo euz he galoun steriou dour beo.*

PENNAD VII.

Ar serpent arem. (Niverou XXI.)

4. Ann Israelited a guitaaz menez Hor oc'h heulia ann hent a gas d'ar mor ruz, evit trei divar zouar Edom, roue ar vro-ze, o veza refuset ho lezel da dremen dre

he stadou. Hag ar bobl a goumansaz skuiza gant ar beachou ha gant ar boan.

5. Komz a reaz adarre enep Doue hag enep Moizes, o lavarout : Perag hoc'h eus-hu tennet ac'hanomp euz ann Ejipt, evit ma varvimp ebarz ar gouelec'h? Ar bara a vank, n'euz ket a zour, hag hor c'haloun pelloc'h a zeu da heughi ouz ar boed-ze kalz re skañ.

6. Evit-se ann Aotrou a gasaz var ar bobl serpentet tanuz; ar gouliou hag ar maro a roent da eleiz a dud,

7. A reaz d'ar bobl mont da gavout Moizes, hag e leverjont : pec'het hon euz, dre ma hon euz komzet enep ann Aotrou hag enn oc'h enep-hu pedit, evit ma kaso ar serpentet divar hon tro, Moizes a bedaz evit ar bobl.

8. Hag ann Aotrou a gomzaz out-han evel-henn : Grit eur serpent arem ha lakit-hien enn eul leac'h huel evel eur zin; piou bennag, o veza bet gouliet, a zello out-han, a vevo.

9. Moizes a reaz eta EUR SERPANT AREM, hag hen lekeaz enn eul leac'h huel evit beza eur zin, ar re a zelle out-han, goude ma vijent bet gouliet, a zeue iac'h.

SKLERIDIGHEZ.

Jezuz-Krist he-unan en deuz diskleriet e oa ar serpent koevr-ze eur skeuden anez-han. *Evel ma savaz Moizes ar serpent ebarz ar gouelec'h, emez-han, evelse eo ret e ve savet map ann den, evit ne d'ai da goll nikun euz ar re a gredo enn-han, mes ma ho devezo ar vuez eternel.*

Dantet omp bet holl gant ar serpent ifernal dre ar pec'hed

original, ha ne oa nemet Jezuz-Krist savet var ar groaz a gement a helle hor para. Pa zellomp out-han pa ghemeromp he zakramanchou, e teu ar gouli-ze da barea kerkoulz hag ar gouliou all a ra c'hoaz ann drouk-spered enn hon eneo dre ar pec'hejou actuel. Sellomp eta gant feiz ha gant fisianz, gant keuz ha gant karantez ouz hor Zalver bennighet, ha na varvimp ket evit biken dre ann taoliou dent-ze a bakomp re alies, siouaz! digant ann dragon ifernal.

PENNAD VIII.

Histor Balaam. — (Niverou, pennad xxii, xxiii, xxiv).

Ann Israelited, o vont etrezeg ann douar prometet, goude beza trec'het ar boblou a felle d'ezho hersel out-ho,

1. A erruaz da gampi e plenennou Moab, eleac'h m'ema Jeriko enn tu all d'ar jourden.

2. Hoghen Balak, map Sephor, o velout ann holl draou en doa great Israël d'ann Amorrheed,

3. Hag ho doa ar Moabited aoun raz-han, ha na heljent ket herzel ouz he stok,

4. A lavaraz d'ar re gosa euz a vro Madian : Ar bobl-ze a zistrujo ann holl dud a zo o choum enn hor broiou, evel ma kustum ann ejen peuri ar gheod beteg ar c'hrisien. Balak a oa neuze roue Moab.

5. Kas a reaz eta kannaded da Valaam map Beor, ann divinour, pehini a choume var vord ar ster a red e douar bugale Ammon (ann Euphrat), evit he c'hervel da zont d'he gavout, ha da lavarout d'ezhan : Chetu eur

bobl a zo deuet euz ann Ejipt, goloet en deuz gorre ann douar, hag eo kampet rag enep d'in.

6. Deuit eta ha millighit ar bobl-se, rak krevoc'h eo eghed-oun, da velout mar'z euz tu d'in da hellout he drec'hi, hag he deurel er meaz euz va douar. Rak gouzout a rann eo bennighet ann hini a vennighit, ha millighit ann hini a daolit ho malloz var-n-ezhan.

7. Mont a rejont eta, tud koz Moab, hag ar re gosa euz Madian, hag enn ho daouarn paë ann divinour. Pa oant digouezet gant Balaam, ha pa ho devoa danevellet d'ezhan holl gomzou Balak,

8. Balaam a respontaz : Choumit ama feno, hag e respontinn d'ehoc'h ar pe, en devezo lavaret d'in ann Aotrou. Choum a rejont e ti Balaam ha Doue a zeuaz hag a lavaraz d'ezhan :

9. Petra a glask ann dud-se enn ho ti ?

10. Hen a respontaz : Balak, map Sephor, roue ar Moabited, en deuz digaset da lavarout d'in :

11. Chetu eur bobl, deuet euz ann Ejipt, en deuz goloet gorre ann douar ; deuit ha millighit anezhan, da ouzout ha me hallo enn eur fesoun bennag ober brezel d'ezhan hag he gas kuit.

12. Ha Doue a lavaraz da Valaam : Ne d-it ket gant-ho, ha na villighit ket ar bobl-ze, rak bennighet eo.

13. Antronoz vintin pa zavaz, Balaam a lavaraz d'ar brinsed : It d'ho pro, rak ann Aotrou en deuz disen-net ouz-in mont gan-ehoc'h.

14. Ar brinsed distro d'ar ghear a lavaraz da Valak : Balaam ne ket salvezet d'ezhan dont gan-eomp.

15. Balak a gasaz kannaded all, muioc'h ha noploc'h eghet ar re en doa kaset da ghenta.

16. Ar re-ma o veza deuet beteg Balaam a lavaraz

d'ezhan : Chetu petra en deuz lavaret Balak, map Sefhor; na zaleit ket da zont d'am c'havout.

17. Prest-ounn d'hoc'h enori, ha rei a rinn d'e-hoc'h ar pezh a gherrot; deuit, ha millighit ar bobl-se.

18. Balaam a respontaz : Na pa rofe d'in Balak eleiz he di a arc'hant; hag a aour, na helfenn ket chench gher ann Aotrou va Doue, evit lavarout pe vuio'h pe nebeutoc'h.

19. Ho pedi a rann da choum ivez ama fenoz; evit ma hellinn gouzout petra a responto d'in ann Aotrou adarre.

20. Doue a zeuaz eta da gavout Balaam epad ann noz, hag a lavaraz d'ezhan : Mar d-eo deuet ann dud-se d'ho ker-hat, savit; hag it-gant-ho; gant na reot nemet ar pezh am bezou goure hemennet d'hoc'h.

21. Balaam a zavez mintin mad, hag o veza sternet he azenez; en em lekas enn hent gant-ho.

22. Ha Doue a zeaz drok enn-han. Hag Eal ann Aotrou en em zalc'haz var ann hent eun dirag Balaam pehini a oa azezet var he azenez; ha daou vevel oc'h he heulia.

23. Ann azenez o velout ann Eal enn he-zao var ann hent eur c'hleze noaz enn he zourn, a zistroaz divar ar venaojen, hag a c'haloupe a dreuz d'ar par-keier. Evel ma skoe Balaam var ne-zhi, hag e selle d'ezhan he digas var ann hent.

24. Ann Eal en em zalc'haz enn eul leac'h striz etre diou vogher daou barkad guinival.

25. Ann azenez oc'h he velet; en em daolaz ouc'h ar vogher; hag a flastraz he droad d'ann hini a oa var he c'hein. Hag hema adarre da skei var-n-ezhi.

26. E keit-se, ann Eal o tremen da eul leac'h stri-

soc'h c'hoaz; e peleac'h na hellet trei nag a zeou nag a gleiz, en em zalc'haz eun hag eun dirag ann azenez.

27. Ann azenez o velout ann Eal, a gouezaz dindan ann hini a oa var he c'hein; hag hema eat drok enn-han, a ouall skoe gant he vaz var he c'hostou.

28. Neuze ann Aotrou a zigoraz ghenou ann azenez, hag e komzaz. Petra emez hi am euz-mo great d'hoc'h? Perag e skoit-hu gan-en? Chetu ann derved gueach ma em c'hannit.

29. Balaam a respontaz : Dre ma hoc'h reuz meritet, ha dre ma hoc'h euz great goab ac'hanoun. Perag n'am eus-me ket eur c'hleze evit he blanta enn da gorf?

30. Ann azenez a lavaraz : Ha ne d'ounn-me ket ho loen, var behini hoc'h boazet da bignat ato beteg ann deiz hiro? Livirit, ha great am eus-me biskoaz kement-all d'hoc'h? Hag hen a lavaraz : Biskoaz.

31. Kerkent ann Aotrou a zigoraz he zaoulagad da Valaam; hag e velaz ann Eal enn he-zao var ann hent, eur c'hleze noaz enn he zourn, hag ec'h adoraz anezhan, oc'h en em strinka he fias d'ann douar.

32. Hag ann Eal a lavaraz d'ezhan : Perag hoc'h eus-hu kannet hoc'h azenez bete teir gueach? Deuet ounn evit enebi ouz-hoc'h, rag ar pezh a rit a zo goall fall, ha kountrol d'in-me.

33. Ha ma ne-divije ket troet ann azenez divar ann hent, o lezel ann hent gant ann hini a harze out hi, em bije ho lazet, hag ann azenez a vije choumet beo.

34. Balaam a lavaraz : Pec'het am euz, o veza na ouienn ket e oac'h eno evit herzel ouz-in, ha brema, ma na fell ket d'hoc'h ez afenn, e distroinn var va c'hiz.

35. Ann Eal a lavaraz : It gant-ho, ha diquallit na

lavarfac'h netra nemet ar pezh am bezo gourc'hemennet d'ehoc'h. Mont a reaz eta gant ar brinsed.

36. Balak o veza klevet ec'h arrue, a zeuaz var he arbenn beteg eur ghear d'ar Moabited pehini a zo er penn-pella euz a zouar Arnon.

37. Hag e lavaraz da Valaam : Kaset am-euz kan-naded d'ho kervel da zont d'am c'havout, perak n'hoc'h ket deuet diouc'h-tu ? Nag a balamour na heljenn ket paea ho peach e ve ?

38. Balaam a respontaz d'ezhan : Chetu me deuet. Hag hellout a rinn-me lavarout netra, nemet ar pezh a lakar Doue em ghenou ?

39. Mont a rejont ac'hano kevret, hag e tejont enn eur ghear pehini a oa er penn-pella euz he rouantelez.

40. Ha Balak o veza laz etejenned ha denved, a gasaz prezanchou da Valaam ha d'ar brinsed a ioa gant-han.

41. Hag antronoz vintin e kasaz anezhan var al leac'hioù shuel consacret da Vaal, hag e fiskouezaz d'ezhan ac'hano al loden ziveza euz kamp ann Israelited.

1. Ha Balaam a lavaraz da Valak : Savit d'in ama seiz aoter, ha digasit kement-all a leueou, ha meod er memes niver.

2. Balak o veza great evel ma lavare Balaam, e lekejont ho daou var eunn dro eul leue hag eur maout var bep aoter.

3. Ha Balaam a lavaraz da Valak : Choutmit eur pennadik e kichen ho sakrisis-losk, epad ma'z ainn, ha ma velinn, hag en em gavout a rai ann Aotrou gan-en, ha kement tra a c'houre'hemenno d'in, a livirinn d'ehoc'h.

4. O veza en em dennet kuit buhan-buhan, Doue en em gavaz gant-han ; ha Balaam a gomzaz out-han : Savet am-euz, cmez-han, seiz aoter, hag em-euz le-keat var bep hini anezho eul leue hag eur penn-denved.

5. Hoghen ann Aotrou a lekeaz ar gomz enn he c'henou hag a lavaraz d'ezhan : Distroit da gavout Balak, ha livirit d'ezhan ann dra-zel.

6. Pa oa distroet, e kavaz Balak e kichen he zakrisis-losk, hag ivez prinsed ar Moabited.

7. Hag o kemerout he barabolen (pe-he vod da zion-gana) e lavaraz : Balak, roue ar Moabited en deuz va digaset euz Aram, euz menesioù ar zav-heol ! Deuit, cmez-han, ha millighit Jakob, hag argarzit Israël.

8. Penaoz e villighin-me nep n'en deuz ket Doue millighet ? Evit petra ec'h argarzin-me nep ne d-eo ket argarzet gant ann Aotrou.

9. He velout a rinn divar veg ar c'herrek, hag he arvesti a rinn divar lein ann torgheñnou. Ar hobl-se a choumo he-unanik, ha ne vezo ket kountet etouez ar boblou all.

10. Pion a hello niveri-poultren Jakob, ha gouzout ann nombr euz a vugale Israël ? Ra varvinn euz a varo ann dud just, ha ra vezo fin va buez henvel ouz ho hini !

11. Neuze Balak a lavaraz da Valaam : Petra a rit-hu eta ? ho kalvet am-euz da villiga va enebourien, hag er c'hontrol ho benniga eo a rit.

12. Balaam a respontaz d'ezhan : Hag hellout a ran-me lavarout netra nemet ar pezh en devezo gourc'hemennet ann Aotrou.

13. Balak eta a lavaraz : Deuit gan-en enn eul leac'h all, euz a behini e velfot eul loden a Israël, ha

na helfot ket he velout holl ; ac'hano milliglit-hen.

14. Hag o veza he gaset enn eul leac'h huel meur-bed, var lein menez Phasga, Balaam a zavaz eno seiz aoter, hag o veza lekeat var hep hini anezho eul leue hag eur penn-denved,

15. E lavaraz da Valak : Choumit ama ec'h harz ho sakrifis-losk, ken n'az ainn var arbenn ann Aotrou.

16. Hag ann Aotrou o veza en em gavet gant-han, hag o veza lekeat ar gomz enn he c'henou, a lavaraz d'ezhan : Distroit da garout Balak, hag e leverot d'ezhan ann dra-ze.

17. Balaam o veza distro, a gavaz Balak ec'h harz he zakrifiz-losk, ha prinsed ar Moabited gant-han. Ha Balak a lavaraz d'ezhan : Petra en deuz eta lavaret ann Aotrou.

18. Neuze Balaam, o kemerout he barabolen, a lavaraz : Savit enn ho sav, Balak, ha taolit evez ; selaquit, map Sephor ;

19. Doue ne ket evel ann den, da hellout lavarout gaou, nag evel map ann den da hellout cheñch. Pa en deuz lavaret eun dra, ha n'her graio-hen ket ? Pa en deuz komzet, ha na gaso-hen ket he gomz da vir ?

20. Digaset oun bet da venniga, n'hellann ket mirout na vennighenn.

21. Neuz ket a idol e Jakob, ha ne veleu skeuden ebed en Israël. Ann Aotrou he Zoue a zo gant-han, ha son ann drompill a glever enn-han o son victor he roue.

22. Doue en deuz he dennet euz ann Ejipt, he nerz a zo henvel ouc'h hini ar rhinoceroz.

23. N'euz sorcer ebed e Jakob, na divinour ebed en Israël, pa vezo deuet ann amzer, e vezo lavaret da

Jakob ha da Israël ar pezh en deuz great Doue ; (pe er c'hiz all, ar pezh a rai Doue enn ho c'hreiz).

24. Chetu, ar bobl-ma a zavaz evel eul leonez, sevel a rai var he dreid evel eul leon, ha ne e'hourvezo ket ken n'en devezo devoret he breiz, hag evel goad ar re lazet.

25. Ha Balak a lavaraz : Na roit d'ezho nag ho malloz nag ho pennoz.

26. Ha Balaam a respontaz : N'am eus-me ket lavaret d'hoc'h e rajenn ar pezh a c'hourc'hemenje Doue d'in ?

27. Ha Balak a lavaraz d'ezhan : Deuit, hag e kassin ac'hano eul leac'h all, euz a behini marteze e plijo gant Doue e villigac'h anezho.

28. Hag o veza he gaset var lein menez Phogor pehini a sko var ar gouelec'h,

29. Balaam a lavaraz d'ezhan : Savit d'in ama seiz aoter, ha digaset kement-all a leueioù, ha meod er memes niver.

30. Balak a reaz evel m'en doa lavaret Balaam ; hag e lekeaz eul leue hag eur penn-denved var bep aoter.

1. Balaam o veza guelec'e felle d'ann Aotrou en divije bennighet Israël, na iez ket er veach-ma da glask ober he zivour, evel m'en doa great araok ; mes o trei he fas var zu ar gouelec'h,

2. Hag o sevel he zaoulagad, e velaz Israël o choum enn he deltoù, renket dre veuriad, ha Spered Doue o veza en em ghemeret anezhan,

3. En em lekeaz da ziongana, o lavarout : Chetu

petra lavar Balaam map Beor; chetu petra lavar ann den en devoa he zaoulagad serret.

4. Chetu petra lavar ann hini a glev komz Doue, hag en deuz gnelet gneledighez ann Holl-challoudek. ann hini a gouez, hag eo evelse digoret he zaoulagad d'ezhan.

5. Na kaer eo ho tabernaklou, Jacob; na kaer eo ho teltou, Israël.

6. Bez'ez int evel traounenion leun a goajou braz, evel jardinou douret kaer a hed ar steriou, evel teltou savet gant ann Aotrou he-unan, evel gouez cedrez plantet e kichen ann dourion.

7. Ann dour a redo bepred euz ho lestr, hag ho li-gnez a gresko evel ann dourion braz. Ho roue a vezo taolét a gostez dre'n abek da Agar, hag he rouantelez a vezo lamet digant han. — *Ar pezh a c'hoarvezaz gant ar roue Saül.*

8. Doue en deuz hen tennet euz ann Ejipt, he nerz a zo henvel euz nerz ar rhinoceros. Taga a raint ar boblou a vezo ho enebourien, bruzuna a raint ho eskern, hag ho zreuzi a raint a dennou birr.

9. Gourvezet eo da gousket evel eul leon, hag evel eul leonez na gred den he dihun. Nep he vennigo a vezo bennighet he-unan, ha nep hen milligo a gouezo dindan ar vallöz.

10. Ha Balak eat drouk enn han ouc'h Balaam, o steki he zaou zourn ann eil ouc'h eghile, a lavaraz: Ho kalvet am euz da villiga va enebourien, hag er c'hantrol ho beniga hoc'h euz great bete teir gueach.

11. Distroit d'ho ti. Lekeat am boa em spered hoc'h enori gant larchentez, mes ann Aotrou en deuz miret ann enor-ze euz hoc'h.

12. Balaam a respontaz da Valak: Ha n'em eus-me ket lavaret d'ar gannaded hoc'h euz digaset d'in.

13. Na pa rofe d'in Balak leiz he di a arc'hant hag a aour, n'hellenn ket mont en tu all da gomzou ann Aotrou va Doue, na lavarout netra euz va senn va-unan, nag e drouk nag e mad, mes ar pezh en devezo lavaret ann Aotrou, kement-se a livirinn.

14. Koulskoude abarz mont d'am bro, e roinn d'ehoc'h eunn ali, evit ma ouiot petra a dle ho pobl da ober evit noazout d'ar bobl-se enn dizez.

15. Hag o kemerout ar barabolen, pe he vod da ziougana, e lavaraz adarre: Chetu petra lavar Balaam, map Beor; chetu petra lavar ann den en doa he zaoulagad serret;

16. Chetu petra lavar ann hini a glev komzou Doue, ann hini a anav kelenn ann Huella, hag a vel gueledeghezou ann Holl-c'halloudek; ann hini a gouez, hag eo digoret he zaoulagad;

17. He velout a rinn, mes nann c'hoaz; he arvesti a rinn mes nann euz a dost. *Eur stereden a zavo diouc'h Jacob*, hag eur vronsen a zavo diouc'h Israël; hag he trec'ho mistri moab, hag e voasto holl vugale Seth.

18. Hag ann Idumea a vezo enn he gherz, heritach Seir a dremenò d'he enebourien; mes Israël a zalc'ho mad gant eur gourach vraz.

19. Euz a Jacob a vezo ann hini a goumando, hag a zismantro ar pezh a choumo euz ar bobl koz.

20. Balaam, o veza gnelet neuze Amalek, a ghemeraz adarre ar barabolen; hag a lavaraz: Amalek pen-kenta ar boblou *enep Israël*, a vezo distrujet holl.

21. Guelout a reaz ivez ar Cineed, hag o kemerout

ar barabolen, e lavaraz : Kre eo, evit guir, al leac'h e maoc'h o choum enn-han; hoghen nag ho pe great ho neiz var veg ar roc'h,

22. Nag e veac'h bet dibabet euz a ouenn Cin, pe gheid ec'h hellot-hu padout? Rak ann Assirian ho kmero.

23. Hag o kemerout adarre ar barabolen, e lavaraz : Siouaz, siouaz ! Piou a vezo beo, pa-rai Doue ann traou-ze?

24. Dont a raint var listri euz ann Itali, trec'h a raint ann Assirianed, ha goasta a raint ann Hebreed, ha d'ann divez e kouezint ho-unan.

25. Ha Balaam a zavaz, hag a zistroaz d'ar ghear; Balak ivez a zistroaz dre ann hent ma oa deuet.

SKLERIDIGHEZ.

Ar pennad histor. ma a ziskouez d'eomp mestr ha patrom ann holl zorcerien. Balaam a oa brudet dre ar vro evel cunn divinour; guelit he finessa, he droiou, he ormidou. Pa erru kannaded ar roue enn he di, e lavar d'ezho: Choumit ama fenoz, ken n'am bezo konsultet ann Aotrou; ar pez a zinifie enn he spered: Ken n'am bezo anavezet ar pez a fell d'ehoc'h da glevet, ha ken n'am bezo aozet va responehou.

Mes Doue, pehini en em zervich alies euz ann dud fall evit kas e venosiou da benn, a grape Balaam evel enn eur benvek, hag a ra d'ezhan ober ha lavaret traou ha na vijent deuet biken enn he spered. Furnez Doue a zo evelse, tenna a ra bepred ar mad euz ann drouk. Ann dud fall a zonz d'ezho avechou ho deuz great taoliou kaer, moughet ar seiz enn ho bro, kasset pell diout-hio ann dud a oa var ho hent, gounezet var

Zoue he-unan; ha d'ar fin e velout n'ho deuz great nemet ar pez a oa doughet e sekrejou ann Aotrou Doue, *qui ordinem non tenent ordine tenentur*. Ar re na zalc'hont ket ann urz, ha zo dalc'het gant ann urz, eme Zant Aogustin. Gloar Doue a vezo bepred ann difin a bep tra. Ar virionez-se a ra ebarz enn item dizesper ar re zaounet.

Balaam a reaz he ozac'h mad dirag kannaded ar roue, o lavaret d'ezho: Na pa rose ar roue d'in aour hag arc'hant leiz he di, ne respontinn d'ehoc'h nemet ar pez a lakat Doue em ghenou; mes enn he galoun en devoa c'hoant braz d'ann arc'hant-se, hag e klaske enn he spered penaoz dont a benn da ober holontez ar roue, hep tenna var n'ezhan he-unan buaneghez Doue. Doue, pehini a vel horzonjou mui a kuzet, a lavaraz d'ezhan: Pa fell d'ehoc'h mont gant ann dud-se, it; mes er memes amzer e prepare eur gheutel evit-han, hag he azenez a oe karghet d'he rei d'ezhan. Chetu penaoz e teu Doue alies da ziskar ha da izellaat ar re a fell d'ezho herzel out-han!

Goudeze ann Aotrou Doue a lekeaz e ghenon Balaam komzou ker kaer, ha dirag he spered guirionezou ken anat ma eo kemeret gant eleiz a dadou santel evel eur Profed. Diougana a ra kresk ha prosperite ar bobl a Israël, he c'hounidou var he holl enebourien, ann urz kaer euz he c'houarnamant, he c'hloar, he eursted, hag ann traou-ze holl, eme ann Tadou, a zell ouc'h Iliz Doue. Komz a ra freaz a oualc'h euz ar Messi, pa lavar: He velout a rinn, mes nann c'hoaz, he arvesti a rinn mes nann euz a dost. *Eur stereden a zavo diouc'h Jakob, hag eur vronsen diouc'h Israël*: Euz a Jakob e tui ann hini a goumando, hag ar bed koz a vezo distrujet ha nevezet gant-han.

Ann diougan-ze, great gant Balaam, a choumaz e touez ar baaned e broiou ar zao-beol, ha Doue en em zervichaz anezhan, evit skleraat sperejou ann tri Roue, hag ho digas d'ar c'hraou a Vethleem da adori Salver ar bed.

PENNAD IX.

Pec'hjou ar bobl a Israël gant merc'hed Moab ha Madian. — Kastiz ann Israelited ; kastiz ar Moabited hag ar Madianited. (Niverou xxv ha xxxi.)

Peseurt ali a roaz Balaam da Valak evit noazout d'ar bobl a Israël enn divez ? Ar Spered Santel hen diskouez d'eomp er pennad xxxi euz a levr ann Niverou, dre ar c'homzou-ma : « Perag hoc'h eus-hu espernet » ar merc'hed ? Ha ne ket hi eo ho deuz touellet bugale » Israël hervez ali Balaam, ha lekeat ac'hanoc'h da » derri lezen ann Aotrou dre bec'hed Phogor, dre'n » abek da behini eo bet goall skoet ar bobl. »

Ali Balaam a oa eta ma vije kaset merc'hed euz ar re vrava da gamp ann Israelited. Ho gounit a rajent da ghenta dre lighentez, ho digas a rajent d'ho festou, hag ho lakaat a rajent da adori ho Doueou. Ne felle nemet ann dra-ze evit lakaat Doue da facha out-ho, ha da denna varn-ezho goalleuriou ar re vrasa. Ar pezh a c'hoarvezaz.

1. Enn amzer-ze Israël a choume e Settim, hag ar bobl en em daolaz da bec'hi gant merc'hed Moab,

2. Pere ho galvaz d'ho zakrifisou ; hag ann Israelited a zebraz euz ann traou goestlet, hag a adoraz ho Doueou.

3. Hag Israël a zakrifiaz da Veelphegor. Hag ann Aotrou eat drouk enn-han,

4. A lavaraz da Voizes : Kemerit holl brinsed ar

bobl ha kroughit-ho ouc'h potansou dirag ann heol, evit ma tistroio va buaneghez divar Israël.

5. Moïzes a lavaraz eta da varnouriep Israël : Ra lazo peb-unan he gherent tosta. pere ho deuz sakrifiet da Veelphegor.

6. Ha chetu unan euz a vugale Israël az eaz, dirag he vreudeur, da bec'hi gant eur vaouez fall madianitez, dindan daoulagad Moïzes, ha re holl bobl bugale Israël, pere a ouele ec'harz doriou ann tabernakl.

7. Phinéas, map Eleazar, map he-unan da Aaron ar belek braz, o velout kement-se, a zavaz euz a greiz ar soul, hag o kraba eur c'hleze,

8. Ez eaz varlerc'h ar goaz Israelit enn ti fall, hag ho zreuzaz ho daou var eunn dro, da c'houzout eo, ar goaz hag ar vouez, dre greiz ar c'horf. Hag ar c'hastiz a ehanaz var vugale Israël.

9. Pev ar mil var-n-ughent den a oe-lazet. (Ha Doue a veulaz oaz santel Phinéas, hag a douaz e vije choumet ar veleghiach enn he ouenn da viken).

16. Ha Doue a gomzaz ouz Moïzes o lavarout :

17. Ra ouezo ar Madianited ez oc'h ho enebourien touet, ha tremenit-ho dre ar c'hleze.

2. Ha goude ma ho pezo venjet bugale Israël var ar Madianited, ez eot da gavout ho pobl.

3. Raktal Moïzes a lavaraz d'ar bobl : Armit, emezhan, ar botred vad ac'hanoc'h evit ar gombat, evit ma venjinn ann Aotrou var ar Madianited.

4. Ra vezo choazet mil den euz a bep meuriad da veza kaset d'ar brezel.

5. Rei a rejont eta mil den euz a bep meuriad, da lavaret eo, daouzek mil den prest da gombati.

6. Ha Moïzes ho c'hasaz d'ar brezel gant Phinéès map Eleazar ar belek braz, ha rei a reaz d'ezho ann traou sakr, hag ann trompillou da zon er gombat.

7. Pa ho doe brezelekeet enep ar Madianited, ha gounezet var-n-ezho, e lazjont ann holl baotred,

8. Hag ho rouaned, Evi, Recem, Sur, Hur, ha Rebe, pemp prins ar vro; Balaam ivez, map Beor a dremenjont dre ar c'hleze.

9. Kemer a rejont ho merc'hed, ho bugale, ho zro-pellou, hag holl vadou ho ziez. Kement tra ho devoa a oe preizet gant-ho.

10. Tana a rejont ho c'heriou braz, ho c'heriou divar ar meaz hag ho c'hestel.

11. Hag e kasjont gant-ho ar preiz, ha kement ho doa kemeret, ken tud ken loened.

12. Hag e tigasjont anezho dirag Moïzes hag Eleazar ar belek braz, ha dirag holl bobl bugale Israël. Ann traou all mad evit ho zervich a gasjont d'ar c'hamp e plenennou Moab, var ribl ar Jourden rag enep da Jeriko.

13. Moïzes hag Eleazar ar belek braz, hag holl brinsed ar Sinagog a ieaz var ho arbenn er meaz euz ar c'hamp.

14. Ha Moïzes, eat drouk enn-han ouc'h prinsed ann arme, ar re a goumande mil den hag ar re a goumande kant den, pere a zistroe diouc'h ar gombat,

15. A lavaraz : Perag hoc'h eus-hu espernet ar merc'hed ?

16. Ha ne ket hi eo ho deuz touellet bugale Israël, hervez ali Balaam, ha lekeat ac'hanoc'h da derri lezen ann Aotrou dre bec'hed Phogor, dre'n abek da behini eo bet skoet ar bobl.

17. Lazit eta ann holl c'hoazed, ha memes ar baotred vihan; hag ar merc'hed a zo bet anavezet gant goazed.

18. Hoghen mirit ar merc'hed bihan, hag ar guer-c'hezed.

48. Neuze prinsed ann arme, ar vilenerien hag ar c'hantenerien o tostaat ouc'h Moïzes, a lavaraz :

49. Ni, ho servicherien, kountet hon euz a vrezelerien hor boa dindan-omp, ha n'euz ket manket unan zoken d'eomp.

50. Evit-se e kennigomp holl-guitibunan e prof d'ann Aotrou ann holl aour hon euz gallet da gavout er breizerez, ar chadennouigou divisker, al lagadennou-breach, ar bezefer, kelc'houigou ann alzourn, hag ar c'harkaniou, evit ma pedot ann Aotrou evid-omp.

54. Moïzes hag Eleazar a ghemeraz ann aour-ze, hag hel lekeaz e tabernakl ann desteni, evit beza dirag ann Aotrou eunn arouez da zigas sonj euz ar peza oa c'hoarvezet gant bugale Israël.

SKLERIDIGHEZ.

Pevar mil var-n-ughent a oe lazet euz ar bobl, hep kounta ar brinsed. — Ann dud difeiz hag enebourien d'ar skritur sakr, a gav da lavarout var ann niver braz-se a dud lazet; kement-se, emez-ho, ne ket guir, rak kontrol e ve da vadelez ha da drugarez ann Aotrou Doue ! Hag ann Tadou Santel a respont d'ezho : Kement-se, er c'hontrol, a ziskouez madelez Doue evit he bobl; ret a oa e zerc'hel a zav dre eur ghentel spontuz, anez e vije, eat da goll enn e bez, ker riskluz e oa ar blenen, ha ken herruz ann doug euz he galoun etrezeg

ar plijadureziou difennet. Goude holl, ann dud-se ne varv-jont ket holl e stad a bec'hed; ar guel euz eur maro ken tost a lekeaz keuz ha-glac'har enn ho c'halonou, ha Doue a zave-teaz d'ezho buez ann ene dre ar c'holl-euz a yuez ar c'horf.

Deskomp dre ar pezh a c'hoarvezaz gant ann Israelited penaoz e koezer a nebeut da nebeut enn dizurjou ar re vrasa. Ar Moabited a laka fest ha c'hoariou e kichen kamp ann Israelited. Ar re-ma a ia da velet ho ebatou. N'euz droug ebéd e kement-se, a lavaró tud ar bed. Mes sionaz! gullet a reont merc'hed ar vro, guisket evit ho faka, mont a reont da gaozeal gant-ho, ha pedet int da zibri euz ho hanvesiou. Great eo ho zro, goude ann dibri hag ann eva, en em daolont d'al lighentez, hag er fin ec'h adoront Doueou faoz ho mestrezed. Ar brasa pec'hed a oufent da ober! Guir eo eta ar pezh a lavar ar Spered Santel: Nep a gar ann danjer a varvo enn-han. Nep en em gaillar, en em gaillaro muioc'h-vui. *Qui in sordibus est, sordescat adhuc.*

PENNAD X.

Aliou diveza ann den santel Moïzes d'ar bobl a Israël.

Ann daou-ughent vloaz a dlíe ann Israelited da dre-men ebarz er gouelec'h a oa o vont da achui; ne oa mui nemet eur miz. Moïzes a laka da dalvout ann nebeudik devesiou-ze evit kelenn he bobl, hag he bedi euz a holl nerz he garantez evit-han da veza fidel da Zoue ha da viret he lezen zantel. Hag e skrivaz evit-se he bemped leor, hanvet ann *Deuteronom*, ar pezh a ziniñ *eil lezen*, da lavarout eo, al lezen embannet ha displeghet evit ann eil gueach. Ar bobl, a oa neuze

dindan he re'n, a oa eur bobl nevez, koulz lavarout; daou zen-hep ken, Kaleb ha Jozue, ho doa gullet burzudou Doue pa dennaz he bobl euz ann Egipt, ha pa roaz he c'hourc'hemennoù d'ezhan var venez Sinai. Moïzes a gavaz eta e oa mad diskleria dirag ar rumad tud nevez-se ar pezh en devoa great Doue evit-ho hag ar promessaou kaer a rea d'ezho, ma vijent fidel d'he lezen, evel ivez ar gourdrouzou spontuz a rea enn ho enep ma vijent dizanaoudek ha dizeñt. Ar c'helennoù a reaz Moïzes d'ar bobl epad ar miz diveza euz he yuez, a ra eta leor ann *Deuteronom*.

Enn he ghelennadurez ghenta, e tiskleri d'ezho e berr gomzou ho dilivranz euz a gaptivité ann Egipt; tremenidighez ar Mor Ruz; burzudou menez Sinai; ar Mann; ho c'hrosmol e bro Kadez, hag ho c'hendaou-nation da choum er gouelec'h epad daou-ughent vloaz. Abarz achui, e lavar d'ezho ar c'homzou kre-ma: « Ha brema, o Israël, selaout ar gourc'hemennoù hag al lezennoù a zisplegann d'ehoc'h, evit ma vevot oc'h ho mirout, ha ma perc'hennot, eat enn-han, ann douar a dle Doue ho tadou da rei d'ehoc'h. Ho mirout a reot, hag ober a reot dioc'h ma lavaront. Neuze ho furnez hag ho spered a vezo ken anat dirag ar bobloù all, ma livirint, o klevout ar gourc'hemennoù-ma: Cbetu aze eur bobl fur ha speredek, eur bobl braz. Rak n'euz bobl all ebéd, ker braz ma ve, hag en defe he zoueou ker tost d'ezhan ha ma'zeo d'eomp hon Doue-ni, bepred enn hor c'hreiz pa er pedomp. » (Deut. iv.)

Epad ar miz-se, Moïzes a zastumaz meur a veach ar bobl evit azlavaret diraz-han ha lakaat down enn he spered ar gourc'hemennoù hag al lezennoù a bep seurt, en devoa guechall diskleriet d'ho zud koz e kichen me-

nez Sinaï. Hag evit ho lakaat muioc'h-vui da zouja ann Aotrou Doue, e tiskuil d'ezho, gant he spered a brophed, ar vennosiou a skuillo Doue var-n-ezho, mar miront he c'hourc'hemennou, hag ar mallosiou a gouezo var-n-ezho, ma ho zorront. Chetu ama he gomzou. (Deuteronom xxviii).

1. Mar selaouit mouez ann Aotrou ho Toue, evit heulia ha mirout he holl c'hourc'hemennou a ziskleriann d'ehoc'h hirio, ann Aotrou ho Toue ho kraï huelloc'h eghet ann holl boblou a choum var ann douar.

2. Ann holl vennosiou-ma a zeuio var-n-hoc'h, ho krounna a raint, gant ma sentot ouz he c'hourc'hemennou.

3. Bennighet e viot e kear, ha bennighet var ar meaz.

4. Bennighet e vezo frouez ho taougostez, ha frouez ho touar, ha frouez ho loened, ho pandennou chatal braz a vezo bennighet hag ivez ho tropellou denved.

5. Bennighet e vezo ho soleriu hag ann edou a lekeot da viret.

6. Bennighet e viot hoc'h-unan o vont enn ti hag o vont er meaz.

7. Ann Aotrou a rai ma kouezo dirag ho taoulagad hoc'h enebourien a zavo enn hoc'h enep. Dre eunn hent e teuint d'hoc'h attaki, ha dre seiz hent e tec'hint araoz-hoc'h.

8. Ann Aotrou a skuillo he vennoz var ho kaouiou-guin, ha var holl labourou ho taouarn, hag ho penniga a rai enn douar ho pezo bet digant-han.

9. Ann Aotrou a rai d'ezhan eur bobl santel ac'ha-noc'h, evel ma en deuz hen touet d'ezhan he-unan,

gant ma viot gourc'hemennou ann Aotrou ho Toue, ha ma kerzot dre hent he c'hourc'hemennou.

10. Holl boblou ann douar a velo eo bet podet var-n-hoc'h hano ann Aotrou, hag e toujint ac'hanoc'h.

11. Ann Aotrou a lakat da founna endro d'ehoc'h ann holl vadou, frouez ho taougostez, frouez ho loened, frouez ho touar, ann douar-ze en-deuz touet ann Aotrou d'ho tadou a roje d'ehoc'h.

12. Ann Aotrou a zigoro he vella tenzor, ann eny, evit ma roio glao d'ho touar enn he amzer; ha benniga a rai holl oberiou ho taouarn. Presta a reot d'ann holl boblou, ha na ghemerot e prest digant nikun.

13. Ann Aotrou ho lakai er penn kenta, ha nann er penn diveza, hag e viot bepred var c'horre, gueachebed dindan; ia mar selaouit gourc'hemennou ann Aotrou ho Toue a ziskleriann d'ehoc'h hirio, ha ma ho mirit ha mar grit diout-ho,

14. Ha ma na zistroit diout-ho nag a zeu nag a gleiz, ha ma na heuliit ket a zoueou estren, ken nebeut nag ho adorot.

15. Hoghen ma na fell ket d'ehoc'h selaou mouez ann Aotrou ho Toue, evit mirout he holl c'hourc'hemennou, hag al lidou a ziskleriann d'ehoc'h hirio, ann holl vallosiou-ma a zeuio var-n-hoc'h, ho krounna a raint.

16. Millighet e viot e kear, ha millighet var ar meaz.

17. Millighet a vezo ho solier, hag ar frouezou a lekeot da viret.

18. Millighet a vezo frouez ho taougostez, ha frouez ho touar, ho pandennou ejenned, hag ho tropellou denved.

19. Millighet e viot o tont enn ti, ha millighet o vont er meaz.

20. Ann Aotrou a gaso var-n-hoc'h ann naon hag ann dienez, hag ann dichanz var ann holl oberiou a reot, ken n'en devezo ho tiskaret, hag ho tismantret e berr amzer, dre'n abek d'ann traou fall meurbed ho pezo lekeat enn ho penn, ha dre bere ho pezo he zilezet.

21. Ann Aotrou a zalc'ho var-n-hoc'h ar vosen, ken na vezo fin ac'hanoc'h ebarz er vro emaoe'h o vont enn-hi evit he fere'henna.

22. Ann Aotrou ho skoo gant ar gheaznez, gant ann derzien hag ar ienien, gant ann domder hag ar c'hrouez, gant tez enn ear, ha mergl enn edou, hag ho porsu a rai ken na viot eat da netra.

23. Ann env a zo aziouc'h ho penn a vezo arem, hag ann douar a zo dindan ha treid a vezo houarn.

24. Ann Aotrou a roio d'ho touar eur glao poul-tren, ha ludu a gouezo var-n-hoc'h euz ann env, ken na viot puluc'het hoc'h-unan.

25. Ann Aotrou ho kaso da goueza dirag hoc'h enebourien; dre eunn hent ez eot er meaz evit ho attaki, ha dre seiz e tec'hot a ziraz-ho, hag e viot skignet dre holl rouanteleziou ar bed.

26. Ho korfou-maro a vezo boed holl laboused ann env ha loened ann douar, ha na vezo den d'ho c'hass kuit.

27. Ann Aotrou ho skoo gant gouli ann Ejipt, lakaat a rai ivez enn ho korf, dre leac'h ma en em skarz, eunn debron hag eunn danijen euz a bere na hellot ket parea.

28. Ann Aotrou a rai ac'hanoc'h tud diskiant, dall ha penn-foll.

29. Hag e tastounot da gresteiz evel ma kustum eun dall tastounat enn devalijen; ha n'ez eot eeun gant netra euz gement a lekeot enn ho spered da ober. E pep amzer e viot dindan ann tamallou-faoz, ha mac'het gant krevec'h evid-hoc'h, n'ho pezo den d'ho tiboania.

30. Dimezi a reot, hag eunn all a gousko gant ho kreg; eunn ti a zavot, ha na choumôt ket enn-han. Eur vinien a blantot, ha na gutuillot ket he rezin.

31. Hoc'h ejen a vezo laz e sakrifiz diraz-hoc'h, ha na zebrot tamm anezhan. Hoc'h azen a vezo laeret dindan ho taoulagad, ha ne vezo ket daskoret d'ehoc'h. Ho tenved a vezo roet d'hoc'h enebourien, ha na vezo den da rei sikour d'ehoc'h.

32. Ho potred hag ho merc'hed a vezo livret da eur bobl all dindan ho taoulagad, ho taoulagad a zizec'ho oc'h ho gullet epad ann deiz, hag ho taouarn n'ho devo vezo nerz ebed.

33. Eur bobl ha na anavezit ket a zebro frouez ho touar, hag hoc'h holl labourou. Ha bepred e viot dindan ann tamallou faoz, ha dindan goask bemdez,

34. Ha saouzani a reot gant ar spount o velet ann traou a velot.

35. Ann Aotrou ho skoo gant eur gouli fall meurbed enn ho taoulin hag enn ho tivisker, ha gant eunn drouk ha na hell ket parea, a-dal ar penn beteg ann troad.

36. Ann Aotrou ho kaso c'houi hag ar roue ho pezo lekeat da ren var-n-hoc'h, e touez eur bobl ha na anavezit ket na c'houi nag ho tadou, hag eno e servichot doueou estren, koad ha mean.

37. Bez'e viot eur bobl kollet, c'hoarz ha fablen ann holl boblou etouez pere e viot kaset gant ann Aotrou.

38. Kalz a had a daollot enn ho touar, ha nebeut a zstumot, rak ar c'hilleien-raden a zevoro pep tra.

39. Planta a reot eur vinien, ha labourat a reot ann douar endro d'ezhi, ha na evot ket a vin, ha ne gutuillot netra anezhi, rak goastet e vezo gant ar prenved.

40. Guez olivez ho pezo enn hoc'h holl barkou, ha n'ho pezo ket eol d'en em frotta, rak ann olived a deuzo hag a ielo da goll.

41. Ghenel a reot potred ha merc'hed, ha ne viot ket guell anezho, rak kaset e vezint e sklaverez.

42. Ho kuez holl ha frouezou ho touar a vezo debret gant ar mergl.

43. Ann diaveziad a zo o choum gan-ehoc'h enn ho touar, a zavo dreist hoc'h, hag a vezo ann huella; ha c'houi a ziskenno hag a vezo ann izella.

44. Hen a bresto d'ehoc'h, ha c'houi na brestot ket d'ezhan. Hen a vezo er penn kenta ha c'houi er penn diveza.

45. Ann holl vallosiou ze a zeui var-n-hoc'h, ho poursu a raint hag ho tizout a raint, ken na varfot, dre n'hoc'h euz ket selaouet mouez ann Aotrou ho Toue, na miret he c'hourc'hemennou, nag al lidou sakt en deuz gourc'hemennet d'ehoc'h.

46. Ar mallosiou spountuz-se a choumo da viken var-n-hoc'h ha var ar ouenn ac'hanoc'h evel eur merk effreizuz euz a goler Doue ouz hoc'h.

47. Dre n'ho pezo ket servichet ann Aotrou ho Toue er joa, el levenez-kaloun, e kreiz ar founder a bep tra,

48. E servichot hoc'h enebour, ann hini a gaso d'ehoc'h ann Aotrou, enn naoun, er zec'hed, enn noazder, enn dienez a bep tra; lakaat a rai eur ieo houarn

var ho kouzoug, ken n'en devezo ho flastret.

49. Ann Aotrou a zigaso var-n-hoc'h eur bobl euz a bell, euz ar penn pella euz ar bed, gant eunn herr par da nij ann er, eur bobl ha na hellot ket klevout he brezeg;

50. Eur bobl divergond, pehini n'en devezo respet ebed evit ar re goz, na truez ebed ouz ar vugale.

51. Hag e lounko ar pezh a vella hoc'h euz enn ho chatalou, kerkoulz ha frouezou ho touar, ken na viot eat da netra; ha ne lezo gan-ehoc'h na guiniz, na guin, nag eol, na bandennadou ejened, na tropellou denved, ken n'en devezo ho tismantret enn holl d'ann holl.

52. Ho pressa a rai dindan he dreid enn ho keriou holl; hag enn ho pro penn da benn e vezo diskaret ho mogheriou kre hag huel ho poa lekeat ho fisianz enn-ho. Grounnet e viot enn ho keriou kloz, dre ar vro holl a roio d'ehoc'h ann Aotrou ho Toue.

53. Hag e tebrot frouez ho taougostez, ha kik ar vugale ken paotred ken merc'hed en devezo roet ann Aotrou d'ehoc'h, ken stard ha ker braz e vezo a vouask a lakai var-n-hoc'h hoc'h enebour.

54. Ann den ar c'hizidika enn ho touez, ha maghet e kreiz ar plijadurioù, a zello du ouc'h he vreur, hag ouc'h he c'hreg a gousk enn he ghichen.

55. Ha na fello ket d'ezhan rei d'ezho lod euz kik he vugale a vezo o tibri he-unan, dre n'en deuz seurt boed all, ken striz e vezo ar zezi, ker braz e vezo ar ghernez a lakai hoc'h enebourien var-n-hoc'h enn hoc'h holl gheriou kloz.

56. Ar vaouez tener ha kizidik pehini na helle kerzet var ann douar, na touch he zreid ouz ar c'haled dre'n abek d'he blodder ha d'he zenerded re vraz, a

zello du ouz he goaz a gousk enn he c'hichen, divar benn kik he map hag he merc'h;

57. Ha divarbenn ann traou goadek a zeu euz he c'horf goude goulioud, ha divarbenn ar vugale vihan e deuz ganet var ann heur; rak ho dibri a raint e kuz, dre'n abek d'ann dienez a beptra, ken striz ha ker braz e vezo ar zezi a lakat hoc'h enebour var-n-hoc'h enn ho kerioù kloz.

58. Ma na virit ket ann holl draou a zo el lezenn-ma, hag a zo skrivet el leor-ma, ha ma na zoujit ket he hano gloriüs ha terribl, da lavaret eo, ann Aotrou ho Toue.

59. Ann Aotrou a gresko c'hoaz ho kouliou, ha gouliou ar youenn ac'hanoc'h, gouliou braz ha stard da barea, klenvejou grisiaz ha diremed.

60. Distrei a ra var-n-hoc'h holl voaligner ann Ejipt, hoc'h euz bet kement a aoun raz-ho, hag en em staga a raint ouz-hoc'h.

61. Oc'hpenn-ze, ann Aotrou a zigaso var-n-hoc'h ann holl glenvejou, ha gouliou, pere n'int ket skrivet el leor-ma, ken n'en devezo ho kaset da netra.

62. Choum a reot ebarz er bed, eunn nebeudik tud ac'hanoc'h, c'houi pere a oa kent evel stered ann env dre ann niver braz ac'hanoc'h, abalamour n'hoc'h euz ket selaouet mouez ann Aotrou ho Toue.

63. Hag evel ma en devoe ann Aotrou plijadur gan-ehoc'h araog, oc'h ober vad d'ehoc'h, oc'h ho lakaat da greski; er memes tra en devezo plijadur oc'h ho koll, oc'h ho tiskar, evit ma viot taolet er meaz euz ar vro emaoch o vont enn-hi evit he ferc'henna.

64. Ann Aotrou ho skigno etouez ann holl boblou, adaleg ar penn pella euz ar bed beteg ar penn all; hag

eno e servichot Doueou estren ha na anavezit ket, na c'houi nag ho tadou, Doueou koat ha mein.

65. Ha c'hoaz etouez ar boblou-ze n'ho pezo paouez ebed; n'ho pezo ket zo ken eul leac'h da ziskuiza ho treid. Rak ann Aotrou a roio d'ehoc'h eno eur galoun aounik, daoulagad hanter-varo, hag eunn ene mantret gant ar c'hlae'har.

66. Hag ho puez a vezo evel a ispill diraz-hoc'h, aoun ho pezo enn noz hag enn deiz, ha na gredot ket d'ho puez.

67. Da vintin e leverot: Piou a rei d'in guelet ar pardaez? Ha d'ar pardaez: Piou a rei d'in guelet ar mintin? Ha kement-se, dre ar spount a vezo hepred enn ho kaloun, ha dre'n abek d'ann traou a velot gant ho taoulagad hoc'h-unan.

68. Ann Aotrou ho kaso endro d'ann Ejipt var listri, dre ann hent en deuz lavaret d'ehoc'h n'her gueljac'h bikenn mui. Eno e viot guerzet d'hoc'h enebourien evit beza ho sklaved hag ho matezed, ha den na deui d'ho prena.

SKLERIDIGHEZ.

Goude beza lennet ar pennad-ma, e choumer souezet ha saouzanet holl. Ar mallosiou a ra d'ann den koll ar guel euz ar bennosioù. Ar zonz hepken euz a voalleuriou ker braz a gontrist ar spered. Petra eo eta beza ho gouzanvet? Mad, ar bobl a Israël en deuz ho gouzanvet holl, ho doug c'hoaz hiro en deiz, hag ho dougo bete fin ar bed. Ann histor a zo test a ghemment-se.

N'euz ket displegou hir da ober var gomzou ker sklear ha ker spountuz, Doue he-unan ho lekeaz e ghenou he zervicher Moizes, ha Doue hepken a helle lavaret ann traou ec'hiz ma tlient c'hoarvezout. Mes evel ma oa ar bobl a Israël skeuden ar bobl Kristen, ar goalleuriou temporel-se diouganet d'ezhan, mar bije infidel, a skeudenn ivez ar goalleuriou spirituel miret d'hoñ eneoù, hag er vuez-ma hag er vuez all, ma na zelaonomp ket mouez ann Aotrou Doue, ha ma na heuliomp ket he lezen. Troit kein d'ann Aotrou Doue, dilezit ar zakramanchou, hag hoc'h ene a gouezo hep dale enn eunn dienez re bar d'ann hini hoc'h eus lennet. Mar kendalc'hit da bellaat diouc'h Doue, e tui var ho spered eunn devalijen goasoc'h eghet hini eunn dall e kreiz ann noz. Sklerijen ann Aviel a baro endro d'hoc'h evel ann heol da gresteiz, ha n'he guelot ket. Klask a reot kredennou faoz evel var dastoun, ha netra na hello kountanti ho spered. En em vaga a reot neuze euz rambreoù ho penn, evel ma tebraz ar juzevien ho bugale, hag ar c'hredennou ar re zota, marteze zoken al levrioù ar re lousa, a vezo magadurez hoc'h ene. Koulskoude *ho puez a vezo evel a ispill diraz-hoc'h*; misterioù ho relijion, ha Jezuz Krist savet ouz ar groaz, a zeuio bepred enn ho spered, ha *na gredot ket d'ho puez*; ken nebeut na her greaz ar Juzevien, pa he veljont o vervel var Menez Kalvar. Erfin, pa n'e ket bet falvezet d'hoc'h servicha ho Toue er joa hag el levenez kaloun, e servichot ann diaoul, hoc'h enebour, hag ez eot gant han da veza sklav enn he rouantelez, e peleac'h e kafot doueou iskiz ha na anavezit ket c'hoaz a drugare Doue, me lavar, ann drouk-elez hag ann eneoù daounet.

PENNAD XI.

Moïses a ziskleri d'ar bobl eo tost he varo. — Josue choazet gant Doue da zerc'hel he blas. Kan Moïses. (Deuteronom, xxxi, xxxii).

Eunn devez bennag a-raog he varo, Moïses a zastumaz c'hoaz ar bobl, evit kenniga d'ezhan ann hini en devoa choazet Doue da lakaat enn he blas, ha d'he gas tre ebarz enn douar prometet. Hag e komzaz d'ezho evel-henn :

« Ghervel a rann ann env hag ann douar da destou, » em euz lekeat diraz-hoc'h ar vuez hag ar maro, ar » vennoz hag ar valloz. Choazit eta ar vuez, evit » ma vevot, c'houi hag a vouenn ac'hanoc'h. » (Deut. xxx, 19).

xxx. — 2. C'houec'h-ughent vloaz ounn hirio, n'hellann mui kerzet enn ho penn, dreist peptra pa en deuz ann Aotrou lavaret d'in : Ne drement ket enn tu-all d'ar Jourden-ze.

3. Ann Aotrou ho Toue a dremeno eta enn ho raog, hen he-unan eo a zistrujo ar bobl-ze a ziraz-hoc'h, evit ma perc'hennot ho douarou ; hag ar Josue-ma a gherzo enn ho penn, evel m'en deuz diskleriet ann Aotrou.

6. Bezit tud kalounek, ha leun a nerz ; n'ho pezet ket aoun ha na grenit ket diraz-ho, rag ann Aotrou ho Toue eo he-unan ho kabiten, ha na guitar ket ac'hanoc'h, ha n'ho tilezo ket.

7. Neuze Moïses a c'halvaz Josue, hag a lavaraz

d'ezhan dirag Israël holl : Kemerit kaloun, ha bezit kre ; rak c'houi eo a gaso ar bobl-ma ebarz er vro en deuz touet ann Aotrou d'ho zadou a roje d'ezho, hag he lodenna a reot etrez-ho o tenna d'ar sort.

9. Ha Moïzes a skrivaz al lezen-ma, da lavarout eo, leor ann Deuteronom, hag hen roaz d'ar veleien bugale Levi, pere a zoughe Arc'h kevredighez ann Aotrou, ha da holl henaoured Israël.

10. Hag e roaz d'ezho ar gourc'hemen-ma : Bep seiz vloaz, da vloaz ann drugarez, pa vezo lidet gouel braz ann telou,

11. Pa vezo en em zastumet holl vugale Israël evit adori ann Aotrou ho Doue, el leac'h en devezo choazet ann Aotrou, lennit komzou al lezen-ma dirag holl Israël, peb unan o selaou piz,

12. Ar bobl holl o veza dastumet var al leac'h, ken goazed ken merc'hed, ar vugale hag ann diavezidi a chom enn ho kerioù ; evit ma klevint ha ma teskint ; ha ma toujint ann Aotrou ho Toue, ha ma virint ha ma raint kement tra a zo doughet el lezen-ma.

14. Neuze ann Aotrou a lavaraz da Moïzes : Chetu deiz ho maro a zo test ; galvit Josue, hag en em zalc'hit ho taou dirag tabernakl ann desteni, evit ma roinn va urzoù d'ezhan. Mont a rejont eta, Moïzes ha Josue, hag en em zalc'hjont dirag tabernakl ann desteni.

15. Hag ann Aotrou en em ziskouezaz er gommoulen pehini a choumaz a zao e toull dor ann tabernakl.

16. Hag ann Aotrou a lavaraz da Moïzes : Chetu emaoe'h o vont da ober hoc'h hûn gant ho tadoù ; hag ar bobl-ma, oc'h en em revolti, en em daolo d'ann idolatriach varlerc'h doueou estren, ebarz er vro emao vont enn-hi evit he ferc'henna. Eno e tilezo ac'hanoun,

hag e kaso da netra ar ghevredighez am euz great gant-han.

17. Ha va buaneghez a dan-flammo enn he enep enn deiz-se, hag e tilezinn anezhan, hag e kuzinn va drem out-han, hag e vezo preiz he enebourien. Ann holl zrougou, ann enkreziou a gouezo var-n-ezhan, enn hevelep fesoun ma layaro : E guirionez dre n'ema ket Douegan-eneo kouezet var-n-oun ar goalleuriou-ma.

18. Mes me en em guzo, hag a c'holoio va drem enn deiz-se, dre'n abek d'ann holl zrougou en devezo great, dre ma en deuz heuliet doueou estren.

19. Rak-se 'ta, skrivit ho taou ar ganaouen-ma, ha deskit hi da vugale Israël ; evit ma he gouezint dindan envor, ha ma he c'hanint dalc'hamad. Ha ra vezo ar-ganaouen-ze eunn test enn tu gan-en etouez bugale Israël.

22. Moïzes eta a skrivaz ar ganaouen hag he deskaz da vugale Israël.

23. Neuze ann Aotrou a roaz he urzou da Josue map Nun, o lavarout : Kemerit kaloun, ha bezit kré, rak c'houi eo a gaso bugale Israël er vro am euz promet d'ezho, ha me vezo gan-ehoc'h.

24. Goude éta ma en devoa Moïzes skrivet komzou al lezen-ma, hag achuet leor ann Deuteronom, e lavaraz d'al levited pere a zoughe arc'h kevredighez ann Aotrou :

25. Kemerit al levr-ma, ha likit-hen e kichen arc'h kevredighez ann Aotrou, evit ma vezo eno test enn hoc'h enep, *ô Israël !*

30. Moïzes eta a lavaraz freaz komzou ar ganaouen-ma, holl bobl Israël oc'h he zelaou, hag a iez enn doare-ze gant-hi beteg ar fin.

KAN MOIZES.

1. Envou, selaouit ar pezh a lavarann; ra glevo ann douar komzou va ghenou!

2. Ra en em furmo va c'hellennadurezh evel ar glao enn ear; ra gouezo va c'homz evel ar gliz, evel eur glao dous var ar gheod, hag evel ar beradou glao var ar glazennou.

3. Rak mont a rann da veuli hano ann Aotrou, roit gloar d'ho Doue braz.

4. Oberiou Doue a zo parfet, ha kement a ra a zo just; Doue a zo fidel, n'euz enn-han dislealded ebéd, just eo hag eeun e peptra.

5. Peñhed ho deuz enn he enep; ha ne oant ket he vugale enn ho oberiou mezuz, bez'ez int eur vouenn fall ha direiz.

6. Hag er c'hiz-se e tiskouezit hoc'h anaoudeghez d'ann Aotrou, pobl sol ha diskiant? Ha ne ket hen eo ho tad, pehini en deuz ho kemeret evit he heritach, pehini en deuz ho kreat, pehini en deuz ho krouet.

7. Ho pet sonj euz ann amzer goz, sellit petra zo c'hoarvezet gant ho tadou a rum da rum, goulennit digant ho tad, hag e tisklerio d'ehoc'h, goulennit digant ho tud koz hag e livrint d'ehoc'h.

8. Pa rannaz ann holl-c'halloudek poblou an douar, pa zispartiaz bugale Adam, e verkaz bete peleac'h e teuje ar boblou, hervez ann niver euz a vugale Israël.

9. Mes loden ann Aotrou a oe he bobl, ha Jakob a oe he lod-heritach.

10. He gavout a reaz enn eur vro didud, enn eul leac'h heuzuz ha gouez a-hed pell tro-var-dro; hag en

deuz he vleniet enn he holl droiou, hag enn deuz he ghelennet, hag he ziualllet evel map he lagad.

11. Evel ann er, o teski nijal d'he eredigou, a nij he-unan goustadik a-uz d'ezho, ann Aotrou en deuz astennet he ziuaskel, ha kemeret he bobl, hag he zoughet var he ziskoaz, *evel ma tougan er he laboused var he ghein.*

12. Ann Aotrou he-unan a zo bet heugabiten; ha ne oa gant han Doue estren ebéd.

13. Hen lekeat en deuz enn eur vro huel evit dibri frouez ann douar; evit suna mel diouc'h ar reier, hag eol diouc'h ar c'herrek ar re galetta.

14. Evit dibri aman ar zaout, ha leaz ann danvadezed, gant kik-druez ann ein-viban, ha meod menez Basan; kik gheor gant flour guiniz, hag evit eva guin euz ann hini guella.

15. Ar bobl re-garet a zo deuet lard, hag en deuz guinket; deuet lard, fetis, kofek, en deuz dilezet Doue he grouer, ha troet kein da Zoue he Zalver.

16. Hen hisset ho deuz gant ho Doueou estren, ha gant ho oberiou argaruz ho deuz allumet he vuane-ghez.

17. Sakrifiet ho deuz d'ann diaoulou ha nann da Zoue, sakrifiet ho deuz da zoueou ha na ouient ket petra oant; dont a eure d'ezho doueou nevez, nevez digouezet, ha n'ho doa biskoaz adoret ho zadou.

18. Ann Doue en deuz roet d'ehoc'h ar vuez hoc'h euz dilezet, hag ankounac'heat hoc'h euz ann Aotrou en deuz ho krouet.

19. Ann Aotrou en deuz gulet ann traou-ze, hag eo bet eat enn eur goler vraz rak ar re a lekea drouk da vont enn-han, a oa he vipien hag he verc'hed.

20. Neuze en deuz lavaret: Kuza a rinn va faç out-ho, ha gueleit a rinn gant plijadur ar fin anezho, rak beza ez int eur vouenn fallagr ha bugale displeal.

21. Va great ho deuz oazuz oc'h adori traou ha na oant ket doueou, ha lekeat ho deuz drouk da vont enn-oun gant-ho idolou netra; ha me ho grai ivez oazuz, o rei va c'harantez da eur bobl ha ne ket va hini eo, ha drouk a likiin ivez da vont enn-ho, o kemer enn ho flag eur bobl bete neuze diskiant.

22. Eunn tan a zo ellumet em buaneghez, ha flamma a ra bete goueled ann ifern; devi a ra ann douar gant kement a zivoan anezhan ha ludui a ra ar menezioù beteg ho diazez.

23. Dastum a rinn var-n-ho am holl zrougou, ha tenna a rinn var-n-ho bete ann diveza euz va birou.

24. Mervel a rint gant ann naon, dispennet e vezint a daolioù bek gant laboused kriz meurbed; kas a rinn var-n-ho dent al loened fero, gant kounnar ar re en em stlej var ann douar, ha kounnar ar serpanted.

25. Enn diaveaz ar c'hleze ho lazo hag enn diabarz ar spount, ann den iaouank koulz hag ar verc'h iaouank, ar c'hrouadur var he vronn koulz hag ann den oajet.

26. Lavaret am euz: Peleac'h emaint-hi? Evit ma effacinn euz a douez ann dud beteg ar zñj anezho.

27. Roet am euz termen, dre'n abek da valis ho enebourien, gant aoun na zeuse ho enebourien d'en em foughea ha da lavarout: Hon dourn galloudek-ni, ha nann ann Aotrou, en deuz great ann holl draou-ze.

28. Ar bobl-ma a zo diaviz ha diskiant.

29. Ha ma teufe da veza fur, ha da gomprenn, ha da zonjal er finvezou a-barz ma teuint!

30. Perag e potrsu unan mil anezho, ha perag a

laka daou dek mil anezho da redek kuit? Ha ne d-eo ket dre ma en deuz ho Doue ho guerzet, hag ann Aotrou ho stlapet evel eur preiz d'ho enebourien.

31. Rak hon Doue-ni ne ket evel ho Doueou-hi; hag hon enebourien a ghemerann da dest a ghemment-se.

32. Ho guinien a zo diouc'h guinien Sodom, ha diouc'h guini jardinou Gomorrh. Ho rezin a zo rezin bestl, hag ho bochadou rezin c'houero meurbed.

33. Ho guin a zo evel bestl ann dragon, hag evel binim ann aspik ouc'h pehini n'euz louzou ebed.

34. Ann traou-ze ha ne d-int-hi ket gorroet enn-oun-me, ha siellet em zenzorioù?

35. D'in-me eo ar venjanz, ha me he grai enn he amzer, evit ma risklo ho zroad; deiz ar c'holl anezho a zo tost, hag ann amzeriou en em hast da arruout.

36. Ann Aotrou a varno he bobl, hag en devezo truez ouz he zervicherien; guelout a ra eo dinerzet pep dourn, eo digalounekeet ar re a oa ebarz ar c'hreou-brezel, hag eo eat da netra ar re a oa choumet euz he bobl.

37. Hag he lavaro: Peleac'h ema ho doueou; e pere ho doa lekeat ho fisianz?

38. Euz a bere e tebrent kik ar zakrifisoù, hag ec'h event ar guin kennighet d'ezho; ra zavint, ha ra ho sikourint, ha ra ho tifennint enn hoc'h enkrez.

39. Guelit n'euz nemed-oun, ha n'euz Doue all ebed estr'eghed-oun; me a laz hag a zigas beo; me a sko hag a bare; ha den na hell en em denna euz a dre va daouarn.

40. Sevel a rinn va dourn d'ann env, hag e leverinn: Me a vev enn eternite.

41. Ma lemmann va c'hleze evel eul luc'heden, ma

en em lakann da varn gant va dourn gallouduz, me en em venjo euz va enebourien, hag en talvezo d'ar re ho deuz-kaz ouz-in.

42. Mezv a rian va birou gant ar goad, ha va c'hleze en em vago gant kik; goad ar re lazet ha sklaveze va enebourien, touzet d'ezho ho fennou, *a ziskouezo penaoz en em venjann.*

43. Poblou ar bed, meulit he bobl, rak venji a rai goad he zervicherien; ha venjanz a denno euz ho enebourien, ha trugarezuz e vezo e kenver douar he bobl.

44. Moizes a zeuaz eta, hag a lavaraz freaz holl gomzou ar ganaouen-zedirag ar bobl pehini hen zelaoue piz, hen Moizes ha Josue map Nun.

45. Mont ar rea da benn gant ann holl ghenteliouze, o komz ouz Israël holl var al leac'h.

46. Hag e lavaraz d'ezho: Lakit doun enn ho kaloun ann holl gomzou a ziskleriann d'ehoc'h hirio, da veza test enn hoc'h enep; evit ma ho lezsot gant ho pugale da viret ha da heulia, hag evit ma rai ho pugale ann holl draou skrivet el lezen-ma.

47. Rak ne ket ez-vean int bet gourc'hemennet d'ehoc'h, mes evit ma kavo peb-unan ar vuez enn ho; oc'h ober diout-ho, e vefot pelf amzer ebarz er vro ez it da berc'henna, goude beza tremennet ar Jourden.

48. Hag ann Aotrou a gomzaz enn deiz-se ouz Moizes o lavarout:

49. Pignit ama var venez Abarim, da lavarout eo, menez ann tremennou, var venez Nebo, pehini a zo e douar Moab rag eneb da Jeriko; ha sellit ouz bro Kanaan a dleann rei da vugale Israël da berc'henna.

50. Pa viot pignet eno, ez eot da gavout ho pobl,

evel ma'z eo maro Aaron ho preur var menez Hor, hag eo eat da gayout he bobl.

51. Dre ma hoc'h euz ho taou pec'het em enep, e kreiz bugale Israël, e kichen dour ar gontroliez e Kadez gouelec'h Sin; ha n'hoc'h euz ket va enoret diouch va zantelez etouez bugale Israël.

52. Guelout a reot rag enep d'ehoc'h ar vro a roinn da vugale Israël, ha na telot ket enn-hi.

SKLERIDIGHEZ.

Pa en doe Moizes achuet levr ann Deuteronom, e roaz anezhan d'ar veleien ha da henaoured ar bobl, hag e c'hourc'hemennaz d'ezho he lenn bep seiz vloaz dirag ann holl bihan ha braz, evit na vije den hep anaout al lezen. Kement-se a zesk d'eomp penaoz dindan al lezen goz kerkoulz hag el lezen gristen, ar veleien, pe velloc'h, hor mamm zantel ann Iliz a zo karghet gant Doue da viret ar Skritur Sakr, ha den displega d'ar bobl. Digant ar veleien gatholik eta eo e tleit kemer ar Skritur, ha nann digant ann hugunoded. Hag ann dud deuet var ann oad a dlefe en em rei muioc'h da lenn ar Skritur, eghet na reont. Evit-ho eo bet lekeat e brezounek. Lev'r ar C'heneliez, Lev'r ann Exod, ar pennadoù kaera euz ann Niveron, hag euz ann Deuteronom; ha dreist pep tra Buez Jezuz-Krist, pehini eo ann Aviel.

Taolit evez ivez e fell da Voizes e ve ar vugale vihan var al leac'h, pa vezo lennet ar skritur, ha dre eno e ro d'eomp da glevout e tleer abred labourat kaloun ha spered ar vugale; ho diorren en hevelep fesoun, ma vezo doujanz Doue hag he garantez ann traou kenta a vezo skrivet enn ho ene, rak ann traou ho deuz kemeret ar plac'h kenta enn hor spered, a vezo ar re ziveza o vont er meaz.

Neuze Moïzes a zavaz eur ganaouen gaer pehini a vije desket d'ann holl, ha pehini a choumze e touez ar bobl evel eunn test euz a vadelezoù. Doue enn he ghenver, hag euz he ingrateri e kenver Doue. Ar bobl e pep bro a gar kana, ha chetu perag ho deuz Mikel Nobletz hag ann Tad-Maner great kement a ganaouennou evit kelenn ar Vretoned. E guerz ann ifern ez euz meur a daolen tennet euz a gan Moïzes, y 22. etc. Ho c'hanaouennou santel a zo c'hoaz enn hor ghenou, goude daou c'hant vloaz; plijet gant Doue ho c'hantfemp da viken! Mes lennomp ivez kanaouen Moïzes, pobl nevez Israël, kristenien ma'z omp; madelezoù Doue enn hor c'henver a zo brasoc'h eghet ann holl draoù a reaz evit he bobl, hag hon ingrateri, mar bezomp dizent, a ve re bar da hini ar juzevien. Lennomp alies ha lekeomp e praktik aliou mad al lezenour braz-se, evit beva pell hag eüruz er bed-ma, hag erruout e rouantelezh ann env, a behini ann Douar prometet a oa ar skeuden.

PENNAD XII.

Maro Moïzes. — (Deuteronom xxxiii, xxxiv).

Moïzes a zastumaz ar bobl evit ar veach diveza, evit ober he guimiad d'ezhan, ha rei d'ezhan he vennoz, evel ma ro eunn tad mad he vennoz d'he vugale abarz mervel. Beza en devoa var he zourn kleiz Josue, ann hini a dlie derc'hel he blaç. Spered Doue en em ghemeraz anezhan, hag he ghimiadou a oe ken alies a ziougan. Evel Jakob e kreiz he vugale, e tiskleri da bep meurriad ann droug hag ar mad a dle c'hoaryezout gant-han enn

amzer da zont; hag oc'h ac'hui he ziougan, e lavar a vouez huelt ar c'homzou kaer-ma :

26. O Israël, n'euz Doue all ebed par da Zoue Jakob ar just. Ann hini a bign dreist ann envou, eo ho tifen nour. He c'halloud braz a ra d'ar c'houmoul kerzet gant tis.

27. He zemeuranz a zo enn neac'h, ha d'ann traon ema bepred he zivreaoc'h. Kas a ra kuit hoc'h enebour a zirag ho fas, hag e lavaro : Bez puluc'het.

28. Israël a choumo enn he dra gant fisianz, hag he-unan. Lagad Jakob a velo douar ar guiniz hag ar guin, hag ann envou a devalat gant ar gliz o tisken var-n-ezhan.

29. Eüruz oc'h, o Israël; piou a zo henvel ouz-hoc'h, pobl saveteet gant ann Aotrou? Hen eo ann dîren a zifenn ac'hanoc'h, hag ar c'hleze a ro d'ehoc'h ar gounid. Hoc'h enebourien a blego dindan-hoc'h, ha c'houi a lakaio ho troad var ho gouzoug.

Ar re-ze a oe komzou diveza Moïzes.

1. Pignat a reaz eta var venez Nebo, var lein menez Phasga rag eneb da Jeriko; hag ann Aotrou a ziskouezaz d'ezhan bro Kanaan a dreuz hag a hed.

4. Hag ann Aotrou a lavaraz d'ezhan : Houn-nez eo ar vro divarbenn pehini am euz touet da Abraham da Izaak ha da Jakob, o lavarout : He rei a rinn d'ar vouenn ac'hanoc'h. He gullet hoc'h euz gant ho taoulagad, ha ne dremenot ket beteg enn-hi.

5. Ha Moïzes servicher ann Aotrou a varvaz e douar Moab dre urz ann Aotrou.

6. Hag ann Aotrou hen sebeliaz e traouien douar Moab rag-enep da Phogor; ha den ebed n'en deuz gouezet peleac'h ema he vez, beteg ann deiz hirio.

7. Moïzes a oa c'houec'h-ughent vloaz pa varvaz; hag he zaoulagad na oant ket dealeet, na dant ebet d'ezhan na oa deuet da laoskaat.

8. Bugale Israël a reaz kaonv d'ezhan epad tregont devez e plenennou Moab. Ha kaonv ar re a ouele Moïzes a achuaz a benn ann tregont deiz.

9. Hoghen Josue map Nun a oe karghet a spered a furnez dre m'en doa Moïzes lekeat he zaouarn var-
ezhan. Ha bugale Israël a zentaz out han, hag e rejont ec'hiz m'en doa ann Aotrou gourc'hemennet da Voïzes.

10. Ha ne zavaz mui profed ebet en Israël par da Voïzes, gant pehini en defe ann Aotrou great anaoudeghez o komz gant-han fas-oue'h-fas.

11. Nikun hag en defe great ar burzudou hag ann traou dispar en deuz great Moïzes aberz ann Aotrou e douar ann Ejipt, dirag Pharaon hag he holl zerviche-
rien, hag enn he rouantelez penn da benn.

12. Nikun hag en defe bet eur vreac'h ker kre, na great ann traou braz ha souezuz a reaz Moïzes dirag holl bobl Israël.

SKLERIDIGHEZ.

Ar Spered Santel he-unan en deuz en em garghet da veuli ann den Santel Moïzes e levr ann Ecclesiastik, pennad 45, guersad 1.

Moïzes, emez-han, a oe karet gant Doue ha gant ann
» dud, hag ar zonj anezhan a zo c'hoaz bennighet.

» Ann Aotrou en deuz he c'hreat par e gloar d'ann dud
» santel a zo bet enn he raog, he vrudet en deuz dre ann

» aoun ho deuz bet he enebourien ha var he gomz, e viraz
» oue'h gouliou spountuz ann Ejipt da vont pelloc'h.

» He c'hlorifiet en deuz e presanz ar rouaned, roet en
» deuz he urzon d'ezhan dirag e bobl, ha diskouezet en deuz
» d'ezhan he c'hloar.

» Great en deuz eur zant anezhan dre he seiz hag he
» zousder, hag he choazet en deuz etre holl dud he amzer.

» Rak roet en deuz d'ezhan he vouez da glevout, hag he
» zigaset en deuz e diabarz ar goumoulen.

» Ha roet en deuz d'ezhan dirag he bobl he c'hourc'he-
» mennou, hag al lezen a vuez hag a skiant, evit deski he
» ghevredighez da Jakob hag he lavarou fur da Israël.

Goude ar veuleudi gaer-ze n'euz mui netra da lavarout, nemet ma en deuz bet Moïzes ann enor da veza bet unan-euz a destou Hor Zalver; pa en em ziskouezaz enn he c'hloar var venez Thabor; hag eo bet skeuden ar Messi enn he holl oberiou, evel ar batriarched all.

Pa oe ganet Moïzes, eur roue kriz a lakee d'ar maro bugale vihan ann Israelited; pa oe ganet hor Zalver, Herodez a lekeaz d'ar maro bugale vihan ar ghear a Veithleem ha re ar c'harter tro-var-dro. — Moïzes a achiap diouc'h kounnar Pharaon; hor Zalver a achap diouc'h kounnar Herodez. — Moïzes a zo savet pell diouc'h he dud e palez roue ann Ejipt; hor Zalver a dremen eur pennad amzer enn Ejipt, pell diouc'h ar vro ma eo ganet. — Moïzes, deuet braz a zistro etouez ann Israelited he vreudeur; hor Zalver a zistro da Nazareth e Kreiz ar Juzevien he vreudeur. — Moïzes a zo choazet gant Doue da denna he bobl diouc'h sklavezez Pharaon; hor Zalver a zo choazet gant Doue he Dad da denna ann holl dud diouc'h sklavezez ann drouk-spered. — Abarz en em rei da anaout d'ann Israelited, Moïzes a dremen daou-ughent vloaz er gouelec'h; abarz en em rei da anaout d'ar bed, hor Zalver a dremen tregont vloaz euz he vuez diana-
vezet gant ann dud, ha daou-ughent devez er gouelec'h. — Moïzes a ra burzudou braz evit diskouez eo digaset gant

Done, hor Zalver a ra burzudou braz, evit diskonez eo Map Done ha digaset gant he Dad. — Moizes a zoug al lezen ma yezo lazet ann oan paskal; hor Zalver, guir Oan paskal, en em zakrifi he-unan, hag a ro urz d'he Ebestel ha d'ar veleien a zeui enn ho goude da guntinui he zakrifi. — Moizes a laka ann Israelited da dremen ar Mor Ruz, hag ho disparti evelse diouc'h ann Ejiptianed; hor Zalver a laka he dud da dremen dre zour sakr ar vadiziant, hag a zisparti evelse ar gristenien diouc'h ar baianed. — Moizes a gas ann Israelited, a dreuz eur vro c'houez ha digonfort, var-zu eur vro e red enn-hi al leaz hag ar mel, da lavaret eo, eur vro binvidik e pep tra; hor Zalver a gas he gristenien a dreuz ann draounien-ma a zaelou, etrezeg ann Env pehini eo ar guir zouar prometet. — Moizes a vag he bobl gant eur boed kouezet euz ann Env; hor Zalver a vag ar gristenien gant eur bara beo diskeunet euz ann Env. — Moizes a ro eul lezen d'he bobl; hor Zalver a ro eul lezen barfetoc'h d'ar gristenien. — Lezen Moizes a oe embannet e kreiz burzudou spountuz; Lezen ar gristenien a zo embannet e kreiz burzudou a vadelez hag a garantez. — Moizes a zistan buaneghez Doue fachtet ouz he bobl; hor Zalver a zistan d'alchmad buaneghez he Dad alumet ivez d'alchmad dre bec'hejou ann dud. — Moizes a gheunnig goad anevaled e sakrifi d'zaïella ar ghevredighez pe ann testamant koz; hor Zalver a gheunnig he c'hoad he-unan da ziella ar ghevredighez pe ann testamant nevez. — Lezen Moizes a dlïe padout bete donedighez ar Messi; lezen hor Zalver a bado bete fin ar bed, betek he eil zonedighez. — Moizes n'en deuz ket bet ann eur da gas ann Israelited tre ebarz enn Douar prometet; brasoc'h eghet Moizes, hor Zalver en deuz digoret ann Env d'ann holl dud, ha kaset gant-han d'ar Baradoz holl dud just al lezen goz, ha prometet plasou d'ar re a zeuje var he lerc'h bete fin ar bed.

Sellit peghen vertuzuz eo bet Moizes beteg ar fin; goude beza kaset ha digaset he bobl epad daou-ughent vloaz, ha gouzanvet kement a boaniou endro d'e-zhan; brema pa-ema

ar bobl oc'h arruout e penn he veach, ha var nez da vont enn Douar prometet, e renk choum he-unan er meaz. Pe-leac'h ema he glemmou? Gher ebéd enep barnedighez ann Aotrou Doue; mervel a ra gant sentidighez, ha buanoc'h a-ze ez a he ene d'ann eurusted eternal.

Evit he gorf, den n'en deuz gouezet pe-leac'h eo bet interret: Falvezet eo bet kement-se da Zoue, gant aoun na vije deuet ann Israelited d'he zizouara, ha d'he adori evel eunn Doue, ken doughet e oant d'ann idolatriach. Hervez eur gomz a lennomp e lizer ann Abostol Sant Jud (iii, 2), e savaz neuze disput etre Sant Mikeal hag ann diaoul divar-benn korf Moizes. Ann diaoul a felle d'e-zhan e vije interret ar c'horf gant enor ha dirag ar bobl; he rezoun en doa evit kement-se, kavet en divije eno eunn occasion gaer evit lakaat ar bobl da goueza enn idolatriach. Mes Sant Mikeal a enebaz stard, hag hep teurel var he enebour na malloz na komz flemmuz ebéd, e c'hounezaz var-n-e-zhan gant ar gomz-ma hepken: *Ra goumando d'id ann Aotrou!* Ann arch'heal, eme Sant Jud, na reaz ket evel ma ra eur rum dud a zo, pere na c'houzavont mestr ebéd, a zispri ar re a zo var ho fenn, hag a ro ho malloz da ghemment den a zoug kurunen.

PENNAD XIII.

Josue. — Tremenedighez ar Jourden. — Jeriko he-meret. — Akan lekeat d'ar maro. — Finessa ar Gabaoniz. — Poblou Kanaan distrujet. — Ar vro rannet etre daouzek meurriad Israel. — Maro Josue.

Goude maro Moizes, ann Aotrou-Doue a lavaraz da Josue: Tremenet ar Jourden, c'houi hag ar bobl, ha

kemerit ar vro adleann da rei da vugale Israël. Ho pet kaloun, dalc'hit d'am lezen; ha me vezo gan-ehoc'h e kement leac'h ma'z eot.

Josue a lavaraz eta da briñsed ar bobl: « It a dreuz d'ar c'hamp; hag embannit ann urz-ma: « Grit ho » pourvéziou, rak abenn tri devez e tremenot ar Jour- » den, hag ez eot da berc'henna ar vro a roio d'ehoc'h » ann Aotrou ho Toue. »

Ar bobl a respontaz: Ober a raimp kement a c'hour- c'hemennot, ha mont a raimp eleac'h m'hor c'hassot.

E keit-se, Josue a gassaz spierien da Jeriko da c'houzout doareou ar vro. Arruont a rejont e kear e sarr ann noz, hag ez ejont enn eunn ti digor d'ann holl. Ar c'hreg, hanvet Rahab, a gountaz d'ezho penaoz e oa ar vro karghet a spount rag ann Israelited; ha na vije ket diez he c'hemerout; n'e doa ket achuet mad he c'haoz, ma teuaz tud ar roue da glask ann daou spier.

Rahab ho c'huzaz e lein he zi, hag a respontaz da dud ar roue: Bet int bet ama, guir eo, na ouïenn ket e oant Israelited; it var ho derc'h, n'emaïnt ket pell c'hoaz. Neuz e hi a ziskennaz ar spierien dre eur prenest a-dre, hag a lavaraz d'ezho: Evel m'am euz great trugarez d'ehoc'h, grit ivez trugarez d'in ha d'am c'herent. Great e vezo, eme ann daou zen. Hag e tistrojont da gavout Josue gant ar chelou mad-se.

Neuze Josue a lavaraz d'ar bobl: En em lakit e stad vad a gorf hag a ene, rak vare'hoaz ann Aotrou a rai enn ho touez traou souezuz.

Antronoz vintin ar bobl a zilec'hiaz evel-henn, Doue o veza merket he-unan ar pezh a oa da ober. Ar veleien a zoughe arc'h ar ghevredighez, a gherze er penn araog.

Ha daou vil ilinad var ho derc'h e teue ar bobl dre renk ha dreiveuriad, evel kustum.

Ar ster a oa braz d'ar mare-ze; mes kercent ha ma ho doe ar veleien lekeat ho zreiz enn dour, ar Jourden a choumaz krenn en he zao. Ann dour a oa izelloc'h eghet-ho, a heuliaz he red, hag ann hini a oa huelloc'h en em verniaz evel eur menez da veza guelet euz a bell. Ar veleien a zoughe ann arc'h a choume a zao var ann douar seac'h e kreiz ar Jourden, hag ar bobl holl a dremene kan ar ster hep glepia he dreid.

Neuze ann Aotrou a lavaraz da Josue: Choazit daouzek den, unan a bep meuriad, ha grit d'ezho kemer var ho diskoaz daouzek mean euz a greiz ar Jourden eleac'h ma eo choumet ar veleien en ho zao gant arc'h ar ghevredighez; hag e rafot eunn arouez gant-ho er c'hamp kenta a zayfot er vro-ma. Hag eunn deiz pa c'houlennno ho pugale: Petra a ziniñ ar vein-ze? E respontot d'ezho: Ster Jourden a zizec'haz dirag arc'h kevredighez ann Aotrou pa dremene ar ster-se; evit-se eo bet lekeat ar vein-ze enn ho zao, da veza evit bugale Israël eunn arouez da viken euz ar pezh a zo c'hoarvezet. — Ar pezh a oe great. Ha Josue a zavaz ivez daouzek mean all e kreiz kan ar Jourden el leac'h ma choumaz ar veleien enn ho zao gant arc'h ar ghevredighez. Pa oe tremenet ann holl bobl, ar veleien a dremenaz ivez gant ann arc'h, hag ar ster a ghemeraz he red evel araog.

Ar ghenta kear a gavaz ann Israelited var ho hent a oe Jeriko. Ann Aotrou a lavaraz da Josue: Roet am euz d'ehoc'h Jeriko, he rone, he zud hag he danvez. Chetu petra hoc'h euz da ober, evit he c'hemerout. Ho prezelourien, renket evit ar gombat, a gherzo araog arc'h va c'hevredighez. Pev ar belc'h a zougo ann arc'h,

ha seiz belek all a zono gant ho zrompillou, hag ar bobl munud a zeui varlerc'h. Enn doare-ze e reot tro kear bemdez epad seiz devez. Den na lavaro grik ne vezo klevet nemet ann zrompillou. D'ar seizved devez, pa reot tro kear evit ar veach divezha, d'ar mare ma souno ann zrompillou hirroc'h ha skiltrusoc'h, holl vugale Israël a daolo eur griaden vraz, ha mogheriou Jeriko a gouezo e rez ann douar. Peb-unan a lammo e kear dre ann toul a vezo diraz han, ha tud kear a vezo laz et holl.

Josue a ziskleriaz urzou Doue d'ar bobl, hag a lavaraz d'ezhan er memes amzer. Ho pet sonj mad eo ar ghearec millighe, den ebed eta na dle kemer netra, nag he viret tenn tu d'ezhan; rak ann dra-ze a denfe goalleuriou braz var-n-omp holl.

Peptra eta o veza bet reizet evelse, en em lekejont da ober tro kear; ha d'ar seizved devez, d'ar mare merket, mogheriou Jeriko a gouezaz gant eunn trouz spontuz; kear a oe kemeret, devet, freuzet, hag ann holl dud laz et, nemet Rahab hag he c'herent, pere a vevaz euz a neuze etouez ar bobl a Israël.

Eunn devez bennag goude kement-ma, Josue a gasaz tri mil den da c'hrounna ar ghearec vihan hanvet Hai. He zoudarded a oe trec'het, hag a zeuaz gant dizonor var ho c'hiz. Josue souezet ha spountet, en em strink he fas d'ann douar dirag ann arc'h, da bedi ha da hivoudi betek ann noz. Ha Doue a lavaraz d'ezhan: Israël en deuz great eur pec'hed kemeret ho deuz e Jeriko euz ann traou millighe. Dastumet ar bobl, tennit d'ar sort, hag e kavot ar feller. Lekeat e vezo d'ar maro, hen hag he vugale, ha devet e vezo neuze gant kement a berc'henn out-han.

Ar sort a gouezaz var Akan, euz a veuriad Judaz. Josue a lavaraz d'ezhan gant douzder. Va map, ro gloar d'ann Aotrou Doue Israël, anzav ha lavar d'in petra ec'h euz great. Akan a respontaz: Ia, pec'het am euz enep ann Aotrou; gullet am euz e kreiz ar breizerez eur vantel vouk, unan a briz, eunn nebeut ar-c'hant hag eur varrennik aour. Va c'hoant a zo bet krevoc'h evid-oun, hag em euz ho c'hemeret, hag ho c'huzet enn douar e kreiz va leur-zi.

Josue a ziskleriaz d'ezhan ar varn doughet enn he enep gant ann Aotrou, hag ar zetanz a oe sevenet var ann heur. Doue a ziskleriaz da Josue e oa distanet he vuanegehez, hag ec'h helle, pa garje, mont a raog hep aoun ebed rag he enebourien. Kearik Hai a oe kemeret, ha great d'ezhi evel da Jeriko.

Rouaned ha poblou Kanaan, o velout gounidou ann Israelited en em glevez da ober a-unan brezel d'ezho. Ar Gabaoniz hepken a vennaz er c'hiz all. O velout a vad na hellent ket en em zifenn dre nerz, e klaskjont en em zavetei dre finessa. Gouzout a reant n'ho doa trugarez ebed da c'hortoz evel kananeed, hag e oa ret d'ezho rei da gredi e oant euz a eur vro bell, evit ghellout ober ar peoc'h ha kevredigkeez gant bugale Israël. Ho c'hannaded eta a ghemeraz ezen skuiz, da zoughen ho fourveziou; lakaat a rejont bara koz, kalet ha bruznet e seier fall hag hanter-uzet, hag ho guin e kre-c'hin roghet ha penseliet. Ho dillad hag ho bouteier-ler a oa er memes tra karghet a bensiou. Enn doare-ze e teujont da gamp ann Israelited. Ar re-ma a lavaraz d'ezho: Marteze c'houi zo o choum er vro roet d'eomp gant ann Aotrou, rak-se n'hellomp ket ober kevredighez gant ehoc'h. Hi a respontaz: Ho servicherien a zo

euz eur vro bell meurbed, hag enn hano ann Aotrou ho Toue omp deuet beteg en-hoc'h. Rak klevet hon euz ar vuud euz he holl c'halloude, hag ar pezh en deuz great enn Ejipt. Gwelit dre ar stad m'emaomp; pe ghemment a hent hon euz great. Ar bara ma a oa fresk, beol par zeujomp euz ar ghear, ha chetu den seac'h korn, louedet ha bruzunet. Hor c'hree'bin-guint a oa nevez-flam, ha chetu hi roghet; hon idillad hag hor bouteier a zo uzet dre forz ober henti; mez hon euz o tont er stad-ze diraz hoc'h. Josue a reaz ar peoc'h gant ho. Ar ghevredighez a zoughe ne vijent ket distrujet, ha prinsed ar bobl hen touaz var hollé.

Tri devez goude, ar ghenta kear vraz a gavaz ann Israelited, a oa Gabaon, kear ho mignounded. Ar bobl a grozaz enep ar brinsed. Ar fre ma a respontaz: N'hellomp ket ho laza, abalamour d'al le hon euz great d'ann Aotrou; ho buez a choumo gant ho, mes hor mevelien hag hor mitizien e vezint da drouc'ha hor c'heuneud ha da gherc'hat hon dour. Ar pezh a rejont hed ho amzer.

Adonisedek, roue Jerusalem, o velout ho doa ar Gabaoniz great kevredighez gant Israël, a ieaz drouk enn-han; hag e kasaz kannad da bevar roue all da zont d'he zikour evit ho c'hastiza. Dont a rejont, hag e lekejont ar zikour var Gabaon ar ghear veur. Mes Josue a ziredaz da zikour he vignounded, hag a c'hounezaz eur victor vraz var ar pemp roue. Ann Aotrou a gombate evit-han; rak epad ma tec'he ann enebourien, eur glao a vein braz a goueze var-n-ho euz ann Enay, enn hevelep fesoun ma oe lazet muioc'h a dud gant ar vein eghet gant ar c'hleze.

Koulskoude ann noz a dostee, ha Josue, a oa poan

gant-han guellet c'hoazere a enebourien oc'h achapa digant-han. Komzia ra-ouez Doue; hag enn eunn taol ostrei ouz ann heol, e lavara: a vouez huel dirag ann holl: Heol choum enn da zao. Hag ann heol a droug maz em he zao epad daouzek heur. Ha ne oe biskoaz, ha ne vezo bikenn, eme ar Skritur, eunn deiz ken hir, ann Aotrou o senti ouc'h mouez ann den abou. Ann Israelited a boursuaz ho enebourien epad ann deiz hir-ze, hag ho lazaz gozile holl. Ar pemp roue a ieaz da guzet enn eur gavar m'zoum; e pelec'h e oent paket, ha kroughet dre urz Doue.

Josue a vrezelekeaz evelse epad c'houec'h vloaz, trec'ha to d'he enebourien. Eur roue hag tregont a lazaz, eme ar Skritur. Er fin, o veza distrujet holl ar bobl ou-ze millighe gant Doue. Eorannaz ar vro etre daouzek meuriad Israël, hag e varvaz e peoc'h, o jet a zek vloaz ha kant.

DIVEZ.

D'AL LENNER.

Enn dedi euz LEVR AR C'HENELIEZ, eleac'h : *Le-
keat euz a latin et brezounek*, lennit : *Lekaat euz a
latin e gallek*. Ar faziou all a zo eaz da velet ha da zevel.

Kentoc'h eghet lakaat em levr re a c'heriou gallek,
eo bet ret d'in kemerout c'hoaz eunn nebeudik gheriou
koz pe nevez ; ho lakaat a rann ama dre renk, evit ma
hello pep lenner ho deski.

Abiennner,	<i>Gardien.</i>	Gopr,	<i>Salaire.</i>
Alouber,	<i>Usurpateur.</i>	Gouelec'h,	<i>Désert.</i>
Aotréuz,	<i>Favorable.</i>	Guander,	<i>Faiblesse.</i>
Arouez,	<i>Monument.</i>	Guanerez,	<i>Punition.</i>
Ardamezi,	<i>Noter.</i>	Gueledigez,	<i>Vision.</i>
Azaouez,	<i>Prévenance.</i>	Guenvidik,	<i>Bien-heureux.</i>
Azeuli,	<i>Sacrifier à.</i>	Henaoured,	<i>Les Anciens.</i>
Beli,	<i>Autorité.</i>	Hetuz,	<i>Agréable.</i>
Breou,	<i>Magie.</i>	Kers,	<i>Possession.</i>
Choura,	<i>Caresser.</i>	Keverer,	<i>Rival.</i>
Deraoui,	<i>Commencer.</i>	Kevredigez,	<i>Alliance.</i>
Diantegez,	<i>Intégrité.</i>	Kroz, Krosmol,	<i>Murmure.</i>
Dibourc'ha,	<i>Dépouiller.</i>	Ligentez,	<i>Libertinage.</i>
Dileuri,	<i>Députer.</i>	Mac'houmi,	<i>Usurper.</i>
Diougan,	<i>Prédiction.</i>	Malan,	<i>Gerbe.</i>
Diverruz,	<i>Amusant.</i>	Meuriad,	<i>Tribu.</i>
Dounder,	<i>Abyme.</i>	Mez-Ganet,	<i>Pudeur.</i>
Dremm,	<i>Visage.</i>	Nealia,	<i>Non certes.</i>
Eleizi,	<i>Se multiplier</i>	Orged,	<i>Mauvais amour</i>
Engehenta,	<i>Engendrer.</i>	Piaoua,	<i>Posséder.</i>
Envoad,	<i>Circoncision.</i>	Rainsed,	<i>Géants.</i>
Ermeziad,	<i>Etranger.</i>	Saezen,	<i>Rayon.</i>
Fréalzidigez,	<i>Consolation.</i>	Seveni,	<i>Accomplir.</i>
Feller,	<i>Le coupable.</i>	Tonket,	<i>Destiné.</i>
Garedoun,	<i>Récompense.</i>	Tredeok,	<i>Dépositaire.</i>
Goasta,	<i>Ravager.</i>	Vuelded,	<i>Humilité.</i>